

Gøngehøvdingen

Af
Carit Etlar

Gøngelhøvdingen

Af
Carit Etlar

Indhold

Kapitel I	I skoven	7
Kapitel II	Hvad der skete på slottet om aftenen	25
Kapitel III	Hvad der skete på slottet om natten.....	39
Kapitel IV	Dronningens stridsmand	49
Kapitel V	Hvorledes gjøngerne samler krigsforråd fra dem, de bruger det imod	59
Kapitel VI	Svend Gjønge i fjendens krigstjeneste	71
Kapitel VII	Gjøngens hjem.....	79
Kapitel VIII	Hvorledes fjenderne frelser Svend og hans venner forråder ham.....	91
Kapitel IX	En fælde	103
Kapitel X	Hvorledes Svend kom til at opgrave skatte	115
Kapitel XI	Skriftemål	123
Kapitel XII	Et tærningespil	133
Kapitel XIII	Hvor alterbægeret gemtes	141
Kapitel XIV	Blandt de balsamerede	153
Kapitel XV	Hvori nytten af en kakkellovnskrog overgår dens behagelighed	159
Kapitel XVI	Hvor købmanden skjulte sit brev	171
Kapitel XVII	Ib opdager rotternes appetit, og Svend træffer gamle bekendte	177
Kapitel XVIII	En gårdhund.....	193
Kapitel XIX	En fiskefangst	207
Kapitel XX	En vejviser	213
Kapitel XXI	Undervejs	219
Kapitel XXII	Sidste forsøg	235
Kapitel XXIII	Audiensen	251
Kapitel XXIV	Ibs bedrifter på egen hand	263

Kapitel XXV	En afbrudt duel	275
Kapitel XXVI	”Højt at flyve dybt at falde”	287
Kapitel XXVII	En talsmand	295
Kapitel XXVIII	Krig i fred	307
Kapitel XXIX	Hvorledes teologien kan opfordre til uforsonlighed	321
Kapitel XXX	En opfyldt spådom.....	333
Kapitel XXXI	Et offer	347

Kapitel I

I skoven

I den sydlige del af Sjælland, på den lille halvø, som runder sig ud mellem Præstø bugt og Stege strand, ligger ruinerne af en gammel herreborg, der ifølge sagnet skal være anlagt af sørøveren Joffne, efter hvem den også blev kaldet Joffneshoved, senere Jungshoved. Dette sagns troværdighed synes at bekræfte sig ved den rå og plumpe stil, hvori slottet var bygget, ved de smalle, aflange vinduer, smalle døre og skydehuller i de massive mure, endelig ved befæstningen med grave og volde, som omgav borgen på tre sider. Fra søsiden blev slottet om sommeren skjult af en bøgeskov; om efteråret derimod, når løvet var visnet, så man mellem træstammerne hist og her de yderste bønderhytter af landsbyen Staverby. Indad mod land forenede Jungshoved skove sig med Ørremandsgårds og omkredsede den smalle vig, der skærer sig op i landet fra havet. Egen og bøgen udbredte under deres udstrakte grene et bestandigt halvmørke, medens ellebuske og brombærranker næsten aldeles spærrede vejen mellem træernes stammer. Kun på to steder blev dette mørke afbrudt; det ene i retning af Jungshoved, hvor man så en høj skrænt, hvis træer var blæst omkuld. Langs med stranden havde man senere sat et risgærde, og noget længere inde lå et bondehus, der blev kaldt jægerhytten. Den anden lysning faldt dybere inde i skoven, ved en lille sø med stejle, rørbevoksede bredder. Ved den ene side af søen lå en kæmpegrav, overgroet med bregner og omkredset med store gråsten. Folk holdt ikke af at dvæle i dammens nærhed; herregårdsskytterne i Jungshoved og Ørremands gård foretrak at gøre en omvej, når deres ærinde førte dem igennem denne del af skoven, efter at solen var gået ned.

En dag i begyndelsen af vinteren 1657 genlød disse skove af hundeglam, skud, hornmusik og den forvirrede larm, der betegner et muntert jagttog. Fra den tidlige morgenstund var skoven bleven gennemsøgt af

de omkringliggende landsbyers bønder, der var fordelt som klappere, for at drive vildtet ud af tykningen ind i de mere åbne dele af skoven, hvor jagtselskabet havde forsamlet sig. Den foregående dags aften var der nemlig kommet fornemt besøg til Jørgen Reedtz på Jungshoved.

Det var Kong Frederik den Tredies dronning, Sophie Amalie, som gæstede slottet.

Efter at krigen med Sverrig var bleven bestemt på rigsdagen i Odense, tog kongen til Skåne, på hvis grænser de danske kæmpede med Steenbuk. Da han straks efter fik underretning om den stridbare Karl Gustavs uformodede og hurtige march op igennem Holsten og Jylland, blev de skånske tropper ført over til Sjælland og Fyn for at dække disse øer; selv tog kongen med et skib fra Falsterbo over til Præstø, hvor der skulle anlægges en skanse. Dronningen rejste på samme tid med sit følge fra Ibstrup, det nuværende Jægerspris, for at tage mod sin gemal på Jungshoved. Kongen var endnu ikke kommen, og for at fordrive dagen var det, at jagten denne dag fandt sted i Jungshoveds og Ørremandsgårds skove.

Inde fra skoven løb en smal sti nedad mod gravdammen og fortsattes derfra langs med bredden af den smalle fjord, som ovenfor blev nævnt, og som kaldes Noret. Ved denne sti sad en mand på hug bag en gammel egestamme. En luntebøsse med et ualmindelig langt løb stod støttet op til træet, medens han bøjede sig mod jorden og kastede et spejdende blik hen over vejen foran sig.

Hans kulsorte, små og levende øjne syntes at trænge til den dybeste grund af alt, hvad de dvælede på. Hans pande var høj, bred og røbede mod og ærlighed, hvilket sidste træk dog igen forstyrredes af det snu og listige smil, der spillede omkring hans læber. Mandens ansigtsfarve var mørk, håret sort og næsten skjult af en højrød, strikket hue. Hans

dragt bestod i en ugarvet fåreskindskofte, der vendte ulden udad, og korte lærredsbenklæder. Et stykke af en kohud tjente i stedet for sko og var bundet sammen over fødderne med snore. Omkring livet havde han et læderbælte, hvori der stak en bredbladet kniv.

Flere timer havde denne mand tilbragt bag egestammen uden at forandre sit engang valgte ubekvemme sæde. Solen sank ned bag skoven. Øvre fra Allerslev hørte man kirkeklokken ringe fem. Manden blev siddende tavs og ubevægelig. Kun et øjeblik, da der inde fra krattet lød en raslen i løvet, for han i vejret, greb sin bøsse og pustede asken bort fra lunten af hanen. Straks efter kom en råbuk i lette og hurtige spring ud af krattet, hævede hovedet og så sig omkring til siderne, derpå vendte den sig og for med et spring tilbage igen ind på stien, hvis forskellige bugter straks efter skjulte den for skyttens spejdende blik.

Manden rejste sig, plukkede et bøgeblad, satte det for munden og efter lignede dermed flere gange det skrig, som hinden i løvfaldstiden udstøder, når den kalder på bukken, og som jægeren så skuffende forstår at efterligne.

Denne list blev heller ikke uden virkning. Råbukken kom langsomt nedad mod stedet, hvor manden lå, og gik forbi træet. Man hørte et skud, flere gange gentaget af ekkoet nede fra bakkerne omkring gravdammen, og råbukken styrtede. Skytten stak først bøssten om bag en busk, sprang derpå hen til råbukken og drog den ind over stien, hvor han skjulte den under et lag løv.

”Ilde gik det dig, og vel var det,” mumlede han. ”Fordi alle munde trænger til mad, og fattigfolk kan ikke æde hø. En køn begravelse har jeg nu besørget, og der skal du ligge, til i aften dit herskab drager hjem fra skoven. Blot Svend ikke får nys om, hvad her er bedrevet; han er en striks mand og farer ikke med lempe.”

Han skjulte sin bøsse i et hul i egestammen og vendte sig for at gå, men standsede pludselig og lyttede. Straks efter kom en mand til syne på stien og gik hen imod ham.

”Eja!” mumlede skytten, ”der har vi for skam Svend Gjønge; jeg tænkte det nok.”

Den kommende var en stærktbygget mand, klædt i en kofte af mørkegrønt vadmel, gule hjortelæders benklæder og støvler af brunt læder. Han bar en hirschfænger om livet og havde kastet sin bøsse over den højre skulder.

”Gudsfred og godaften, Svend!” udbrød skytten, så snart han fik øje på den anden, og med en så venlig betoning, som det var ham muligt.

”Gid fanden annamme dig, Ib, for hvad godaften du har forskyldt,” svarede Svend. ”Ved du ikke, at det koster livet at øve krybskytteri her, især på en tid, da hendes nåde dronningen jager inde i skoven?”

”Herre Gud! Hvor du tager på veje!” ytrede Ib med en forstilt ærlig mine. ”Det var langt fra mine tanker at drive skytteri her; du ser jo, at jeg ikke engang har bøssen med mig.”

”Åh, den kom vel for en dag, når vi ret ville se os for. Jeg mener dog, jeg skulle kende knaldet af min egen bøsse, som jeg har skænket dig til min fortræd.”

”Alligevel må det være en anden, der skød,” svarede Ib, beroliget ved at finde Svend mildere stemt, end han havde formodet. ”Jeg gik til skovs i dag for at søge nogle enebær til den kloge doktor oppe i Præstø, dem han bruger til sine salver.”

”Hvad mener du da, at dette mærke betyder?” spurgte Svend og pegede på en blodplet i løvet, hvor råbukken var falden.

”Ja, nu tror du mig vist ikke, men jeg fik før så stærk et næseblod, at jeg knap nok har forvundet det endnu.”

”Og løvbunken derinde!” vedblev den anden, idet han pegede på stedet, hvor råbukken lå skjult.

”Siden du også har set den, så får jeg vel gå til bekendelse,” ytrede Ib med et polisk smil. ”Da du siger det, er det så; et lille bitte råkid har jeg skudt. Det er min synd.”

Svend gik hen til stedet og skød løvdyngen til side med skaftet af sin bøsse, hvorved råbukkens horn kom til syne. Ib indså nu, at han ikke kunne redde sig længere uden ved at levere et hovedslag. Han tog mod til sig, forandrede den ydmyge tone, hvori han hidtil havde talt, og udbrød:

”Nu da: Jeg har skudt en buk, men hvorfor er du så bøs for det, Svend? - Du er min egen svoger og kender helt vel de vilkår, en fattig mand som jeg må friste. Føden skal jeg bjærge, som jeg orker bedst; jeg lider sult nede i hytten.”

”Derfor kan du sige dig selv tak,” svarede Svend heftigt. ”Om du havde skikket dig i den håndtering, jeg bragte dig ind på til majdag, da ville herskabet på Jungshoved have gjort dig til sin skytte og givet dig hus og føde. I det sted løb du bort og strejfede landet rundt med ildgerningsmænd og slige uærlige folk.”

”Jeg gjorde, som du siger,” svarede Ib med større alvor end hidtil, ”men du må holde mig det til gode. Ak, lille Svend! Du ved ikke, hvordan jeg er faren, hver gang det stunder ad forår til, når solen skinner, og lærken synger; da er der noget inden i mig, som om jeg skulle flyve af sted med fuglen; jeg kan ikke blive hjemme, jeg må drage min vej hen til folk, der har det samme sindelag. Sådan var det, fra jeg var en lille en, jeg tænker, det bliver knap bedre, før jeg engang ikke mægter at vandre mere. Vi vil ikke tale derom. Du har en anden og bedre måde at tænke på. Lad mig nu tage bukken, siden jeg har den behov til at mætte

mig på, og drag du tilbage igen til dine venner hist inde, de spørger vist efter dig.”

”Mener du?”

”Tænker du da ikke, jeg har set nådigfruens søster og dig, når I red på jagt herinde i skoven? Sol og vind har gjort din kind rød, Svend Gjønge, men rødere blev den dog i hendes nærhed, medens I fulgtes ad, side om side og så tæt, at eders heste fast rørte ved hinanden. Men det er jo rimeligt nok, du holder af hende, og hun skylder da også dig en del for det, du gjorde for hendes skyld.”

”Hvad ved du derom, Ib? Jeg troede, den sag var dulgt for alle.”

”For de fleste, Svend! Men jeg ved dog, at de en aftenstund fandt dig liggende for frøkenens fødder, og så snoede du dig ud af det ved at foregive, at du var kommet for at bede om forlov at holde bryllup med hendes kammerpige, som var min søster Ane Mari. - Stakkels pige! Hun var den eneste, der led under den historie.”

”Nej, nu gør du mig uret, Ib! Ane Mari har intet lidt, jeg har været en retskaffen mand mod hende alle mine dage.”

”Det har du også; men Ane holdt af dig, og du holder ikke af hende, lad være hun er din hustru for Gud og mennesker. Nu, lad os slå den sag hen. Lad os skilles, Svend! Du har travlt i dag, siden du anfører den store jagt for hendes høje nåde, dronningen, - og for hans høje nåde, ridder Kørbitz,” tilføjede Ib med et spottende smil.

”Kender du til ridder Kørbitz?”

”Jeg må vel kende ham, siden vi vandrede side om side, den gang han fra Sachsen kom her ind i landet uden en penning i lommen.”

”Hvoraf ved du det?”

”Det ved jeg for vist, siden jeg selv tog de sidste par skilling fra ham, han havde.”

”Du stjal, Ib?”

”Jeg gjorde så, Svend, formedelst jeg blandt dem, jeg hørte til, ikke var bleven oplært til bedre. Jeg stjal, fordi jeg den gang trængte til penge, og fordi det lå i min natur at stjæle. Rynk dog ikke panden, og gør heller ingen sorg deraf, jeg har aldrig drevet den kunst tiere, siden du engang bad mig om at lade den fare, fordi det var syndigt.” Medens tateren sagde dette, havde han taget sin bøsse frem af skjulestedet i det hule træ. ”Nu, da du har min forklaring, tør jeg vel nok tage bøssten med, det er dog skam, at den skal stå og ruste i træet. Gud i vold, Svend! Ræk mig din hånd her i løndom, hvor ingen kan se, at du er kammerat med en ringe og uærlig mand som mig.”

Svend rakte Ib hånden, tateren trykkede den og skred med lange og hurtige skridt ind i skoven, der straks skjulte ham. Svend gik tilbage i den retning, hvor man hørte larmen af jagtselskabet.

Just som klapperne var nået hen imod kredsen af jægere, og skud på skud knaldede fra alle sider, kom et vildsvin i jævnt trav løbende ind over skovvejen og fulgte langs med tykningen på den modsatte side. Her havde man udbredt et stort, mørkebrunt klædestæppe på jorden, hvorpå der var stillet tre feltstole til dronningen og hendes to kavalerer, ridder Kørbitz og Kai Lykke, kaptajn ved dragonerne.

Flere skud blev straks løsnet mod dyret, men intet traf, i det mindste formåede de ikke at standse det.

Da dronningen så vildsvinet uhindret fortsætte sit løb, vinkede hun til rideknægten, der holdt i nærheden med hendes hest, og udbrød, henvendt mod Kørbitz og Kai Lykke:

”Til hest! Til hest, I herrer! Lad os forsøge på at fælde dette dyr i flugten for dog at få lidt afveksling i denne jagt.”

Kai Lykke var straks, så snart han så dronningens håndbevægelse til

rideknægten, ilettet hen til hesten for at komme ridder Kørbitz i forkøbet med at hjælpe hendes majestæt op.

Dronning Sophie var en udmærket rytterske. Allerede fra hendes tidligste barndom fortæller man, at hun fulgte sin fader, hertug Jørgen, til hest på enhver af de manøvrer, han anstillede med sine soldater. Denne vinter fyldte dronning Sophie sit ni og tyvende år. Hun besad hele ungdommens friske, tillokkende ynde, en klar, hvid næsten gennemsigtig teint. Hovedudtrykket i hendes ansigt var i øvrigt en sorgløs munterhed; dertil svarede hendes mørke, strålende øjne, og dog var det netop dette kongelige blik, der igen var i stand til at forandre hendes åsyns udtryk. Hun var heftig og overdreven i alle sine følelser, i glæde som i sorg, i ømhed som i had; og hendes ansigt kunne få et præg af ubøjelig og uforsonlig hårdhed, hvis følger den ulykkelige Leonore Christine i to og tyve år sukkede under, og foruden hende endnu den indtagende kavaler, som denne eftermiddag red ved hendes side, han, som just nu, under en længe fortsat tavshed, uafbrudt vedblev at betragte sin unge, kønne dronning med et tryk, der vidnede om den mest ærefrygtsfulde hyldest, men som dog måske mere gjaldt damen end dronningen, og som hun fra sin side gengældte med halvt tilslørede og talende blikke.

Ved de fester spillede dronningens yndlinge, den indvandrede tyske adel, hovedrollen. Øverst af alle disse stod igen Kørbitz, der fra en aldeles ukendt person, i få år, ikke blot hævede sig til ridder og rigsmarchal, men hvad der vil sige endnu mere, til dronningens fortrolige og rådgiver.

Kong Frederik selv deltog sjældent og bestandig kun med ulyst i dronningens fester. Han viste sig tavs og tilbageholdende i hoffets kredse. Hans tilbøjelighed var mere rettet på studier, og blandt disse

især klassikerne, senere alkymien, som han dyrkede i forening med Gabel og under vejledning af en italiensk charlatan, Josef Burhi.

Imidlertid fortsatte dronningen med sine to kavalerer det hurtige ridt, de havde begyndt gennem skoven. Imellem de bladløse træer sås vildsvinet i lang afstand og ansporede dronningen, der med glødende kinder, flagrende slør, let og behændigt vidste at undgå eller at overvinde enhver hindring, som stillede sig i vejen for hende. Kai Lykke, der red den bedste hest, holdt sig bestandig nogle skridt tilbage for dronningen. Også ridder Kørbitz blev bagud, skønt af en mindre ridderlig grund, den man tydelig kunne læse i hans fortvivlede mine, som kun røbede liden lyst til deltagelse i denne parforcejagt. Pludselig troede han også at se den endt, idet der i nogen afstand viste sig en dyb og bred å, som førte vandet i Tybæksmølle ud i fjorden. Vildsvinet satte over, og dronningen ville uden betænkning gøre det samme, men hendes hest standsede ved åkanten. To gange søgte hun at tvinge den fremad, men hesten strakte forbenene stift ud foran sig og standsede, hver gang den kom til bredden.

”Hvis det måtte behage Eders Majestæt at høre mit ringe råd,” ytrede Kørbitz i det tyske sprog, hvoraf dronningen bestandig betjente sig, ”så tænker jeg, at vi ikke burde friste lykken ved at sætte over så bred en å, allerhelst da bredden længere nede bliver smallere og mindre stejl; der kunne vi søge et vadested.”

”Nej, ridder!” svarede dronningen heftigt, ”det ville skikke sig slet. Men siden Eder synes så, kan I selv følge dette forsigtige råd. Ikke sandt, kaptajn Lykke, vi to når vel over!”

”Jeg håber det,” svarede Kai.

Efter denne ordveksling, der foregik, medens dronningen red tilbage for at gøre et nyt forsøg, sporede hun atter hesten, og denne gang

med større held, thi Kai, som fulgte efter, gav hendes hest et slag med geværkolben, idet den atter begyndte at standse, og begge nåede lykkelig over på den anden side af åen.

Kørbitz indså nu, at der for ham ikke var andet at gøre end at følge efter; han sporede da også sin hest, og det var måske mindre dens skyld end rytterens, der holdt for stramt i tøjlen, at hesten ikke nåede længere end til midten af åen, hvor den gik bagover og kastede rytteren i vandet.

Dronningens overgivne latter ledsagede hans uheld. ”Vi ses igen!” råbte hun med en håndbevægelse og begyndte atter den afbrudte forfølgelse, mere rasende end før.

Vildsvinet var imidlertid ikke kommet ret langt. Efter nogle minutters ridt fik Kai øje på det inde i skoven; det havde sagnet sit løb og tog retning nedad mod den tættere og for ryttere uigennemtrængelige underskov, som omgav gravdammen. Dronningen greb sin bøsse, holdt hesten an og skød, men fejlede. Forbitret rakte hun Kai Lykke det afskudte gevær og greb hans i stedet for. Det andet skud var heldigere, vildsvinet sank i knæ, udstødte et langtrukket skrig og sank derpå sammen.

”Den falder!” udbrød dronningen glad, idet Kai bød hende hånden for at hjælpe hende af hesten. ”Og det var mit skud! Eja, hvor det var herligt, at vi fulgte vor egen lyst og ikke lod os holde tilbage af den stakkels – ”

Det var tvivlsomt, hvad enten dronningen mente Kørbitz eller hesten, thi hun tav pludselig ved at se vildsvinet springe op, idet hun satte foden på jorden. Dyret lod sine små, tindrende øjne hvile på dem med et udtryk af vildskab og raseri, derpå nærmede det sig langsomt skridt for skridt, til stedet, hvor dronning Sophie og Kai Lykke var

stegne af.

Dronningen blegnede og trådte hurtigt hen bag et træ; hun holdt endnu hestens hvide silketømme i hånden. I dette øjeblik veg heltinden aldeles for den værgeløse kvinde.

”Ak, min Gud!” udbrød hun forfærdet, ”hvorledes skal vi blive frelst?”

”Jeg vil forsøge derpå, min høje dronning!” svarede Kai, idet han tog sin hirschfænger og stillede sig foran træet. ”Skulle det ikke lykkes mig, skal Deres Majestæt dog aldrig få lejlighed til at bebrejde mig min ringe evne. - Lykkes det ikke,” vedblev han med et funklende blik, ”vil jeg dog i min sidste stund sande, at jeg bar mit navn med rette; thi jeg dør da for den, for hvem jeg aldrig turde håbe at leve.”

Vildsvinet nærmede sig i den rolige og langsomme gang, det den gang havde begyndt. Da skiltes buskene, og der kom en mand frem ved siden af Kai Lykke, noget foran det træ, bag hvilket dronningen havde skjult sig. Han var klædt i en fåreskindskofte og havde en lang bøsse i hånden.

”Skyd, mand! For Guds skyld, skyd!” råbte dronningen.

”Ja, rare frue!” svarede manden så roligt, som om det angik den ligegyldigste sag af verden. ”Det er netop min mening.”

Vildsvinet lod til at studse ved denne nye persons mellemkomst; det betragtede manden, der bøjede sit ene knæ mod jorden og lagde bøssen til kinden, rolig og koldsindig, og derpå trykkede af. Vildsvinet sank omkuld, og denne gang blev det liggende livløst.

Dronningen kom nu frem af sit skjul bag træet. ”En dygtig skytte er du for sandt!” udbrød hun. ”Det må man sige, og du fortjener vor tak for den hjælp, du har bragt os.”

”Tak mig ikke, skønne jomfru,” svarede Ib med det listige smil, der

var hans ansigt eget. ”Give til Vorherre, at jeg blot havde forlov til at trykke af, hver gang der kom mig et lille dyr i vejen. Bedre forlanger jeg ikke.”

”Tag din hue af, mand!” sagde Kai, idet han kom til, ”du stedes for Hendes Majestæt, Danmarks høje dronning.”

”Dronningen!” gentog tateren med en forbavselse, som hvis den ikke var naturlig, i det mindste var ypperlig forstilt. ”Herregud! Er det dronningen?” gentog han og rev hurtig sin røde hue af hovedet. ”Den lykkelige tænkte jeg mindst at skulle opnå i mine levedage.”

”Og hvorfor ikke?” spurgte Sophie Amalie smilende; thi hun fandt behag i manden, både fordi han før havde besvaret hendes opfordring i samme sprog, hun talte, og for den umiskendelige hyldest, der afprægede sig i hans overraskede og henrykte blik. ”Hvorfor troede du ikke, at du skulle få dronningen at se?”

”Formedelst jeg ikke var værdig dertil,” svarede Ib.

”Du har dog frelst mit liv. Kan jeg gøre noget til gengæld? Hvad ønsker du?”

Ib syntes at blive forlegen ved dette spørgsmål; man så, at der svævede ham en bøn på læberne, men tillige, at han søgte efter ord til at udtale den.

”Ak,” udbrød han endelig. ”Hvis jeg kunne tilstedes nogen belønning, da ved jeg den ting, der ligger mig på hjerte dag og nat, men den kan vist ikke blive opfyldt.”

”Hvad mener du?”

”Af alle verdens goder tykkes jeg bedst om at blive gjort ærlig.”

”Ærlig!” gentog dronningen forundret og vendte sig med et spørgende blik mod kaptajnen.

”Det skete forleden med en mand af vore, og det ved kaptajnens

regiment der.”

”Hvad er du da?”

”En fattig mand, som de kalder for Ib i daglig tale.”

”Hendes Majestæt spørger om din stand og håndtering,” ytrede Kai.

”Min stand er at blive jaget fra sted til sted som de vilde dyr i skoven, siden jeg ikke fik bedre lykke i denne verden end at blive tater eller natmand. Og min håndtering - i byerne gør jeg hægter og spår godtfolk lykke og kærester til, i skoven træffer jeg de vilde dyr, når de vil gøre Deres Majestæt fortræd, og kommer jeg til søerne, ved jeg også, hvor der sidder en lille fisk, der lader sig fange, for at jeg kan tjene en skillings penge ved at sælge den til herskaberne på de store gårde; men at være skytte stod dog min bedste attrå til, særlig nu i denne tid, da de siger, at jagten fanger an på mennesker.”

Dronningen og hendes kavalier lo over taterens forklaring.

”Indfind dig i morgen formiddag på Jungshoved, ” sagde hun og steg til hest.

Tateren hilste i en næsten knælende stilling; han smilede, idet han, efter at de var redne bort, satte sin røde hue på hovedet; men han blev stående og stirrede efter dronningen så længe, indtil det sidste spor af hendes fine og ranke skikkelse var forsvundet mellem træernes mørke baggrund.

Da dronningen og Kai Lykke red tilbage igennem skoven, begyndte skumringen.

Flere gange hørte rytterne signaler og stemmer af de omstrejfende jægere, som Kørbitz havde sendt ud i alle retninger for at søge efter dronningen; men Sophie Amalie behagede ikke at svare på disse signaler; hun lod endog til at ville undgå de søgende og vedblev, fordybet i samtale med kaptajnen, at følge den ensomme skovvej, de valgte.

”Lad os ride lidt stærkere til, kaptajn Lykke, og se at nå ud af denne mørke skov” ytrede dronningen. ”Min hest snubler fast over hver en gren, der kommer den i vejen. Forsandt! De danske heste er, ligesom det danske folk, kun lidet bevendt, og holder ikke ud med vore hjemlige i Brunsvig. I derimod rider et bedre dyr; knap tror jeg, dets lige findes i Hans Majestæts stalde.”

”Jeg har også ført den med mig langvejs fra,” svarede Kai.

”I Spanien blev den købt, og siden har den båret mig det halve Europa igennem.”

”I har da rejst meget,” sagde dronningen med et smil og i en tone, som beviste, at dette emne tilforn havde været berørt imellem dem. ”Det var også altid min kæreste lyst; rejse, rejse verden igennem og aldrig blive træt! Fortæl mig, hvilket land I syntes bedst om.”

”Hvor jeg fandt det skønnest! Det var ved et hof i en lille by i Tyskland, hvortil min konge og rigsrådet havde givet mig ærinde. Hertugen modtog mig med megen nåde. Hans navn var – ”

”Jeg spurgte ikke om hans navn,” sagde dronningen dæmpet og uden at slå sine øjne i vejret.

”Jeg blev indbudet til jagt med fyrsten og hans datter, men hvad skal jeg kunne fortælle videre om denne tid, om vore jagtture i de dybe, dæmrende skove, da vi red ved hinandens side, hun, fyrstinden, et barn i år, men en kvinde i sine følelser, dejlig og henrivende, jeg glemte tiden, stedet og den svælgende afgrund mellem vore forhold, imens jeg stirrede på hendes lette og herlige skikkelse, når hun red foran mig, eller lyttede til hende, når hun talte, eller drømte om hende, når jeg var alene. Visselig var det den lykkeligste tid af mit liv, og jeg fatter ikke ret årsagen, men aldrig har det senere stået så levende for min erindring som i aften, medens jeg rider igennem skoven ved Eders

Majestæts side.”

”Nu videre, kaptajn Lykke!” sagde dronningen, da Kai tav.

”I fortæller så smukt og skildrer så livligt, hvad I oplevede, at jeg synes at se alt for mig. - I rejste bort?”

”Ja,” svarede Kai med et stolt smil, og idet han hævede sit hoved. ”Men der kom endnu lykkeligere dage forinden. Jeg rejste bort, men alle mine tanker og alt, hvad Gudfader havde givet mig af godt og ædelt, det blev hos hende tilbage. Derefter drog jeg hele Europa igennem, ikke for at se, men kun for at glemme.”

”Og I så intet videre smukt på eders øvrige rejse?”

”Jeg så fjorten dronninger bære scepter og rigsæble i deres hånd; da jeg vendte hjem til Danmark, så jeg den femtende bære rigets og Paris’ æble tillige.”

Og senere?”

”Senere blev mit hjertes dame af skæbnen stillet så højt over mig, at jeg kun i mine tanker og i mine kære drømme kunne nå op til hende. Men jeg glemte hende aldrig. Da vi atter genså hinanden, erindrede jeg kun min lykke, og – ”

”Jeg skænker eder denne skildring,” sagde dronningen. ”Man har vel lov at glæde sig ved visse erindringer om lykke, men det hører ikke til gode sæder at rose sig deraf, og en ved jeg, som man aldrig bør omtale dem til.”

”Hvem mener Eders Majestæt?”

”Den, der skabte denne lykke. - Glemte damen eder?” Hun betænkte sig et øjeblik, tvivlrådig i sit svar. ”Månen skinner i aften så klar, og luften er mild; behager det Eders Majestæt at slå sløret tilbage, så ser I bedre den smukke egn hist nede ved slottet, og så skal jeg besvare Eders spørgsmål.”

Dronningen slog sløret tilbage over den fløjls casque, som bedækkede hendes hoved. Månelysen viste, at hendes kinder var blege, hendes udtryk alvorligt, medens hun lod sine mørkeblå øjne fast og udfordrende hvile på Kai.

”Om hun glemte mig,” svarede kaptajnen, ”er en uopklaret gåde, som vel aldrig vil løses, eller først da, når jeg kendte en dame, der besad Eders Majestæts kundskab til sit køns hjerte, og hvem jeg turde spørge, hvad jeg skulle tro på, mit hjerte eller min tvivl, himmerige eller helvede.”

Medens Kai talte, forsvandt det strenge i dronningens ansigt; da han tav, syntes hun at kæmpe med sig selv, derpå rakte hun ham hånden og sagde med blid og bevæget stemme:

”Nej, Kai Lykke! Den dame, I taler om, glemte eder aldrig, forlad eder kun på mit ord. I livets forhold må det ene indtryk vige for det andet; men der kommer en dag igen, man ved ikke når, da ethvert kært og dyrebart minde atter klinger i vort hjerte som en gammel melodi, man sang for os i vor barndom. Hun glemte eder ikke,” tilføjede dronningen næsten hviskende, ”fordi det senere var nødvendigt for hendes lykke at opfylde den tomhed, hun fandt i nutiden, med billedet af det forsvundne.”

Kai tog den fremstrakte hånd, bøjede sig over den og trykkede den til sine brændende læber.

I det samme hørtes hovslag på vejen bag dem. Dronningen trak sin hånd tilbage, drejede hovedet og så Kørbitz komme sprængende, så hurtigt hans hest kunne løbe. Ved hjælp af måneskinnet havde ridderen endelig fået øje på de to ryttere.

”Eja!” udbrød dronningen muntert. ”Er det eder, min her von Kørbitz! I har sandelig faret i mag og ikke forhastet med at følge os.”

”Desto værre!” svarede Kørbitz; ”men skylden lå mindst til mig, og Eders Majestæt har med egne øjne set, hvor grunt tilfældet handlede i dag.”

”Og først nu lader tilfældet eder finde vor vej igen?”

”Eders Majestæt vil lade Eders troeste tjener vederfare større ret ved at antage, at det var min iver, der bragte mig hid, efter at jeg, skilt fra det øvrige jagtselskab, alene har gennemført hele skoven for at være den første, der bragte tidning om Hans Majestæt kongens ankomst til Jungshoved.”

”Nuvel, ridder! Så gælder det om, at vi anstrenger vore heste for at nå slottet. I derimod, kaptajn Lykke, som rider den bedste hest, må holde eder tilbage, at ikke tilfældet skal berøve os eders selskab.”

Med disse ord gav dronningen sin hest tøjlen, og derpå gik det i skarpt trav ned ad vejen mod slottet.

Kai forstod grunden til den gentagne ros, der var blevet hans hest til del. En lignende beundring fra dronningens side og omtrent i samme retning gav nogle år tilforn anledning til, at rigsråd Gunde Rosenkrantz sendte hende et spand udmærke køreheste, idet han sagde: ”Eders Majestæt har i går behaget at rose mine heste; fra det øjeblik tilhører de ikke længere mig; thi det sømmer sig ikke, at en undersåt skulle overgå sin dronning i noget.”

Dronningen optog hans artighed meget nådigt. Imidlertid svarede Kai intet, og få minutter efter red de ind på Jungshoved.

Slotsgården var oplyst med begkranse og opfyldt af alle egnens vorrede bønder, som, tilsagt af ridefogden, blot ventede på tegn og ordre til at ytre deres glæde over de høje gæste nærværelse.

Kapitel II

Hvad der skete på slottet om aftenen

Efter at dronningen havde hilst på kongen og skiftet dragt, tog hun plads i en af de store lænestole, der var stillede i halvkreds i den ene ende af riddersalen, og overværede tilligemed sine hofdamer præsentationen af adelen, som ved rygten om kongeparrets ankomst havde indfundet sig på slottet.

Medens kuren fandt sted, blev hofdamerne stående bag dronningens stol, og de kommende indlodes en efter en, ifølge deres forskellige rang og titel, og blev nævnede af dørvogteren.

Kaptajn Lykke, der tilligemed en afdeling ryttere dannede kongens garde for denne aften, stod noget inden for døren med draget sværd i hånden.

Kai var en høj og kraftfuld mand, hans skønhed var blevet til et ordsprog for den tid.

Han havde set meget og oplevet meget. De fornemste hoffer i Europa havde uddannet ham i alle de egenskaber, der udgjorde betingelserne for en fuldendt adelsmand. Alle disse hoffer var lige så mange minder om den lykke, han havde gjort, og om den, han havde modtaget. Han kendte enhver art af kærlighed: den opofrende og den lidenskabelige, den beregnende og den hensynsløse, kun ikke den sande.

Adelsmændenes præsentation var ensformig og lod til at trætte kongen. Dronningen besvarede kun de fornemme herrers hilsener med et flygtigt og skødesløst nik, hun blev siddende i sin lænestol og fortsatte samtalen med sine hofdamer og slottets frue, lensmand Jørgen Reedtz' hustru.

Da endelig dørvogteren meldte, at der ikke var flere tilbage, som begærede audiens, opklaredes kongens miner; med synlig tilfredshed gik han hen i et hjørne af salen og tog plads ved et bord, hvor hans kammerskriver Gabel imidlertid havde været beskæftiget.

Gabel var kongens fortrolige ven, den samme, der senere blev ophøjet til statholder i København.

”Nu, Gabel!” udbrød kongen efter at have gennemset de papirer, kammerskriveren rakte ham. ”Hvad siger I til alle disse nyheder? Forsandt! De indeholder kun lidet trøsterigt.”

”Tilvisse, eders Majestæt! Og dog anser jeg det ikke for så sørgeligt, at fjenden spiller mester i det land, han har erobret sig, som at en af landets egne børn, den forræder Ulfeldt, vover at sende bud til landsdommerne i Jylland og råde dem til frafald. De gav ham dog kun skam svar, som brevet her udviser. Han gjorde for sikker regning på sine venner.”

”Venner!” gentog kong med et bittert smil. ”Ak, Gabel, ved I da ikke, at vi i nøden aldrig har venner? Hvem har vel jeg af venner? Søger ikke vor afsending Juul forgæves at bevæge landets allierede, kurfyrsten af Brandenburg, til at angribe svensken fra landsiden, og hvilket svar giver os her vor gesandt, Henrik Rosenvinge fra generalstaterne i Haag? Alle frygter de og drager sig tilbage, fordi kun selvinteresse er den akse, hvorom enhver handling drejer sig.”

Oluf Brokkenhuus, der efter kongens indbydelse var blevet tilbage i salen, havde hidtil talt med dronningen. Denne underholdning kostede lensmanden særdeles anstrengelser på grund af hans ubehjælpssomhed i det tyske sprog.

Uanset alt det øvrige hørte der i sandhed også meget vid at forsone en dame, der besad en så udviklet skønhedssans som Sophie Amalie, med lensmandens ydre. I forbindelse med uanselig krumbøjjet figur var han halt og enøjjet. Dette øje havde ved den forøgede sekraft, det måtte anvende, antaget en ubehagelig, gennemtrængende stirren. Hans kinder og den nederste del af ansigtet bedækkedes med et stridt, grå-

ligrødt skæg.

Hendes Majestæt lod heller ikke til at finde synderlig interesse i denne underholdning. Under en af de gentagne pauser rejste hun sig fra sit sæde og gik hen til bordet, hvor kongen og Gabel var beskæftigede.

”Forstyrrer jeg?” udbrød hun dæmpet og lænede sig op kongens stol.

”Ak nej!” svarede kongen med et venligt blik; ”tværtimod vi længes efter selskab.”

”Nuvel vedblev dronningen og lagde sin hvide hånd på kongens pande. ”Betro mig da årsagen til disse dybe rynker. Har Eders Majestæt i brevene her modtaget budskab om nye ulykker?”

”Ulykker tilvisse, men dog ikke større, end vi håber at vir bugt med dem.”

”Og hvilken talisman har Eders Majestæt da at sætte imod alle disse onder?”

”Jeg stoler på Gud, på Gud fornemlig og lidt på mig selv, for den faste og ærlige villie ejer ubetvingelig kraft, der bringer enhver hindring til at vige. Og indeholder brevskaberne her sorg, så kommer jeg selv tilbage fra min rejse med et lykkeligt budskab.”

”Så betro mig det,” ytrede dronningen livligt, idet hun tog plads ved kongens side. Derpå tilføjede hun med sit blik rettet mod Gabel: ”Hvis Eders Majestæt i øvrigt finder det passende i dette øjeblik.”

Kongen fattede hentydningen og smilede.

”Jeg har i lang tid ikke haft nogen hemmelighed for Gabel, der angik mig selv eller mit riges skæbne,” sagde han. ”Han får vel desuden at vide, hvad der snart vil blive kundgjort for hele verden, at vor admiral Henrik Bjelke forleden ved Falsterbo med tredive skibe har sejret over

Kong Karls ni og halvfjerdsindstyve skibe, dem han ville have skikket over til jydsk kysten for derfra at føre os fjenden i land på Sjælland. Kampen var hård og lang, men svensken måtte dog fortrække og søge skjul for Bjelke under Rygen. Denne tidende ville jeg være den første, som bragte min skønne dronning, og flere lignende skulle vel snart spørges, hvis vi kun ikke manglede gode soldater.”

”Det forekommer mig dog,” sagde dronningen, ”at de hvervede krigsfolk har tilforn gjort god nytte i landet. Endnu er Tyskland fuld af stridsmænd, som efter den lange krig vanker herreløse omkring. Eders Majestæt behøver sikkert kun et opråb for at samle dem under vore faner.”

”Dertil er tiden nu for knap, og tidligere tænkte vi ikke at have dem nødvendig. Både Polen og Brandenburg, ja selv den tyske kejser tilsagde os hjælp, da vi begyndte denne usalige krig, men som faren var nær, var hjælpen fjern, og siden har de gode herrer ikke ladet høre fra sig. Nu får vi hjælpe os selv, som vi kan bedst, og det ville med Guds bistand også lykkes, hvis ikke vor adel, der alene har magt til at bestemme krig, også havde magt til at nægte sin deltagelse deri, ja, tilmed at hindre rigets børn fra at yde den bistand, de kan, når nøden trænger.”

”Ah, denne gode adel,” ytrede dronningen, idet hendes mørke øjne funkede med et uheldvarslende udtryk. ”Eders Majestæt og jeg skylder den allerede så megen tak, og vi bliver begge så hyppigt mindet erindret derom, at vi ret længes efter at betale vor gæld tilbage. Hvorledes kan i øvrigt adelen undslå sig for at hjælpe, når fædrelandet er i fare?”

”Den sender os de ryttere, den er pligtig at stille, med gamle våben, dem folkene ikke engang forstår at håndtere, da størsteparten består af løbere, fiskere og kokkedrenge. - Ja, min tro! Vi tør knap tænke eller

tale, men aldrig handle anderledes, end det behager vor adel.”

Gabel havde hidtil fulgt samtalen med synlig opmærksomhed. Flere gange så man, at der synes ham en bemærkning på læberne, men han vovede ikke at ytre sig i dronningens nærværelse uden først at være blevet tiltalt. Ved kongens sidste ord spillede et let smil om hans mund. Kongen lagde mærke dertil.

”I smiler, Gabel!” sagde han.

”Ja, Eders Majestæt, over mine egne tanker.”

”Udtal dem, eders tanker plejer at være gode.”

”Det forekommer mig, at siden den danske adel har modtaget enhver rettighed, den for øjeblikket besidder, mindre ifølge fortjenester end ifølge kongens ædelmodighed, det da også blot beror på Eders Majestæt at sætte denne grænse.”

”Hvilken mener I?” spurgte kongen; ”dens ret eller vor ædelmodighed?”

”Jeg mener dem begge, Eders Majestæt.”

”Ved I, at I derved råder os til at vove en kamp mod adel og rigsråd?”

”Ak, Eders Majestæt, det er ikke mod adelen, at denne kamp må udfægtes, men mod principperne. Og Eders Majestæt vil være sikker på sejren, når I kun forskaffer Eder de rette forbundsfæller.”

”Og hvilke er disse?”

”De materielle fordele, den grove egenkærligheds interesser.” ”Det vil sige det samme som at styrte adel og rigsråd.”

”Det vil sige, at regere i stedet for – ”

”Nu videre!” sagde kongen.

”I stedet for at regeres.”

”Og glemmer I da midlerne, som udfordres til denne kamp?”

”Sikkerlig ikke,” sagde Gabel med uforandret ro. ”Planen dertil vil

Eders Majestæts geni uden stor vanskelighed kunne udfinde, armen, som behøves, er allerede fundet.”

Kongen tav, han lænede sig tilbage på stolen og stirrede stift hen for sig, uden at dog hans blik var rettet på nogen bestemt genstand.

”Hvorledes skulle det da blive senere?” spurgte dronningen, ”efter at denne plan, som Gabel holder for så let, var udført? Hvilken stand ville da blive den fornemste i riget, eller mener I, at alle stænder skulle være lige?”

”For lov og ret, ja, Eders Majestæt! En forrang vil i øvrigt den overlegne kløgt og snildhed altid tilvejebringe.”

”Men planen,” sagde kongen. ”Den plan, som I således uden videre overgiver til mit geni? Hvorledes skal vi udfinde den, hvem skal inspirere mig?”

”Den samme, der i legenden inspirerede Mathæus, da han talte og skrev sin guddommelige lære.”

”Hvem mener I?” spurgte kongeparret overrasket og på een gang.

Kammertjeneren bøjede sig forover, fæstede sine kloge øjne på dronningen og svarede med dæmpet og ærbødig stemme;

”Jeg mener englen, som man afbilder ved hans side.”

I dette øjeblik hørtes en larm af højroastede stemmer i forværelset. Straks efter blev døren lukket op, og dørvogteren trådte ind. Kongen, som havde hørt larmen, vendte sig mod den kommende og spurgte om årsagen.

”En jæger fra godset forlanger audiens,” svarede dørvogteren med et dybt buk.

”Hvem er denne mand?” spurgte kongen.

”Han kalder sig Svend skytte og tilføjer, at han har den ære at være kendt af Eders høje Nåde.”

”Svend skytte!” gentog kongen tøvende. ”Vi erindrer i det mindste ikke dette navn. Venter manden endnu derude?”

”Nej, min konge!” svarede en dyb og rolig stemme bag dørvogteren, ”nu er jeg kommet ind, og når Eders Majestæt får set lidt på mit ansigt, genkender I måske også dets træk.” Med disse ord trådte manden hen foran bordet og hilste med et dybt buk for kongen.

Frederik den Tredie smilede godmodigt over denne usædvanlige fremstilling. Han betragtede jægeren med et forskende blik og svarede:

”Vist nok synes vi at have set dit ansigt tilforn, imidlertid får du at komme vor erindring til hjælp og sige, hvor vi mødtes sidst?”

”I Skåne, min høje konge! En aftenstund straks efter det lille slag ved Markeryd.”

”Profecto! Nu, da du siger det, erindrer jeg, at du ligner en mand, som i slaget tog os general Steenbuks næstkommanderende, Magnus de la Gardie, fangen og bragte ham til vort hovedkvarter.”

”Ja, det var mig!”

”Men hvorfor gik du da din vej og gav oven i købet vor gode Gyl-denløve skam til tak, da han efter vor befaling kom for at tilbyde dig belønning for din dåd?”

”Man fanger bjørne, Eders Majestæt, for at tjene sig en skillings penge ved at sælge hud og skrog, men ikke mennesker.”

Kongens ansigt antog atter sit godmodige smil. Han vedblev:

”Siden det var dig, så hørte du jo til gjøngefolket i Småland.”

”Jeg gjorde så.”

”Et tappert folkefærd!” vedblev kongen, ”vi har ladet os flere af deres bedrifter fortælle. De havde sig også en anfører, der passede for dem, en modig og forvoven hals, om hvem man vidst tusind snilde historier at sige.”

”Ja!” svarede Svend. ”Det er mig.”

”Nu, i sandhed!” udbrød Frederik overrasket, idet han trådte hen til Svend og lagde sin hånd på hans skulder. ”Hvis det er dig, Gjøngehøvding, skylder vi dig særlig gunst og nåde. Os har Gyldenløve forebragt, at du og dine få folk ydede landet større tjenester end det tredobbelte antal af hans regulære stridsmænd og at du altid var på færde, hvor det gjaldt om at vise en behjertet mands sindelag og handling.”

”Jeg vidste jo nok, at Eders Majestæt ville genkende mig når vi først kom til at tale sammen,” svarede Svend med en sikkerhed og uforstyrret selvtillid, som for tredje gang bragte kongen til at smile.

”Og hvilken tjeneste ønsker du af os til vederlag? Forlang kun uden frygt og forbehold og lad høre dit hjertes mening.”

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 11 (af 147)

”Nu tager Eders Majestæt fejl, som jeg formærker. Det var ikke for at modtage nogen tjeneste, men for at tilbyde Eder min, at jeg er kommet herop i aften.”

Endskønt ærefrygten for kongeparret holdt de øvrige tilstede værende i en vis afstand, kunne det dog ikke undgås, at man lagde mærke til dette optrin. Samtalen mellem hoffolkene ophørte, de forlod deres pladser og nærmede sig til bordet for at betragte denne mand, hvis dristige svar og frie holdning var så afstikkende og forskellig fra den underdanighed, Sophie Amalie gjorde fordring på, og som hun var vant til at modtage af enhver, der kom i hendes nærhed.

Svend kunne på den tid være omtrent fem og tredive år gammel; han var typen på den mandlige kraft i dens mest udviklede skønhed. Hans ansigt hørte til blandt de få lykkelige, som man fatter tillid til i det første øjeblik; og hvad der vil sige mere, han skuffede aldrig denne tillid.

”I sandhed, Gjøngehøvding!” svarede kongen. ”Du ved udvælge din tid heldig til at komme med et sådant tilbud; fast ingen sinde tilforn har Danmark haft sine tro mænds hjælp nødvendig som i denne trængselsstund. Derfor skal du igen samle dine folk, og indtil der findes bedre brug for eder, vil jeg give dig til lensmand Oluf Brokkenhuus, som står hist henne, at du kan gå ham til hænde med den skanse, han efter vor befaling anlægger ved Præstø.”

Svend tilkastede lensmanden et blik, løftede øjenbrynene og så op i loftet.

”Du tier, Svend Gjønge! Hvad synes du om mit forslag?”

”Ærlig talt, min høje konge, ikke godt.”

”Og hvorfor?” spurgte kongen forundret.

”Ved Eders Majestæt da ikke, at det kun er den ubrugbare stridshest, man benytter til markarbejde?”

”Du glemmer, Svend Gjønge, at det er mig, der betroede lensmanden det hverv, du omtaler med så liden respekt.”

”Ak nej, det er netop, fordi jeg husker derpå, at jeg vægrer mig ved at tage del deri. Især da det ville være vanskeligt for lensmanden og mig at enes ved det samme værk.”

”Nu ja, vist nok var en strid mellem eder det værste, der kunne hændes.”

”Nej, det værste var Eders Majestæts unåde mod mig, siden jeg vel sagtens blev den, der i en strid ville sejre over lensmanden.”

Svends uforbeholdne selvtillid aflokkede kongen et smil. Han vedblev: ”Hvilken anden beskæftigelse kunne du da ønske for dig og dine mænd?”

”Eders Majestæt lader lensmanden danne skansen, siden han forstår sig derpå, lad så mig og mine folk forsvare den, det forestår vi os

på.”

”Hvor stort et antal gønger mener du at kunne samle omkring dig?”

”Hen ved hundrede.”

”Så mange?”

”Ja, flere til, hvis vi ville regne os på samme måde som Gyldenløve.”

”Hvorledes?”

”Min høje foresatte sagde selv, at han antog hver af os så god som tre andre. Jeg tænker heller ikke, at Eders Majestæt tager synderlig fejl ved at følge hans regnemåde.”

”Godt, Gjøngehøvding!” sagde kongen, idet han leende klappede Svend på skulderen. ”Vi vil tro dig på dit ord, og hvis det siden bekræfter sig, skal også din løn blive derefter. Hvor der vi dig, når vi har dig nødig?”

”Her på Jungshoved slot; jeg har min post som jæger hos lensmanden, en tjeneste så god, at jeg kun vil bytte den for Eders Majestæt.” Svend hilste, og kongen tog afsked med ham med et nådigt nik.

”Sig os engang,” sagde dronningen til Gabel, ”hvorfra stammer dette folkefærd, som Hans Majestæt nylig kaldte for gjøngerne? Synderlig stort må det vel ikke være, ikke heller just synderlig bekendt, siden jeg i aften for første gang hører det nævne.”

”Eders Majestæt har ret,” svarede Gabe! ”Men hvad de fattes i antal, har de mangfoldiggjort i mod og manddom. Gjøngerne er en lille folkestamme, bosiddende på grænsen af Blekinge og Småland, to herreder i det nordlige Skåne, der er bjergfulde og dækket af store skove og moradser. Foruden deres næsten eventyrlige mod besidder disse mennesker endnu en anden fuldkommenhed, der forøger værdien af den første: de er næsten alle sammen både af tilbøjelighed og trang udmærkede skytter, af tilbøjelighed, fordi en mands anseelse beror på,

hvor heldig han forstår at håndtere sin bøsse, af trang, siden mødrene nægter deres unge sønner føden og jager dem ud i skoven, for at de selv kan skyde vildtet til deres føde. Man ser derfor næsten aldrig en gjønge uden i selskab med sin bøsse. De bringer den med i enhver forsamling, ja, selv i kirken.”

”For disse folk har da den jæger, som nylig forlod os, været anfører?”

”Ja, Eders Majestæt!” svarer Gabel’ ”Ved ethvert af deres foretagender mod Steenbuk skal han have været den første til at lægge planen, den snildeste til at udføre den. Hans Majestæt lod nu i efteråret korpset opløse sig for ikke at spilde folk og menneskeliv til unytte, så kom Svend og hans folk herover til Sjælland, og fra den tid må kaptajn Lykke hist hende vide besked med dem, siden flere af gjøngerne har fået tjeneste imellem hans dragoner.”

”Kaptajn Lykke!” gentog kongen, idet han lagde de papirer fra sig, som han imidlertid havde været beskæftiget med. ”Er han til stede? Eja! Så lad ham komme herhen, vi har et ord at tale med ham.”

Kai Lykke, der havde hørt disse ord, trådte hen til bordet og hilste med anstand og ærbødighed på kongen.

”Hvad er det, vi erfarer om eder, hr. kaptajn!” udbrød Kong Frederik temmelig heftig. ”Allerede for få måneder siden har vi ladet udgå befaling, at I og eders regiment skulle marchere til de forordnede poster ved Vordingborg og andetsteds, og desuagtet er lige til denne dag endnu kun et kompagni deraf ankommet.”

”Eders Majestæt holder mig dette til gode,” svarede Kai uden betænkning. ”Jeg vidste ikke, at denne befaling havde været så længe undervejs, da jeg først modtog den for tre dage siden.”

”Guds død!” udbrød kongen harmfuld, ”hvorledes besørgeres da mit

budskab? - Hr. lensmand! Derfor skal I stå os til ansvar, siden det er eder, der skulle underrette kaptajnen om vor villie.”

Ved denne lige så uformodede som heftige tiltale mistede Brokkenhuus sin hele fatning, han blev bleg, rømmede sig og stammede endeligt:

”Jeg har også fuldkommet den efter bedste evne: kongelig befaling afgik den selvsamme dag, jeg modtog den, til kaptajnen, derpå giver jeg Eders Majestæt mit adelige ord.”

”Hos hvem af eder er da skylden til stede? Her står to gode adelsmænd for mig, hvoraf den ene taler stik imod den anden, hvem af eder dølger os sandheden?”

”Tilvisse ikke jeg, min høje konge!” ytrede Brokkenhuus ivrig. ”Ikke heller begriber jeg, hvorledes kaptajnen skal kunne bevise sit ord.”

”Hvad jeg begriber, min herre lensmand!” svarede Kai, ”er, at eders hukommelse må være endnu slettere end eders syn; men lige meget nu, da jeg ved min herre konges villie, skal den være opfyldt, inden næste sol går ned.”

”Nej, kaptajn! Ikke lige meget, vi lyster dog nok at vide, hvem af eder vi skal sætte vor lid til i fremtiden, og derfor vil vi have den sag opklaret.”

”Til lykke lader det sig også gøre,” tog lensmanden til orde, ”siden min skriverkarl, som gik med budskab til kaptajnen, opholder sig her i værelset næst ved. Han vil kunne overbevise Eders Majestæt om denne skammelige usandhed.”

Kai smilede til denne brutale ytring. Derpå vedblev han med den sikkerhed og selvbeherskelse, det selskabelige liv havde lært ham:

”Hr. lensmanden synes at glemme, at han taler i Eders Majestæts nærværelse; dernæst nægter jeg ikke, at han muligvis har afsendt kon-

gelig befaling, men blot, at jeg har modtaget den.”

Efter denne sidste udflugt, der bedre end alt andet beviste den kvide, Kai befandt sig i, kastede han et langt og bønligt blik over mod dronningen, som om han søgte hjælp hos hende.

Og Sophie Amalie lod heller ikke sin yndling i stikken. Hun lagde sin hvide hånd på kongens, tilkastede ham et smil og et blik, hvori hun syntes at have forenet al den henrivende ømhed, der kunne ligge i hendes skønne øjne, som endnu aldrig havde forfejlet deres virkning, og sagde:

”Eders Majestæt tilgiver, at jeg blander mig i talen, men selv om kaptajn Lykke skulle have været så uheldig at begå nogen brøde, hvad dog hr. lensmanden næppe har bevist, så besidde han et så lykkeligt middel til at forsone den igen, at jeg tør håbe Eders Majestæt som hidtil vil blive ham i nåde bevågen. Kai Lykke har i dag så at sige reddet mit liv.”

”Eders liv! Hvorledes er det muligt?”

Dronningen fortalte nu i få ord hændelsen med vildsvinet hun nævuede vel tateren, men drog tillige Kais rolle mere i forgrunden, end den med rette tilkom.

Kai stod rolig og tillidsfuld for enden af bordet og støttede sig til sit sværd.

”Hvilken skrækkelig hændelse!” udbrød kongen. ”Men ridder Kørbitz,” tilføjede han, ”Eders Majestæts kavalier, hvor var han da i dette øjeblik?”

”Kørbitz!” gentog dronningen leende, idet hun vendte sig og betragtede ridderen med et blik, der havde noget af katten grusomhed ved sig. Ved denne bevægelse gled hendes tørklæde ned på gulvet. Kørbitz gjorde et skridt fremad, tog det op og lagde det på armen af lænestolen,

medens han næsten lydløs hviskede det ene ord: "Nåde!" og med et så bønligt udtryk, at dronningen næsten syntes bevæget derover.

"Ridder Kørbitz," gentog hun, "var ved et tilfælde ikke i vor nærhed, da eventyret passerede. Men jeg synes virkelig, at vi begge, Eders Majestæt og jeg, er kaptajn Lykke nogen tak skyldig."

"Ja, ganske vist," svarede kongen, "og jeg vil overlade det til min dronnings gode smag selv at bestemme, hvorledes vi bedst skal afgøre vor gæld. Hvad eder angår, hr. lensmand, så vi for øjeblikket lade sagen fare; er retten på eders side, skal I senere få al den oprejsning, I forlanger."

"Eders Majestæt viser mig for megen nåde," svarede Brokkenhuus, bevæget af en følelse, der var en ægte adelsmand vær dig. "Efter hvad jeg har hørt og set, tror jeg selv, at kaptajn Lykke havde ret, da han nylig bebrejdede mig, at mit syn og mil hukommelse var lige svage."

Denne selvopofrelse blev ikke uden løn, thi den forskaffede lensmanden det første nådige og erkendtlige blik denne aften fra dronnin- gens strålende øjne.

Kapitel III

Hvad der skete på slottet om natten

Da tårnuret slog ti, gav kongen tegn til opbrud, hvorefter han og dronningen lod sig ledsage til deres værelser. Dragonerne overtog vagten på slottet.

Idet lensmanden Oluf Brokkenhuus gik igennem forværelset, hvori Kai Lykke var i begreb med at fordele mandskabet, hilste han på kaptajnen så forekommende, som om han aldeles havde udslettet enhver erindring om det nylig stedfundne optrin imellem dem. Kai var endnu opfyldt af dagens hændelser og den lykke, som dronningens gunst måtte indgyde. Da Brokkenhuus hilste, erkendte han fuldkomment den uret, han nylig havde gjort sig skyldig i, og følte trang til at gøre sin forseelse god igen. Derfor gik han hen til lensmanden, berørte hans skulder og udbrød:

”Hr. lensmand! Et ord, hvis I tillader det.”

Brokkenhuus vendte sig om, og de gik sammen hen til en af de store vinduesfordybninger i nogen afstand fra de tilstedeværende dragoner. Kai sagde:

”Jeg har i aften fornærmet eder, min herre lensmand! Thi just nu erindrer jeg tydeligt at have modtaget eders brev på den tid, I nævtede.”

”Og nu agter I formodentlig at fornærme mig igen?” spurgte Brokkenhuus sagtmodig.

”Nej, ved min ære! Tro ikke så slet om mig. Jeg kommer tværtimod i erkendelse af min uret for at stille mig til eders befaling.”

”I mener?”

”At tilbyde eder al den oprejsning, en adelsmand er den anden skyldig.”

”Ak, kaptajn Lykke!” svarede Brokkenhuus med et sørgmodigt smil; ”se ret på mig. Jeg er en gammel, gråhåret mand, tilmed en stakkels

krøbling; det ville kun både mig lidt at søge oprejsning i at slås med eder. I gamle dage var jeg altid rede til at afgøre mine stridigheder med sværdet, men det er længe siden. En af mine fjender gav mig her i panden dette mærke, det tog mit højre øje med sig, en anden, lidt ubehændigere, knuste med en kugle mit ene knæ; hvis mine modstandere levede, ville de have kunnet fortælle eder, at fejhed ikke hørte med blandt mine fejl, men de er døde begge to, jeg tror, det var, før I blev født, min kære herre! Selv er jeg nu næsten blind og må dertil dølgge min brøst, så godt jeg kan, at jeg ikke mister min stilling, hvilket ville gøre mig til en stodder; alderen er kommet, kaptajn Lykke! Jeg må finde mig i, at folk fornærmer mig, og takke dem, der fornærmer mig mindst.”

”O, hr. lensmand! I ydmyger mig dybt; hvorledes skal jeg gøre min forseelse god igen? Jeg vil gå til kongen i morgen, i dette øjeblik, og bekende for ham, at skylden ligger på min side. Tro blot, jeg beder eder, at hvis jeg før havde vidst, hvad I her siger, jeg da aldrig skulle have tænkt på at fri mig fra min skyld ved at vælte den over på eder.”

”Ja, i sandhed, kaptajn, jeg tror eder!” svarede lensmanden med et vemodigt smil, der forskønnede hans vansirede træk, ”jeg tænker for ridderligt om eder til at antage, at I vil fornærme en værgeløs mand, men lige så lidt har I formodentlig betænkt, at I for øjeblikket endnu mindre end jeg tør give eller modtage nogen udfordring til kamp.”

”Eja! Kære herre!” svarede Kai leende. ”Det skulle jeg dog mene. Hvorfor skulle en tapper adelsmand ikke have lov til at slås, når lejligheden var derefter?”

”Fordi en tapper adelsmands arm tilhører fødelandet i disse dage, da fjenden står for døren.”

”Jeg fornemmer nok, at jeg bestandig skal have uret lige over for

eder,” svarede Kai; ”men lige meget. I er en gæv og ridderlig herre, lensmand Brokkenhuus, og jeg ønsker intet bedre, end at jeg fra denne stund af turde regne mig blandt eders venner.”

”Det skal I have frit forlov til,” sagde den gamle, idet han drog sin handske af og rakte Kai hånden. ”Farvel, kaptajn, og tak for den glæde, I har forvoldt mig i aften.”

”I morgen går jeg til kongen,” ytrede Kai bevæget. ”Jeg får ikke ro, før jeg har bekendt hele sagen for ham.”

”I lader det fare, kaptajn Lykke! I morgen rejser kongen og jeg hver sin vej, og det står til Gud, om vi oftere skal træffes i denne verden.”

Brokkenhuus hilste og gik, Kai fulgte ham til den ydre slotsstrappe og viste en ærbødighed mod den gamle, som om denne havde været hans overherre. Derpå kom han tilbage og fortsatte sin afbrudte forretning med at ordne vagtmandskabet.

”Husker jeg ret,” udbrød han, ”befalede jeg jo ham, korporal Wolf, at tage otte mand med sig og gå til den østre fløj, hvor Hendes Majestæt dronningen har sine værelser. Der sætter han vagten og holder folkene til at være stille og rolige. Ingen drikken, I slyngler, og frem for alt ingen smøgen af den forbandede urt, I og de gevorbne har ført os ind i landet. I vil forpeste luften i Hendes Majestæts værelser.”

Med den omtalte urt mente Kai Lykke tobak, som Karl den Femtes soldater havde bragt med sig fra Spanien til Tyskland, hvorfra igen de hvervede i den forrige konges tid førte den til Danmark og bibragte almuen smag for den.

Dragonerne gik hver til sit vagthold, alene den omtalte korporal blev stående, efter at de øvrige havde forladt værelset.

”Har han forstået mig, korporal?” spurgte Kai.

”Javel, hr. kaptajn!” svarede Wolf med hånden til den opkrammede

filthat.

”Hvad djævelen venter han da efter?”

”Eders nåde behager at glemme, at I i aften gav mig lov at forrette et ærinde nede i landsbyen. Karlene fortæller, at vi skal sadle op i morgen ved daggry, og så får jeg arme mand ingen tid til at besøge det.”

”Han har min tro ret,” svarede Kai i en tone, som om han først nu erindrede sit løfte. ”Han har sig jo en kæreste nede i en af hytterne.”

”Ja, strenge herre, det går mig ikke bedre. I hver en by, hestfolkene kommer til, får man sig på timen en lille kæreste; men hun her er den bedste og skal være min kone, hvis det ellers ret gelinger.”

”Ja, hvad er herved at gøre? - Han har mit løfte, det er sandt, og en adelsmand må stå ved sit ord; men tjenesten frem for alt, ved han nok, korporal!”

”Ak, strenge herre!” ytrede korporalen i en ynkelig tone.

”Kunne jeg ikke blot få permission på en time. Det gælder et menneskeliv, eders nåde! Thi pigen ville tage sin død herover, får hun mig ikke at se. Kun en lille time, så er jeg her igen på pletten.”

”Og hvem skulle imens varetage hans post i slottet? Hans fraværelse ville være et smukt eksempel for karlene.”

Korporalen drejede sig med en fortvivlet gestus om på hælen for at gå. Kais ord standsede ham atter:

”Hør korporal! Jeg får et indfald og vil tjene ham, fordi han er en brav og flink person. Han låner mig sin kappe og hat, vi er omtrent af ens højde, jeg går da op og holder vagt for ham, da jeg dog ikke kan sove, imidlertid besøger han kæresten. Er han tilfreds dermed?”

”Gud velsigne den nådige herre!” udbrød elskerens sjæleglad, idet han til tegn på sin ydmyge taknemmelighed kyssede sin hånd og derpå berørte Kais med den.

”Dernæst holder han ren mund med, hvad jeg gør for ham, og kommer tilbage i betimelig tid.”

Korporalen hilste og gik. Kai svøbte sig ind i kappen og trykkede hatten dybt ned i panden og fulgte efter vagtmandskabet.

Vejen til dronningens værelser førte igennem en lang korridor, hvis ene ende sluttede sig til hovedtrappen fra stueetagen, i den modsatte ende var anbragt et vindue ud imod søen, og langs med denne side gik igen en tværgang, som førte til lensmandens lejlighed. Korridoren selv fik sit lys fra en messinglampe ved trappen og denne aften tillige fra måneskinnet, som faldt igennem vinduet.

Kai stillede en post ved trappen og valgte sin egen i nærheden af vinduet, omtrent lige over for døren til dronningens gemak. De øvrige dragoner, der i nattens løb skulle afløse i og uden for slottet, opholdt sig nede i stueetagen.

En usædvanlig spænding var synlig i Kais ansigt, han ventede med utålmodighed på fortsættelsen af det eventyr, hans tilsyneladende så opofrende velvilje for korporalen havde ledet ham ind i.

Pludselig hørte han nede på trappen, hvor den anden vagt stod, den taktfaste lyd, som forårsagedes ved at præsentere gevær, derpå lød stemmer, og straks efter så man dronningen, fulgt af fru Else Parsberg, gå igennem korridoren. Foran damerne bar en kammerjomfru en tændt, trearmet lysestage. Kai rettede sig og præsenterede sin karabin. Hans kappe gled noget til side ved denne bevægelse. Skinnet fra lysene faldt på sølvet af hans broderede vams, da kammerjomfruen standede, medens dronningen tog afsked med fru Else. Var det nu på grund af det lydelige og præcise i hans hilsen eller ifølge et vist instinkt, som vi under visse forhold bliver begavede med, nok er det, dronningen lagde mærke til ham. I hendes første blik på den smukke skildvagt

viste sig en levende overraskelse, derpå smilede hun, tilfreds med dette påfund, der faldt så aldeles i hendes smag; og begge disse udtryk, genkendelsen og smilet, forsvandt atter i næste øjeblik hun nådigt standsede fru Else for at forsikre, hvor behageligt opholdet på Jungshoved havde været hende. Under denne forklaring, som blev modtaget med henrykkelse, faldt dronningens øjne endnu engang på Kai. Derpå forsvandt hun, fru Else og kammerjomfruen, der stiv og ubevægelig, med hovedet halvt neddukket i den store, opstående halskrave, havde holdt lyset for dette optrin.

Atter indtrådte stilhed omkring i slottet og dets nærhed. Dronningens damer havde forladt hende. Lysene i lensmandens fløj var slukkede, man hørte tårnuret slå og vinden, som sukkede i lindetræerne udenfor. Vagten i den modsatte ende af gangen havde sat sig ned på det øverste trin af trappen, svøbt sin kappe tættere omkring sig, lagt karabinen over sine knæ og hengivet sig til betragtninger, som endte i en dyb og rolig søvn.

Men skæbnen havde bestemt, at denne nats stilhed jævnlig skulle blive afbrudt. Kai nærmede sig dronningens dør, da han pludselig trådte til side ved at høre skridt fra den modsatte side af korridoren. Sagte, næsten lydløst, bevægede en skikkelse sig hen imod ham og standsede ligesom tvivlrådig i nærheden af døren til dronningens værelse.

Kai havde øjeblikkelig fattet sin plan; han stillede sig med ryggen imod låsen og tiltalte manden, der ved skildvagtens bevægelse trådte over på den mørke side af gangen.

”Hvad gør I her så silde?” spurgte Kai dæmpet.

Manden betænkte sig et øjeblik, før han trådte nærmere, slog sin kappe til side, og Kai genkendte Kørbitz i den strålende hofdragt, han havde båret tidligere på aftenen.

”Gør plads, skildvagt!” hviskede ridderen. ”Jeg har et ærinde til Hendes Majestæt.”

”Det får at vente til belejliger tid,” sagde Kai. ”Dronningen er allerede gået til ro.”

”Hvad behager!” svarede Kørbitz med en lykkeridders overmod. ”Ved han ikke, at enhver tid er belejlig for Hans Majestæts ærinder? Jeg er ridder Kørbitz og overbringer af et budskab, der ikke tåler opsættelse.”

Ridderen trådte under disse ord et skridt nærmere. Kai stillede sig imod ham, derved faldt månelysen på hans ansigt, og Kørbitz genkendte ham øjeblikkelig.

”Ah, min hr. dragoner!” udbrød han med slet dulgt harme.

”I holder god vagt i nat uden for dette værelse.”

”Ja, jeg ser nu, at det gøres nødig; finder I måske noget at udsætte på denne opmærksomhed?”

”Sikkerlig ikke, jeg tænkte kun på, at det er anden gang, vore veje krydser hinanden.”

”Tal ikke derom,” svarede Kai; ”thi min beskedenhed forbyder mig at nære denne tanke.”

”Hvad mener I?”

”At det lader til, jeg begge gange skal være den sejrende.”

”Tror I også, at det bliver tilfældet, når Hans Majestæt i morgen erfarer, at I hindrer mig i at fuldbyrde hans befaling?”

”Ah, hr. ridder, derpå vil jeg besinde mig i morgen; for øjeblikket tænker jeg kun på min post.”

”I nægter mig da endnu adgang til dette gemak?”

”Ja!”

”Og grunden, vil I sige mig den?”

”Grunden,” svarede Kai smilende, ”er, at I hver dag nyder den lykke at kunne våge over Hendes Majestæt, i nat vil Kai Lykkes dragoner gøre det.”

Kørbitz fjernede sig rasende. Havde han været dronningens værelse lidt nærmere, ville han måske under striden have mærket, at døren forsigtigt blev åbnet på klem, medens en skikkelse indenfor lyttede til, hvad der blev talt; han ville måske tillige af denne skikkelses bifaldende smil have kunnet forklare sig årsagen til kaptajnens ubegribelige dristighed.

Omtrent en time senere blev stilheden igen afbrudt ved de forsigtige og langsomme skridt af en mand, der kom gående nede i korridoren. Denne mand måtte uden tvivl være fortrolig med stedet, siden han vidste at finde vej i det halvmørke, som var indtrådt, efter at månen havde ophørt at skinne gennem vinduet. Da han kom ned i gangen, berørte hans fod et klædningsstykke. Han standsede, tog det op og fandt, at det var en soldaterkappe. Manden smilede; uden at betænke sig tog han kappen på, svøbte sig tæt ind i den og fortsatte sin vej gennem korridoren. Skildvagten nede på trappen var imidlertid vågnet; da han så manden komme sig i møde, trådte han frem for at hindre ham i at passere; men ved synet af den militære kappe betænkte han sig igen, antog ham for en kammerat og lod ham gå forbi sig. Da den ubekendte kom til en dør ved enden af korridoren, standsede han, lyttede og kastede et blik tilbage på skildvagten. Denne havde vendt ham ryggen og lænet sig over mod rækværket af trappen. Da manden således overbeviste sig om, at ingen lagde mærke til ham, berørte hans hånd dørlåsen. Så forsigtig og lydløst end denne bevægelse foregik, syntes den dog at være blevet bemærket indenfor. Døren åbnedes, og ved det svage lys, som lampen kastede i denne del af gangen, sås en kvinde-

lig skikkelse komme til syne i døråbningen. Hun bøjede sig over mod manden, rakte ham begge sine hænder, og deres stemmer blandedes derpå i en sagte hvisken, lige så uhørlig som uforståelig, med mindre de ømme og stjalne blikke, der på samme tid blev vekslende, kunne have tjent som kommentar for dette hemmelighedsfulde sprog.

Det vidste imidlertid enhver, som var nogenlunde bekendt i slottet, at dette værelse for øjeblikket blev beboet af Julie Parsberg, en søster til fru Else. Den anseelse og gunst, hendes broder nød ved Frederik den Tredies hof, havde også udstrakt sig til hans søster. Hun var endnu meget ung, da hun blev optaget iblandt Sophie Amalies æresdamer, en post, hvortil landets fornemste adelige bejlede. Dronningens gunst skaffede den unge dame en talrig skare af åbenbare beundrere og hemmelige fjender. Flere af disse sidste stod unægtelig også over hende med hensyn til aner og formue; men til gengæld overgik Julie dem alle i skønhed.

Midt i sin lykkes sollys syntes dog Julie at savne noget. Hun blev træt i denne veksling af kabaler og bagtalelser; efter at have tilbragt et år ved hoffet udbad hun sig tilladelse til at besøge sin søster, fru Else Parsberg på Jungshoved, hvortil hun angav sit svækkede helbred som årsag. Dette påskud fandt naturligvis ikke tiltro hos nogen, man angav tusinde forskellige historier om denne besynderlige rejse; imidlertid forblev alle, selv Julies nærmeste, uvidende om hendes bevæggrund til at forlade hoffet.

Julie rejste til Jungshoved. I den ensomme og uselskabelige skovegn var jagten og hyppige rideture hendes eneste adspredelse; men hun syntes at befinde sig ypperligt derved. Hendes blege kinder rødmede på ny, hendes mørke øjne havde ingen sinde besiddet en friskere glans. Hun ønskede og savnede intet.

Det var altså, som sagt, udenfor den unge hofdames dør, at de to i dette øjeblik samtalede.

Pludselig tav manden, idet den anden vedblev at tale.

”Gå nu!” hviskede denne stemme; ”jeg vil ikke høre din skildring om kongens nåde. - Stakkels menneske! Som om en konges yndest kunne forøge min. - Jeg holder ikke af, at du sætter dit håb til fremtiden, når allerede det nærværende øjeblik har opfyldt alle dine ønsker. Heller ikke har du lov til at rose dig af anden gunst end den, du læser i mine øjne. - Gå, min Gjøngehøvding! Jeg siger dig jo, at jeg har fået dronningens tilladelse til at blive. Gå!”

Hun skød ham bort, idet hun holdt to små, hvide hænder for hans ansigt og lod ham bedække dem med sine kys. Derpå trådte hun tilbage og lukkede den efter sig.

Manden svøbte sig tættere ind i sin kappe og gik tavs og stille forbi skildvagten. Denne var imidlertid slumret ind på det øverste trappe-trin. Svend Gjønge fortsatte sin gang, indtil han nærmede sig dronningens værelse. Før han kom til dette, blev han tiltalt af skildvagten.

”Hvad gør I her?” spurgte denne.

Svend standsede, han betragtede soldaten overrasket. Det forræderske sølv på den udsyede vams lod ham også genkende kaptajnen. Han smilede:

”Om forladelse, hr. dragoner! Bliv ikke vred over min dristighed; men kulden er streng, og natten falder lang. Jeg kommer blot for at bringe eder denne kappe.”

Endnu medens Kai besindede sig på, hvad han skulle svare, havde Svend forladt ham og var bøjet om ad tværgangen, hvor lyden af hans sagte og forsigtige skridt snart tabte sig.

Kapitel IV

Dronningens stridsmand

Tidligt den næste morgen holdt dragonerne opstillede i slotsgården i to lange rækker fra stentrappen ud til vindebroen for at ledsage kongeparret til Præstø.

Man fortalte, at kongen i morgenstunden havde fået vigtige underretninger om fjenden, og at der i denne anledning var afgået ilbud til rigsrådet i hovedstaden.

Dragonerne havde indhyllet sig i deres lange kapper og sad strunke og ubevægelige i sadlen, med øjnene rettede mod slotstrappen, på hvis øverste trin man så to af dronningens løbere i korte trøjer og skindbukser og med røde stave i hænderne.

Gården og begge sider af broerne fyldtes efterhånden med tilskuere. Foran disse stod en høj mand i en fåreskindskofte, med blottet hoved og hænderne foldede over sin røde, strikkede uldhue. Det var Ib, som mødte efter dronningens befaling. Bønderne holdt sig noget tilbage fra ham, som om de frygtede for hans nærhed, derved opstod en åbning mellem ham og den øvrige mængde. Tateren syntes ikke at lægge mærke dertil, hans blik var ufravendt hæftet mod døren, hvorfra dronningen skulle komme. Fra den tidlige morgen havde han stået på dette sted, ydmyg og undselig, ventende på, at man ville holde det løfte, der var blevet ham givet.

Det var tydeligt at se, hvor megen umage tateren havde anvendt på sit ydre den dag. Hans korte, sorte skæg var omhyggelig skilt til begge sider. Håret var ret glat tilbage fra den høje og brede pande. I stedet for sejl garnet, hvormed kofte ellers holdtes sammen, havde han i dag bundet den med røde uldsnore, og det brede bælte omkring livet, hvori han bar en kniv med hjortetaksskaft og en blankpoleret tinske, fuldendte denne dragt, der efter Ibs formening ikke lod noget tilbage at ønske.

Pludselig opstod en mumlen blandt mængden. ”Nu kommer de,” hviskedes der fra alle sider, og man så en hofkavaler vise sig i slotsdøren og sige nogle ord til løberne. Den ene af disse sprang ned ad trapperne og over gården, mens han råbte:

”Hans Majestæts vogn skal køre frem.”

Straks efter holdt vognen foran hovedtrappen, og mængden trængte sig nærmere henad mod slottet for at få et glimt at se af de høje herskaber, når de steg ind.

Ib blev revet med af strømmen. Blandt alle tilstedeværende var han den, der ventede med størst utålmodighed. Flere gange fo’r han med hånden op over panden, hans hjerte bankede, hans mægtige lemmer skælvede, en ængstelig frygt begyndte at vågne ved tanken om, at man mulig kunne have glemt ham og den vigtige anledning, hvori han var kommet.

Idet han nærmede sig trappen, så han Kai holde til hest foran dragerne. Han genkendte ham og udstødte et glædesskrik, derpå dukkede han sig ned og søgte at bane sig vej mellem de foranstående, men det var håndfaste folk, han havde at gøre med. Enhver blev på sin plads, og efter flere gentagne forsøg erkendte han det umulige i at nå trappen. Sveden brast ud af hans pande, og da han så ned på sin dragt, opdagede han til endnu større smerte, at hans nylig så pyntede udseende var aldeles tilintetgjort. Han hævede sine arme og udbrød med en bønlig og bævende stemme:

”Ah, lad mig komme frem i Guds navn!”

”Hvor agter du dig hen, dit lange spektakel?” spurgte ridefogden, som stod i hans nærhed. ”Synes mig dog, at du kan være ret vel fornøjet med den plads, du har, alt imedens du står blandt lutter ærlige folk.”

”Ak, foged!” bad Ib, ”vær ikke streng. Jeg skal jo hen og tale med dronningen.”

”Natmanden skal tale med dronningen,” råbte en i klyngen. ”Lad ham dog komme frem.”

Disse ord blev besvaret med en almindelig latter.

Under den munterhed, som derved opstod, var Ib blevet genstand for alles opmærksomhed. Nogle enkelte af de nærmeste følte sig bevægede af det bønligt og smerteligt udtryk i hans ansigt og rykkede tættere sammen; derved opstod en smule plads. Han trængte sig frem, endnu en kamp, og et jublende skrig tilkendegav hans held, han styrtede ud af kredsen og sank åndeløs og forslået ned ved foden af trappen.

Kørbitz blev stående i slotsdøren, en tjener havde hængt en foerværks kappe over hans hofdragt. Da han hørte skriget og så den bevægelse, som opstod blandt mængden, idet tateren trængte sig frem foran de øvrige, gik han hen til ham og spurgte, hvad han ville.

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 19 (af 147)

”Nådige herre!” svarede Ib med et dybt buk, ”jeg kommer, fordi dronningen har bestilt mig herhid.”

”Dronningen!” gentog ridderen, ikke mindre forundret end alle de andre. ”I hvilken anledning?”

”Hun ville gøre mig noget til gode, formedelst jeg hjalp hende i går, da hun var ude i skoven at jage.”

”Hvorned hjalp du?”

”Med at frelse hendes liv.”

”Du?”

”Ja!” svarede Ib undselig, ”fordi der dengang ingen bedre var til stede.”

”Jeg tror, al verden har frelst Hendes Majestæt i går,” mumlede rid-

deren, ubehageligt bevæget ved de erindringer, som dermed forbandt sig. - "Gå bort, mand! Hendes Majestæt har ingen stunder at tale med dig."

Idet Kørbitz sagde dette, gjorde han en håndbevægelse mod en af fogederne, som stod posterede neden for trappen. Fogeden drev den ulykkelige tilbage med skaftet af sin partisan, og ridderen stillede sig atter i døren.

Nogle øjeblikke blev Ib stående som bedøvet. Mængden spottede og forhånede ham, men han syntes at være uden følelse derfor, det var ikke ydmygelsen, der forandrede hans træk og bragte hans øjne til at løbe i vand, efter at ridderens tilbagevisning havde tilintetgjort hans kæreste håb, målet for alle hans ønsker.

Hændelsesvis red kaptajn Lykke på samme tid langs med linien af sine folk og nærmede sig det sted, hvor tateren var trængt tilbage. Da Ib så ham, besluttede han at vove endnu et sidste forsøg. Han udbredte sine arme og råbte:

"Høvedsmand! Høvedsmand! Kom mig til hjælp!"

Kai hørte dette råb så klagende og lydeligt, at det nåede over hele gården. Han vendte sig forundret og fik øje på tateren. Skæbnen syntes at have udset ham til at modvirke Kørbitz, hvor de mødtes. Han hilste ridderen med sin pallask og red derefter hen til Ib.

"Hvad ønsker du, min ven?" spurgte han. "Ak, høvedsmand! Kender I mig ikke mere?"

"Jo vist, det var jo dig, vi mødte i går i skoven."

"Det var mig, I lovede at gøre til en ærlig mand, og nu har de glemt det og siger, at der er ingen stunder dertil, og spotter og støder mig tilbage alle steder."

Kai følte, at han var i gæld til tateren, fordi dennes bedrifter aftenen

før var blevet regnet ham til gode. Han sagde:

”Tøv kun lidt, min søn, vi vil se, hvad der lader sig gøre.”

I samme øjeblik blev døren stødt op, og kongeparret steg ned ad trapperne, dronningen med et tilfreds og smilende ansigt, derimod dvælede endnu rynkerne på kongens tankefulde pande. Dragonernes pauker og horn hilste majestæterne.

Kaptajn Lykke var blevet holdende tæt foran vognen. Ved hans side stod Ib med sin hue i hånden. Fogeden prøvede flere gange på at drive ham tilbage, men Ib havde fået mod efter Kai Lykkes opmuntring og gjorde en fortvivlet modstand. Derved tildrog han sig dronningens opmærksomhed. Hun kastede et spørgende blik på ham og trådte et skridt nærmere. Fogeden drog sig tilbage til rækværket på trappen, tateren bøjede sit hoved og sank på begge sine knæ ned for hende.

”Hvad ønsker denne mand?” spurgte dronningen. Kaptajnen gjorde en dyb hilsen, idet han svarede:

”Han tror at have nogen fordring på Eders Majestæts nåde.”

”Hvem er han?”

”Han var til stede i går ved vildsvinejagten.”

”Ja, jeg erindrer det. Vi lovede ham en belønning.”

”Han vælger blot ikke nogen heldig tid til at minde os derom,” ytrede kongen.

”Ak, Deres nådige Majestæt!” stammede Ib. ”Jeg har ventet her siden i morges, før det blev lyst.”

”Hvad begærer han da?” spurgte kongen.

”Jeg ved det ikke,” svarede Sophie Amalie, ”men siden I, hr. kaptajn Lykke, gør eder til hans fortæller, så behag at forklare Hans Majestæt, hvad manden ønsker.”

”Hans bøn er at blive gjort ærlig.”

”Ærlig!” gentog kongen forundret.

”Ja, Eders Nåde,” gentog tateren, hvem kongens venlige mine gav mod. ”Jeg ville så inderlig gerne være ærlig, for jeg er kun en stakkels natmand, som ikke har forlov til at omgås med andre mennesker. I går gav dronningen mig jaord på, at det nok skulle ske.”

”Det har således været landets skik tilforn,” bemærkede Kai, ”at fanerne gjorde en mand ærlig, når de blev svungne over hans hoved.”

Kørbitz, som hidtil havde stået bag dronningen, stak sit hoved op over kraven på sin foerværks kappe og ytrede:

”Kaptajnen synes at glemme, at her for øjeblikket ikke haves nogen fane.”

”Jeg glemte det ikke,” svarede Kai med et artigt buk for ridderen, ”men antog den for at være unødvendig, hvis det ellers måtte behage Deres Majestæt at opfylde mandens ønske. I Danmark hedder det for et gammelt mundheld, at den mand, hvem kongens hånd berører, han vorder ærlig.”

Medens Kai talte, lod dronningen sit blik glide hen over de to rivaler. Ridderen stod kroget og sammenbøjet i sin kappe, hans blege ansigt var blevet blåligt af kulde og vansiredes endnu mere ved den nødtvungne erkendelse af Kais overlegenhed i dette øjeblik. Lige over for ham kaptajnens ranke og ridderlige skikkelse, som aldrig havde taget sig fordelagtigere ud.

”Jeg må dog give ridder Kørbitz’ mening mit bifald,” ytrede Sophie Amalie med et blik på Kai, ”og siden denne ceremoni nu tilforn plejer at fuldbyrdes med fanen, må det også denne gang ske således. Jeg vil nødig lade mit løfte uopfyldt,” tilføjede hun, henvendt til kongen. ”Især da det for øjeblikket er Eders Majestæt om dygtige krigsmænd at gøre, og denne mand venter kun på at blive værdig til at indtræde i

landets tjeneste.”

”Vi er også rede til at opfylde hans ønske,” svarede kongen.

”Hr. von Kørbitz!” vedblev dronningen, idet hun pegede over mod fogeden. ”Behag at bringe os denne mands partisan.”

Kørbitz adlød forundret. Dronningen udfoldede sit lommeetørklæde og bandt fligen af det om spidsen på spyddet. Solen var imidlertid steget på himmelen, den skinnede ned i gården og belyste det optrin, som nu fulgte efter, og som for de tilstedeværende hoffolk var genstand for smil og morskab, for Ib derimod den helligste og højtideligste begivenhed i hans liv.

Han lå foran dronningen, knælede på jorden med foroverbøjet hoved og holdt huen i sine foldede hænder. På et vink af Kai Lykke red paukeslageren og de to trompetere, hvoraf musikken bestod, hen til trappen. Dragonerne præsenterede med sablen.

I det samme hørte man en vældig røst hæve sig blandt tilskuerne og råbe:

”Tag eders huer af, folk!”

Ingen vidste, hvem der talte, eller hvorfra denne dybe og klangfulde stemme kom, men man adlød den øjeblikkelig. Trompeterne blæste fanfare, dronningen hævdede partisanen med det flagrende klæde over taterens hoved, og da trompeterne tav, trådte kongen ned til Ib, lagde sin blottede hånd på hans hoved og sagde:

”Rejs dig op, min søn, i Guds navn, så sandt du fra nu af er en ærlig og pletfri mand.”

Da kongens hånd berørte Ibs hoved, syntes en pludselig skælven at fare igennem hans lemmer, han skjulte ansigtet i sine hænder og brast i en lydelig gråd. Hans bryst arbejdede, han ville tale, men mægtede det ikke. Da han lod sine hænder synke, lå et lykkeligt smil udbredt over

hans ansigt, og idet han så op og hæftede sine kloge øjne på dronningen, nikkede han gentagne gange, ligesom for at udtrykke den bekræftelse, der var blevet kvalt af hans gråd.

”Hans Majestæt har nu opfyldt din bøn,” sagde dronningen venlig. ”Har du mere tilbage at ønske?”

Ib rejste sig, han rystede på hovedet og hviskede ganske sagte:

”Slet ingenting.”

”Nu vel,” sagde dronningen, idet hun af en pung tog nogle guldstykker, ”så kan du herefter trøstigt følge dit hjertes attrå og stille dig blandt landets forsvarere. Jeg fæster dig herved til en stridsmand for os og den gode sag.”

Med disse ord lod hun tre guldstykker glide ned i taterens hue. En glødende rødme for over Ibs ansigt; han stirrede et øjeblik overrasket ned i huen på pengene, derpå tog han guldstykkerne op, trykkede de to af dem til sine læber og lagde dem ned på trappen, hvor dronningen stod. Det tredje guldstykke beholdt han, hævede det i vejret, udstødte et højt og jublende skrig og forsvandt derpå i den tætte klynge, som havde dannet sig omkring vognen.

Kongen gjorde en bevægelse mod kaptajn Lykke, idet han fulgte Ib med øjnene.

”Hvis han ønsker at komme blandt krigsfolket, hr. kaptajn, så sørg for, at han bliver antaget.”

”Han er allerede antaget blandt Eders Majestæts krigsfolk,” svarede en dyb og rolig stemme i nærheden, og da kongen vendte sig om, så han Svend Gjønge stå med Ibs hånd i sin og smilende blotte sit hoved.

”Det er nok bedst, at han bliver hos mig,” vedblev Svend. ”Jeg kender denne mand bedre end kaptajnen og ved, hvor han kan være til nytte.”

”Hos dig vil han også være i gode hænder, Gjøngehøvding!” svarede kongen med et godmodigt nik. ”Erindre dig vort ord; vi bliver dig i gunst og nåde bevågen.”

Kongen førte dronningen til vognen, derpå steg han selv ind; kuskens smældede med pisker, dragonernes musik lød på ny. De kongelige vogne rullede bort og efterlod det gamle slot øde og forladt, som en balsal efter festen.

Kapitel V

Hvorledes gjøngerne samler krigsforråd fra dem, de bruger det imod

Den følgende vinter var ualmindelig streng. Frosten lagde en bro over bælteerne, som Karl Gustav ikke tøvede med at benytte. I slutningen af januar måned førte han sine folk over isen fra Jylland til Fyn.

På Fyn modtog Karl Gustav et brev med underretning om, at Danmark ønskede fred og i den anledning havde afsendt to rigsråder til den svenske lejr. Uden at give noget svar lod kongen isens fasthed undersøge i Store Bælt og førte sine soldater over Tåsinge til Langeland, derfra til Lolland og to dage senere til Falster. Den tolvte februar satte han foden på Sjællands grund. Svenskernes komme vakte en ubeskrivelig skræk og forvirring i alle kredse. Vejene til hovedstaden var opfyldt af flygtninge. Kongens livregiment forlod tillige med Kai Lykkes dragoner Vordingborg, så snart fjenden viste sig ved Masnedø. De fleste adelige familier, som boede omkring på herregårdene i den sydlige del af landet, skjulte deres skatte og kostbarheder i kældere og brønde, flygtede til København og overlod omsorgen for deres godser til foged og forvalter, hvor disse selv ikke fandt for godt at drage med. Fæstebønderne var de eneste, som under den almindelige modløshed med håb og tilfredshed ventede på, hvad der ville ske, de havde intet at tabe og derfor heller intet at frygte; for dem gaves der ingen højere nødvendighed end føde og hvile, og begge disse nydelser tilbød sig i rigeligt mål efter deres tyranners flugt. Trællene var blevet herre, de spottede fogederne, opbrød ladegårdene og borttog det indhøstede korn.

Straks efter Karl Gustavs ankomst til Vordingborg udsendte han strejfkorps i den nærmeste omegn, og da Jungshoved for ham måtte være et vigtigt punkt, fordi landet der danner en sikker havn, der kunne benyttes ved overførsler fra Sverrig, blev der givet en afdeling dragoner befaling til at besætte slottet og landsbyen Roneklint, som ligger umiddelbart ved havet.

Fru Else Parsberg var til trods for sine venners råd blevet tilbage på godset. De foregående dage havde hun ladet godsets bønder forene sig med et vagthold fra Gisselfeld for at iagttage fjendens bevægelser, men bønderne satte ild på vagthusene og nægtede til sidst ligefrem at drage ud oftere. Fru Else måtte finde sig i sin skæbne, hun indesluttede sig på slottet og ventede på, hvad tiden måtte føre med sig.

I disse farens dage var Svend Gjønge sporløst forsvundet. Fru Else havde flere gange sendt bud op til hans hjem, men der blev svaret, at han havde forladt huset samme dag, svenskerne gjorde landgang på Sjælland, uden senere at være vendt tilbage. Den hest, som han havde taget med sig, var nogle aftener efter kommet løbende ind i gården med et sabelhug over øjet og strejftet på halsen af en musketkugle. Til Svend selv havde ingen hørt noget.

Imidlertid begyndte det at blive uroligt i omegnen. Af og til hørtes skud i skovene, og flere bønder fortalte, at de på markveje havde truffet ubekendte mænd af et forunderlig vildt udseende. Nogle af disse bar en slags stormhue eller jernhat på hovedet. Andre var pansrede med kyrasser eller brystharnisker, som efter ”deres form og prydelser at dømme syntes at være blevet gjort til bytte fra svenskerne. Disse mænds bevæbning var meget forskellig, man så enkelte med udrettede leer på skafter, andre havde ryttersabler, karabiner eller pistoler med et langt løb og en patrontaske spændt omkring livet.

En formiddag i begyndelsen af februar måned var nogle dragoner af et svensk strejftog forsamlet i en lille hytte mellem Gjerderød og Krag-
evig, ved udkanten af Ørremandsgårds skove. Rytterne havde trukket deres heste ind i et skur og søgt ly mod det heftige snevejr, der begyndte med dagningen. Hytten syntes at være forladt af dens beboere, man så ikke andre i stuen end de fire dragoner og en bonde, som havde tjent

svenskerne til vejviser.

Den ene af rytterne gjorde et mægtigt bål på skorstenen, hans kammerater plukkede imidlertid fjerene af en høne, som blev stukket på enden af en ladestok og drejet frem og tilbage over ilden. To andre dragoner efterså hjullåsen på karabinerne, stillede dem i en krog og strakte sig derefter hen ad bænkene omkring bordet.

Bonden stod ved det lille hornvindue, som vendte ud mod skoven. Hans små, sorte øjne var i uafbrudt virksomhed og iagttog enhver af dragonernes bevægelser. Endelig kastede han et langt og dvælende blik ud ad vinduet og udbrød:

”Det er hårdt og strengt vejr denne morgen, og endnu værre har det været i nat. Gud nåde den vejfarende, som ikke ved, hvor han skal søge sig et tag.”

”Gid djævelen annamme de vejfarende!” svarede korporalen for dragonerne. ”Større betryk lider Kongelig Majestæts soldater, som står skildvagt i disse nætter.”

”Hej, bondemand!” råbte dragonen, som sad ved ilden og drejede stegespiddet. ”Skaf mig noget brænde. Jeg tænker, du finder det i skuret derude.”

Manden rejste sig og gik til døren, da en anden rytter standsede ham.

”Se med det samme til vore heste og giv dem et foder havre af poserne.”

Manden gik.

”Det må man lade de små danske,” udbrød dragonen med en hånlig latter, ”villige er de og lystre godt tillige; ikke heller tænker jeg, at kongen skal have svært umag ved at styre dem, når han nu får hele riget gjort til en provins af Sverrig. Men hvad er det?” vedblev han og

rejste sig op imod vinduet, ”jeg synes, som om jeg hørte hestetrav på den frosne jord. Eja! Der har vi jo selskab og godt kammeratskab.”

Ordene var næppe udtalt, før døren blev revet op, og to dragoner stak hovedet ind i stuen. Den ene blev stående med begge hestes tøjler i sine hænder, den anden trådte ind. De blå uldsnøre over armen på hans lysegule uniform og en messingplade på skulderen tilkendegav hans rang som fændrik.

Korporalen og de øvrige dragoner hilste.

”Tusind djævlé!” råbte fændrikken. ”I gør eder det jo mageligt herinde, imedens vi andre er nær at omkomme i dette fordømte vejr.”

”Må jeg byde herren en drik vin,” svarede korporalen på denne tiltale og holdt sin læderflaske frem. ”Den er taget fra et kirkealter, og I har derfor lige så godt deraf, som om I gik til Herrens bord, Gud ved hvor ofte.”

Fændrikken smilede til denne råhed og drak.

”Har ingen af eder set noget til Svend Gjønge?” spurgte han. ”Svend Gjønge?” gentog korporalen. ”Jeg kender ikke den mand. Han står ikke ved dragonerne.”

”Deri har I min tro ret, korporal!” svarede fændrikken leende.

”Han giver tværtimod bevis på, hvor lidt han gør af jer.”

Korporalen spærrede mund og øjne op. Han forstod ikke denne ytring.

”I har ikke forstået mig,” vedblev fændrikken. ”Når jeg taler om Svend Gjønge, så mener jeg den stimand, den helvedes hund, der siden vor ankomst til dette land kun pønser på at fortrædige svenskefolket, brænde rytteriets foder, tømme vore ammunitionsvogne, opsnappe vore strejfkorps og skikke dem snarest muligt ind i den anden verden, hvor han ser sit ram dertil. I nat har han igen været på færde.

Vagten meldte skud nede fra mosen, og i morges fandt vi fire af vore folk liggende dræbt ved siden af deres heste; - og hvordan mener I vel, at de var dræbt? Heste og karle lå sønderflængede og forslåede, som om man havde brugt leer og plejle i stedet for klinger og sværd i kampen mod dem. Tilmed havde den røver plyndret dem og trukket dem ud til det blotte linned.”

Et rasende udbrud af dragonernes harme besvarede denne fortælling.

”Lykkeligvis er vi ham på spor,” vedblev fændrikken. ”En bonde, som vi fangede og bragte ind til hovedkvarteret for lidt siden, har givet os god besked. Karlen stod i ledtog med Svend og nægtede først alt, men oberst Sparre har sin egen måde at bringe sandheden for en dag; han lod mandens tommelfingre snøre sammen og sætte en lunte imellem dem. Det hjalp; bonden gik til bekendelse; han fortalte, at Svend luskede omkring her i egnen og havde tilhold med sine folk i Ørremandsgårds skove. Vi stillede vagter omkring, men ti tusind millioner djævle tage ham, os er han undsluppet, og vi kommer nu herind for at spørge, om I intet har mærket til ham.”

”Ikke det ringeste,” svarede dragonerne.

”I ved, at han ikke holder sig skjult i hytten?”

”Det skulle vi da mene. Løjligheden er endda ikke så vidtløftig, at den jo lader sig overse, og udenfor rækker skuret knap over vore hestes hoveder.”

”Så må vi af sted,” ytrede fændrikken, idet han åbnede hanen på sine pistoler, blæste fængkrudtet bort og kom frisk på.

”Til vi ses igen” vedblev han med en håndbevægelse og forlod stuen. Straks efter skjulte det tætte snefog de bortridende dragoner.

”Den Svend Gjønge må jo være enfoldigere end en nyfødt,” ytrede

korporalen lidt efter. ”Landet har overgivet sig, danske kongen sender os sine rigsråder, som trygler om pardon, og endda vover han med sin håndfuld stratenjunkere at gøre alarm lige foran kvarteret. Det skal jeg love for, han vil annamme sin betaling og komme til at klæde stejle og hjul, hvis Kong Karl får ham fat.”

”Hvis!” gentog en stemme i døren.

Det var den enfoldige bondemand, som just i dette øjeblik kom tilbage med en armfuld brænde i favnen.

”Hvad snakker du om, bondeknægt!” ytrede korporalen foragteligt. ”Kender du noget til ham, vi taler om?”

”Ak, ja, strenge herre” svarede bonden. ”Vor hele egn kender endda Svend Gjønge. Han er en hård hals, som alle sine dage kun har pønset på at spille andre et puds. Det må være en rask karl, der skal binde an med ham, og bedre endnu den, der magter at få ham fanget.”

”Kongelig Majestæt har også raske karle iblandt sine ryttere,” svarede dragonen med selvfølelse. ”Det er vel intet at kro sig af, fordi han med en flok stratenrøvere har kunnet overfalde en lille kommando i uvejsomme moser og liggende på lur i et hul som bønderne hos os efter en bjørn. Jeg gad se ham og hans karle i dag, medens oberst Sparre rider ud med sine ryttere.”

”Det gad jeg også se,” sagde bonden.

”Ved alle djævl! Obersten ville lade dem hugge i stumper så små som sneen uden for vinduet.”

”Den oberst har jeg hørt meget omtale, hans folk med, det må være en gæv mand.”

”En menneskeæder.”

”Og han er draget ud med sine ryttere i dette forrygende vejr?” vedblev den nysgerrige bonde.

”På det lav, kujon! Hvad ville han vel gøre med alle sine ryttere? Tyve mand sadlede op i morges for at besætte Jungshoved slot; jeg mener, at halvparten havde været tilstrækkelig.”

”Ak, ja, strenge herre kan endda slå noget af, de vil næppe møde nogen modstand, siden der ingen bor på slottet uden Jørgen Reedtz, fru Else og hendes søster. Men en slemme vej har de alligevel at rejse. Tager de, med forlov at spørge, ind igennem skoven?”

”Hvad kommer det dig ved?”

”Jeg mener kun, at en fattig mand som jeg kunne fortjene en skilings penge ved at løbe med og vise dem en gennere vej.”

”Nu ja, de tog fra Egitsborg ad Allerslev og Rekinde, og der skal vi støde til dem ved middagstid og bringe obersten en ordre. Jeg gav med stor glæde en måneds sold, hvis vi måtte møde din Svend Gjønge imedens.”

”Jeg tænker vel, han hytter sig,” svarede bonden med et polisk smil. ”Svend ligner brokken, der ser sig om, før den går ud, tilmed ligger han om dagen og sover.”

”Gid du ske en ulykke, som du lyver ham på,” svarede en stemme, og i det samme så man først fødderne og dernæst det øvrige legeme af en mand krybe ud af et hul i alkoven. ”Svend Gjønge er min tro lysvågen.”

”Alle djævl!” råbte korporalen, idet han rejste sig og sprang hen til krogen, hvor karabinerne stod.

Den ubekendte trådte i vejen for ham, åbnede sin vams og trak to pistoler frem under denne. ”Korporal!” vedblev han derpå med sin dybe og rolige stemme. ”I havde lyst til at se Svend Gjønge; her er han.”

I samme øjeblik, Svend trådte hen foran karabinerne, drog den ene af dragonerne sin sabel og fo’r hen til døren: Men midt i denne havde

vejviseren stillet sig.

”I vil måske hente eders våben, hr. dragoner!” sagde han smilende.
”Jeg har allerede taget to af dem til mig og forvaret de andre.”

Svenskeren veg et skridt tilbage for de truende pistolløb, som manden ved disse ord tog frem under sin kofte og rettede mod ham.

”Du!” råbte dragonen rasende.

”Ja, for at fængkrudtet ikke skulle blive spoleret af snevejret.”

Dragonen ved skorstenen lod hønen falde, bøjede sig til side og tog en karabin, som han havde stillet op mod væggen, medens han benyttede ladestokken til stegespid.

”Du skulle også have forvaret denne,” råbte han triumferende og spændte hanen.

Vejviseren blev stående i døren, han forandrede ikke en muskel, medens rytteren lagde an på ham. Karabinen klikkede.

”Ja, nu bliver I vist nok vrede på mig,” udbrød vejviseren, ”når jeg fortæller, at jeg nylig af vanvare kom til at røre lidt ved hanen og viske fængkrudtet bort, da jeg bragte eder brændet.”

Dragonen kastede karabinen henad gulvet og satte sig på en træblok ved skorstenen. Den fjerde, der var sprunget i vejret tillige med korporalen, havde under disse forskellige optrin ladet sine øjne løbe om til alle sider i stuen for at søge en udvej til frelse; da han så sig og sine kammerater beherskede af to fjender, vendte han tilbage til bænken, spidsede munden og begyndte at fløjte med en forbitrelse og harme, som udtrykte sig i ethvert træk.

”Ved alle djævlé!” ytrede korporalen. ”På den måde synes jeg næsten, at vi er fanget.”

”Siden I selv tror det,” svarede Svend, ”vil jeg ikke sige eder imod.”

”Og hvad agter du at gøre med os?”

”For det første vil jeg bede om at spænde eders pallask fra siden.”

Da korporalen tøvede, som om han vægrede sig, spurgte manden, som stod ved døren:

”Skal jeg kalde på vore kammerater?”

”Nej,” svarede Svend, ”lad dem kun blive, Ib, jeg tænker ikke, vi har dem nødig.”

Ved denne hentydning til gjøngerne sank den sidste rest af dragernes mod.

”Så du har endnu flere kammerater her?” spurgte korporalen, medens han spændte sablen fra sig og kastede den hen i krogen.

”Ja,” svarede Svend, ”men vi nænnede ikke at forstyrre eders ro, medens I sad så godt herinde, derfor krøb jeg alene gennem det lille hul, vi har gjort os under halmen i alkoven.”

”De var også bange for, at I skulle hugge dem i stykker så små som snefnuggene udenfor,” tilføjede Ib.

”Nogle af dem gav mig alligevel en flittig hilsen med til eder og bad, om I ville overlade dem eders køllerter i det strenge vejr.”

”Ah ja, hvorfor ikke!” råbte korporalen rasende.

”Ja, hvad nu eders angår, korporal!” tilføjede Svend, ”så skal den blive holdt i agt og ære, siden jeg selv har i sinde at benytte den i et lille ærinde, jeg rider, og derfor må I være så god at låne mig bukserne med.”

Svensken vægrede sig, men Svend afbrød ham.

”Korporal!” sagde han kort og bydende. ”Min tid er knap, lad os ikke spille den med snak. I og eders kammerater er de første, jeg har tilbudt så gode vilkår, de øvrige, jeg fik i min magt, ligger omkring på marken. Forstår I? - De døde røber intet, de nægter heller intet. Jeg overlader eder valget.”

”Vi får vel at adlyde,” sagde korporalen og begyndte, bleg af raseri, at trække uniformen af. De øvrige fulgte eksemplet.

”Pak du alt tøjet sammen,” sagde Svend til Ib, ”og spænd et bandoler omkring det.”

Ib lagde sine pistoler på bordet og adlød befalingen.

”Jeg ville ønske, jeg lå forvaret i min grav,” ytrede korporalen. ”Hvordan det går, er jeg en ulykkelig mand, når det spørges, hvad der er sket, og at min ordre til obersten ikke er blevet besørget.”

”Gør eder ingen sorg for obersten,” svarede Svend, ”den påtager jeg mig at bringe, dernæst binder vi eders hænder og fødder, så kan I fortælle, at I har haft med overmagt at bestille, eller hvad anden lystig historie I tykkes bedre om.”

”Ja, det skal stå eder frit for,” tilføjede Ib, ”og jeg giver jer en ærlig mands ord på, at ingen af os vil sige eder imod.”

Korporalen og rytterne fandt sig i dette forslag. Svend var blevet stående med pistolerne i hænderne, medens Ib pakkede uniformer og våben sammen; da dette var udført, stillede Ib sig som vagt og så med et ubeskriveligt udtryk af glæde, hvorledes Svend bandt svenskerne. Derpå kastede de halmen fra alkoven ud på gulvet og lod rytterne tage plads på dette.

”Forstå nu tiden, som I kan bedst,” sagde Svend. ”I aften skal eders kammerater få at vide, hvor I er at finde.”

Han stak pistolerne i sit bælte, og de forlod stuen.

Hvis dragonerne ikke havde ligget bundne på gulvet, ville de nogle øjeblikke efter have set Svend Gjønge og Ib, iført svenske uniformer, forlade skuret. Et stykke på hin side hytten skiltes de. Ib tog hestene og svenskernes våben med sig. Da han kom inden for stengærdet ved skoven, holdt han sin hule hånd for munden og råbte til Svend:

”Farvel, hr. korporal, og god lykke!”

Derefter slog han hestene løs og forsvandt imellem træerne.

Svend derimod valgte den modsatte vej ned til Rekinde, hvor drago-
nen havde fortalt, at oberst Sparre ville gøre holdt med sine folk.

Før Svend forlod hytten, havde han bundet døren fast til stolpen og
med et stykke kalk malet tre store kors på døren, et kendemærke, som
på den tid betød, at beboerne i dette hus var smittede af kopper.

Denne list betjente han sig af for at forskrække de omstrejfende
svenskere fra at gå ind i hytten, hvor de ville finde deres kammerater
og måske derved tilintetgøre de anslag, han var i begreb med at udføre.

Kapitel VI

Svend Gjønge i fjendens krigstjeneste

Samme eftermiddag red en fjendtlig afdeling hestfolk gennem Rekinde nedad mod de mørke skove ved Orremandsgård. Rytterne havde stukket sablerne i skeden og indhyllet sig i deres lange kapper til værn mod den bidende kulde, som var indtrådt efter snevejret. I spidsen for skaren red oberst Sparre, den mand, som korporalen om morgenen havde omtalt i hytten, og til hvem han skulle have bragt den ordre, som blev omtalt før Svends komme.

Det tykke snelag, som bedækkede enhver genstand, havde på flere steder tilintetgjort vejsporet, så at dragonerne måtte ride i skridtgang og af og til holde stille, indtil obersten havde fundet den vej, de skulle drage.

”Korporal!” udbrød Sparre efter en sådan standsning. ”Kender han vejen til det fordømte slot?”

”Nej, hr. oberst!” var svaret.

”Tag fire ryttere med til husene hist nede og bring os en mand tilbage, som kan vise os til rette på vor vej. Sneen har sinket vort ridt, og vi må være i kvarter, før mørket falder på.”

Korporalen hilste og holdt sin hest an for at komme tilbage.

I samme øjeblik så man en rytter i jævnt trav nærme sig dragonerne.

”Han kan tøve lidt,” udbrød obersten og vendte sig mod den kommende.

Rytterens ansigt viste Svend Gjøngets bekendte træk; han holdt stille foran obersten og hilste så roligt og sorgløst, som om han havde befundet sig midt iblandt sine kammerater.

”Hvem er I?” spurgte Sparre, idet hans lyseblå øjne hæftede sig med et skarpt og spejdende udtryk på Svend.

”Ordonnans hos general Fabian Fersen,” svarede Svend i det brede og syngende smålandske folkesprog, som han blandt gjøngerne havde

lært til fuldkommenhed.

”Hans ærinde?”

”Jeg bringer den nådige hr. oberst denne ordre.”

Svend rakte obersten et papir, som han havde skjult under sin kølert. Sparres opmærksomhed lod til at fordobles, hans øjne vedblev ufravendt at være rettet på Svend, medens han modtog ordren. Svend syntes ikke at lægge mærke dertil, blot en gang hævede han sit blik og mødte oberstens, men hans træk forblev uforandrede, rolige og ærbødige som før. Sparre brød endelig brevet og løb det flygtigt igennem, derpå vendte han sig i sadlen og vinkede ad Svend, som var blevet holdende nogle skridt foran fronten.

”Han tjener under grev Fersen?”

”Ja!”

”Hvem leverede ham denne ordre?”

”Grevens feltskriver.”

”Når?”

”I morges ved daggry.”

”Hvor blev det sagt, at han ville træffe mig?”

”I en liden by Rekinde, som jeg nys kom igennem.”

”Kender han vejen til Jungshoved?”

”Så som så.”

”Hvorfra?”

”Jeg har redet den tilforn.”

”Hør, korporal!” vedblev han dæmpet, ”jeg ved ikke selv at forklare mig grunden, men jeg tror ham ikke. Papiret og hans svar er i orden; men alligevel er han ikke den, han udgiver sig for.”

”Hr. oberst!” udbrød Svend med mesterlig påtaget forbavselse.

Sparre afbrød ham, idet han pegede på en pistol, hvis messingbe-

slagne kolbe var kommet til syne under køllerten i den hast, hvormed Svend nylig havde fremtaget ordren.

”Denne pistol -?” vedblev obersten med rynket pande.

”Jeg tog den fra liget af en hellebardist, som ligger dræbt nede i mosen.”

”Alt dette kan være sandt,” vedblev Sparre, ”og har jeg taget fejl, skal det ikke være til hans skade; men indtil jeg får vished, rider han her ved min side, og hvis jeg fornemmer til ringeste uråd, stikker jeg ham et pistolløb i øret og trykker af. Har han forstået mig?”

”Nøjagtigt, hr. oberst!”

”Hvor går vejen?”

”Langs med gærdet nist henne og derfra ned igennem skoven.”

Obersten kommanderede fremad, og skaren satte sig atter i bevægelse. Ved indgangen gennem stengærdet blev der gjort holdt, medens rytterne efterså deres bøsser. Disse skove, som de skulle drage igennem, var allerede svenskerne bekendt som tilflugtssteder for Svend Gjønge og hans folk.

Alting var stille og roligt i rytternes nærhed, selv hestenes hovslag blev dæmpet af den bløde sne. Svend holdt sig så nær obersten som muligt. Sparres stirrende og mistroiske blik ledsagede enhver af hans bevægelser; men Svend syntes ikke at lægge mærke dertil.

”Korporal Lundkvist!” udbrød obersten pludselig og vendte sig til siden. ”Tag seks mand med og rid forud langs med den lysning imellem træerne, der betegner vejen. Brug øjne og øren, og om han fornemmer uråd, da giver han ild på minuten.”

Vejen gennem Ørremandsgårds skove var meget smal og på begge sider omgivet af et krat af høje bregner, gyvel og slåenbuske. På flere steder måtte dragonerne forandre deres rækker, idet de blev hindret af

fældede træer eller af bakkerne, som vejen snoede sig igennem. Imidlertid rykkede de målet nærmere, - man begyndte allerede hist og her at skimte slottets røde mure.

I dette øjeblik blev skovens stilhed afbrudt af to pistolskud, som faldt straks efter hinanden i den retning, hvor de udsendte dragoner var forsvundet. Straks efter kom korporalen sprængende tilbage til skoven.

”Hr. oberst!” udbrød han. ”De har spærret vejen foran med fældede træstammer. Vi så også tydeligt folk ligge på lur bag disse og råbte dem an, men de ville ikke svare, og vi gav derfor ild.”

”Godt, min søn!” svarede obersten. ”Du har gjort din pligt. Jeg ventede ikke bedre.”

Han kastede et blik på Svend og spurgte:

”Ved han nogen anden vej til herregården?”

”Der gives ingen anden,” svarede Svend.

”Nu vel, dragoner,” vedblev Sparre, ”så rider vi videre. Sablerne frem og agt nøje på, hvad jeg befaler.” Med disse ord drog obersten en pistol op af sadelhylsteret og sagde til Svend: ”Han mærke sig mine ord fra før. I den kamp, som fanger an, vil han få lejlighed til at vise, hvad han er for en mand. Glem ikke, at han rider ved min side.”

”Jeg skal erindre det, min herre oberst!” svarede Svend med samme koldblodighed.

Efterhånden som rytterne kom dybere ind i skoven, bemærkede Sparre til sin glæde, at vejen udvidede sig. Man så en mængde træstammer ligge fældede på jorden. Grenene af disse havde Svends folk slæbt hen over vejen og derved dannet en forhugning, som ville være umulig at overstige, hvis ikke arbejdet ved fjendens tidlige ankomst på enkelte steder var forblevet ufuldendt. Obersten lagde mærke dertil

ved første øjekast. Han lod sine folk trække deres linie sammen, derefter red de ind på den åbne plads foran forhugningen. I den korte tavshed, som nu fulgte, så man et mørkt omrids af en mand hæve sig over træstammerne, og en klar og tydelig stemme råbte: ”Slå dem nu ihjel!”

Efter disse ord fulgte en almindelig salve, som affyret på få skridts afstand bragte dragonernes første rækker til at vige. Obersten havde afskudt sin pistol. Idet han drejede hovedet for at tage den anden frem af sadelhylsteret, hørte han et suk og så Svend, som holdt den endnu rygende pistol i hånden trykket tæt op til brystet, læne sig tilbage i sadlen, tabe stigbøjlerne og derpå synke ned på jorden, hvor han blev liggende stiv og ubevægelig.

Straks efter, at dragonerne havde afskudt deres pistoler, gjorde de en svingning ind imod den ufuldendte del af forhugningen for at komme bag denne; men gjøngerne ventede dem koldblodigt. De rettede deres leers lange og skarpe blade mod hestenes bringer, medens de bag træerne opstillede skytter fyrede skud på skud efter mændene. De sårede heste sprang tilbage, stejlede og lod sig ikke længer styre af deres ryttere.

I den almindelige forvirring beholdt alene oberst Sparre sin fatning. Han standsede dragonerne, som begyndte at vige, og kommanderede en afdeling af dem til et nyt angreb; derpå vendte han sig til de øvrige.

”Lykken er med os,” sagde han. ”I den korte krig er vi de eneste, der kommer til at veksle skud med fjenden; jeg tænker, han skal få sin lyst styret. Korporal! Han drager med sine folk til højre og forsøger at komme ind imellem træerne; imidlertid angriber vi fra den modsatte side. Kan I ikke trænge igennem på anden vis, så stig af hestene. Hver mand gør sit bedste.”

Korporalen adlød, og skaren skiltes til begge sider. Derved opstod et

mellemrum i midten af vejen, hvor dragonerne havde modtaget gjøngernes første salve. Man så nogle ryttere og en død hest ligge udstrakt i sneen. Den ene af rytterne må formodentlig ikke have været dødeligt såret, thi straks efter, at obersten havde forladt stedet, hævede han sit hoved og kastede et hurtigt og spejdende blik om til alle sider. Da han havde overbevist sig om, at ingen lagde mærke til ham, rejste han sig på knæene og krøb på denne måde ind mod forhugningen, bag hvilken han forsvandt. Straks efter hørtes et gennemtrængende jubelskrig, der syntes at hilse hans ankomst. Det var gjøngerne, som havde genkendt deres anfører. Og nu begyndte en kamp, mand imod mand, som blev ført med lige raseri og forbitrelse på begge sider.

Hvad der forøgede det farlige i svenskernes stilling var ikke blot gjøngernes hurtige og velrettede skud, men tillige, at de havde opstillet sig i en halvkreds på begge sider bag ved træstammerne; disse afgav en ypperlig dækning, fra hvilken de først trængte sig frem, efter at dragonerne havde affyret deres skydevåben. Oberstens plan, at sprede sin fjendes styrke ved på een gang at angribe fra begge sider, mislykkedes også. Endnu før korporalen og hans afdeling var steget af hestene, blev de modtaget med en vel vedligeholdet ild, som tilintetgjorde al videre fremrykning og omsider bragte uorden og forvirring i den lille skare. I den korte afstand traf ethvert skud. Dragonerne hørte gøngens bydende stemme befale sine folk at lade hurtigt; de søgte at rykke tilbage; enkelte, som var steget af, dækkede sig bag deres heste; da endelig gjøngerne forlod deres skjul for at begynde et håndgemæng, var allerede enhver modstand opgivet.

I dette øjeblik mærkede Sparre, at hans hest var såret. Dens lemmer skælvede, den udstødte en hul stønnen, vaklede og sank til jorden. Obersten fik netop tid til at gøre sig fri af stigmøjlerne; idet han atter

rejste sig, så han noget borte Svend Gjønge med blottet hoved og endnu iført den svenske korporals uniform.

”Ak, min herre oberst!” råbte Svend, medens Sparre lige overrasket og harmfuld vedblev at stirre på ham. ”I har nedladt eder til at stige af hesten, medens I fornam, hvor slet den stod for skud; ret snart kommer jeg over til eder for at forny vort bekendtskab.”

Med disse ord banede gjøngen sig vej mellem sine folk og sprang op på en fældet træstamme for at komme over til Sparre, men en klynge af flygtende dragoner, som gjøngerne drev foran sig, adskilte dem igen.

Midt under denne larm af døendes skrig, sårede hestes stønnen, opmuntringer og pistolskud trængte pludselig de klare og skingrende toner af et valdhorn igennem skoven. Svend blev stående som forstenet oppe på træstammen. Medens han lod sit blik glide hen over kamppladsen, fo’r et udtryk af smerte over hans ansigt; sejren var hans, han så svenskerne trække sig tilbage til begge sider, gjøngerne begyndte allerede at opsamle de faldnes våben. På samme tid hørte han dragonernes jubelskrig besvare hornets toner, som hurtigt syntes at nærme sig.

”Det er Fersens trompeter!” råbte korporalen, idet han atter vendte sin hest mod fjenden.

”Ret så, min søn!” svarede Sparre, kløgtigt benyttende øjeblikket; ”det er Fersens dragoner, som kommer; de vil dele æren med os, skynd eder derfor, lad dem finde arbejdet fuldført, når de ser os.”

Efter disse ord samlede obersten sine folk til et nyt angreb, Svend udstrakte begge hænder imod ham, udstødte en trusel og lod sig glide ned bag træstammen.

Denne gang lykkedes det dragonerne at trænge ind igennem forhugningen; gjøngerne trak sig tilbage i små klynger ind i krattet, som begrænsede vejen, og forsvandt mellem træerne.

Kapitel VII

Gjøngens hjem

Svends hus lå ved enden af Roneklints bymarker. Til denne bolig, der var lav og uanselig som alle bondehuse på hin tid, kom man igennem en dyb og sandet hulvej, hvis bakker skjulte stedets forside indtil i få skridts afstand. På de to modsatte sider gav skovene, som strakte sig langs med kysten, læ og skjul for den skarpe søvind.

I denne hytte sad Ib den følgende aften foran en tørveild, beskæftiget med at støbe blykugler. Noget borte fra ham stod en bondekone, iført egnens almindelige dragt, og skar aftensmad til en lille, lyshåret dreng ved hendes side.

Konens ansigt havde grove træk, der udtalte en fast og bestemt vilje, men som tillige vidnede om gennemlevede sorger og modgang. Hun hed Ane Marie og var Svends hustru.

”Mutter, mutter!” udbrød den lille dreng. ”Når kommer dog fader hjem?”

”Din fader!” gentog konen med et sørgmodigt smil. ”Han kommer, når han kan, min lille dreng! Tag nu din kofte af og gå i seng, fold så kønt dine små hænder og læs en herrens bøn for din fader, så kommer han vel, til du vågner igen.”

Drengen adlød, og konen vendte sig derpå mod Ib, som havde endt sit arbejde og dæmpet ilden.

Da han rejste sig fra skorstenen, så man, at hans ansigt var usædvanligt blegt denne aften, det røbede en heftig og bevæget stemning.

”Nå, Ib, min broder” sagde konen, idet hun lagde sin hånd på hans skulder, ”hvad er det så, du grunder på, imens du sidder så stille?”

”Ak, lille An’ Mari!” svarede Ib og lagde sit hoved op til hendes. ”Hvad jeg har udstået i dag, det forvinder jeg nok aldrig i denne verden.”

”Er du da bange for at betro dig til mig?” spurgte konen.

”Nej, An’ Mari’! Jeg ville blot dølge det, så længe jeg kunne, for det angår os begge.”

”Nå, og hvad så?” sagde konen med et trodsigt udtryk.

”Har du ikke set An’ Mari’ bære på ulykke hele sit liv igennem?”

”Det angår vor søster Soffi. Hun er død.”

”Des bedre for hende.”

”Ja, men du ved ikke, hvordan hun døde.”

”Jeg tænker på sottesengen. Alt siden hun forlod hr. Lykkes hus, sygnede hun hen dag for dag.”

”Nej, vist ikke,” svarede Ib med sitrende læber. ”Nu skal jeg forklare dig, hvordan hun døde. I middags listede jeg mig op igennem skoven til hende, for jeg vidste, hun glædede sig, hver gang vi havde udrettet noget mod svensken, og hun skulle nu høre vor sidste bedrift. Dengang jeg kom uden for Ørremandsgård, hvor hun tjente, så jeg fru Kirstens hus besat med svenskere. De råbte og skreg og slog den rige frues vinduer ind og kastede borde og stole ned i gården. Ridefogden sagde, at tre af vore egne bønder havde ført fjenden derop og fortalt ham om fruens mange penge. Så listede jeg mig ind på gården op mod Soffis kammer. Dørene stod åbne, og i salen holdt de svenske høvedsmænd forhør over den rige frue. Hun svor til djævelen på, at hun ikke ejede en sølvstob på hele gården, og skreg og bad for sig, det ynkeligste hun kunne, men en af bønderne lo deraf og sagde: De nådige herrer, tro hende ikke, hun har pint penge ud alle sine dage og holder dem velforvarede her på slottet. Derom kan ingen vide bedre besked end den kønne Soffi Abelsdatter, som har været hendes højre hånd. Så greb de fru, bandt hendes tommelfingre sammen og stak en brændende lunte af hampegarn imellem dem, og derpå tog de fat på Soffi.”

Ib tav, han skjulte sit ansigt i hænderne og vendte hovedet bort.

”Fortæl kun resten med, lille Ib!” sagde Ane Marie kort og bydende.
”Det, du kan se på, kan jeg vel høre.”

”Soffi blev hentet op af sengen, og da hun ikke mægtede at stå på sine egne ben, satte de hende ned i fruens lænestol og spurgte, om hun ville gå til bekendelse. Hun rystede på hovedet og sagde, at hun intet vidste. Så tog de strengen af tambourens tromme, bandt den om hendes hoved, og derimellem stak de en trommestik og drejede rundt. Ane, Ane! hvor hun skreg og bad om forbarmelse for sig og løftede sine små magre hænder, der var bleven hvide og blege under sygdommen, op til hendes bødler, men den eneste trøst, hun fik af dem, var det bestandige spørgsmål, om hun snart ville gå til bekendelse.”

Ib tav atter. Konens ansigt var blevet blegere end før, og en dyb rynke viste sig mellem begge øjenbrynene, men hendes stemme var rolig og fattet.

”Hvad så mere?” spurgte hun.

Ib vendte sig bort fra lyset og gik hen til vinduet.

”Hvad så videre, Ib!” gentog Ane Marie, idet hun greb hans arm.

”Så skreg hun ikke mere,” hviskede han næppe hørligt. Under denne samtale var natten brudt frem. Et svagt skær af det klare månelys faldt ind gennem rimen på vinduets hornrude. Ib og hans søster tav, man hørte kun det dybe og langtrukne åndedrag fra drengen, som sov i alkoven. Pludselig rejste Ib sig, lagde hovedet til ruden og lyttede. Straks efter lød fodtrin på den frosne sne udenfor. Ib nikkede til Ane.

”Jeg hører det nok,” sagde hun.

”Det er vel Svend, der kommer.”

”Å nej,” svarede Ane sørgmodigt, ”det er endda ikke ham.”

”Ja, hvoraf ved du det, søster?”

”Tror du ikke, en kone kender sin mands fodtrin, især når hun har

lyttet så mange gange efter dem som jeg?”

Straks efter gik døren op, og en mand viste sig i den. Han blev stående i åbningen og spurgte:

”Bor Svend Gjønge her?”

”Han gør så,” svarede Ane.

”Godt min søn,” vedblev den fremmede, henvendt til sin ledsager udenfor, ”så har du forrettet dit ærinde, og jeg behøver dig ikke mere. Gud i vold!”

Med disse ord trådte han ind i stuen og hilste de tilstedeværende.

Det var en aldrende mand med et blegt og langagtigt ansigt og en bred pande, som i forbindelse med hans dybtliggende øjne og smalle og sammenknebne læber røbede en høj grad af bestemthed og viljekraft. Idet han tog sin hat af hovedet, gled hans kappe til side, og man så under denne en sort klædes vams med højrødt for under de opsplittede ærmer. Om livet bar han et bælte med et bredt sølvspænde, til hvilket der var hæftet en kort daggert.

”Hvem er I?” spurgte Ib.

”En rejsende!” svarede manden.

”En rejsende,” gentog Ib. ”Sådan kalder natmændsfolkene sig, når de kommer til denne del af landet.”

Den fremmede rynkede panden, men han beherskede straks igen dette udtryk og svarede: ”Jeg hører ikke til dette folkefærd. Er Svend Gjønge hjemme?”

”Nej,” svarede konen.

”Det varer nok også en stund endnu, inden han kommer,” tilføjede Ib.

”Jeg vil vente så længe.”

”Sandt at sige,” ytrede Ane Marie, ”det kan gerne vare, til sol står

op igen, før han vender hjem.”

”Det siger intet,” svarede den fremmede, som med uforstyrret ro havde taget plads på en halmstol foran alkoven. ”Jeg har stunder at vente.”

Ane Marie tilkastede Ib et roligt blik, denne rømmede sig og tog ordet:

”Konen her vil give jer at forstå, om I ikke agter at søge jer et andet herberge til den tid. Vi holder ikke hus for vejfarende og venter nogle af vore egne folk i aften, så lejligheden vil blive ringe.”

”Man får tage lejligheden, som den kan falde.”

”Ja, siden I hverken vil nævne eders navn eller trække bort med det gode, så kommer jeg nok til at hjælpe jer af sted. Vi lever i en svær ufreds tid, og man må kende sine folk.”

Med disse ord trådte Ib frem for bordet og nærmede sig den fremmede.

Denne blev siddende på stolen, hans ansigt antog et spottende smil, idet han sagde:

”Du skal ikke volde dig nogen ulejlighed, min ven, jeg tror knap, du vil befinde dig vel derved.”

”Hvorfor?” spurgte Ib, som følte sig bevæget ved den fremmedes kulde.

Manden slog sin kappe til side og trak en pistol frem. ”Fordi jeg ser, at du er ubevæbnet,” sagde han, ”medens jeg har en pistol.”

”Lad os nu ingen ufred få,” sagde Ane Marie og greb ham om armen. ”Tænk på, hvad skud vil betyde så nær ved fjendens krigsfolk. Bliv kun siddende i Guds navn, fremmede, siden

I har stunder til at tøve.”

”Det er godt,” sagde manden og skjulte igen pistolen under sin kap-

pes vide folder.

Ib havde atter taget plads på bænken ved vinduet; hans sorte øjne dvælede uafsladeligt på den fremmede. Denne lagde ikke mærke dertil, han havde svøbt kappen tættere omkring sig, bøjede hovedet ned mod brystet og satte sig til ro. Ane Marie satte sig ved Ibs side og begyndte en samtale med ham i en sagte og hviskende tone.

”Hvad blev der siden af den gamle frue til Ørremandsgård?” spurgte hun.

”Svenskerne jog hende ud ad porten og fulgte selv bagefter. Jeg blev siddende i mit skjul bag tapetdøren, indtil de alle var borte, så lagde jeg Soffi ind i sengen og gav hende en bønnebog under hagen i Guds navn, derefter gik jeg hen til hendes kiste og tog denne pakke brevskaaber op af lædiken. Det var alt hendes efterladenskab.”

”Nå ja!” svarede konen. ”Hvad skulle hun vel komme til at eje? Fru Kirsten har alle sine dage haft ord for gerrighed, og Soffi måtte takke sin Gud til, at hun kunne få hus, efter at Kai Lykke havde givet hende afsked. Skær os en lyspind, Ib, det bliver mørkt herinde.”

Ib gik hen til en træklods på skorstenen, skar en spån af og tændte den ved lyset i stagen.

Disse lyspinde opgraves endnu i gamle moser omkring på alheden. De skæres af nåletræ, som tidligere har groet der, og hvis ved, gennemtrængt af jordolie, brænder med en stærk og rødlig flamme.

Lysets skær faldt lige på den fremmede. Han sad endnu som før, ubevægelig og med hovedet nedbøjet over brystet og syntes at sove.

”Hvor er Svend gået hen i dag?” spurgte Ib.

”Det kan du nok tænke dig,” svarede Ane Marie, idet hun med fingeren pegede hen i den retning hvor Jungshoved lå. ”Han gik til slottet, som han plejer, og når han er andet steds henne, er han dog der med

alle sine tanker om dagen, og om natten med, kan jeg tro, for jeg hører ham tit tale i søvne, og det er hverken om kone eller barn, han drømmer.”

”Ja, lille søster,” svarede Ib, ”det går nu engang således til i verden, som jeg hørte dem synge:

Og om du lider på mandfolks tro,
det er, som du gik på en trøsket bro;
men om du lider på mandfolks tale,
det er, som du tog en ål ved dens hale.

Jeg siger det ikke på mig selv, jeg har endnu ikke givet mit jaord til et kvindfolk, formedelst der var ingen, som ville have mig, medens jeg endnu ikke var gjort ærlig. Svend er en retskaffen mand alligevel, så du må ikke klage.”

”Klage!” gentog Ane Marie i en spottende tone. ”Tror du, jeg klager, Ib! Du spørger, og jeg svarer, det er alt.”

”Du kan alligevel tro, der står ham andet for hovedet i denne tid end kæresterier. Det begynder at gå fejl med vore folk, de knurrer og har intet at leve af, al den stund Svend ingen penge flyr dem, og kongen, der skulle hjælpe ham, er kun en fattig en, som sidder endnu værre i det end vi andre. Den gang Svend skrev til ham om en skok bøsser af de nye, de bruger, med hjullås, for luntebøssen kan være god nok, men hun duer ikke for os, der må ligge på lur i slud og dårligt vejr, svarede de høje herrer ham fra kongen, at hvis Svend var i betryk for våben, så var han vel også selv mand for at gøre udvej for dem. Det kan jeg også, svarede Svend, og så slog vi svensken ihjel og tog fra ham, hvad vi manglede. Med penge går det værre, folkene har intet at købe føden for, og fristelsen er blevet stor, siden den svenske høvedsmand ovre på Jungshoved har udlovet en pris for den, der bringer ham Svend til veje.

Vorherre forbyde, de skulle lade ham i stikken.”

”Det gør ingen dansk mand,” råbte Ane Marie med en ivrighed, der lod hende glemme den fremmedes nærværelse.

Ib lagde fingeren på munden: ”Han kan jo høre hvert ord, vi taler.”

”Jeg tror, han sover.”

”I så fald var det bedst, vi tog ved hver sin side af stolen og bar ham udenfor i sneen, så bliver han narret, når han vågner.”

”Men hvis han vågnede imedens,” udbrød den fremmede og hævede sit hoved.

”Ja, så venter vi, til han sover igen,” svarede Ib, ”og narret blev I alligevel,” tilføjede han, ”jeg talte kun så for at prøve, om I sov.”

I dette øjeblik hørte man skridt udenfor, og straks efter lød tre afmålte slag på døren. Ib besvarede dette tegn med tre lignende slag på ruden, derpå blev døren lukket op, og tre mænd trådte ind i stuen.

”Guds fred herinde!” udbrød den ene med en dyb basstemme og satte sig på bænken. ”Er Svend hjemme i aften?”

”Nej, Abel, vi venter selv på ham,” svarede Ane Marie, som, efter at have kastet et blik på de ankomne, gik hen til en kedel, der hang i skorstenen, øste noget af dens indhold op i tre træskåle og satte dem for mændene.

”Her har I en drikke pors, og brødet ligger oppe på hylden ved hanebjælken over jer. Spis og drik!”

Mændene tog plads omkring bordet. Ordføreren, der syntes at være den fornemste blandt dem, rakte op efter et havrebrød, som han skar i stykker, derpå tog han sin hue af hovedet, foldede sine hænder over den og mumlede andægtigt og langsomt en bøn. Hans staldbrødre fulgte eksemplet. Efter at bønnen var endt, spiste de og tømte skålene.

Ib havde siden de nye gæsters ankomst ikke talt et ord, hans blik

gled vekselvis fra dem til den fremmede på halmstolen.

”Tak for mad, Ane Mari!” sagde Abel og skød den tomme skål hen ad bordet.

”Gid det må bekomme jer vel,” svarede konen. ”Har I ellers noget bud til Svend i aften?”

Abel brast i latter og vendte sig til sine kammerater. ”Hun spørger, om vi har noget bud til Svend,” gentog han. ”Det er rart.”

”Vi har det budskab til ham,” svarede en af mændene, ”at vi vil forklare ham sandheden og ikke længer trække omkring efter hans indfald, som hidtil er sket.”

”Det begynder jo ret fornøjeligt,” ytrede Ib. ”Svend vil få en ulykke på halsen, når han hører jer braske på den vis. For resten har vi fremmede folk i stuen, og I gjorde bedst i at lade den snak fare til siden.”

”Jeg tænker, vi gør bedst i at tale, medens tid er, og derfor har vi forladt vore poster i aften.”

”Hellig kors!” råbte Ane Marie og slog sine hænder sammen. ”I er gået fra jeres poster, I ulykkelige folk! Så frelse eder Gud, når Svend får det at vide.”

”Å, ikke andet,” svarede Abel med et roligt nik. ”Svend er en fredløs mand, som har ondt for at hytte sig selv. Vi agter ikke at gøre ham noget til mén, det være langt fra, men en mand, som giver sig af med folk af vor slags, må holde sit ord blankt. Dengang vi kom til Svend, lovede han os guld og grønne skove i sin tjeneste, han lovede at skaffe os føde og klæder og nogle skillinger til, og vi sagde, at det var godt, men anderledes gik det siden. Vore klæder - ja, dem har vi selv taget fra svensken, derfor vover vi livet og havde hårde dage og nætter, som var værre end dagen. Vore kammerater ligger skudt omkring på marken eller nedgravet i den dybe sne. Enhver dag kan andre komme til at

gøre os samme tjeneste.”

”Ja, der er nogen sandsynlighed for det,” svarede Ib, ”især når I fortæller Svend, at I er løbet fra eders poster.”

Abel vedblev: ”For alt dette giver Svend os intet, ikke engang det daglige brød, det kalder vi for slet, og derfor vil vi opsiges ham vor tjeneste, lad ham så hjælpe sig, den fredløse fugl, med sine store ord og løfter, alt som han orker bedst.”

Denne slutning ledsagede manden med et spørgende blik på sine kammerater, som tilkendegav deres bifald ved et nik.

”Hør, lille folk!” udbrød Ane Marie, idet hun trådte hen til bordet, ”I kan fortælle Svend, hvad I vil, jeg tænker, han er mand for at svare derpå; men så længe han er borte, må ingen komme med ukvemsord til mig, der er hans kone.”

”Ja, man siger rigtignok, I er det,” svarede Abel med en spottende latter.

En glødende rødme farvede konens ansigt ved denne hån. ”Man siger også, at jeg er herre i mit hus, lad være, jeg kun bærer skørt og korsklæde,” tilføjede hun. ”Vil I krænke Svend, kan I gøre det andet sted, eller jeg sætter jer ud ad min dør, og kan jeg ikke – – ”

”Nå, bliv kun ved, An’ Mari’! I taler så godt for jer.”

”Ja!” svarede Ib i en overordentlig blid tone. ”An’ Mari’ mener, at hvis hun ikke magter at sætte jer uden for døren, så falder det til mig, som er hendes kødelige broder.”

Med disse ord rejste han sig op i sin fulde højde og støttede begge sine arme på bordet.

”Lad fare al ufred,” sagde Abel godmodigt; ”med dig har vi intet ondt at skaffe. Kan være, det var uret at tale, som vi gjorde, men når gryden kommer i kog, løber den over. Svend Gjønge er vor mand, og

til ham vil vi klage, for vi lider nød, medens han sidder i overflod og velstand.”

”Ja, han gør så,” svarede konen, idet hun med et spottende skuldertræk lod sit blik løbe omkring i stuen.

”Han har i det mindste føden, medens vi sulter.”

”Nej, nu tager I nok fejl,” svarede Ane med en sørgmodig stemme. ”Medens I sidder i den varme stue, arbejder Svend derude for jer, og når han kommer hjem i aften, får han intet at spise, fordi I tre nylig har fortæret hans aftensmad.”

Kapitel VIII

Hvorledes fjenderne frelser Svend og hans venner forråder ham

Medens dette foregik i hytten, listede en mand sig hen over volden, som omgav Jungshoved. Det var Svend Gjønge, der vendte tilbage fra et besøg på slottet. Den bidende kulde, som fulgte efter solens nedgang, begunstigede hans flugt. Vagten havde søgt ly i sit skilderhus, de øvrige soldater sang og spillede nede i deres vagtstue. Svend kom lykkelig ned til den frosne voldgrav. Han vedblev at følge kanten af denne, indtil han nåede vindebroen, under hvilken han troede sig bedst skjult, medens han sneg sig over graven. Her sagtnede han sine skridt, prøvede isen med fødderne og gik derpå langs med murpillerne, som støttede broen.

I samme øjeblik, han nåede over på den modsatte side, hørte han stemmer. To mænd kom gående over broen. Af de tunge og slæbende trin kunne man slutte sig til, at den ene af disse mænd bar træsko. Den andens klingende sporer forkyndte en krigsmand. Svend lyttede og skjulte sig bag den sidste pille.

Medens de gående nærmede sig, sagde krigsmanden:

”Det bliver altså ved aftalen, og du kommer tilbage ved midnat.”

”Med’ forlov at spørge,” udbrød den anden med læspende stemme, ved hvilken Svend syntes at fare sammen, ”hvor agter høvedsmanden at møde mig?”

”Her uden for slottet, hvor skoven begynder.”

”Kommer I selv?”

”Jeg skal skikke dig en pålidelig mand.”

”Hvorpå skal jeg fornemme, at han kommer fra eder?”

”Han hilser fra kaptajn Kernbok.”

”Det er godt,” svarede manden og gjorde nogle skridt fremad. Svenskerens ord standsede ham atter.

”Glem ikke, at du holder livet i din hånd,” sagde han.

”Nej, høvedsmand!” svarede den læspende. ”Glem heller ikke, at I holder pengene I eders.”

Efter disse ord gik han og forsvandt straks efter mellem lindetræerne, som stod på begge sider af vejen.

Ved et tilstrækkeligt lys ville man have set Svend som et bytte for den heftigste bevægelse, medens han lyttede til denne samtale; men han forstod at beherske sine følelser. Da han så manden forsvinde, fattede han en dristig beslutning. Han tog en blykugle i munden, krøb hurtig og behændig op af graven og trådte ind på broen. Månen var endnu ikke så langt fremme på himlen, at dens lys nåede op over Jungshoved; som følge deraf kastede den vestlige del af slottet en lang og mørk skygge ud over broen. Svend Gjønge lod sine skridt genlyde tungt og slæbende på de frosne planker, han bøjede sin ranke skikkelse og krøb sammen for mere skuffende at ligne manden, som nylig var gået. Kuglen, han holdt i munden, gav hans stemme den samme læspende betoning, idet han råbte efter den bortgangne officer:

”Høvedsmand! Endnu et ord.”

Svensken vendte sig om og så Svend komme uden at fatte den ringeste mistanke.

”Nå, hvad har du videre at sige?”

”Ak, høvedsmand!” udbrød Svend noget dæmpet. ”Når jeg ret får betænkt mig, var det bedst, at jeg mødte den mand, I vil sende mig, klokken ti i stedet for til midnat.”

”Det kan også ske,” svarede officeren.

”Jeg tror vist, at det ville være bedre for mig.”

”Klokken ti altså, det gælder blot om, at du skaffer os manden død eller levende.”

”Jeg tænker nok, I skal få ham levende,” svarede Svend, idet han

bortfjernede sig.

To timer senere stod månen over slottet, og i det lys, den kastede ind mellem træerne foran vindebroen, sås et menneske, indsvøbt i en rytterkappe, bevæge sig frem og tilbage ved begyndelsen af alleen.

Det var Svend Gjønge, som ventede på sit stævnemøde med kaptajn Kernbok.

Da tårnuret på Jungshoved slog ti, trådte kaptajnen ud ad slotsporten og skred hen til vindebroen. Svend hørte den kommende, endnu før han kunne se ham, han trådte over i skyggen af alleen og gik ham i møde.

”Hvem der?” udbrød den svenske med dæmpet stemme.

”En mand, der venter på kaptajn Kernbok,” lød svaret.

”Det er rigtigt,” ytrede kaptajnen, medens han betragtede Svend med et nysgerrigt og spejdende blik. Svend trådte ud af skyggen, så snart han så, at den kommende var en anden end den, han før havde talt med, og at hans skikkelse og mæle som en følge deraf ikke kunne røbe ham.

”Nå, så hovedsmanden ville ikke komme selv,” udbrød han smilende.

”Hovedsmanden mente, at jeg kunne træde i hans sted.”

”Det falder også ud på et,” sagde Svend. ”Lad os gå.”

”Du er altså sikker i din sag, bondemand, og ved, hvor Svend Gjønge er at træffe?”

”Ja, kaptajn! Stol på mig. Der er ingen, som kan give bedre besked. Men eders folk, hvor har vi dem?”

”De ligger for Rekinde og Allerslev.”

”Hvor mange?”

”Vel to hundrede mand; jeg tænker ikke, vi behøver flere.”

”Det tror jeg heller ikke. To hundrede mod en, det slår til.”

”Guds død!” udbrød kaptajnen. ”Er han alene?”

”Ja, kaptajn! I vil træffe Svend Gjønge alene, en fattig mand, fredløs og forfulgt, forrådt af dem, der skulle være hans venner.”

”Eja, bondemand, hører du da ikke selv til hans venner? Hvordan I handler mod ham, det bliver eders sag, os er det kun om at gøre at få ham uskadeliggjort.”

”I forstod mig ikke ret,” svarede Svend, ”jeg mente, at vi havde ikke så mange af eders folk nødig.”

”Alt vel betænkt,” sagde Kernbok, ”så har vi slet ingen nødig; jeg tager ham på min samvittighed alene.”

”I?”

”Min tro, ja! Jeg har tilforn forsvaret mig ene mod flere, men aldrig været med, hvor der var flere mod en.”

”I er en modig mand, kaptajn!”

”Folk siger det,” svarede Kernbok.

De to mænd fortsatte nu en tid lang deres vej igennem skoven uden at tale. Svend gik til venstre for kaptajnen. Hans øjne vågede over enhver af hans bevægelser. Kernbok vedblev at skride fremad, rolig og sorgløs, med sablen under armen og den højre hånd stukket ind på brystet af sin gule uniform. Pludselig vendte han sig om med et spørgsmål:

”Hvor træffer vi Svend Poulsen?”

”Her i skoven.”

”I skoven?” gentog kaptajnen.

”Er ikke den det bedste skjulested for en fredløs mand?”

”Du har ret.”

Atter vedblev Svend at skride frem på stien, der førte til en slette,

som blev omtalt i begyndelsen af denne fortælling under navn af gravdammen. Kaptajnen fulgte ham uden betænkning. Da de kom ind på den åbne plads, hvis ubanede jordsmon sneen og isen for længst havde udjævnet, ophørte stien, månen kastede sit blege og melankolske lys ned imellem træerne og oplyste den ene halvdel af kæmpegraven, fra den modsatte side faldt en lang og blålig slagskygge hen over snefladen. Svend standsede midt på pladsen, hans ansigt vendte imod månelysen og var koldt og roligt, medens han sagde:

”Nu er vi på stedet.”

”På stedet?” gentog Kernbok spørgende. ”Og Svend Gjønge?”

”Han står for eder.”

Med disse ord kastede Svend sin kappe tilbage og greb en pistol i hver hånd. Kaptajnen udførte en lignende bevægelse på samme tid, men Svend havde den fordel at kunne vælge sin stilling, og idet han vendte ansigtet imod månelysen, afgav hans skikkelse et mindre sikkert mål end kaptajnens, der dannede en skygge mod den lyse sne.

”Eja!” udbrød Kernbok, der for et øjeblik var bragt ud af fatning. ”Du har altså faret med list for at få mig lokket herhid.”

”Desværre,” svarede Svend, ”det var ingen list, endskønt I siger så. En af mine folk lovede obersten at forråde mig. Jeg hørte dem aftale alt og måtte søge at forekomme deres plan. Det lykkedes, som I ser; og nu, min herre kaptajn; jeg står helt alene og venter på, hvad der behager eder.”

”Hvad mener du?”

”Vi prøver, hvem af os lykken vil det bedst, eller også vil jeg bede om forlov til at bære eders pistoler det lille stykke vej, vi har tilbage.”

”Ved du hvad, Svend Gjønge!” svarede kaptajnen muntert. ”Ved min sjæl tror jeg, at lykken denne gang er på din side. Et af to! Enten

skyder jeg dig, og derved vinder jeg intet, eller også skyder du mig, og derved vinder jeg endnu mindre, siden det kun anstår en krigsmand slet at lade sig lokke i et baghold af en fuglefri mand som du.”

Med disse ord tog kaptajn Kernbok sine pistoler i den ene hånd og rakte dem med bortvendt løb til Svend. Gjøngen stak dem i sit bælte.

”Kan være, du kommer til at fly mig dem tilbage igen, hvis jeg bliver i live så længe,” tilføjede han smilende.

”Ak ja, kaptajn!” svarede Svend i den samme tone. ”Lykken skifter. Jeg forstår ellers nok, hvad I mener,” lagde han til. ”Nu for lidt siden fortalte I, at eders folk lå nede ved Rekinde og Allerslev, kanske de er gået sig en tur i det klare måneskin, for da jeg kom ned ad vejen før, tyktes det mig, at jeg så en mængde mørke skikkelser myldre ud af skoven; de drog over ad Ørremandsgård til, og derfor var det godt, vi ikke gjorde larm nu nys ved at skyde vore pistoler af. Lad os være oprigtige, min herre høvedsmand! I overgav eder så villig, for at I om lidt kan tage oprejsning igen. Men jeg holder for meget af eders selskab til at skilles så hurtigt fra eder, og vi vil se at hitte en vej, hvor vi kan være i ro for krigsfolkene. ”

”Behold kun sablen, kaptajn! I giver mig for meget at bære på; siden en pistol rækker længere end et sværd, tænker jeg ikke, I gør mig fortræd, og det er kun de feje, man ikke lader beholde noget våben.”

Derpå trådte gjøngen hen ved siden af Kernbok, og denne fulgte ham ad en vej, som løb i en skrå retning ind i skoven og modsat den, fra hvilken de nylig var kommet.

I Svend Gjønges hytte var imidlertid selskabet blevet forsøget med to personer. Den ene af disse var en lille, uanselig person med en smal og fremstående pande, indfaldne kinder og en gul, sammenskrumpet

hud. Nød og savn talte ud af ethvert træk. Hans hoved var blottet, og det lange, uredte hår spændt sammen omkring hovedet med en smal læderrem. For resten hørte han til gjøngerne ligesom de øvrige tilstedeværende.

Noget særegent for denne mand var et utydeligt og læspende organ, som påfaldende lignede det, Svend havde lagt mærke til i samtalen med den svenske officer, medens han lå skjult under broen.

Den anden af de sidst ankomne bar sin arm opbundet i et tørklæde. Da han hørte, at Svend ikke var hjemme, satte han sig hen til Ane Marie, som gav sig i færd med at forbinde ham.

”I ved vel ikke, hvor han er gået hen?” spurgte den læspende.

”Nej, jeg ved det ikke, Tam! Men du kan forrette dit ærinde til Ib.”

”Å nej, hvad jeg har at sige Svend, kan jeg ikke sige til andre.”

”Så får du slå dig til ro, indtil han kommer,” sagde Ane Marie.

”Lille Tam har sig kanske også et klagemål at føre mod Svend,” bemærkede Ib, idet han tilkastede ham et spottende blik.

”Nej, det var endda ikke mit ærinde,” svarede Tam uden at se op; ”men siden du selv siger det, så er jeg just ikke meget fornøjet med Svends regimente.”

”Det er der ingen, der er fornøjet med,” udbrød de andre. ”Hvorfor ikke?” spurgte en rolig stemme i den åbne dør, og man så Svend træde ind tillige med kaptajnen. Gjøngerne veg overrasket et skridt tilbage; under det bifald, hvormed de optog Tams ord, ”havde de ikke bemærket, at døren blev åbnet.

Ingen af dem syntes dog i den grad at forvirres over Svends pludselige ankomst som Tam, hans legeme skælvede, hans stirrende øjne gled sky og ængstelig fra Svend til kaptajnen. Imidlertid famlede hans hånd under det uldne dække, hvori han havde indsvøbt sig, indtil den

fattede om kniven i bæltet, og han trådte et skridt til siden hen imod døren, som om han agtede at søge frelse igennem den. Svend lagde mærke dertil. Under den almindelige tavshed, som opstod, da han viste sig, trådte han hen til Tam og betragtede ham stift og gennemtrængende.

”Se, Tam!” sagde han, idet han tog ham i armen og førte ham hen foran kaptajnen. ”Det er kaptajn Kernbok, til hvem du ville forråde mig og dine kammerater. Gå ud af mit hus, du skal være en fri mand for mig, men bed til Gud, at du aldrig oftere må komme i min nærhed.”

Tams øjne var fæstet mod jorden, han bevægede sine blålige læber som for at tale, men stemmen svigtede ham, hans hånd slap kniven; endelig udstødte han et skrig og fo’r med et spring ud ad døren.

”Og nu, I andre!” vedblev Svend, henvendt til Abel og hans ledsagere. ”Hvorfor har I forladt eders poster, og hvad vil I her?”

Skønt optrinet med Tam og den overlegenhed, hvormed Svend handlede, ikke var blevet uden virkning på gjøngerne, rejste dog Abel sig fra sit sæde; hans ansigt havde endnu beholdt dets tidligere udtryk af trods; alene hans stemme syntes at være mindre sikker, idet han svarede:

”Vi er kommet herved, Svend, for at sige dig vor hjertes mening, formedelst vi ikke er rigtig fornøjede med dig som vor høvedsmand, imedens du lader os lide nød og glemmer, hvad du lovede.”

”Hvad har jeg lovet jer?” svarede Svend med et lynende blik: ”Føde, klæder, våben og en ærlig død for fædrelandet; I skal få det alt sammen.”

Endnu medens Svend talte, blev døren revet op, og en mand stak hovedet ind ad den med de ord:

”Tag dig i vare, Svend Gjønge! Fjenden er på færde i nat. Fra Ege-

bjerg og Ambæk kommer de imod dit hus i to store flokke.”

Svend vendte sig mod Kernbok. Kaptajnen smilede.

”Det siger intet, Jes; vi skal vel slippe for dem, så længe vi har to andre veje til Bønsvig Skovhuse åbne.”

Manden forsvandt. Svend vedblev:

”Men hvorfor skjuler du den rette grund, Abel, idet du siger, at I vil have en anden høvedsmand? Delte vi ikke bestandig lige i godt og ondt, som man bør gøre, når man anfører modige folk som I? Eller tror I at kunne finde en mand, der lægger snildere planer, eller som bedre forstår at udføre dem end jeg, så nævn mig hans navn, jeg gad dog kende ham?”

”Nej, Svend! Det ved du nok selv, vi kender ingen bedre,” svarede Abel.

”Nu vel da,” vedblev gjøngen, idet han trådte hen foran Abel, hævede sit hoved og målte ham med et hånligt blik; ”så skal jeg sige dig, hvad du ønsker, du og de andre, der har en lige så ussel tænkemåde, I vil have eder en høvedsmand, der lader fare mandstugt og orden, som giver eder lov til at plyndre fra landsens egne børn, I vil leve højt og juble, mens hver ærlig mand klager og sukker i vånde.”

Atter hørtes det aftalte tegn på døren, og en mand trådte hurtigt ind.

”Hvad nyt bringer du, Hartvig?” spurgte Svend. ”Du ser så bleg og modfalden ud?”

”Sørgeligt nyt!” svarede manden og støttede sig stakåndet til bordpladen. ”Vi er omringet fra alle kanter. Det myldrer af svenskere oppe fra Jungshoved skov; ved Egebjerg hørte jeg ryttere trave over den frosne jord, og da jeg løb ned over Bønsvig, så jeg også fra den kant svenskens hellebarder glinse i måneskinnet.”

Denne tidende vakte almindelig uro, alle gjøngernes blikke hvilede

på Svend, som havde vendt sig om mod Kernbok. Kaptajnen stod ved skorstenen, støttende sig på sin lange kårde; om hans læber svævede et smil, skønt han gjorde sig umage for at synes uopmærksom for, hvad der foregik. Abel gik hen til Svend, rakte ham sin brede hånd og udbrød:

”Er du vred, Svend Poulsen? Jeg vil da sige dig, at det kun var mig, som fandt på at gå herop. De andre har ingen skyld.”

”Ak, lille folk!” vedblev Svend roligt og koldblodigt, som om faren ikke havde været til stede for ham. ”I taler om nød, I mænd fra Gjønge, der hele eders liv er vant til at savne og tåle, men i aften så jeg den gamle præst fra Smidstrup stavre omkring fra dør til dør med en potte i en snor for at tigge sig en mundfuld mad; ham jog fjenden fra hus og hjem, og han var vant til bedre dage. I ønsker en anden fører, og hvem? Enhver af eder tænker selv på at blive det. Så vær det da alle sammen. Du hører jo, Abel, hvad budskab de bringer, hvorfor tøver du? Læg en plan og lad os fuldbyrde den. Før folkene an; eller gør du det, Bent, eller du, Ving, eller du, Jens Jerltrøje. Fjenden vil snart banke på døren, jeg overlader jer min post, siden I er kede af mig, og når jeg ikke længer befaler, skal jeg vise jer, at jeg forstår at lystre den, som ved at byde bedst.”

”Hvem siger, at vi er ked af dig?” spurgte den sidst ankomne med et mørkt og truende blik mod de mænd, Svend nylig havde nævnt.

”Det gjorde jeg,” svarede Abel, idet han trådte frem og med en angerfuld og bønlig mine rakte hånden hen mod Svend. ”Tilgiv mig, nu fortryder jeg det og ser, at ingen uden du er den rette mand af os.”

Under hele denne samtale var Ib blevet siddende på sin plads ved bordet så rolig, som om han ikke havde nogen tanke for, hvad der foregik; kun det lyn og den uafledelige bevægelse, der viste sig i hans små

og spillende øjne, røbede liv. Pludselig rejste han sig op, skød bordet til side og trådte ud på gulvet.

”Nå, Svend,” sagde han, ”lad os nu ikke agte den sludder længere, men hør din mening; jeg synes, det er på tide at handle.”

”Klæd barnet på, Ane Marie!” sagde Svend. - ”I smiler, kaptajn,” vedblev han, ”og jeg forstår eder. I vidste, at dette overfald var i værk, og overgav jer derfor godvillig. Hør nu et ord: I er en modig mand, det er jeg også, I må frelse mine folk, siden I nu engang er kommet sammen med dem. I vil ikke, å jo, jeg er overbevist derom. I et tilfælde som dette tager man sine forholdsregler.”

Kaptajnens ansigt antog et mere spottende udtryk end hidtil. Svend vedblev: ”I frelser folkene og er fri, I lader være og bliver skudt, så snart den første svensker stikker hovedet ind ad døren.”

”Hvordan skal jeg kunne frelse eder?” svarede Kernbok, som følte sig påvirket af den bestemthed, der lå i Svends ord.

”Det er ikke så svært, som I tror. Nede mellem skrænterne ved bugten må svenskernes linie være svagest, den vej skal blive jer anvist, og ad den fører I folkene. Træffer I på eders egne soldater, siger I, det er bønder, I har samlet for at vise eder vej til vore smuthuller. En af mine følger med på hele vejen.”

”En højst pålidelig mand,” bemærkede Ib, medens han ladede sin pistol.

”En mand,” vedblev Svend, ”til hvem jeg sætter min hele fortrøstning, og som ved det mindste tegn, I gør til at røbe os, skyder eder ned på stedet.”

”Det er mig, han mener,” sagde Ib og nikkede til kaptajnen.

”Gør eder rede, jeg skal følge eder,” sagde Kernbok.

”Tag du drengen og følg med, Ane!” sagde Svend. ”Eder, kaptajn,

vil jeg bede om at svøbe lidt uldgarn om hjulene på eders sporer, de klinger ellers på den frosne vej.”

”Går du ikke selv med, Svend?” spurgte Ane Marie.

”Nej,” svarede Svend, ”jeg vælger en anden vej og møder eder siden. Et ord endnu, Ane!” vedblev han sagte, ”og læg det vel på sinde: Du ved, at vi har sanket ris sammen på de højeste steder i skoven. Kommer vi nogensinde i bekneb, og du får bud fra mig eller Ib om risbunkerne, hvor forblommet det end sker, så list dig hen og stik dem i brand, det er et tegn for vore folk til at samle sig, og det kunne let hændes sig så, at mit liv vil komme til at bero på denne omstændighed. ”

”Ræk mig din hånd på, at du ikke er vred,” sagde Abel, da han gik ud ad døren. ”Trolden skal tage mig, hvis du ikke snart får spurgt, at jeg har gjort min forseelse god igen. I morgen går jeg hen og skærer øreflipperne af Tam og hovedet med, fordi han ville forråde dig.”

Svend rakte Abel hånden og smilede. ”Vil du så siden efter også føde hans kone og de tre børn, han har derhjemme?”

”Gid jeg times en ulykke, om jeg vil.”

”Så lad Tam fare i fred. Det kan du lide på, at hvis jeg ikke havde erindret hans kone og børn, skulle han aldrig være kommet levende over min dørtærskel.”

Nogle minutter senere listede gjøngerne sig ud gennem bagdøren af Svends hus og forsvandt mellem bakkerne, der løb nedad mod bugten. Kernbok anførte toget. Tæt bag ham gik Ib med en spændt pistol i hånden. Ane Marie havde taget sin lille søn op på armen. Drengens hoved hvilede på moderens skulder. Han sov. Gjøngerne gav Ane Marie plads i deres midte. Hele toget bevægede sig fremad i den dybeste tavshed, forsigtigt og spejdende til alle sider.

Kapitel IX

En fælde

Efter at manen var gået ned, blev natten mørk og taget.

Denne omstændighed begunstigede flygtingene, som tavse og lydløse vedblev at snige sig frem i de store skove, der omgiver landet mod øst. Neden for skrænterne af disse udbredte havet sin frosne og snebedækkede flade. Flere gange herte man den dumpe lyd fra hestetrav og fodtrin på den hårde jord, men gjøngerne fortsatte ubemærket deres vej ned til søen.

Da faren syntes at være overstået, gik Ib hen til kaptajnen og udbrød dæmpet:

”Jeg tænker ellers, vi narrer svenskerne denne gang.” ”Maske,” svarede Kernbok.

”Å ja, det går nok. Her nede imellem sumpene ved bugten vover de sig knap, lad være der fast ikke er en smøge i det hele land, uden at I jo har været der og udbredt sorg og fortræd alle vegne.”

”Det er en krigsmands lod i ufreds tid,” svarede Kernbok.

”Nej, det er det ikke. En krigsmands lod er at slås i ærlig kamp, så godt og så længe han mægter, men ikke at drive hærværk og vold mod sagesløse kvinder og børn.”

”Hvad har svensken gjort eders kvinder og børn?”

”Jeg skal fortælle jer en historie derom,” svarede Ib, idet han greb Kernbok i armen. ”Hist nede uden for skoven, hvor I går over broen fra Jungshoved, tjente en fattig pige hos den rige Ørremandsgårds frue. Svensken plyndrede fruens hus, og da de ikke fandt så store midler, som de havde ventet, greb de fruene og pinte hende, de greb også hendes tjenestepige, lagde en trommestreg om hendes hoved og skruede den sammen, indtil hun, syg og afkræftet som hun var, opgav ånden. Sådant bar svenskerne sig ad der; I skal have ondt ved at nægte det, for jeg stod selv og så derpå.”

”Jeg også,” svarede Kernbok.

”Den stakkels pige var min søster!” vedblev Ib, ”og folkene, som handlede så, bar den samme uniform som I, gul kofte og blå skærf.”

”Hvad så?”

”Ja, resten af historien havde jeg betænkt at gemme hos mig selv en stund endnu, indtil I lykkelig og vel havde ført vore folk uden for svenskerne linie. Men siden I spørger mig om, hvad der følger på, skal I også få det at høre. Der blev en mand tilbage i gården, efter at alle disse umennesker havde forladt den. Han lagde sig ned på sine knæ og bad sit fadervor og nok en lille bøn for den døde, og så svor han til Gudfader almægtigste, at aldrig nogen svensker, som bar den gule kofte med det blå skærf, skulle slippe levende ud af hans hænder. Forstår I, derpå svor han sin saligheds part i himmerig.”

”Det forstår jeg nok,” svarede Kernbok, ”du taler sær tydeligt.”

”I indser da selv, at man ikke kan bryde en sådan ed.” ”Naturligvis. - Videre.”

”Ja, så er der næsten ikke videre tilbage,” sagde Ib, medens hans stemme skælvede af raseri, ”for så snart nu folkene har forladt os, og vi to bliver ene tilbage, sætter jeg eder denne pistol i øret og trykker af. Derefter begraver jeg eder i sneen og trøster mig med, at jeg har holdt mit ord som en ærlig mand.”

”En ærlig mand, min ven, anser jeg kun den for at være, der lader ven og fjende vederfares lige æt, og det gjorde du ikke, da du fortalte din historie.”

”Hvad mener I?”

”Du har glemt noget.” ”Det mindes jeg ikke.”

”Dengang soldaterne slæbte den syge tjenestekvinde frem for at forhøre hende, trådte en mand i vejen for dem og sagde:

”Hvad I her vil gøre, kammerater, er et niddingsværk, som vanærer den svenske krigsmand.”

”Ja, det er sandt!” svarede Ib med bævende læber.

”Denne mand stillede sig endvidere foran den ulykkelige pige, medens han drog sin klinge og true de med at nedstøde den første, der vovede at lægge hånd på hende. Men soldaterne var berusede og agtede ikke på hans ord, de kastede et lagen over hans hoved og førte ham ud af salen.”

”Det gjorde de!” hviskede Ib. ”Og denne mand -?”

”Det var mig.”

”Eder?”

”Genkendte du ikke min stemme?” spurgte Kernbok venlig. Ib søgte at tale, men lod sit svar hero med at ryste på hovedet. Kernbok vedblev:

”Og for at du kan vide det, når du næste gang bedømmer mine landsmænd så hårdt, så var der blandt alle de barbarer, som begik denne niddingsdåd, ikke en eneste svensker. Hele regimentet består af tyske lejesvende, der blev hvervede på Majestætens tilbagetog fra Polen, noget jammerligt udskud til hobe, hvis fædreland og ære hænger i en pengepung, og som blot følger hæren af samme grund som kragerne, formedelst byttet.”

”Ja, ja!” sagde Ib. ”Nu genkender jeg eder på røsten. I bad for den stakkels Soffi. Tak, kaptajn, tak!”

Ib greb under disse ord Kernboks hånd og trykkede den uagtet hans modstand til sine læber.

”Jeg synes, at jeg hører nogen komme bag ved os,” hviskede Abel lidt efter, idet han gik hen til dem.

Ib standsede, lagde hovedet til jorden og lyttede.

”Ja,” udbrød han, ”der lyder hovslag på vejen. Den løse sne dæmper larmen, men jeg mærker dog, at de nærmer sig, det lader også til, at de har fundet vort spor, ellers ville de ikke ride i trav.”

”Hvad agter I at gøre?” spurgte Kernbok.

”Hvad vi skal gøre, det må jeg udfinde,” svarede Ib. ”I kaptajn, kan gå eders vej.” Med disse ord greb han Kernboks hånd, trykkede den og tilføjede dæmpet: ”Når I læser eders aftenbøn, føj så et par ord til for Soffi. Og Gud være altid med eder.” Derpå hviskede han nogle ord til folkene, og den lille skare forsvandt hurtigt og lydløst i en lavning mellem bakkerne, som gik ned til søen. Kaptajnen blev stående og stirrede efter dem, derpå valgte han den modsatte vej, som førte tilbage mod Jungshoved.

Da Ib havde ført sin skare ned til stranden, vendte han sig om mod folkene og udbrød:

”Det lader til, at vi er i knibe, men hvis I vil følge mit råd, så tænker jeg, at vi alligevel skal narre svenskerne. Her udenfor os ligger en lille holm, som de kalder Maderne, midt i indsejlingen til Præstø. På de tre sider er søen dyb omkring den, men på den fjerde, nærmest land, kan man næsten gå tørbenet derover til enhver tid af året. I behøver kun at følge mig en for en. Gå ikke til nogen af siderne; hvorvel havet er lagt til overalt i denne vinter, skærer strømmen dog isen bort, og forgangen uges tøjvejr har gjort hende tyndere. Når I holder det lille lys, som skinner igennem hornruden fra Tappernøje Kro, ret foran, så er vi snart ovre, lad rytterne da se, om de kan hitte den vej. Kom, An’ Mari’! Giv mig din dreng at bære. Du er vel for træt til at gå så langt med ham?”

Ib tog barnet i sine arme og skred foran ud på isen.

Efter at have fulgt sin fører en tid lang, nåede skaren over på holmen, som var omgivet af store gråsten, indenfor hvilke man hist og her

så buske af Iyngris og marehalm eller en lille enkeltstående tjørnebusk hæve top pen over sneen. Skønt havet var tillagt, så langt øjet kunne nå ud over Præstø bugt, hørtes dog af og tit den hule og susende larm af bølgeslag under isen, men ingen agtede længere derpå, og gjøngerne gik i land på holmen.

”Se så, i Guds navn!” udbrød Ib og satte sig på en af stenene. ”Nu har vi igen fast land under fødderne, og al fare er forbi. Ikke heller kan svenskerne nu nå os med bøssen, som jeg var mest bange for. Lad os nu spæde os langs med stenene, for så langt går landet, og vær ikke bange for at gøre lidt støj; lad dem kun høre vore stemmer, måske vi får dem lokket ud på isen efter os.”

”Tager jeg ikke fejl,” udbrød en af gjøngerne, ”så holder hele flokken neden for bakkerne ved Roneklint, og dengang vi kom herop, vrinskede en af deres heste.”

”Ja vist, det er dem, det er dem!” råbte Ib triumferende.

”De har set os og rådslår vist om at komme herover, lad os lokke dem til det.”

Han tog en pistol, spændte hanen og trykkede af. Skuddet genlød flere gange imellem bakkerne langs kysten. På samme tid så man svenskernes mørke klynge udstrække sig i en lang linie og bevæge sig fremad hen over isen. Ib blev siddende på stenen i en foroverbøjet stilling. Hans øjne anstrengte sig for at gennemtrænge mørket.

”Hvis de kommer, Ib!” udbrød Ane Marie ængsteligt, ”hvad tænker du så at gøre?”

”De kommer ikke, lille Ane!” svarede han alvorligt og tillidsfuldt. ”Gudfader har draget en skillevej imellem os og vore fjender, den mægter ingen af dem at gå over.”

”Men der nærmer de sig jo, de drager frem i en lang række.

Jeg hører dem tale sammen.”

”Jeg også,” svarede Ib, ”men ret nu taler isen med, hører du, An’ Mari’? Fold dine hænder, Gud nåde de arme mennesker.”

Endnu medens Ib talte, lød et hult og pibende suk hen over havfladen. Rytterne standsede, de syntes at betænke sig, nogle af dem vendte deres heste ind mod land igen, men det var for siIde; man hørte et skrald i isen, et gennemtrængende og gentaget skrig. Hestene vrinskede, isfladen bevægede sig og bøjedes sammen, rytterne råbte om hjælp, de kæmpede og forsvandt under isen. Ude på holmen var Ib og gjongerne tavse, grebne vidner til dette optrin. -

Svend Gjonge var imidlertid blevet stående og stirrede efter de bortgående, indtil det sidste spor af dem var forsvundet i natten. Derpå stængede han døren og satte en træskodde for vinduet, således at man udefra ikke kunne se lysets skin.

”Nu må jeg bort, før svensken besøger huset,” udbrød han tilfreds, ”alt er roligt udenfor, de andre er frelst, kaptajnen kan ikke forråde dem, siden Ib følger med, og ingen har set dem forlade huset.”

”Ingen uden jeg,” svarede en stemme ved alkoven, og da Svend overrasket vendte sig om, så han den fremmede, som rolig og ubemærket under de foregående optrin var blevet siddende på halmstolen.

Svends første handling var at gribe efter pistolen i bæltet, men da han så den fremmedes blege og sagtmødige træk, slap han den igen og gik hen til manden.

”Hvem djævelen er I?” spurgte han forundret, ”og hvordan er I kommet ind?”

”Jeg har siddet her hele aftenen,” svarede den fremmede, ”og bringer et ærinde til dig, Svend Gjonge!”

”Ja, dermed får vi vente en stund,” ytrede Svend, ”for øjeblikket

gælder det om at komme bort. Er I dansker?”

”Det hører du vel på mit mæle.”

”Desværre!” svarede Svend, ”jeg har hørt mangan mand tale det danske tungemål, uden at det derfor var synderlig bevendt med hans sindelag. Jeg mente for resten, at hvis I ikke står i ledtog med svensken, vil det kun være en ringe anbefaling, hvis man traf jer i dette hus.”

”Så gør vi følgeskab.”

”Lad gå, skønt jeg holder mest af at vide, hvem jeg har for mig, det hører nu en gang til min håndtering at være forsigtig, fremmede! Omstændighederne har lært mig det.”

”Det hører også til min håndtering,” lød svaret.

Svend betragtede manden et øjeblik tvivlrådig, derpå gik han hen til alkoven, hentede to lagner og nogle uldstrømper.

”Se her,” sagde han, ”svøb jer ind i dette og drag strømperne uden på eders sko, så vi! vi kunne gå forbi svenskerne på ti skridts afstand uden at blive bemærket, og så skal jeg føre eder til et sted, hvor I kan forrette eders ærinde i sikkerhed.”

Manden adlød opfordringen. Svend slukkede Iyspinden og listede ud ad døren, her lyttede han først nogle få øjeblikke, der efter kaldte han på den fremmede, og de for lod huset.

Svend valgte en sti, der efter nogle minutters forløb førte dem ned i en af de dybe grøfter, som indhegnede de kongelige vildtbanedistrikter fra herregårdsjordene. Grøften var på begge sider kantet af træer og buske, der udbredte deres grene oven over den, og vejen lod til ofte at være benyttet på lignende vis som i nat, thi den var temmelig banet og sneen trådt fast sammen.

”I må enten gå foran eller helst ved siden af mig,” hviske Svend, ”så har jeg størst fornøjelse af eders selskab undervejs.”

Den fremmede adlød.

”Har vi langt til det sted, hvor du agter at skjule dig?” ”Ah nej, blot et lille stykke vej endnu, bestandig langs med grøften, så er vi der.”

Da de kom til skoven, sprang Svend op på gærdet og udbrød:

”Kom, her er min hånd, lad mig hjælpe jer op, nu er vi i skoven og i sikkerhed; her nede i krattet kan ingen fjende trænge sig frem i mørket, og i alt kender jeg vejen bedre end alle andre. Sæt jer ned på stenen og træk vejret lidt, før vi går videre.”

”Det er just ikke noget mageligt liv, du fører, efter hvad jeg har set i nat,” ytrede manden, ”jeg er kommet til den tro, at du måtte have kunnet bragt det videre i denne verden.”

”Måske, men hvorledes?”

”Du er en dygtig krigsmand.”

”Ak, dertil måtte jeg være adalbåren, siden adelen alene kan bringe det til noget på den vis.”

”Det er således her i landet, men du kunne jo søge fremmed krigstjeneste.”

”Hos hvem?”

”Hos den mægtigste, Svend Gjønge! Fordi han ville være bedst i stand til at belønne dine fortjenester, og nu da svensken for tiden er mægtigst, ville jeg efter min tænke måde foretrække ham.”

”Det lod sig vel gøre,” svarede Svend spottende, ”især siden han allerede har sagt mig fredløs. I mit sted ville I altså gå i svensk krigstjeneste?” tilføjede han med en påtaget ligegyldig tone.

”Ja, ganske vist.”

”Å, hvad, de ville vel ikke engang have mig.”

”Måske dog.”

”Jeg ved heller ingen, jeg kunne henvende mig til.”

”Hvis det er din mening, så fandt vi vel på råd derfor.”

”Giv mig da eders råd, siden I engang har begyndt derpå.”

”Du tænker altså på at gøre alvor af sagen?”

”Ja, hvorfor ikke?”

”Sandt nok, man kan lettere besvare et hvorfor end et hvorfor ikke, og jeg vil gå ærligt til værks. Jeg kender en formående mand blandt svenskerne, som kunne skaffe dig den post, du ønsker.”

”Hvem er denne mand?”

”Det er gehejmeskriveren fra grev Ulfeldt.”

”Når kan jeg få svar fra ham?”

”Straks.”

”Straks!” gentog Svend, ”så må det altså være eder selv.”

”Og hvis det var tilfældet?”

”Ja, hvis det var tilfældet,” svarede Svend, idet han sprang ind imod den fremmede og greb ham i brystet med den ene hånd, medens han drog en pistol frem med den anden, ”så fortjener I, at jeg satte jer en pistolkugle i panden, men vel betænkt er I ikke en ærlig mands skud værd.”

Efter disse ord kastede han ham så heftigt og uformodet tilbage, at den fremmede, berøvet ethvert middel til modværge, styrtede omkuld på jorden. Manden ville tale, men Svend afbrød ham:

”Stakkels herre! Hvor jeg ynker jer, at I ikke engang mærkede den snare, jeg stillede for at få at vide, hvad I førte i skjoldet. Sådan en myggedræber tror de at kunne skikke for at få mig til at svigte folk og fædreland! Forsandt, jeg havde ikke eders hjælp behov, siden svenske generalen, Gustav Steenbuk, alt i fjor tilbød mig høvedsmands plads og tjeneste blandt sine folk. - Vend tilbage, gehejmeskriver! I nat lader jeg eder slippe, men træffes vi nogen sinde på samme vej igen, så bed

Gud Fader om nåde for eders syndige sjæl. - Nu ved I, hvem jeg er.”

Svend vendte ham ryggen og gik, den andens ord bragte ham til at standse.

”Ja, Svend Gjønge!” udbød manden. ”Nu ved jeg, hvem du er, men du ved endnu ikke, hvem jeg er. Før mig derhen, hvor du har betænkt at skjule dig, så skal jeg fortælle dig resten af mit ærinde. Du har hidtil kun hørt den første halvpart deraf.”

”Hvad mener I?” spurgte Svend overrasket. ”Er det et nyt forsøg, I agter at anstille med mig. Jeg synes, I må have tabt lysten til at komme igen, siden den første prøve ikke lykkedes bedre.”

”Men hvoraf ved du egentlig, at den første prøve ikke lykkedes bedre?”

”Hvoraf jeg ved det?” gentog Svend rasende, idet han trådte manden et skridt nærmere. ”Deraf, herre, at jeg stod på nippet til at knække jeres nakkeben. ”

”Det ville have været højst urigtigt af to grunde, først fordi du måske derved kunne have skadet din egen sag, og dernæst fordi jeg efter en sådan hændelse sandsynligvis ikke ville have fået lejlighed til at gøre dig bekendt med, at alt, hvad der før blev sagt, kun var en prøve, jeg agtede at stille dig på.”

”En prøve?” gentog Svend dvælende.

”Ja, og hvoraf du indser, både at denne prøve ikke mislykkedes, og at min snare var snildere anlagt end din, siden du lod dig fange.”

”Jeg får vel tro eder, når I giver mig beviser derpå,” svarede Svend; ”men i et punkt har I dog ikke båret eder klogt ad. Jeg er en heftig mand, herre, det ligger i mit blod, og den, som fornærmer mig, enten det nu sker for spøg eller for alvor, gør bedst i at være så langt borte, at jeg ikke kan række ham. - Guds død! Man kryber dog ikke ind i huset

til den hund, man agter at drille. Siden I altså hverken er gehejmeskriver eller svensksindet, hvem er I da?"

"Det skal jeg sige dig, når vi kommer til dit skjulested; synes du da ikke, at de oplysninger, jeg kan give, er tilstrækkelige, så er jeg dig dog så nær, at du kan forsøge på at knække mit nakkeben."

"Godt," svarede Svend. "Lad os gå."

Efter en lang og besværlig gang, der førte hen over så mange krydsveje og tværstier, at den fremmede ikke havde det ringeste begreb om, hvor han befandt sig, stod Svend Gjønge endelig stille foran en kæmpegrav, som var omgivet af en rad store gråsten. Svend Gjønge rullede en af stenene til side, og hvor den havde ligget, viste sig et hul, stort nok til, at et menneske kunne krybe igennem.

"Læg eder ned og kryb ind," udbrød Svend, "det er på høje tid, at vi kommer i skjul. Ret nu begynder daggryet at bryde frem, og så nytter vore lagener os kun lidt."

Den fremmede krøb ind igennem hullet, som straks efter udvidede sig, således at man kunne stå oprejst. Svend trillede stenen tilbage på dens forrige plads og slog derpå ild i sin fyrtpønde.

Kapitel X

Hvorledes svend kom til at opgrave skatte

Lyspinden, som Svend tændte, kastede sit rødlige skær omkring i denne hule, hvis vægge var dannet af store granitsten. I det ene hjørne fandtes et sengested af utilhugne bøgegrene og opfyldt med frisk hør. På den modsatte side så man en mængde hjelme, kårder og geværer, som alle bar svensk mærke og lå uordentlig henkastede i en dyng.

Den fremmede lod sit blik glide hen over disse genstande; han havde taget huen af hovedet og satte sig ned på en trærod, som tjente i stedet for stol.

”Ja, se jer kun omkring herinde,” udbrød Svend. ”Jeg har lukket for os, og vi er sikre for at blive røbede.”

”Det er min tro godt, vi kan tale uforstyrrede,” svarede den anden, ”jeg har meget at sige dig.”

”Så lad os begynde med eders navn.”

”Lad os begynde med mit ærinde, det er alt, mit navn kommer siden, det er intet. Ser du, Svend, så såre Majestæten og det høje riges råd fornåm, at svensken tænkte på landgang, bestemte de, at øernes befalingsmænd skulle skikke deres byers og kirkers penge til København, men budskabet herom blev opsat, ligesom alt andet nødvendigt er blevet opsat i denne usalige krig. Først dengang fjenden stod på Fyn og begyndte at tage penge i hver en by, han kom til, var nøden på færde, og jeg drog i hast over til befalingsmanden for Lolland og Falster for at se, om der derfra lod sig redde noget. Den kloge hr. von Pappenheim havde på egen hånd sanket alt, hvad der i hans stift var blevet opkrævet i skat og toldpenge, som med kirkens midler og de, der blev skikkede fra hr. Henrik Rammel på Møen, udgjorde en sum af halvtredsindstyve tusind rigsdaler. Det lykkedes mig med megen fare at komme over til Vordingborg, og der har vi nu forvaret alle disse penge på et sikkert sted, siden jeg ikke trøstede mig til at bringe dem

videre. I denne knibe tænkte jeg på dig, der besad et kløgtigt hoved og en stærk arm, hvor det kom an på at hjælpe.”

”Hvem gav mig den lov?” spurgte Svend.

”Hans Majestæt Kong Frederik den Tredie.”

En glødende rødme fo’r over Svends ansigt ved disse ord; han, så frygtløs, så eventyrlig dristig i alle sine handlinger, vovede i dette øjeblik ikke at hæve sin øjne fra gulvet til den lille, blege mand, der sad lige over for ham.

”Det var kongen selv, som skikkede eder af by i det ærinde?” ytrede han dæmpet.

”Det var så!” svarede den anden, ”og siden vi nu kommer til at have beviser nødige, så ser du her den første, som bekræfter sandheden af, hvad jeg fortæller.”

Manden trak en lille lædertaske frem fra sin brystklædning og udtog et sammenfoldet papir, som han rakte Svend.

På dette papir stod skrevet:

Alle, som dette brev ser eller hører, vor hilsen tilforn! Såsom ærbare Hans Nansen, vor tro og øverste borgmester udi København, er skikket udi kongens anliggender, dens vel at forfremme, så skyldes ham hørrighed og lydighed, item hjælp og bistand af hver den riges mand, til hvem han måtte eragte sig at vende og bistand af begiere.

Friederich Rex.

Da Svend havde læst brevet, gav han det tilbage til Nansen, som vi fra nu af kan nævne ved hans navn.

”Kommer I i betryk på vejen, fødte Kongelig Majestæt til, eller mangler den hjælp, som er eder fornøden, siden det gælder om at bringe pengene midt igennem et af fjenden besat land, næsten gennem hans lejr, så opsøg Svend Gjønge, han er mand for at hjælpe eder og

den, til hvem I kan sætte eders hele fortrøstning. Så rejste jeg fra Vordingborg og fandt dig først i aftes efter lang søgen, skønt rygtet om dit mod og dine bedrifter fast spørges over den hele ø.”

Svend trak på skulderen med en ringeagtende mine. ”Synes I ikke bedst om, at vi lader eders ros bero, indtil jeg får den fortjent bedre? Hidtil har jeg ikke gjort andet end skaffet mig folk og folkene våben, det er først nu, jeg agter at fange an på noget.”

”Du glemmer, at jeg var til stede under de forskellige optrin i dit hus.”

”Og hvad så? For fanden, herre! Bilder I eder da ind, at så forvovne og halvvilde mennesker som disse gjønger, folk, der så at sige alle sammen er født og opdragne i krig og overfald og slagsmål, lader sig regere som fluer i en sytråd. Hvis de ikke kendte mig som den, der magter dem både i mod og manddom, ville de le mig op i ansigtet og på timen vælge en anden fører. Gud nåde egnen, hvis det skete; thi siden de har så ondt ved at lystre nogens befaling og ikke kender andet begreb om ret end det, jeg foreskriver dem, ville de sprede sig til alle sider som rotter fra en tømt lade og måske føre et endnu værre regimente over vore egne folk end svenskerne.”

”Nu vel, Svend!” vedblev Nansen, ”jeg så da også i aften, at du var en mand, men det var mig ikke tilstrækkeligt, jeg måtte nøje udforske dig, før jeg vovede at betro denne vigtige sag i dine hænder.”

”Det vil sige, at I høje herrer inde i København ikke har andet begreb, end at en fattig mand nødvendigvis må ophøre at være en ærlig mand, når man blot rasler for hans øre med en fyldt skindpung. Ak, så tror jeg dog langt bedre om eder, skønt I fortjener det mindre.”

”Såmænd, Svend Gjønge!” svarede Nansen med et overlegent smil, ”det hører også ungdommen til; den skuffes af alt, fordi den tror på

alt.”

”Jeg er fem og tredive år,” ytrede Svend.

”Jeg regner ikke med et menneskes alder efter år, men efter hans følelser, og deri er du endnu ikke fem og tredive år gammel. Efter mit begreb måtte jeg altså mistro dig, indtil jeg fik bevis på det modsatte.”

”Nej, djævelen annamme mig, om I måtte!” råbte Svend heftigt. ”Når Hans Majestæt nedlader sig til at give mig et skudsmål som det, I før omtalte, synes jeg, at jeg også kunne være god nok for en lille mand som eder.”

”Vi lader nu den sag fare! Havde jeg uret før, da jeg tvivlede på dig og dine lige, så synes det virkelig, at jeg søger at gøre denne fejl god igen.”

Svend’ lo. ”Fordi I kommer og beder mig om at hjælpe eder?”

”Nej, Svend Gjønge, men fordi jeg kommer og tilbyder dig hele æren af dette foretagende, en ære, der er så meget større, fordi dine bedrifter først skal begynde der, hvor jeg har erklæret mig ude af stand til at handle videre.”

Svend indså rigtigheden af denne slutning, han stod nogle øjeblikke tavs og grundede, derpå nikkede han og rakte Nansen sin hånd, idet han sagde:

”Det er sandt, og vi vil ikke tænke mere på, hvad der er sket. Men hvor stor er den kapital, jeg skal bringe til Kjøbenhavn?”

”Halvtredsindstyve tusinde rigsdaler.”

”Det er mange penge.”

”Ja, men endda ikke så vanskelige at transportere, eftersom en del af summen er omsat i vekselbreve fra bekendte mænd og kun en ringe part i guld og sølvmønt. Tror du at kunne få disse penge bragt lykkelig og vel igennem Sjølland?”

”Det ved jeg ikke.”

”Hvorledes, du ved det ikke? På den måde er vi jo lige nær.”

”Byfoged!” svarede Svend, ”jeg skal sige eder noget. En dreng strækker armen ud og tror, at hele verden hænger i et kalveskind, en mand rækker den ikke længer, end han kan drage den tilbage igen, han må være hurtig til at handle, men sen til at sove. Jeg er en mand, som I nylig sagde, og først, når jeg har fanget tingen an, skal jeg sige min mening om den. Det kommer ikke blot an på at skuffe svenskerne, som har en forbandet fin næse, men tillige at fortjene den tillid, I høje herrer sætter til min manddom og snildhed. Hvor har I forvaret pengene?”

”Det skal du få at vide, når vi kommer til stedet, thi jeg formoder, at vi følges ad.”

Svend fo’r i vejret, han stillede sig foran Nansen med flammende øjne.

”Nå, det formoder I?” råbte han, ”da er jeg rigtignok af en hel anden mening. Atter mistroisk!”

”Atter hidsig!” svarede Nansen.

”Stakkels mand!” vedblev Svend, idet han gjorde synlig vold på sig selv for at betvinge sin heftighed. ”I vil være med ved denne lejlighed. I, som endnu gisper efter luft af træthed over de par skridt, vi nylig gik. I ryster jo af kulde hernede i dette lune kammer; hvordan vil I være faren, når vi kommer udenfor? Sikken lille, hvid hånd, enhver svensk pibedreng ville vriste sværdet af den, når det kom til kamp. I ville få ondt mellem vore skud og dåne af skræk, imens vi flygtede. Kast et blik på jer selv, borgmester, og så et på mig. Jeg siger det ikke for at forringe eder, men af os to er I manden, når det i kongens råd kommer an på et kløgtigt indfald, jeg er manden, når det gælder om at vove liv og lemmer for at udføre det. Svøb derfor kappen om eder, herre, og

vend tilbage til eders skrivestue; giver Gud mig lykke, skal jeg sørge for resten.”

”Lad det da blive, som du bestemmer, halsstarrige!” svarede Nansen; ”men husk vel på, at du ved at skikke mig bort overtager alt ansvar for sagens lykkelige udfald.”

”Ja, jeg ved det,” svarede Svend med et hovednik, ”alt ansvar og al ære.”

”Når er du færdig til at rejse?”

”Fra det øjeblik, I nævnede sagen.”

”Og dine kammerater?”

”For en ufærd, borgmester! Hvad angår mine kammerater eder? I kunne lige så godt spørge, om jeg har min mellemmad færdig, eller om mine pistoler er ladt. Det var instruksen, jeg talte om.”

”Nuvel, kender du præsten i Vordingborg?”

”Hr. Christen Nielsen, som har anlagt et biværk i sin have?”

”Jeg hører, du kender manden. Gå og bring ham dette brev fra mig, jeg har allerede nævnt dit navn for ham; det er en ærlig og tro dansker, han vil hjælpe dig med, hvad han kan.”

”Ja, Gud bedre det for den ærværdige herre! Hvis det gjaldt om at læse et helligt evangelium, eller han kunne kalde englene til hjælp, så var han manden til at hjælpe os. Men her tænker jeg, at mine engle kommer til at forrette arbejdet, hvis sagen skal have fremgang. Præsten ved altså, hvor pengene er forvarede, og jeg må ikke vide det?”

”Vi har forvaret dem i et af hans bistader. Nu har jeg sagt alt. Tag dine forholdsregler og husk vel på alle de farer og vanskeligheder, der er forbundne med dit vovestykke.”

”Nej, borgmester!” svarede Svend muntert og frejdigt, på planen vil jeg tænke straks, men på farerne vil vi først tænke, når de er overstået.

Desuden er en sejr uden fare kun en ros uden fortjeneste.”

Nansen rakte Svend Gjønge hånden og beholdt hans i sin, medens han sagde:

”På et lykkeligt udfald, Svend! Vil Gud, at vi to møder hinanden igen, og du nogen sinde har en ven behov, så henvend dig til mig.”

”Tak skal I have, herre!” svarede Svend. ”Hvis I nogen sinde oftere skulle have Svend Poulsens hjælp behov, så henvend eder kun først til mig uden først at lægge snarer. Og kommer I til København, så sig til Hans Majestæt og den høje riges adel, at jeg ringe mand råder dem enten til at have fuld tillid til dem, de vælger sig, eller også slet ingen; de kan måske have sådan lære fornøden.”

Medens Svend talte, hørtes en dæmpet larm oven for hulen; stenen blev væltet fra, en mand viste sig i indgangen, og han krøb ned, nikkede til Svend og satte sig hen på hølejet i sengestedet, fra hvilket han med synlig overraskelse vedblev at stirre på Nansen.

”Nå, Ib!” udbrød Svend, ”hvor kommer du fra?”

”Fra begravelse.”

”Hvis begravelse?”

”De svenske ryttere ville prøve, hvem der nåede højest, de på deres heste eller vandet i bugten; desformelst druknede de, og vi stod på holmen og så derpå.”

”Og Ane Marie og vore folk?”

”I sikkerhed.”

”Han er min bedste hånd!” ytrede Svend, henvendt til Nansen.

”Han er mit hoved!” svarede Ib, som troede at burde gengælde denne artighed. Nansen smilede og sagde:

”Jeg kender allerede den gode mand fra før af.”

”Det er mere, end jeg kan sige,” svarede Ib.

”Ja, Ja, Ib! Du skal nok få at vide, hvem han er, han bringer os et ærinde at forrette, hvori vi først skal forsøge vore kræfter. Men derom taler vi sammen i morgen. For tiden tænker jeg, det er bedst, vi glemmer, at det bliver lyst udenfor; lad os slukke vore lys og tage en god lille søvn på det, vi har udrettet i dag, og på det, vi vil udrette i morgen.”

Ib løste et af høbundterne op og spredte det på jorden, derpå tog han plads. Svend og Nansen udbredte deres kapper over sengen og lagde sig ved hinandens side. Kort tid efter genlød gravkammeret af de tre sovende mænds dybe og langtrukne åndedrag.

Kapitel XI

Skriftemål

I Vordingborg fandt dagen efter en stor begivenhed sted. Borgerfolkene færdedes i alle gader og tog vejen nedad mod kirken.

Man så tillige flere svenske officerer, som hørte til den garnison, Karl Gustav havde ladet blive tilbage på slottet, medens han selv fortsatte sit tog op mod København.

I nærheden af kirken blev trængselen større, bysvendene søgte forgæves at holde vejen til hovedindgangen åben. Tæt uden for kirke-døren stod en klynge svenske krigsmænd, som her fandt en bekvem lejlighed til at iagttage byens skønne, når disse slog sløret til side fra deres ansigter, idet de trådte ind i kirken.

Imellem mængden gik en ung mand i gejstlig kappe og med en krave om halsen. Han var usædvanlig lang og spædlemmet, havde lyst hår, en bleg, usund ansigtsfarve og døde, glansløse øjne. Ved hans side fulgte en ung pige, der bar en bønnebog i et hvidt lommetørklæde.

Manden var Oluf Tange, kapellan hos sognepræsten, den unge pige var præstens eneste datter, Gjertrud, og trolovet med hr. Tange.

Da de kom ind i kirken, førte kapellanen sin dame op til den næstøverste stol på gulvet og forlod hende derpå for selv at tage plads i en af korstolene ved alteret blandt de tolv disciple af den latinske skole, som her udførte korsangen. Hele hans beskæftigelse var for øjeblikket delt imellem at tygge på sine negle og optegne dem, der meldte sig til Herrens bord næste fredag.

Det var altså dagen før altergang, på hvilken menigheden plejede at gå til skrifte; og dog kunne man næppe antage, at denne årsag alene havde forsamlet en så usædvanlig mængde i kirken. De tilstedeværendes opmærksomhed var også mindre henvendt på den gamle præst i skriftestolen end på den kvindelige skikkelse, som lå knælende på stengulvet midt i kordøren. Hun var iført en vid overkjortel af sort lær-

red, det nåede hende fra halsen til de blottede fødder.

”Det er Kulsoen!” hviskede tilskuerne. ”I dag står hun første gang åbenbar skrifte herinde, men på søndag siger de, at hun skal stå med bare ben uden for kirkedøren i den høje sne. Det slemme skarn!”

”Hvem er Kulsoen?” spurgte den ene af de to mænd, som tillige med mængden havde trængt sig frem på kirkegulvet, og som ved fortsatte bestræbelser var nået hen i den yderste række.

”Gudfader bevares nådig vel!” hviskede den lille mand ved deres side, ”kender I ikke Kulsoen? Det er jo den lede trolddheks, som har gået omkring her i byen og ude på landet og forkoglet folk og bæster.”

I dette øjeblik hørte man lyden af en lille klokke, hvorefter graveren kom frem med en lang, hvid stok og med megen værdighed og selvfølelse gik langs med siderne af stolerækkerne for at vække dem, som var indsovede i kirken. Efter at han var kommet forbi skaren, begyndte samtalen på ny.

”Hvis det, I fortæller her om Kulsoen, er sandt,” sagde den ene af de to mænd, som imidlertid ubemærket havde trængt sig frem til nogle svenske soldater, der dannede den første række, ”så begriber jeg ikke, hvorfor byrådet lod hende slippe med så lempelig en straf. Mig synes dog, der er lands lov og ret for, at alle hekse, som lægges for kogleri og anden uterlighed, skulle levende brændes.”

”Ak Ja, gode herre,” sagde borgeren med et suk, ”vi tænkte jo også, at byrådet ville have voldet os den fornøjelse, men hun var dem for klog, og siden de ikke kunne bringe noget ud af hende, slap hun med at blive stillet frem i kirken til åbenbar skrifte. - Nu giver hr. Tange et tegn til manden ved orgelværket, at skriftemålet er til ende.”

”Endnu ikke,” ytrede den ene af mændene. ”Jeg har også en sag at skrifte for præsten.”

Han tilkastede sin kammerat et betydningsfuldt blik og trådte ud af skaren. Svenskerne spærrede ham vejen, men manden lagde sin hånd på en af høvedsmændenes skuldre og udbrød:

”Min herre kaptajn! Tillader I?”

Med disse ord gik han op ad kirkegulvet hen til skriftestolen. Kapellanen, som stod i kordøren, standsede ham og sagde:

”Hvis I ønsker at stedes til hellig altergang, må I først komme med mig, at jeg kan tage eders navn og vilkår.”

”Jeg tænker ikke, det gøres behov, ædle hr. kapellan!” svarede manden med sin dybe og rolige stemme.

”Agter I eder da ikke til Herrens bord?”

”Jeg agter at skrifte,” svarede manden. ”Om resten kan vi tales ved siden.”

Disse ord blev vekslende i nærheden af den knælende kvinde. Hun hævede sit hoved, som hidtil havde været skjult i hænderne, og man så da et magert, indfaldent ansigt med lumske, fortrukne træk. Hendes gullige hud dannede i de gule tindinger, under øjnene og omkring munden en utallig mængde rynker, læberne var indfaldne og sluttede kun halvt om en rad af skæve og sorte tænder. Den fremmede kastede et blik på dette ubehagelige ansigt og fo’r sammen, men han beherskede sig straks og gik hen til skriftestolen, foran hvilken han knælede. Hr. Tange blev stående i kordøren og så forbavset efter ham. Borgeren, der nylig havde fortalt om Kulsoen, vendte sig om mod den fremmede kammerat og hviskede:

”Med forgunst at spørge, gode herre! Hvem var den mand, som vi nys talte med? Han er ikke fra vort kirkesogn, ikke heller har jeg set ham tilforn.”

”Det tror jeg nok,” svarede den tilbageblevne; ”hvorledes skulle I

vel have set ham, siden han nylig er kommet herind fra Tyskland.”

”Fra Tyskland,” gentog borgeren forundret, ”da talte han dog det danske tungemål sær godt.”

”Han taler alverdens tungemål, hvorfor skulle han da ikke også tale det danske? Det er en fornem mand af den høje adel, - en yderst fornem mand,” tilføjede han med særdeles eftertryk, ”og det er vi begge to. Han ejer det bedste grevskab, som nogen vil se for sine øjne, det gør jeg med, at sige, mit er kun et lille grevskab.”

”Å nej,” udbrød borgeren forundret, ”hvor er det rart at høre.”

”I dette grevskab har han de dejligste hunde, der findes på denne jord; og dog er hundene endnu intet mod hans bøsser, der hænger luntebøsser fra Lüttich med riflet løb, gaffelbøsser samme steds fra, så store som kanoner, og bøsser med hjullås, der lader sig bruge i hvad slags vejr, det skal være. Jeg taler ikke om hans sabler, de skærer i den hårde flint, som en madkniv skærer i en ost, og så har de endda så fint et bid, at de rager skægget af en mand lige ind til kindbenet.”

”Gud fri os!” ytrede tilhørerne med største andægtighed. ”Men hvorover kommer det, at slig fornem herre går op at skrifte for vor præst?”

”Han har haft en åbenbaring forgangen nat,” svarede manden. ”Jeg kan gerne sige eder det, siden I ser ud til at være højst agtværdige folk. Englen Gabriel har vist sig for ham, han har vist sig for os begge to, livagtigt som jeg her står for eder. Nu går han op og spørger præsten, om der er nogen synd i, at et kristent menneske gifter sig med stortyrkens datter. Det gør vi i alle de byer, vi kommer igennem.”

Medens denne oplysende underretning blev givet, knælede den anden foran præsten og hviskede til ham:

”Ærværdige herre! Sid stille og lad eder ikke mærke med, at I bliver

forundret over mine ord. Jeg kommer i et alvorligt ærinde til eder, og da det er af vigtighed for os begge, at intet menneskeligt øre uden eders hører, hvad jeg har at forebringe, så valgte jeg dette hellige sted, fordi det var det sikreste, jeg kunne tænke mig.”

Den gamle præst stirrede på manden med et udtryk af den mest levende overraskelse, det varede nogle øjeblikke, før han kunne svare:

”Hvorom eders ærinde end drejer sig, så bør jeg ikke høre det i Guds hus, jeg har kun her kirkens forretning at varetage.” Efter disse ord gjorde han et tegn til at rejse sig, men den andens mørke og bydende blik bragte ham igen til at opgive denne beslutning. Den fremmede vedblev:

”Bliv siddende, herre præst! Jeg beder eder derom. Kan I tænke noget bedre sted end dette til at forrette et hemmeligt budskab? Bag eder den tykke mur, til alle sider ingen, som lytter, ovenover os Gud, som vi begge tror på, og som jeg tænker, at vi begge tjener ved at virke for den sag, der er mennesket helligst og dyrebarest, fædrelandets sag.”

”Hvem er I?” stammede præsten.

”Mig sender borgmester Nansen, og mit navn er Svend Gjønge.”

”Svend Gjønge!” hviskede præsten overrasket. ”Og I kommer for at – ”

Svend smilede. ”Jeg kommer for at levere eder et papir, ærværdige herre, som jeg allerede, uden at I mærkede det, har ladet falde fra mit trøjeærme ind i skriftestolen, dernæst kommer jeg for at bede om forlov til at bese eders bier, da jeg hører, I ejer en bigård, som ikke har sin lige i det hele land.”

”Mine bier,” gentog præsten.

”Ja,” svarede Svend, ”eller bikuberne, siden det egentlig er dem, der er målet for min rejse.”

”I trøster eder altså at drage til København, Svend Gjønge! Det bliver en farlig rejse og en slem vej. Frygter I ikke for at påtage eder dette ærinde?”

”Nej, ærværdige herre! Jeg frygter aldrig. Når vil jeg være færdig til at kunne tage bort?”

”Jeg skal overlevere eder alt i denne nat.”

”Og hvor mødes vi igen?”

”Her i kirken.”

”Når?”

”Jeg tænker, at månen er gået ned klokken tolv.”

”Til den tid være Gud med eder. I ser så god og ærværdig ud. Giv mig eders velsignelse, jeg vil have den nødig.”

Svend bøjede sig over mod præsten. Den gamle mand lagde hånden på hans hoved, hævede sine klare øjne i vejret og mumlede sagte nogle ord, medens Svend lå knælende foran ham. Derpå rejste han sig og gik tilbage igennem koret ned til sin staldbroder, som imidlertid havde fortsat underretningen til borgerne med forskellige mærkværdige bidrag.

Da der ikke meldte sig flere til skriftemålet denne gang, trådte præsten hen i kordøren, hvor Kulsoen imidlertid uafbrudt var blevet liggende på knæ. Han gjorde korsets tegn over hende og lagde sin hånd på hendes hoved, idet han udbad sig menighedens gunst og barmhjerlighed for den bodfærdige.

Da Kulsoen rejste sig, og hendes rynkede ansigt blev synligt for alle, viste der sig et udtryk af trods og raseri. Hun blev overgivet til to af bysvendene, der skulle føre hende tilbage til Gåsetårnet, hvor hun sad fængslet, indtil kirkeboden var endt.

Menigheden forlod kirken. Hr. Tange bød Gjertrud sin arm for at

følge hende tilbage til præstegården.

I Gjertruds lille, runde ansigt kom en vis sørgmodighed til syne, hun lænede sig fastere på sin elskedes arm, medens de vandrede igennem gaden, og hviskede til ham med et udtryk af vemod:

”Hvor jeg ynkes over den stakkels, gamle kone. I sandhed, Tange, jeg vil bede fader, at han forkorter den tunge kirkebod noget.”

”Vistnok,” udbrød Tange og trykkede hendes arm, ”kunne du råde, mit unge hjerte, da skulle end ikke den argeste forbryder komme til at lide nogen straf, alligevel jeg holder den for at være god mod en så grov misdæder som Kulsoen.”

”Tror du da virkelig, hun har i sin magt at øve trolddom?”

”Tilforladelig tror jeg derpå,” svarede Tange vigtig. ”Sådanne kvinder kender mange lønlige naturens kræfter og geister, dem de bruger til medmenneskers fortræd. Selv har jeg med egne øjne i Jylland ved Nibe set en gammel heks, der mægtede at vise døde igen, så hårene rejste sig på vore hoveder derved.”

”Virkelig!” ytrede Gjertrud, idet hun med en frygtsom nysgerrighed så på ham.

”Bliv ikke bange, mit søde, lille hjerte!” sagde elskerens. ”Den kunst gør hun aldrig mere.”

”Hvorfor ikke?”

”Fordi hun blev levende brændt uden for byen, hvor hun havde sit tilhold,” svarede Tange med en selvbehagelig latter. ”Lad os ikke tale mere herom, det skal ikke være godt, når mørket falder på.”

”Nej,” svarede Gjertrud, ”lad os hellere overlægge den tid, da du i morgen vil følge mig op til apotekeren, der gør de smukke billeder, at han kan udklippe os vore portrætter, som vi lovede at sende til moster på Falster.”

”I morgen falder lejligheden knap dertil,” svarede Tange. ”Næst efter altergang må jeg skrive på min prædiken til søndag. Jeg har uformærket bragt i erfaring, at den svenske general Vavasor agter at besøge kirken til aftensang.”

”Men i aften da, kære Tange!” ytrede Gjertrud med et bønligt blik. ”Du har jo dine nye klæder på, kunne vi ikke gå straks til ham? Han udklipper folk den hele dag, til han har nydt sin øllebrød til nadver.”

”I aften,” gentog Tange med en tilsyneladende forundring. ”Må jeg ikke i aften gennemlæse evangeliebogen og sætte mig ind i teksten, at min lille Gjertrud kan få glæde af at høre mig roses og lovtales, når vi til søndag går med hinanden arm i arm fra kirken?”

”Ja, det er også sandt,” svarede den unge pige med et suk; ”men i den sidste tid kommer du næsten aldrig ned og ser til mig; jeg sidder alene med den gamle Sidsel og spinder på min ten, og du tøver oppe på dit kammer, som om vi var skilt ved bjerge og dybe dale. Den svenske hovedsmand Manheimer nyder oftere godt af dit selskab end jeg.”

”Det er anden gang, du nævner hovedsmanden i dag,” sagde Tange fortrydelig. ”Jeg må vel finde mig i hans selskab, som jeg kan, og så ofte det behager ham, medens svensken spiller herre og mester i landet. Af to onder skal man tage det mindste, og jeg ser hellere kaptajn Manheimer oppe på mit kammer end inde i dit.”

”Ja, vistnok, kære Oluf! Men gamle Sidsel siger, at I sidder og spiller tærning og andet højt spil deroppe. Jeg er så bange, at hans selskab ikke skal være dig til gode.”

”Lille Gjertrud må være en fornuftig pige og tænke, at hun ikke er noget barn længer. - Herre Gud! Jeg tror, hun græder! Skal vi nu have et nyt optrin igen? Tør dine tårer af, min elskelige!” vedblev han og kyssede hendes hånd, ”at ikke gamle Sidsel eller fader skal brumme,

når de ser dine røde øjne.”

Den unge pige adlød. Oluf hævede hammeren på præstens dør, og de trådte ind.

”Det var min tro på tide, at I kom,” udbrød den gamle kone, som lukkede dem op. ”To gange skikkede den svenske høvedsmand bud ned for at høre, om hr. Oluf var vendt tilbage fra kirke, og siden har han larmet og støjet deroppe på kammeret, som om han ville bryde hanebjælkerne ned af huset.”

Hr. Olufs matte øjne antog et større liv, idet Sidsel nævnede høvedsmandens navn. ”Siden I så siger,” ytrede han, ”bliver det vel bedst, jeg går op for at holde styr på ham. Sidsel behøver ikke at bringe mig min aftenkost op for denne gang, jeg er ikke sulten.”

Tange kyssede med et kærligt smil sin bruds hvide, små fingre, derpå nikkede han til Sidsel og forlod stuen.

Den gamle kone blev stående nogle øjeblikke uden at sige noget, hendes spejdende og alvorlige blikke dvælede på Gjertrud. Den unge pige slog sine øjne ned for disse gennemtrængende blikke, som syntes at læse i hendes indre. Pludselig brast hun i gråd og ville forlade værelset. Den gamle gik hen til hende, slyngede sine arme om hendes liv og hviskede bevæget og sagte:

”Vorherre vender alting til det bedste for os, mit elskede barn! Men bliver dette længe ved, så vil det kun tage en sørgelig ende.”

Kapitel XII

Et tærningespil

Idet Tange gik op ad trapperne til det loftskammer, han beboede, hørte han en dyb basstemme brøle tvetydige ord af en tysk soldatervise. Han skyndte sig for at afbryde denne ubehagelige sang og trådte ind ad den åbenstående dør.

En mand i svensk rytteruniform lå udstrakt på løjbænken; ved hans side på gulvet stod en halvtømt vinkande, og foran ham på et bord lå udbredt en mængde små og sirlige breve, som han formodentlig havde gennemlæst, før han begav sig til hvile.

”Gid tusinde millioner djævle annamme ham, kapellan!” råbte manden, idet han udstrakte begge arme imod Tange. ”Her lader han mig sidde og vente efter sig en stiv klokke time tilende.”

”I vidste jo dog, hr. kaptajn, at jeg var beskæftiget i kirken.”

”Hvad bryder jeg mig derom! Bøddel og brand! Havde det ikke været for den lange vejs skyld, skulle jeg have hentet ham i kirken og fugtlet ham hjem med min flade klinge!”

Kaptajn Manheimer var en lille, bredskuldret mand med et rødt ansigt, sort, tæt afklippet hår og et stort overskæg, som efter den tids begreb om det klædelige blev strøget opad mod øjnene. Han bar et blåt anløbet brystharnisk og en tveægget kårde med bred parerplade, gennembrudt med en mængde små, firkantede huller til deri at opfange modstanderens klingespids. Foruden kården havde han endnu en daggert, der blev ført i venstre hånd, på samme tid man benyttede kården, og som vekselvis tjente til angreb og parade.

”Ja, kig han sig kun om!” vedblev kaptajnen med en tilfreds latter; ”hvis han skulle finde, at her ser en smule forstyrret ud, så får han takke sig selv derfor. Jeg måtte jo have noget at fordrive tiden med, og så tog jeg ud af hans dragkiste disse kærestebreve, som jeg gav mig til at læse.”

”Mine breve!” udbrød Tange harmfuldt.

”Ja, til mig er de i det mindste ikke skrevet; han må tilgive mig, at jeg ikke lagde dem på plads igen. Her var desuden så koldt inde i stuen, at jeg selv måtte gøre ild på, så slog jeg en af hans gamle lænestole i stykker og smed den ind i ovnen med samt dens læder og udstopning. Det hjalp!”

”Min lænestol!” råbte Tange med stigende harme.

”Ja, min var det Guds død ikke!” vedblev kaptajnen leende, ”og han må pardonnere mig, om her ryger lidt, for det gamle asen af en stol vil ikke brænde, men så tog jeg nogle af hans papirer og en tynd, lille huspostil og tændte op med, det hjalp.”

”Herre Gud!” udbrød Tange med ynkelig stemme, ”det er jo en forfærdelig ulykke, I har anstiftet. Mine kostbare papirer og den gode stol! Hvad tror I, præsten vil sige, når han spørger sligt?”

”Gid tusind skok djævlø tage præsten!” råbte Manheimer leende. ”Efter den store tjeneste, jeg i dag har bevist ham, er han desuden vist for taknemmelig til at tænke på sligt.”

”Hvilken tjeneste?”

”Har ikke jeg og min tjener arbejdet for ham fast to timer tilende i denne eftermiddag, medens han var i kirke.”

”Arbejdet, højstærede kaptajn?”

”Ja, netop. Jeg gav knægten ordre til at grave et hul i den dybe sne bag om i haven, deri satte vi hans bistokke, en for en, og dækkede dem så til igen, imedens jeg gjorde mig en god, tyk lunte, velfyldt med svovl, den stak vi ind under stokkene og antændte. Forleden klagede de i køkkenet over, at vi drak dem for meget mjød, derpå har vi nu rådet bod; så snart det behager præsten, vil han kunne lave sig et oksehoved fuldt på ny og vel noget derover, thi vi svovlede flinkt og tog

alle de bistokke med, som vi kunne overkomme.”

Manheimer tav og støttede sine arme på løjbænken for ret i mag at betragte, hvad virkning hans fortælling gjorde. Tanges intetsigende ansigt havde antaget en blegere farve end sædvanligt, han rynkede sine lyse øjenbryn, men svarede intet. Imidlertid samlede han de adspredte breve sammen for at lægge dem på deres forrige sted i det åbne chatol.

”Nok derom,” vedblev kaptajnen. ”Det var ikke for at sige dette, at jeg længtes efter ham. Klokken bliver mange, jeg har kun to timer til hans tjeneste i aften. Skyl derfor mjøden af dette tin bæger og lad os få tærningerne frem, jeg skylder ham jo revanche fra sidst.”

”Jeg vil nok spille en stund,” svarede Tange, ”men jeg har kun to rigsdaler hos mig, som jeg endda skal aflevere til kirkens fattigblok.”

”Hvordan kommer han til kirkens penge?”

”Jeg fik dem på visitats i aftes, medens klokkeren gik omkring for at høre, om nogen bandede.”

”Hvad for noget?” råbte Manheimer leende. ”Har man ikke engang lov til at lette sit hjerte og sindelag med en dygtig ed i dette fordømte land?”

”Ingenlunde,” svarede kapellanen vigtig. ”Hvis jeg mindes ret, var det anno 29, da kongelig lov befalede, at præster og -lærere flittigt skulle gå omkring i deres sogn og se, om folk holdt morgen- og aftenbøn, og lytte efter, om nogen blandt almuen sværgede. Men den, som bander, skal bøde for fire og tyve skilling, mens den, der hører og ikke angiver, skal bøde ti skilling.”

”Det var jo rart. Gud give da, at folk ville bande dygtigt, desto flere bøder får vi jo under hænder. Altså ejer han to rigsdaler; jeg låner den ene på kavalers parole. For resten har vi altid noget at spille om, så længe han bærer sølvknapper i sin kofte.”

Tanges ansigt blev mere livligt, medens han skyllede tinbægeret og bredte et tæppe over bordet, for at lyden af de faldende tærninger ikke skulle høres ned i stuen.

Under det spil, som nu begyndte, forandrede efterhånden Tanges ansigt; det antog udtrykket af en rasende lidenskab, hans døde øjne strålede, hans kinder rødmede, årerne stod spændt i hans pande. Spil var dette menneskes eneste lidenskab. Lykken var ham ikke god denne aften, først tabte han pengene, bagefter måtte den ene efter den anden af hans sølvknapper vandre næsten lige så hurtigt over bordet til kaptajnen. Manheimer modtog dem med et spottende smil.

”Min herre begriber da vel nok, hvorfor jeg så gerne gider vinde disse knapper,” ytrede han igen efter at have gjort et heldigt kast. ”I går, da jeg gik ud for at gøre dem, som jeg havde vundet forleden, i penge, mødte jeg præstens gamle husholderske på trappen. Jeg viste hende knapperne og spurgte, om hun kunne sige mig, hvad de vel var værd.”

”Ah, Herre Gud!” råbte Tange fortvivlet. ”I har vist Sidsel knapperne, så er jeg da rent ulykkelig.”

”Ja, hun købte min tro alle knapperne af mig og betalte mig resolut, det må jeg tilstå, og jeg tænker nok, den gamle viser det venskabsstykke også at købe de knapper, jeg vinder fra ham i aften.”

”Og vil I sælge hende dem, kaptajn?”

”Naturligvis, min rare præst, det var synd andet, end at hun skulle få dusinet fuldt. Nu videre, det er til ham at ryste.”

”Nej, nej,” råbte Tange med alt det raseri, som udgør en kujons mod. ”I kan handle med mig, som I vil, kaptajn! Men hvis Sidsel får mindste nys om, at I har vundet mine sølvknapper, så spiller jeg aldrig mere med jer.”

”Han ryster tærningerne, og det på minuttet!” råbte kaptajnen med

rynkede bryn, "eller fanden skal tage mig, om jeg ikke ryster sjælen ud af kroppen på ham. Forstår han?"

Tange greb bægeret uden flere indvendinger. Spillet begyndte på ny.

"Kapellanen sidder ikke i lykke i aften," bemærkede kaptajnen med et hånligt smil. "Nu har jeg vundet otte knapper, og han har kun to tilbage."

Tange var frygtelig bleg. Hans hænder skælvede, idet han rystede bægeret og lod tærningerne rulle hen ad bordtæppet. Begge brikker viste på seks.

"Dette går om igen!" udbrød kaptajnen. "Jeg så ikke kastet."

"Nej, det går ikke om!" svarede Tange med en fortvivlet bestemt-hed. "Ret må have sin gang."

"Nu vel da!" vedblev Manheimer. "Vi spiller kvit eller dobbelt om resten af knapperne. Lån mig koften."

Tange rakte koften hen på løjbænken til kaptajnen, som med sin kårde filede de sidste knapper af.

"Kvit eller dobbelt!" gentog Tange, hvem lykken gav mod.

Han samlede tærningerne og rystede på ny. Der faldt to enere. Manheimer udbrød i en skadefro latter og slog med sine sporer i betrækket på løjbænken. Turen var til ham at slå. Ved det første kast viste tærningerne syv, men næste gang lå der tolv øjne på bordet. Kaptajnen havde vundet.

Tange sad tilbage og skjulte sit blege ansigt i hænderne.

"Mord og bøddel!" råbte Manheimer efter i nogle øjeblikke at have ladet sit blik hvile på den fortvivlede kapellan. "Hvor han dog er et stort barn, at blive forknyt for så lidt. Jeg har kendt en adelsmand, som på en aften spillede to herregårde bort, uden at der kom så meget som en rynke på hans ansigt; og han hænger med ørerne for ti sølvknapper.

Siden de synes ham så dyrebare, så behold dem, behold dem alle sammen. Jeg skal ikke være den, der berøver ham kærestens gave.”

Med disse ord skød Manheimer knapperne over til Tange.

”Mener I det virkelig?” udbrød Tange tvivlende. ”Jeg sætter stor pris på disse knapper, fordi de er en skænk fra min kæreste.”

”Han kan beholde dem alle sammen,” svarede kaptajnen. ”Men lige for lige,” tilføjede han med et lumsk grin. ”Jeg giver ham knapperne, til gengæld derfor skal han fortælle mig, hvor præsten har forvaret kirkenes sølvkalk og brødæsken.”

”Det lader jeg vel være,” sagde Tange, ”siden jeg ikke ved det.”

”Ja, Ja,” ytrede Manheimer ligegyldigt, ”så taler vi ikke mere om denne sag. Han beholder hemmeligheden og jeg min gevinst.”

Dermed lagde han sin vældige hånd over knapperne, som Tange uafbrudt vedblev at stirre på.

”Jeg vil gøre min ed på, at jeg ikke ved det,” forsikrede kapellanen med et bønligt blik.

”Jeg tror ham gerne,” svarede kaptajnen tørt, ”men ved han, hvad jeg vil gøre min ed på? Det er, at alle hans knapper i morgen spadserer ned til den gamle madmoder for samme pris som den, jeg fik sidst.”

”Nej, for Guds skyld!” hviskede Tange, idet han bønligt strakte sine hænder hen mod kaptajnen.

”Hvor er sølvkalken forvaret?”

”Ak, Herre Jesus! Jeg har svoret med hånd og mund aldrig at nævne det for noget menneske.”

”Gå hen og fortæl det til ovnen hist, så bryder han ikke sin ed.”

”Jeg tør ikke; å, jeg beder eder, kaptajn.”

”Tror han ikke nok, at den gamle giver mig en ort for stykkerne af knapperne?” spurgte Manheimer, idet han gned en af dem på sit trøje-

ærme og holdt den op mod lyset.

”Ak, jeg ulyksalige menneske!”

”Mon det skulle være for silde at træffe den gamle pulverheks i aften? Jeg tror, jeg forsøger min lykke straks, så får hun gevinsten både frisk og varm.”

Sveden brast ud af Tanges pande, han kæmpede med sig selv, han knugede sine hænder sammen over bordet, medens hans tørre og sitrende læber mumlede en bøn til kaptajnen.

”Vil han vente, til jeg kommer igen?” ytrede Manheimer uden tilsyneladende at have øre for den ulykkeliges kvaler. ”Jeg tænker ikke, det skal vare længe, før vi får sluttet vor handel dernede.”

Med disse ord rejste han sig for at gå. Tange greb ham heftigt i armen. ”I går ikke,” hviskede han.

”Og hvorfor ikke, min rare ven?” spurgte Manheimer leende.

”I vil gøre mig ulykkelig.”

”Ja, det var en god grund,” svarede kaptajnen leende og stødte kapellanen til side.

”O Gud, o Gud! Er der da ingen redning for mig?”

”Han kan jo redde sig selv,” sagde Manheimer i døren.

”Godt,” svarede Tange, ”det vil jeg også. I skal få at vide, hvor begge dele er gemt.”

Denne erklæring blev givet så pludselig og bestemt, at Manheimer overrasket betragtede kapellanen nogle øjeblikke, før han ytrede:

”Gud nåde ham, præst! Hvis han narrer mig.”

”Det har jeg ikke i sinde, jeg kender en mand, de er betroet til.”

”Hvem?”

”Graveren. Jeg går hen til ham.”

”Godt!” svarede kaptajnen med et tilfreds nik. ”Der har han sine

knapper igen, jeg lægger mig da til at blunde lidt på løjbænken og venter på ham, til han kommer tilbage.” Efter denne erklæring tømte Manheimer mjødkanden og lod sig falde tilbage på løjbænken. Tange tog hat og frakke og forlod kammeret.

Kapitel XIII

Hvor alterbægeret gemtes

Der forløb omtrent en time, efter at Tange var gået. I hans kammer var der roligt. Lampen brændte mat og døsig på bordet, og Manheimers lydelige åndedrag tilkendegav en tryk slummer. Denne ro blev afbrudt ved de tunge og slæbende trin af husholdersken, som kom op ad trappen. I den tanke, at hr. Oluf var alene på sit kammer, åbnede hun døren, men udstødte et skrig ved at se kaptajnen på løjbænken.

Manheimer vågnede, han tog den lange tane af lyset og betragtede Sidsel nogle øjeblikke med et spottende og ondskabsfuldt smil, før han udbrød:

”Vær velkommen, min kære mundskænk! Lister I herop på den silde aftenstid for at gantes lidt med mig, så skaf mig først noget at drikke, ellers vil jeg ikke vide af eder.”

”Jeg kommer for at forrette mit ærinde til hr. Oluf,” svarede husholdersken med dydig harme, ”alt imedens jeg troede, han sad og skrev på sin prædiken til næste søndag.”

”Sin prædiken,” gentog tyskeren med en skoggerlatter. ”Gid ham ske tusind ulykker, den halunk! Har han bildt jer sligt ind. Ak nej, motter Sidsel! Vi sad og doblede lidt nu nys, indtil jeg havde vundet alle hans sølvknapper, mage til dem, I købte forleden; da vi blev kede af spillet, skikkede jeg hr. Tange til kyperen at hente nogle flasker franskvin, før vort selskab kommer i aften.”

”Hvilket selskab?” spurgte Sidse!

”Eja, den galgenfugl, fandt han ikke på, at vi i aften, når I og jomfruen var gået til ro, skulle hente os nogle pigebørn herop og have lidt lystighed med dem. Mord og brand! Jeg glemmer, at han bad mig ikke at tale til eder derom, fordi I var en afskyelig, gammel sladdermund, som han sagde, der kun pønsede på at sætte ufred mellem ham og kæresten. Men jeg har bedre tanker om eder, I lader jer ikke forlyde med

noget. Kom og kys mig på min hånd, gamle Sidsel! Var I tyve år yngre, kunne I gøre jer forhåbning om at blive min kæreste, medens jeg ligger her i kvarter.”

Manheimer udstrakte hånden, men Sidsel tog sit forklæde for øjnene og forlod kammeret med en lydelig hulken.

Kaptajnen sank atter tilbage på løjbænken og lukkede øjnene, men denne gang kom han ikke til at sove. Straks efter hørte man skridt på gangen, og Tange kom ind. Kapellanens miner røbede en heftig og bevæget sindsstemning; der var tillige noget mere dristigt og bestemt i hans fremtræden end tidligere.

”Kommer han allerede tilbage, min bedste!” udbrød kaptajnen. ”Jeg ventede ham ikke så snart. Fik han graveren i tale?”

”Tys, stille!” svarede Tange og udstrakte hånden med en bydende bevægelse. ”Da jeg kom til kirken, fik jeg et bedre indfald. Har I lyst til at slutte en handel med mig?”

”Javel, min søn, lad os handle.”

”Hør først betingelserne!”

”Å Ja, hvorfor ikke! Han opstiller altså betingelser.”

”For det første leverer I mig de to slettedalere tilbage, som I vandt fra mig. Dernæst sværger I mig til, ved en krigsmands parole og ved eders timelige og evige vel, at gå ned til Sidsel i morgen og sige, at I har taget de sølvknapper i mit kammer, som I solgte hende forleden.”

Medens Tange talte, havde kaptajnen givet flere tegn på utålmodighed. Han stampede i gulvet og bed i sine knebelsbarter. Men ved den sidste betingelse udstødte han en rasende ed, fo'r ind på Tange og greb ham med den ene hånd i skulderen, medens han med den anden tog kården, der lå på bordet.

”Ved min himmerigs part!” råbte han. ”Jeg skal straks spidde ham

fast til sin egen væg, elendige salmesynger, siden han vover at gøre mig et sådant forslag. Jeg, kaptajn Manheimer, skulle tilstå et tyveri, det jeg ikke engang har begået.”

Tange var blevet bleg, idet kaptajnen sprang ind mod ham; imidlertid tabte han ikke sin fatning, men udbrød: ”Forhold eder rolig kaptajn! I har hørt mit forslag til ende, nu skal I erfare, hvad jeg byder til vederlag derfor.”

”Lige meget, jeg går i al evighed ikke ind på den sidste betingelse.”

”Og hvorfor ikke? I kan jo sige, at I blot tog knapperne for at drille Sidsel Hun vil endda ikke finde den grund så utrolig.”

”Nu, Ja - måske,” ytrede kaptajnen, ”men hvad skal jeg have til gengæld derfor? Det må være noget særdeles, to kirkebægre ville ikke engang forslå! Det må være noget voldsomt, noget utroligt.”

”Jeg tilbyder eder noget utroligt.”

”Mere end tre bægre?” spurgte Manheimer med øjne, der funkledede af begærlighed. ”Sig frem!”

Tange tog lyset og så uden for døren for at overbevise sig om, at ingen lyttede til det, han agtede at fortælle. Da han kom tilbage, gik han hen til kaptajnen, nærmede sin mund til hans øre og hviskede:

”Jeg tilbyder at vise eder, hvor I kan tage den sum af halvtredsindstyve tusinde rigsdaler.”

Manheimer støttede sig med hænderne til bordet. Han stirrede på Tange med opspilede øjne, åben mund og udtryk af en grænseløs overraskelse. Blodet farvede hans ansigt purpurrødt, medens han sagte og klangløst gentog:

”Halvtredsindstyve tusinde rigsdaler!”

Dette udtryk forsvandt dog lige så pludseligt, som det havde vist sig. Hans bryn trak sig sammen, og han svarede med et spottende smil:

”Enten må han være gal, hr. kaptajn, eller også holder han mig for gæk, og Gud nåde ham så!”

”Ingen af delene,” svarede Tange, ”det forholder sig, som jeg siger; men læg vel mærke til mine ord: I må selv være om at sætte jer i besiddelse af disse penge; jeg ved, hvor de er gemt, og påtager mig kun at vise eder stedet.”

”Så er det da virkelig sandt? Han mener, hvad han siger?” hviskede kaptajnen, hvis glæde steg med ethvert af Tanges ord. ”Det er ingen udflugt? Han ved, hvor den sum er forvaret? Godt, min eneste ven! Først skal han have sig et trykkys, og dernæst giver jeg ham mit adelige og velbyrdige navn på, at jeg skal forskyldte ham for hans umage, så han vil tænke på kaptajn Manheimer, så længe han lever. Halvtred-sindstyve tusinde rigsdaler! Jeg vil slås med den allerværste trolldheks, som findes i denne verden, for slig en sum. Kom herhen til vinduet og betro mig, hvad han ved.”

Tange fortalte nu, at da han var gået op til kirken for at udforske graveren, havde han hørt stemmer bag alteret, han blev da stående bag en pille og så præsten og to fremmede i ivrig samtale med hverandre. Af de afbrudte ord, han hørte, fik han ud, at præsten havde fået den ovennævnte sum i forvaring, og at den i aften ved midnatstid skulle overleveres til de to mænd, for at disse kunne bringe den til København.

”Taltes disse mænd ikke om, at de havde medhjælpere i sagen?”

”Nej,” svarede Tange; ”men så vidt jeg fornam, var begge bevæbnede. Den ene var også til stede ved skriftemålet i eftermiddag og havde en lang samtale med præsten.”

”Og det var i aften, pengene skulle overleveres dem? Vil han springe ned og høre, hvad klokken er?”

”Den er ti forbi.”

”Mord og bøddel! Så er det på tide, at vi begynder på arbejdet,” ytrede Manheimer med et tilfreds smil, idet han hængte sin kårde i bæltet og svøbte sig ind i en stor, blå kappe. ”Lykkes anslaget, kan han gifte sig på minuttet, for så gør jeg ham til præst på en af mine herregårde.”

”Hvilke herregårde?”

”En af dem, jeg køber mig for skatten - død og al landsens ulykker! Halvtredsindstyve tusinde rigsdaler! Jeg ville dræbe min egen broder for slig en sum.”

Kaptajnen gik. Tange blev stående i døren og lyttede. Hans ansigt vidnede om en vis uro i de første øjeblikke, efter at manden havde forladt ham, medens han overvejede de mulige følger af dette forræderi. Manheimer begav sig ud til Gåsetårnet, hvor han i vagtstuen fandt sine kammerater beskæftiget med at spille landsknægt. To af dem rejste sig straks ved hans ankomst og forlod spillebordet af den naturlige årsag, at de havde tabt alt, hvad de ejede. Manheimer gik hen til den ene og lagde sin hånd på hans skulder.

Det var en gammel rytter med et arret og brunligt ansigt, omgivet af et tæt, gråt skæg.

Den gamle krigsmand vendte sig mod kaptajnen, nikkede koldt og udbrød:

”Tal ikke til mig, Manheimer! Jeg er rasende i dette øjeblik.”

”Det tror jeg nok, kammerat, når man går hen og bortspiller sine penge.”

”Risikerer man da ikke at tabe, når man sætter sig til at spille?”

”Nej.”

”Hvilket spil skulle det da være?”

”Det, de fornuftige spiller.”

”Gamle gæk! Kender I måske noget til dette spil?”

”Jeg kommer for at tilbyde eder undervisning deri, kaptajn Nieler!”

”Og I lover mig forud at vinde?”

”På kavalers parole.”

”Hvor meget?”

”Lad os sige hundrede sølvkroner, så overdriver vi ikke.”

”Men indsatsen?”

”Livet.”

”Min tro! Så lidt for at vinde så meget, det spil må I forklare mig nøjere.”

”Følg efter mig, kaptajn Nieler!” sagde Manheimer. ”Jeg venter eder nede bag ringmuren.”

Lidt efter mødtes de to officerer nede bag volden, som omgav tårnet.

”Nu, Manheimer!” udbrød den gamle. ”Lad mig så få opløsning på eders gåde.”

”Den er snart fortalt,” svarede kaptajnen. ”Jeg sidder i aften hjemme i mit logis hos præsten, da jeg hører hestetrav på gaden. En rytter holder uden for bislaget, banker på ruden og nævner mit navn. Straks efter kommer der nogen op ad trapperne, og ind træder hr. Magnus Tralle, svenske rigsråden Steen Bjelkes højre hånd, som ligger her i staden, siden kongen udnævned ham og Ulfeldt til at forhandle med danskernes gesandter. Kender hr. Magnus Tralle eder, kaptajn Nieler?”

”Ikke det, jeg ved af at sige.”

”Nu vel! De havde fået kundskab om, at danskerne hemmeligt har skikket to mænd her i byen for ved midnatstid at hente nogle dokumenter af et højst vigtigt indhold, som holdes forvaret på et skjult sted i kirken. Disse papirer skal nu I, kaptajn Manheimer, tage fra mændene, hvad det så end koster, og derpå sporenstrengs bringe dem til rigsråden. Med samt papirerne følger en pengesum af tre hundrede

sølvkroner, tilføjede hr. Trolle, men I kender svenske krigsloven, kaptajn: det bytte, en krigsmand vinder med sin arm og sit sværd, skal han beholde helt og ubeskåret. Pengene tilhører eder. - Der har I hele historien på det nær, at hr. Trolle pålagde den dybeste tavshed i alt, hvad der angik sagen."

"Nu, og så?"

"Ja, så gik jeg på minuttet at spørge min ven, kaptajn Nieler, om han ville være med i dette eventyr."

"Tre hundrede kroner, - ikke mere?" spurgte den gamle med et forskende blik. Kaptajnen besvarede dette blik med et smil og sagde:

"Måske noget mere, måske noget mindre. Jeg holder mig til, hvad der blev sagt, og jeg har ikke selv talt pengene."

"Naturligvis er jeg med," ytrede Nieler beroliget. "Lad os gå."

"Jeg tænker, vi gør vel i at tage nogle soldater med," sagde Manheimer. "Derfor lagde jeg planen sådan, at vi går ind i soldaternes kvarter og udvælger os hver fire mand af vort kompagni; karle, vi kan stole på."

"Nu Ja, de er snart fundet."

"To af dem skal tage hver en lygte med og bære den skjult under kappen, at vi kan få lys i den mørke nat, hvis det gøres nødigt."

"Godt," ytrede Nieler, "I hal' jo lagt en fuldstændig plan. - Videre!"

"Om jeg mindes ret, er der tre udgange fra kirken. Vi stiller en mand udenfor hver og befaler at give tegn med lygten, så snart døren åbnes indvendig fra. I, kaptajn, stiller eder selv foran kirken med fire mand, beredt til at hjælpe den, som giver tegnet. Jeg derimod går ind i kirken. Har denne plan eders bifald?"

"Å Ja, på det nær, at I tildeler mig den letteste post. For fanden! Det er dog alt for let, jeg kommer til mine penge."

”Hvem kan vide det?” svarede kaptajn Manheimer med et smil. ”Hovedsagen er blot, at I husker på hr. Trolles ord og lader vort eventyr blive den dybeste hemmelighed for karlene.”

Omtrent ved midnatstid vandrede en skare mænd tavse og forsigtigt gennem den krumme hovedgade, som førte til kirken. En raslende lyd af våben tilkendegav, at de var bevæbnede. Fra de to forreste så man af og til, når et pludseligt vindpust blæste deres kapper til side, et lysskær fra en af den tids små håndlygter, som folk benyttede på gaden om aftenen. Da de kom op ad gaden, lagde Manheimer mærke til nogle mænd, der, så usædvanligt det end var på den sildige tid, drev omkring foran dem, tilsyneladende uden nogen bestemt hensigt, og forsvandt i retning mod kirken efter at have vekslet nogle ord sammen.

”Ser I dem?” hviskede kaptajnen til den gamle. ”Ja vist!”

”Jeg tænkte mig nok, at der var flere end to om det stykke arbejde.”

”Så meget desto bedre,” svarede Nieler med et tilfreds nik. Soldaterne blev fordelt i den orden, Manheimer havde bestemt, og havde næppe indtaget deres forskellige poster, før kaptajnen gik hen til hovedindgangen og bankede tre tydelige slag på døren med knappen af kårdehæftet. Der var ingen, som svarede, men det svage lys, som hidtil havde skinnet ud igennem de små blyruder, forsvandt pludseligt.

Manheimer bankede igen, satte munden til nøglehullet og råbte:

”Luk op, i svenskekongens navn!”

Han ville netop gentage denne opfordring og trak vejret til et nyt udråb, da han hørte langsomme og slæbende skridt, som syntes at nærme sig døren.

”Hvem banker så sildig om aftenen på en kirkedør?” spurgte en dyb og mandig stemme.

”Luk op!” brølede Manheimer, ”så skal I få det at vide.” ”Jeg har

ikke nøglen til hoveddøren hos mig,” svarede manden. ”Om I vil gå hen til benhuset, så skal jeg lukke eder op der.”

Kaptajnen udstødte nogle brummende ord, som tabte sig, idet han forlod døren. I samme øjeblik lagde manden inde i kirken sin hånd på skulderen af den gamle præst, der bleg og skælvende stod ved hans side, og hviskede:

”Gå I nu kun eders vej, ærværdige herre! Eders forretning er udført, fra nu af skal jeg se at sørge for resten. Døren bag alteret har de ladet ubevogtet.”

Præsten nikkede og vaklede bort, støttende sig til stolerækken. Da han kom til koret, vendte han sig om mod manden, der fulgte efter ham med en blændlygte i hånden. Han udbredte sine arme og gjorde stiltiende korsets tegn over ham. Derpå vendte han sig om og forsvandt bag alteret, hvorfra en dør førte ud til præstehaven, som gik lige til kirkemuren.

Ad den vej var det, at Tange havde listet sig ind i kirken og beluret de tilstedeværendes samtale.

Kaptajnen var imidlertid kommet til indgangen ved benhuset og sendte soldaten, som stod der, bort for at bevogte hoveddøren. Nøglen blev stukket i låsen, og døren gik op. Tange havde beskrevet graveren som en høj mand i en brun kappe. På hovedet bar han en tyk filthue, som indvendig var forsynet med et jernkryds for at afbøde slag.

”Hvad ønsker I, herre?” udbrød denne mand rolig og fattet, idet han lod skinnet af sin lygte falde således, at det belyste kaptajnens ansigt, medens derimod hans eget forblev i skygge. Manheimer vendte sig om og befalede soldaten, der var fulgt med ham, at bevogte indgangen. Derpå trådte han nærmere hen til manden og udbrød dæmpet:

”Er du graver her ved kirken?”

”Graver og kirkesanger, nådige herre.”

Manheimer smilede vantro. En bevægelse af manden havde ladet ham høre klangen af våben under hans kappe.

”Bærer gravere da våben i denne by?”

”Ja, stundom ved nattetid, når vore forretninger fører os hen i kirken.”

”Hvad er da din forretning – her på denne tid af døgnet?”

”Jeg satte salmenumrene i tavlerne til altergang i morgen.”

”Til altergang!” gentog Manheimer, hos hvem dette ord fremkaldte erindringen om hans tidligere ønske. ”Ved du, hvor alterkalken og brødæsken er forvarede?”

”Ja, det ved jeg.”

”Kan du vise mig dem?”

”Dersom I ikke frygter for at følge med.”

”Hvorhen?”

”Da svensken kom, forvarede præsten dem i en kasse hernede under alteret, hvor de balsamerede lig står.”

”Frygter du ikke selv for at gå derned?”

”Ak, strenge herre! Med mig er det en anden sag. Som graver har jeg nu gået her i kirken i mange år og set på ligene. Jeg tror næsten, at de kender mig.”

”Og jeg er soldat,” svarede Manheimer, ”og jeg tror næsten at have gjort flere mennesker til lig i min levetid, end du har set i din. Gå foran, mand, og lad os komme ned til de balsamerede.”

Graveren gik hen til alteret og åbnede en skjult lem i gulvet, derfra steg han ned i åbningen. Manheimer drog sin kårde og fulgte ham uden betænkning.

Idet han støttede sin fod på stigen, som førte ned i hvælvingen,

vendte han sig om og vinkede ad soldaten, der blev stående i døren.
"Skynd dig ud til kaptajnen," udbrød han dæmpet, "og bed ham komme herind med sine fire mænd." Derpå gik han ned ad stigen.

Blandt de balsamerede

Da den formentlige graver, det vil sige Svend Gjønge, kom ned i hvælvingen, slog han lågen tilbage fra sin lygte og hængte den op på en af murpillerne. Ved dens skin så Manheimer en rummelig kælder med gotiske spidsbuer og to døre mellem sidepillerne. Begge disse døre førte ind til familie begravelser for de forskellige adelige lig, som kirken gemte. Den ene dør var gennembrudt med jerngitter, gennem åbningen trængte et svagt lys af en lygte, der indenfor var ophængt på væggen. I den første kælder, hvori Manheimer befandt sig, stod flere kister, betrukne med sort klæde eller læder og beslagne på alle kanter med messingsøm.

”Mord og bøddel!” udbrød Manheimer, idet han så sig om.

”Præsten ved at finde et godt gemmested til sine skatte,”

”Ja, herre!” svarede Svend, ”men I skal først lære det rigtigt at kende. Der ser noget forstyrret ud hernede, for i de første dage eders folk kom til byen, gik de ind i kirken og ransagede alt. De brød låget af kisterne og løftede ligene ud for at se, om de kunne finde noget værdifuldt hos dem,”

”Det er meget sandfærdigt, hvad du der fortæller,” svarede Manheimer. ”Jeg var selv med ved samme lejlighed, men vi fandt ikke noget synderligt. Havde jeg dengang vidst, hvilke skatte den gamle halunk opbevarede, skulle der være blevet ryddet bedre op.”

”Ak, ædle herre! Det lille alterbæger er endda ingen stor skat.”

”For djævelen! Jeg tænker heller ikke på bægeret alene.

Med få ord, jeg ved, at præsten her i kirken har forvaret en stor sum penge. Det er dem, du må udlevere os, siden det vel er dig, som skulle skaffe dem bort herfra,”

”Ah!” udbrød Svend, ”her har altså været forræderi med i spillet.”

”Det giver jeg dig lov til at grunde på siden. For øjeblikket nytter det

ikke at nægte noget, jeg ved besked om alt, og mine kammerater har omringet kirken. Kommer du med udflugt, vil jeg være forbandet, om jeg ikke lader dig hænge op under lysekronen. Forstår du mig?"

"Ja, meget nøje," svarede Svend; "men jeg er endda heller ikke så ubeskyttet, som I måske mener; og siden I nævnede eders kammerater, så har jeg også mine nær herved," Svend smilede og pegede omkring på de åbne ligkister, medens han svarede:

"Jeg mener de døde!"

"Vil du gøre nar af mig?" råbte Manheimer truende.

"Følg blot med og se på dem," vedblev gjøngen. "Det er endda ikke så dårlige svende, som I bilder jer ind,"

Kaptajnen kastede et blik hen over kisterne, udstødte et råk og fo'r et skridt tilbage. Bag hver kiste så han en høj og bredskuldret skikkelse rejse sig i vejret. Disse fire mænd, som så uformodet viste sig, syntes at betragte kaptajnen med et udfordrende og hånligt smil; de var alle bevæbnede og samlede sig om graveren. Denne hviskede nogle ord til dem, hvorpå de forsvandt.

"Du lader dine mænd gå," udbrød Manheimer forbavset. "Jeg gør så," svarede Svend roligt. "Det er ikke her, deres hjælp gøres mest nødvendig."

"Som du vil, mand! Vis mig blot, hvor pengene er forvarede, så skal jeg intet ondt gøre dig; men om du så var den skinbarligste Beelzebub selv, må du rykke ud med dem."

"Og hvis jeg alligevel vægrer mig?" spurgte Svend.

"I så fald er vi her to brave adelsmænd, som vil prøve, hvorledes svensk stål bider på dig og dine."

"Frygter I da ikke for en kamp her?" svarede Svend. "Hvor I så de døde så hurtigt blive levende, kunne måske de levende lige så hurtigt

blive døde.”

Kaptajn Nieler viste sig i dette øjeblik over åbningen fra altergulvet med sine soldater og steg ned ad stigen.

”Fem til,” udbrød Svend. ”Jeg troede ikke, I var så mange.”

”Der venter endnu et par stykker ovenfor.”

”Nej, lad os ikke få flere herved,” svarede Svend, ”ellers vil I jo fylde den hele hvælving.”

Og før nogen anede hans hensigt, skubbede han lygten ned fra sømmet og knuste den på gulvets stenfliser. I det bælgmørke, som derved opstod, hørte Manheimer Svend drage stigen til sig og et dumpt skrald, forårsaget af en ligkiste, som han væltede ned fra skamlerne for at danne en forskansning mellem sig og døren til den næste hvælving.

”En lygte herved!” råbte Nieler.

Soldaterne, som ventede ovenover, udstødte et skrig, da de så, at stigen var taget bort, hvorved de blev hindret i at komme ned til deres kammerater. De bandt en lygte fast i enden af et sabelhæfte og firede den ned i hvælvingen. Lysets stråler brødes i skjoldene og våbnene på væggen over adelsmændenes kister og kastede tillige et svagt skær hen over ligenes gulblege og indtørrede ansigter. Trækvinden fra den åbne lem bevægede de gamle, udtungede faner, som hang ned fra loftet. Mændene ventede kun på et tegn til at kaste sig over den ene, som bag en væltet ligkiste imødeså kampen med en frygtløs ro. Ovenover dem fra den åbne lem så man de ophidsede ansigter af soldaterne, der var blevet skilt fra deres kammerater, og bag døren til den næste hvælving, gennem hvis jerngitter lyset skinnede, flere mørke skikkelser, som færdedes i travl virksomhed, uden tilsyneladende at have nogen tanke eller opmærksomhed for, hvad der skete udenfor.

”Fremad!” råbte Manheimer pludselig. ”Det gælder en dukat for det

første stød, som rammer ham.”

”I så fald vil I ikke komme til at vinde!” råbte Svend og affyrede en pistol mod Manheimer. Kaptajnen tumlede tilbage, men kuglen var prellet af mod hans brystharnisk.

”Måske dog!” udbrød han med en hånlige latter og førte et stød med sin kårde efter Svend.

”Ah!” udbrød denne, ”du bærer brystplade. Så forsøg da dette.”

Han gjorde et udfald efter kaptajnens hoved, men Manheimer trak sig tilbage, og sværdet strejfede kun hans venstre skulder.

To andre trængte frem over kisten og angreb på begge sider.

Svend optog den førstes hug i sin kappe, som han hævede med den venstre arm, derpå trådte han et skridt til side for at undgå den andens slag, og jog sit sværd ind i den ene soldats bryst. Manden udstødte et kvalt suk og faldt over ende. Hans kammerat fik ingen tid til at gentage sit udfald, thi i det samme Svend drog sit sværd ud af den faldne, hævede han det til et hug, der sårede soldaten i armen. Denne udstødte en drøj ed og sprang tilbage over kisten.

Kaptajn Nieler havde imidlertid draget sig hen imod den ene side, i den hensigt at komme inden for kisten, uden at vove sig frem lige over for Svend. Denne begreb hans hensigt. Da soldaten sprang tilbage, kastede gjøngen et blik over sine modstandere og så Nieler med den venstre hånd tilvinke Manheimer, medens han selv gjorde det første skridt, der bragte ham inden for kisten. Svend gjorde et spring hen imod ham og lagde sig ud til et anfald mod Nieler, som denne afbødede; ved det næste stød fornam Svend af den ringe modstand, hans klinge mødte, at den måtte have truffet, men i det halvmørke, som hvilede over hvælvingen, kunne man intet tydeligt bemærke; da Svend drog sit sværd tilbage, udstrakte Nieler begge sine arme, hvirvlede sig

rundt, vaklede og faldt til jorden med et gennemtrængende skrig.

Endnu før Nieler faldt for aldrig at rejse sig mere, havde Manheimer gjort et nyt forsøg på at trænge over skranken. Idet han fik fodfæste på den anden side, gjorde han et rasende udfald mod Svend. Denne parerede med kappen over den venstre arm og slog Manheimers kårde i vejret, medens han gengældte stødet, men fejlede atter, idet hans fod gled i den blodstrøm, som Nielers legeme udbredte over fliserne. Derved var han kommet Manheimer så nær, at han ikke fandt plads til at føre noget nyt stød mod ham. Manheimer drog sin daggert, da Svend fo'r ind på ham og slog ham kårdehæftet i hovedet.

På samme tid hørtes et jublende skrig fra soldaterne ovenover lemmen. En af dem havde revet alterklædet over, sammenbundet stykkerne og lod sig nu af sine kammerater hejse ned i hvælvingen. Den næste sad allerede med benene nede under gulvet, beredt til at følge ham, da der lød en gennemtrængende piben inde fra sidehvælvingen. Soldaten studsede. Ved denne lyd fo'r et smil over Svends ansigt. Han trådte et skridt fremad og lod sine øjne løbe omkring i hvælvingen. Hans af kampen ophidsede ansigt glødede i en stærkere rødme, da han så det værk, han her havde udført. Han drog en pistol frem af sin kofte, tog et omhyggeligt sigte og trykkede af. Tillige med knaldet hørte man stumperne af den sønderskudte lygte rasle ned på gulvet. Lyset slukkedes, og hvælvingen var atter indhyllet i det dybeste mørke.

”Se så, mine venner!” udbrød han. ”Nu er vor gerning fuldbragt, og Svend Gjønge byder jer farvel, indtil vi træffes igen.”

Efter disse ord hørte soldaterne en dør blive åbnet og atter slået i og derpå raslen af skodder, som på den modsatte side blev skudt for.

Manheimer udstødte et dumpt brøl, han anede, at hans plan i dette øjeblik blev tilintetgjort, men han vovede ikke at følge efter Svend, før

soldaterne ovenfra havde hejst en lygte ned i hvælvingen.

Da der atter blev lyst dernede, var Svend forsvundet, det samme var tilfældet med lyset, som hidtil havde skinnet igennem døren fra den næste hvælving.

”Hejs lygten ned til os!” råbte Manheimer rasende. ”Alle mand her ned, og lad os prøve, om vi ikke i forening kan sprænge døren.”

Soldaterne trængte sig frem over ligkisten og satte skuldrene til døren, men den trodsede ethvert forsøg. Manheimer opfyldte hvælvingen med sine eder og skrig; da han endelig indså, at det ville være ham umuligt at bryde døren op, stak han sin daggert ind mellem rammen og jerngitteret; det lykkedes ham omsider at bryde noget af dette ud. Derved fik han armen ind på den anden side og trak skodderne tilbage, hvorved døren gik op og åbnede en gennemgang for svenskerne.

Ved lygtens skin så de, at hvælvingen var forladt. En stærk trækvind strømmede de indtrængende i møde fra et af kælderhullerne i muren.

”Mord og bøddel!” brummede Manheimer. ”Det er den elendige kapellan, der er skyld i hele vor ulykke. Han skal komme til at bøde derfor. Hvad, om jeg sagde, at han havde lukket mig inde i kirken, og at præsten der havde stillet os et baghold. Sådan får jeg ram på dem begge, og præsten får tillige at vide, at hans svigersøn røbede os hemmeligheden.”

Med disse tanker beskæftigede den værdige kaptajn sig på vejen til sine kammerater i Gåsetårnet.

Hvori nytten af en kakkellovnskrog overgår dens behagelighed

Hovedgården Iselingen lå omtrent en halv fjerdingvej fra Vordingborg og blev bestyret af lensmanden Tyge Høeg.

Aftenen efter at Svend havde modtaget pengene af præsten, sad hr. Tyge og spillede dam med sin skriver. Det var i en stor sal, hvis mørke, med lædertapeter betrukne vægge og høje, hvælvede loft kun sparsomt oplystes af den lille lampe, lensmanden havde stillet hen foran dambrættet.

Midt i salen stod et stort bord af massivt egetræ med fire kuglede og plumpe fødder og skjult af et gammelt og hullet klæde. Langs væggene sås en række høje armstole, hvis ryg og sæder var af læder, udsirede med forgyldte linier og fastnaglede med messingsøm.

I en krog ved kaminen sad lensmanden i en sort og hvidstribet, ulden nattrøje ved siden af et flammende bål.

Tyge Høeg var lidt over de halvtreds. Hans hoved begyndte at blive skaldet, derimod tiltog hans bug og kinder i en forbavsende fyldighed og runding. Hans dobbelte hage skjulte næsten sløjfen på halstørklædet, hans lyseblå øjne havde et stirrende og ubehageligt udtryk.

”Hør, skriver!” udbrød han efter en lang tavshed. ”Hvis nogen spørger, hvad han er, kan han svare, at jeg kalder ham for en slyngel. Jeg viser ham den gunst og nåde at spille med ham, og så forskylder han mig med at sidde og snyde mig op i mine åbne øjne. Nu har han jo vundet den tredje ort fra mig.”

”Jeg, nådige herre!” udbrød skriveren forbløffet.

”Hold din mund!” vedblev lensmanden. Jeg siger, at han spiller falsk, og det er godt dansk. Hvorledes skulle han ellers kunne vinde fra mig?”

Tyge fik ingen lejlighed til at udvikle dette problem nøjere, thi tjeneren trådte ind og meldte, at Espen Naas, den rige købmand fra Vor-

dingborg, stod udenfor med et kvindfolk og begærede herren i tale.

”Ej hvad!” udbrød Tyge overrasket. ”Er han allerede der? - Hør, Toller! Hold dem lidt op med snak og påfund, imens jeg pynter mig, - bild dem ind, jeg har forretninger - sig, hvad du vil, og af sted med dig.”

Tjeneren gik.

”Nå, skriver!” vedblev herren med større venlighed, ”nu gælder det min sjæl om at komme i klæderne i en fart. Hent mig mine støvler med de lange sporer og min kam; hvor er min kam? Den sidder i rebet bag det lille spejl. Lad mig se, han tager benene med sig.”

Under disse udbrud flyttede lensmanden lampen hen på det store bord midt i stuen, iførte sig en carmoisinrød plysses kofte, bandt tørklædet fastere om halsen, hvorved hans ansigt antog en mere blodrød farve end tilforn. Skriveren bragte imidlertid støvler og kam.

”Træk dem på mig,” hviskede Tyge, medens han stak benet frem, og, siddende foran et lille spejl med lampen i den ene hånd og kammen i den anden, søgte han at skjule sin skaldede pande ved at rede baghåret frem over den.

”Se så!” udbrød han tilfreds. ”Nu kan han gå og kalde købmanden ind. Bring os så en flaske franskvin herop fra kælderen, her har han nøglen, men han stikker ingen af flaskerne til sig, som han gjorde sidst.”

”Det har jeg aldrig gjort,” ytrede den ulykkelige skriver, hvem blodet steg til hovedet ved denne fornærmelse.

”Hvad bryder jeg mig om hans nægten!” råbte Tyge. ”Der var nitten flasker, kort før han hentede mig den sidste, og dagen efter talte jeg kun sytten, ved han det! Her er nøglen. Ud med sig og lad os få tre rene glas ind!”

Skriveren ville gøre en bemærkning. Lensmanden stampede i gul-

vet og pegede på døren, medens han tog plads foran det store egebord og gav sig til at sprede papirerne omkring til alle sider, for at det for den kommende skulle se ud, som om han havde været beskæftiget ved bordet.

Straks efter trådte den omtalte købmand ind, en lille bleg og kroget person med et snu og listigt ansigt, der udmærkede sig ved et uafbrudt vekslende minespil. Ved hånden førte han en ung pige, hvis spæde og ungdommelige figur til dels indhylledes af en klædes kåbe. Hun rødmede undseligt, medens hun med ærbar mine og nedslagne øjne nejede for lensmanden.

”Træd kun nærmere, min kære Espen!” udbrød Tyge med et forekommende smil og gav købmanden ved en håndbevægelse tegn til at tage plads på stolen ved hans side. ”Jeg ser med glæde, at han har beredt mig den overraskelse at tage sin kære datter med.”

”Overraskelse!” gentog Espen studsende. ”Nådige hr. lensmanden skrev jo i sidste brev udtrykkelig, at jeg skulle komme med lille Ellen og ikke hende foruden.”

”Nu ja, måske!” sagde lensmanden, fortrydelig over ikke at være blevet bedre forstået; ”jeg gjorde det i den mening, at slottet her ville være et mere passende hjem for den lille jomfru end byen, hvor det vrimler af så mange vilde og slemme krigsfolk.”

Espen brast i latter. ”Ak, velbyrdige hr. lensmand! I har ikke nødig at bruge så mange omsvøb; lad os gå lige til sagen. Jeg har allerede forklaret min lille Ellen, at hun måske kom til at blive her på slottet for bestandig og bestyre den nådige herres hus, hvis jeg ellers overtydes om, at herren sætter nogen pris på hendes selskab.”

”Har I virkelig!” udbrød Tyge fornøjet og trak sit halstørklæde op over hagen, som ved en bevægelse havde vist sig i et større forhold,

end han ønskede. "Og hvad siger da den kleine Ellen dertil?" spurgte han med sit venligste smil. "Kunne min lille pige have lyst til at blive her i disse store og kønne stuer, at få sig nye kjoler af silke og det fineste hollandske klæde, at lade sig opvarte af mine folk og ikke bestille andet end at pleje mig stakkels mand på mine gamle dage? Hvad?"

Den unge pige tav, fordi det under den øjensynlige kamp, hvori hun befandt sig, var hende umuligt at fremføre et ord, hun vovede for første gang med et ubeskriveligt bønligt udtryk at hæve sine store, blå øjne op til det grinende satyransigt, der forgæves søgte at skjule en fuldstændig mangel på tænder.

"Ellen!" udbrød faderen med et lynende blik. "Kan hun ikke svare hr. lensmanden?"

Ellens læber sitrede, hun foldede sine små hænder over brystet, idet hun hviskede sagte, næsten uhørligt:

"Ak, nådige herre! Jeg ville så nødtigt blive her på slottet; hav forbarmelse med mig lille pige."

"Hendes fader er en dumrian," svarede Tyge Høeg, "jeg skulle ikke sige det så ligefremt. Han har forebragt mit hjertes ønske på en ravgal måde; af alle mennesker er jeg nok den, som mindst ville gøre hende noget til fortræd. Men tør hun sine kønne øjne og gå så lidt ned til husholdersken. Jeg har en sag at afgøre med hendes fader imidlertid."

Ellen rejste sig, glad over den givne tilladelse.

"Kom først hen til mig, før hun går," vedblev Tyge med det størst mulige udtryk af venlighed, som han var i stand til at give sit ansigt. "Kom herhen, min søde dukke, at jeg kan knibe hende lidt i hendes røde kinder."

Ellen adlød nølende og ilede derpå ud af salen.

"Nu vel, hr. lensmand!" udbrød Espen, da de blev alene, idet han,

uden at afvente tilladelse, tog plads på en stol ved Tyges side. ”Hvad tykkes eder om den små?”

”For så vidt ret godt, hun er køn af udseende, og I siger jo, at hun er vant til at tage vare på husets gerning hos eder, men I griber blot tingen galt an med den evindelige snak og har gjort pigen bange.”

”Ja, lad mig derom,” svarede købmanden, ”jeg kender Ellen bedst og ved nok, hvad jeg gør.”

”Ja, ja, hvad forlanger I da for, at jeg får hende til mig i huset?”

”Derom er vi jo allerede enige; jeg forlanger kun den halm, der står i ladegården næst herved.”

”Det er for meget, Espen, det er, få mig skam, for meget.

I har nu allerede udplyndret to af vore magasiner, og hvordan vil det vel gå siden, når jeg skal til at aflægge regnskab?”

”Jeg tænker, at I kan spare regnskabet for eftertiden,” svarede Espen leende. ”Det er jo til svensken, vi sælger halmen, og andet herskab får landet vel aldrig.”

”Hvor meget udbragte I det sidste til?”

”Ja, Gud bedre det! Hidtil har jeg ikke set så meget som en hvid derfor; den gale kaptajn udsætter betalingen fra tid til tid. Til i dag havde han bestemt lovet mig pengene, men da jeg kom ned i hans kvarter i morges, teede han sig som en forrykt mand, bandede og støjede og påstod, at kapellanen havde stjålet halvtredsindstyve tusinde rigsdaler fra ham.”

Tyge brød ud i en skoggerlatter. ”A, fortæl det igen,” råbte han, ”det gør så godt at komme til at le rigtigt. Den blegnæbbede kapellan! - Hvor mange penge var det, I sagde?”

”Ikke mindre end halvtredsindstyve tusinde rigsdaler,” gentog købmanden. ”For resten skal der nok være noget sandt i historien, for jeg

spurgte kaptajn Manheimer ud og fik at vide, at svigerfaderen, den gamle præst, havde leveret summen til den Svend Gjønge, som folk nu snakker så meget om her på egnen, at han skulle se at bringe den til København. Vist er det, at der har været stor alarm i byen i nat.”

Tyge var sunket sammen på stolen, han syntes fordybet i sine egne betragtninger uden at ænse, hvad Espen fortalte. Pludselig fo'r han i vejret og udbrød:

”Halvtredsindstyve tusind daler! - Hvad!”

”Ja, det er en rar lille sum.”

”Jeg skulle ikke bøje mig for kongen, men agte mig for den rigeste mand i Danmark, om de var mine.”

En tjener trådte ind og meldte, at to mænd var kommet til slottet og begærede lensmanden i tale.

”Hvem er disse mænd?” spurgte Tyge.

”Det skal jeg ikke kunne sige,” svarede tjeneren, ”de er så korte for hovedet og holder ikke af at give sig i tale med os; de trak en lille slæde efter sig, hvorpå der lå to øltønder som de, marketenderne bruger, når de drager landet om til krigsfolket. ”

”Lad dem komme ind,” sagde lensmanden.

Tjeneren gik, straks efter trådte to mænd ind i stuen. Det var Svend Gjønge og Ib. Svend havde slået hættten af sin brune kofte op over hovedet, således at hans ansigt var halvt tilhyllet af den. Idet han gik hen over gulvet, hørtes en klirren, der tydede på, at han var bevæbnet. Ib blev stående ved døren og lod sine sorte og skarpe øjne løbe omkring over alle genstande i salen.

”Min herre lensmand!” udbrød Svend, da han kom hen til bordet og havde slået hættten tilbage. ”Jeg kommer herop i aften for at søge

bistand hos eder.”

”Hos mig,” ytrede Tyge forundret.

”Sagen er, at jeg og min kammerat har fået i ærinde at bringe to ankre kostbar vin til svenskens general på hin side Præstø; men vejen er træls og vinen tung, vi fattes en hest til vor slæde, den vil jeg låne hos eder.”

”Må jeg se det brev, I fik med til generalen,” sagde Tyge og strakte hånden ud mod Svend.

”Jeg har intet brev,” svarede Svend. ”Manden, som skikke mig, troede mig på mit ansigt. Det samme får I gøre.”

”Med forlov at spørge, hvor er den vin fra?” spurgte Espen med et lurende blik.

Svend vendte sig om og gav kræmmeren et målende øjekast, idet han sagde:

”Med forlov at spørge, hvor er den mand fra?”

”Han er også skicket af by med et hemmeligt bud,” svarede Tyge.

”Hvis så er, vil jeg råde ham til at bære sig ad på samme vis som jeg. Jeg betror mig aldrig til fremmede. I er vel også kommet for at bede lensmanden om bistand? Der ser I, hr. Tyge, hvor godt folk kender eders sindelag: alle de, der går bud for svensken, tyr til eder undervejs, når de trænger til noget.”

”Hvad vil I sige hermed?” spurgte Tyge, ubehageligt berørt ved Svends hentydning til den gunst, han stod i hos fjenden.

”At tiden går, og at I må låne mig den hest, jeg har nødig til min slæde.”

”Gud bedre det, for hvad hest jeg har at undvære,” ytrede Tyge med et skuldertræk. ”To måtte jeg give til hæren, da de slæbte de svære kanoner op mod København, to fik Kongelig Majestæt, Kong Gustav,

til sit eget brug, siden både hans hest og vogn sank i havet undervejs på bæltet. Nu har jeg alene en gammel følhoppe tilbage, som ikke er nogen tjenlig.”

”Den kan være god nok til mig, og jeg låner den med eders tilladelse.”

”Nej, min sjæl, om I gør.”

”Så låner jeg den uden eders tilladelse.”

”Eja!” råbte Tyge med en hånlig latter. ”Du taler min tro, som om jeg ikke havde mine folk i nærheden, der på et vink af mig kunne kaste dig på porten.”

”Hvis I gjorde det,” sagde Svend rolig, ”kom jeg i nærheden af mine folk, nogle af dem venter uden for porten.”

Ib, som under samtalen var blevet stående ved døren, rømmede sig i dette øjeblik og begyndte at klirre med sin sabel, det sædvanlige tegn på, at hans kamplyst begyndte at vækkes.

Kræmmeren sad i skyggen af lampen og tegnede med en pen på egebordet; han dyppede den og skrev to ord på et stykke papir, som han skød hen til Tyge. Lensmanden så papiret og læste forundret: ”Giv efter!” Han vovede i dette øjeblik ikke at kaste sine øjne på Espen, men vant til at bøje sig for dennes gode indfald, forandrede han pludselig tonen og udbrød:

”Herre min Gud! Hvor I farer op for ingenting; jeg talte jo kun sådan for spøg.”

”Ak, hr. lensmand!” sagde Svend Gjønge, ”tro heller ikke, jeg svarede i alvor. Hvorfor skulle det vel falde mig ind at tage eders hest med magt, siden jeg forud vidste, I ville lade mig få den godvillig?”

Tyge syntes at betænke sig på svar, medens han så over mod kræmmeren. Denne tog ordet:

”Ja, I ser på mig, nådige hr. lensmand! Min nærværelse er måske eder og disse gode mænd til besvær. Men hvis de blot vil gå ned i borgstuen, til jeg har fået den besked, I lovede mig, så går jeg min vej igen, og I kan da tale sammen uforstyrret.”

”Varer det længe?” spurgte Svend.

”Å nej,” sagde Tyge, ”lad eder’ give mad og drikke dernede, og kom kun tilbage, så snart I har spist.”

Til trods for Svends skarpe blik var kræmmerens list undgået hans opmærksomhed, han fattede derfor heller ikke årsagen til denne pludselige venlighed. Imidlertid adlød han lensmandens opfordring og gik hen til døren, Ib rømmede sig og klirrede frygteligt med sin sabel, idet de forlod værelset. Så snart de var kommet udenfor, greb Ib Svend i armen og lagde sit hoved til døren for at lytte, Tyges og kræmmerens halvsagte hvisken tabte sig på grund af den lange afstand.

”Så sandt jeg er en ærlig mand,” hviskede Ib, ”de tænker på at spille os en streg. Jeg så den lille kræmmer smile så lumsk, da du vendte ham ryggen. Men vi skal snart komme under vejr med, hvad de har for.”

Efter disse ord spændte Ib sin sabel fra siden og leverede den til Svend.

”Hvor vil du hen?”

, ”Tilbage til stuen igen. Jeg lod, som om jeg lukkede døren, da vi gik, men den blev stående på klem. Vent mig dernede! De har bestemt noget i sinde.”

Med de samme ord åbnede kræmmeren samtalen, da Svend havde forladt salen.

”De har bestemt noget i sinde, de to gavstrikke!”

”Mener I?” udbrød Tyge med åben mund.

”Ja! Og hvem tror I vel, den var, I talte med?”

”Han så mig rigtignok sær fordægtig ud,” svarede Tyge forsigtigt, for ikke at udtale en formodning.

”Det var min tro ingen anden end Svend Gjønge.”

”Svend Gjønge!” gentog lensmanden og fo’r i vejret.

I dette øjeblik åbnede Ib døren og bukkede sig ned bag den store lænestol, som Tyge nylig havde forladt i kakkellovnskrogen.

”Svend Gjønge med de halvtredsindstyve tusind?”

”Med eller uden de halvtredsindstyve tusind, det var, få mig skam, ham. Ikke skulle det undre mig, hvis der gemtes andet i de to ankre end franskvinen, han talte om.”

”I siger noget. De har forvaret pengene i ankrene og vil på den måde se at luske sig gennem svenskehæren. ”

”Ja, nu er vi omtrent ved det,” sagde Espen, idet han fornøjet gned sine hænder, ”jeg er netop af samme mening.”

Ib kunne høre ethvert ord, så meget lettere, som stemmerne hævede sig med den stigende begejstring. Desuagtet var skjulestedet ikke så bekvemt, som han havde forestillet sig. De svære bølgeknuder i kaminen opfyldte krogen med en kvælende hede, Ib stønnede. Sveden perlede i store dråber på hans pande. Af mangel på et bedre råd listede han sig til, lidt efter lidt, at trække sin kofte af. Imidlertid vedblev samtalen:

”Vi må undersøge disse ankre, før de rejser videre,” mente lensmanden.

”Vi må slet ikke lade dem rejse,” svarede kræmmeren. ”Godt nok, men hvordan kan vi vel hindre det?”

Kræmmeren syntes at betænke sig. Lidt efter udbrød han med et fiffigt smil:

”Jeg får en ide! I holder dem op med snak til i morgen tidlig, imens skriver I et brev ned til oberst Sparre på Jungshoved, han skylder eder

nogle forbindtligheder for de rare sager, I har skicket ham, og vil ikke nægte en kommando af sine folk, helst når I lader eder forlyde med, at det gælder om at fange Svend Gjønge, på hvis hoved han har sat en pris. Om vor formodning med pengene taler I derimod intet, og medens svenskerne tager Svend, tager vi hans ankre. Hvad synes I?"

"Kræmmer, - Espen!" råbte Tyge og slog i bordet, "eders indfald er fortræffeligt, og hvis Svend virkelig har gemt alle disse rare penge i de to ankre, og jeg får fat på dem, skal I ikke have udspundet denne list for intet."

"Det tror jeg nok!" svarede Espen. "Man kan da ikke regne halvparten af halvtredsindstyve tusind for intet."

"Halvparten!" gentog lensmanden studsende.

"Ja, naturligvis, min kære herre! Halvpart til mig og halvpart til eder; med mindre I synes bedre om, at jeg melder den hele sag til kaptajn Manheimer, så kan I stole på, at eders andel vil blive endnu mindre."

"Nu vel!" udbrød Tyge forbløffet, "I får da halvparten."

"Skriv blot brevet. Her er papir og pen."

Tyge skrev. Ib var færdig at steges. Havde afstanden mellem ham og bordet ikke været så stor, ville man have hørt hans korte åndedræt og den undertrykte stønnen, som heden afpressede ham. Atter havde han forsøgt at gøre den mere udholdelig ved at afføre sig vest og tørklæde, men varmen syntes at tiltage.

"Men hvem skal gå bud til Jungshoved?" spurgte Tyge, idet han lagde brevet sammen.

"Ak, min herre lensmand!" svarede kræmmeren, "tror I vel, jeg ville betro nogen anden dertil? Jeg skal selv endnu i nat besørge, hvad I skriver."

”Jeg med,” hviskede Ib rasende.

”Nå da, i Guds navn! Her har I brevet.”

”Men hvordan kommer jeg bort fra slottet, uden at nogen mærker det?”

”Det finder vi vel råd for,” svarede lensmanden smilende.

”Ser I her døren i tapetet; når I bliver ved at følge gangen udenfor, kommer I til en trappe på venstre hånd, den fører ned til haven, og derfra behøver I kun at stige over gærdet.”

Espen tog brevet, svøbte sig ind i sin kappe og forsvandt bag tapetdøren.

”Endelig!” udbrød Ib halvhøjt, idet han tog sine klædningsstykker under armen og fo’r ud af salen.

Kapitel XVI

Hvor købmanden skjulte sit brev

Da Ib trådte ind i borgstuen, vakte han megen forbavselse ved sit røde, glinsende ansigt, sit stive og stirrende blik, men frem for alt på grund af klædningsstykkerne, han endnu bar under armen.

Uden at sige et ord styrede han hen til bordet, greb med begge hænder om ølkanden og tømte den til bunds. Derefter syntes han at komme til sig selv igen. Han nikkede til Svend og udbrød:

”Det var, som jeg sagde. I aften tænker ræven at fange høns. Lensmanden bad mig ellers at bede dig vise ham den ære at træde op i salen. Han har en sag at anbefale dig, som ligger ham svært på hjerte.”

Svend gik, Ib fulgte efter ham, men vendte sig i døren og sagde til de to karle, som var Tyges hele tjenerskab:

”Vil ingen af jer, I gode folk, sige til husholdersken fra lensmanden, at hun giver mig noget at spise, det bedste hun har i sit stegers, men det må ske i en fart, for jeg skal straks gå på rejse.” Efter disse ord gik Ib ud til Svend, der ventede på gangen.

”Nå,” hviskede Svend, ”du fik altså noget at vide.”

”Jeg hørte hvert ord, de sagde. De kender dig og gætter, hvad vi fører med os. Lensmanden skrev til obersten på Jungshoved og bad om folk til at angribe dig. Kræmmeren er allerede gået med brevet.”

”For en ufærd! Kræmmeren?”

”Ja, men jeg hjælper ham med at besørge det,” svarede Ib med en betydningsfuld gebærde. ”Mens jeg er borte, må du skaffe dig en hest og komme af sted, så hurtigt du kan; tag ind over marken og sig mig, hvor du vil, vi skal træffe hinanden.”

”Jeg drager op ad til skoven ved Lekkinde og venter der efter dig. Skulle jeg være borte, når du kommer, så kan du følge sporet, som slæden gør i sneen.”

”Gud i vold da! Forlang blot hesten af lensmanden og drag din vej.

Han tør ikke nægte dig den og har kun to karle på gården.”

Ib trykkede Svends hånd og vendte tilbage til borgstuen, hvor husholdersken imidlertid havde fremsat et rigeligt måltid.

Da han havde spist sig mæt og tømt en stor kande mjød, rejste han sig op fra bordet. ”Gud være med jer, I rare mennesker! Nu må jeg af sted igen.”

”Drager I bort i dette mørke?” spurgte husholdersken, der havde fundet såre megen opbyggelse ved Ibs underholdning.

”Ja, jeg må over på Lundbygaard for at bestille kvarter til os. Hils min ven, lensmanden, og sig ham tak for mad. Det er sandt, nu, da jeg nævner navnet, kommer jeg i tanker om, at han befalede en af jer at tage lygten og lyse mig igennem haven.”

Lygten blev tændt, og begge karlene ledsagede Ib ud til gærdet, her kom han nyt fængkrudt på sine pistoler, skjulte dem under koften og krøb derpå igennem buskene ud på marken.

Imidlertid vandrede den lille kræmmer hen ad vejen til Jungshoved, støttende sig til en tyk stok, han havde skåret i risgærdet. Medens han gik, faldt efterhånden hans tanker på flere historier om overfald og mord, hvoraf egnen i krigens tid var overfyldt, og som folk næsten alle tillagde Svend Gjønge.

Han kastede sit blik omkring til siderne; et heftigt vindstød eller et faldende blad var nok til at bringe hans hjerte til at banke med næsten hørlige slag. Han måtte også tilstå for sig selv, at der ikke kunne gives noget sted mere sikkert til overfald end just det, hvorpå han befandt sig.

I lang afstand øjnede man intet hus eller tegn til beboelse.

På begge sider indkredsedes adelsvejen, som man den gang kaldte alfarvej, af et gærde, bevokset med hassel eller pilebuske; dertil kom

mørket, som forøgede faren og begunstigede alle fjendtlige hensigter.

I denne stemning hørte han Ib nærme sig fra en gangsti, som førte ind over marken. Kræmmeren standsede og kastede et frygtsomt blik tilbage, men det var for mørkt til at skelne noget tydeligt, han så kun omridset af en høj og bredskuldret skikkelse, som kom efter ham med lange, hurtige skridt, nynnende en sang.

Ib havde været så betænksom at hægte sablen op, for at dens raslen ikke skulle tilkendegive, at han var bevæbnet.

”Gudsfred!” råbte købmanden gennemtrængende, medens Ib endnu var nogle skridt borte.

”Tak!” svarede Ib, idet han smilede ad den umiskendelige frygt, som lå i Espens rystende stemme.

”Det lader til, vi skal den samme vej,” vedblev købmanden hurtigt, ”så kan vi følges ad.”

”Ja nok!” svarede Ib.

Espens glæde over mødet sank betydelig ved disse korte svar, hans tidligere angst tiltog, og han gjorde et hurtigt skridt til siden for at komme i længere afstand fra Ib. Da samtalen truede med at gå i stå, tog han mod til sig og begyndte igen:

”Det var ellers en slem mørk aften at gå en lang vej i.”

”Skal I da så langt?” spurgte Ib.

”Å nej, å nej, jeg er snart ved mit hjem, jeg skal blot lidt op ad Jungshoved til. Med forlov at spørge, farer i den samme vej?”

”Den selvsamme.”

”Det passer sig godt,” vedblev Espen, ”så bliver vi en rar lille flok; for jeg har nogle kammerater med mig.”

”Har I kammerater?” råbte Ib i en tone, der ikke skulle bidrage til at berolige den lille.

”Ja, det ved himmelens Gud, en to, tre stykker! De gik lidt i forvejen.”

”Å ja,” svarede Ib beroliget, ”det er heller ikke godt at vove sig alene ud på denne tid af døgnet, da ildgerningsmænd og skarnsfolk driver omkring og holder ilde hus med de vejfarende. Hist henne, hvor den høje eg rager frem over gærdet, hængte de en mand nys forgangen og klædte ham af lige til skindet.”

”Vorherre bevares!” hviskede kræmmeren, som måtte støtte sig til sin stok for ikke at synke i knæ.

”Tilmed,” vedblev fortælleren, ”holder Svend Gjønge og hans krigsfolk vejen besat lidt længere nordpå; de lader ingen rejsende fare, før de har ransaget ham på det nøjeste.”

”Hvorfor ransager de?”

”Eja, om nogen fører bud eller brev til svensken. Gud nåde den elendige synder, de træffer med sligt. Han er så godt som en død mand.”

Imod formodning lod denne trusel, der blev fremsat med behørigt eftertryk, ikke til at gøre synderlig virkning på kræmmeren. Han udbrød frimodig:

”Jeg fører ikke breve med mig.”

”Ja, jeg heller ikke,” svarede Ib.

”Har I nogen sinde truffet Svend Gjønge og hans folk?”

”Imellem stunder; men mig gør de intet.”

”Hvorfor ikke?”

”Jeg har engang rakt Svend en hånd, da han var i betryk, så gav han mig et tegn, så hans mænd lader mig i fred.”

”Hvad var det for et tegn?”

”Tegnet var for mig, ikke for andre. Men hvor bliver jeres kammerater af?”

”De er vist kommet så langt i forvejen, at vi må skynde os for at indhente dem,” sagde Espen.

”Nej,” svarede Ib, ”vi har slet ikke travlt. Først skal I sige mig, hvor I har forvaret det brev, I lovede at besørge til obersten på Jungshoved. ”

”Brevet – til obersten,” gentog Espen. ”Jeg ved af intet brev at sige.”

”Det nytter kun lidt, at I dølger det, jeg var til stede i salen, da Tyge Høeg skrev det og fulgte jer ud.”

”Å Herre Gud nåde mig arme mand!” råbte kræmmeren, idet han sank på knæ foran Ib og strakte sine hænder i vejret. ”Kan I bære det over jert sind at gøre mig fortræd? Jeg sidder med kone og tre små, uskyldige børn hjemme i Vordingborg.”

”Brevet, brevet l” råbte Ib og drog en pistol frem fra koften. ”Men jeg har jo intet brev,” svarede Espen grædende. ”Siden I hørte alt, hvad der blev sagt derinde, hørte I da ikke også, at lensmanden siden efter tog en anden bestemmelse, at det skulle vente med brevet, til han selv red op til Jungshoved i morgen. Han sagde det, imens han fulgte mig ud, og jeg gik da min vej i mit eget ærinde tilvisse.”

”Lad mig ransage eders lommer,” sagde Ib, som i dette øjeblik ikke vidste, hvad han skulle tro.

”Ja, gerne!” svarede Espen, idet han standsede.

Ib foretog en omhyggelig undersøgelse i kræmmerens klædning, i lommerne, i ærmerne, i foret, men brevet fandtes ikke.

”Tror I mig nu?” spurgte Espen.

”Ja, det får jeg vel!” svarede Ib modfalden. Derefter gik de videre, kræmmeren foran og Ib et skridt tilbage, i tvivl med sig selv, hvad han skulle tænke om brevet.

”Tøv lidt!” udbrød han straks efter. ”Lad mig se eders sko.” ”Å ja,” svarede Espen, og støttende sig til sin stok drog han først den ene, si-

den den anden sko af. Brevet var der ikke.

Gangen begyndte atter, indtil Ib igen standsede med de ord:

”Vi glemte at ransage eders hue.”

Espen tog huen af hovedet og rakte den til Ib, et let og næsten umærkeligt smil bevægede hans læber, men Ibs skarpe og gennemborende blik bemærkede dette smil, og dermed var Espens skæbne afgjort.

Imidlertid viste målet for deres gang sig ved en ombøjning af vejen, Jungshoved slot trådte stedse tydeligere frem fra skoven, der tegnede sig mørkt på det hvide snedække. Kræmmeren åndede friere, ethvert skridt fjernede ham fra den truende fare, allerede så han de mørke skygger, som skildvagterne dannede på volden, tårnfløjene bevægede sig pibende på deres spir. De to vandringsmænd havde nået broen, som førte over noret. Espens kræfter var udtømt, men hans skridt blev længere og hurtigere. I dette øjeblik faldt Ib på en ny tanke. Han tog fat i Espens stok, den lille vægrede sig for at lade ham få den. Ib greb kræmmeren om livet, hævede ham ud over rækværket og lod ham falde ned i graven.

Man hørte et kvalt skrig og et stønnende suk. Fra volden blev en bøsse affyret, men Ib flygtede.

Idet han slap kræmmeren, havde han grebet dennes stok, der var en hyldegren. Espen havde skudt marven ud af den og gemt brevet i det derved fremkomne hul.

Kapitel XVII

Ib opdager rotternes appetit, og Svend træffer gamle bekendte

Oven for Høfdingsgård lå et lille hus, halvt indgravet en bakke, der omgav det på tre sider.

Oppe på loftet sad to personer midt i en stor halmdyng. Den ene var Tam, hvis uheldige forsøg på at forråde Svend man måske mindes. Den anden var Kulsoen, hans kone. Natten før var det lykkedes hende at skuffe sine bevogteres opmærksomhed og undslippe fra Gåsetårnet i Vordingborg.

Tam havde i nogen tid haft tilhold i denne hytte, der kort efter svenskerne komme var blevet forladt af beboerne. Han havde også foretrukket at bo på loftet, først fordi halmen afgav et varmere leje end lærgulvet i stuen, dernæst fordi hans ophold på dette sted var mere skjult og så at sige gjort utilgængeligt, når han drog stigen op efter sig og lukkede lemmen.

Kulsoen lå nedgravet så dybt i halmen, at man kun så hendes hoved, som hun støttede på begge hænder. Tam var i færd med at gøre sig et lille kighul i græstørvane på taget, hvorfra han kunne iagttage enhver, som gik forbi hytten, ude på vejen.

”Men Tam da!” udbrød konen, efter at hun havde udbredt sig over den list, som behøvedes for at slippe bort fra tårnfængslet. ”Hvorfor sidder du der og tier stille, medens du skulle være glad, nu jeg er kommet hjem til dig?”

”Å ja!” svarede Tam med sin læspende stemme og med et udtryk af den inderligste ligegyldighed. ”Hvis du blot havde lidt brød med, for jeg er så sulten, så sulten.”

”Herregud!” råbte konen hånlig. ”Hvorledes skulle jeg skaffe brød, når jeg kun tænkte på at komme ud af det slemme hul for at få min lille mand at se? Om du tog dig noget til, fik vi vel råd til føden.”

”Hvad skulle jeg tage mig til,” svarede Tam, ”andet end det, jeg gjør-

de? Jeg huggede en lang våge i isen nede ved åen og stillede min ruse ud, men ålene kom ikke. Det går ikke på den vis!” tilføjede han klagende. ”Gud give, jeg aldrig havde ladet mig forlokke til den skammelige handling mod Svend. Han skaffede os dog føden og imellemstunder noget derover.”

”Handlingen var ikke så fejl, siden der var tredive sølvdaler at fortjene, du bar dig blot forkert ad, som du altid plejer; men det hjælper ikke at kævles mere derom. Hvor har du gjort af børnene?”

”Den ene tuskede jeg bort til en skærslipper for en lammeskindskofte og to kavringer, at han skulle trække hans bør.”

”Hvem af dem var det?”

”Den ældste, som havde flest kræfter.”

”Det kunne jeg tænke mig,” sagde konen. ”Du har aldrig ment ham det godt, siden du ikke var hans fader.”

”Å, af den grund kunne jeg jo have tusket dem alle tre bort; men den næste kom ned til Egitsborg for at passe herremandens hundegård og løbe ærinder i byen, og min søster tog den yngste til sig for at – Tys, stille, der kommer nogen agende her op til huset.”

”Hvem er det?” hviskede Kulsoen, idet hun nysgerrigt strakte sig ud af halmdyngen.

”Jeg kan ikke længere se dem, siden de kom huset så nær, men vi får dem vel at høre ret snart, når de går ind i stuen. Lad os blot være stille og lytte til.”

Nede i gården holdt på samme tid en lille slæde og en hest, som to personer var i færd med at spænde fra. Den ene var næsten skjult af en stor filthat, hvis skygge faldt ned over pande og kinder. Omkring de temmelig brede skuldre hang en blåstribet hvergarns kåbe, kantet med katteskind. Den anden var en høj og bondeklædt mand. Nøjere

betragtet viste begges ansigter bekendte træk; det var Svend Gjønge og Ib, der således begyndte deres vandring med skatten fra Vordingborg.

Svend havde købt slæden og fruentimmerdragten af en marketenderske, som drog omkring på landet blandt svenskerne og solgte mjød og øl.

”Jeg tænker, vi kan lade mjøden blive liggende på slæden natten over,” ytrede Ib dæmpet. ”Skulle den tage skade, bliver det svenskerens sag. Til det andet anker har jeg allierede fundet en plads.”

”Hvor?”

”Hist henne under halmen i fårestien. ”

Svend smilede, kiltrede sin kjole op og hjalp Ib med at bære det ene anker, som lå bagest på slæden, ind i et lille skur. De løste hesten og førte den efter sig ind i stuen.

”Det er et godt natteherberg, vi fandt os,” udbrød Ib, efter at have bundet hesten i et hjørne af stuen og rystet en foderpose ud foran den. ”Jeg kendte lidt til folkene her! Ridefogden gav dem hus oppe på gården, da herskabet var rejst ind til København, og siden har her knap været et menneske.”

”Hvoraf ved du det, Ib?”

”Den gang, jeg åbnede døren, løb rotterne omkring på lergulvet, og sneen, som er føget ind igennem skorstenspiben, ligger stivfrosset her på arnestedet.”

”Jeg må love, at vi mødes så snart igen,” sagde Svend; ”du har et skarpt blik.”

”Såmænd!” svarede Ib med et selvtilfreds nik. ”Gud fader gav mig to rare øjne, og tater folkene lærte mig at bruge dem, medens vi vandrede sammen i min barndom.”

Så satte han en stor tværsæk op på bordet. Svend tog sin fyrton-

de frem og slog ild for at tænde en lyspind. Det varede længe, inden tønderet ville fænge; da det endelig begyndte at gnistre, var det ham umuligt at få Lyspinden i brand.

Ib stod og så til, han smilte og udbrød:

”Ja, i den kunst er jeg din overmand; lån mig tønderet, så skal du se, hvor let det går.”

Svend gav ham fyrtønden, og han tog et stykke af en grankogle op af lommen, knuste nogle af dens harpiksholdige frøhuse mellem fingrene og lod dette pulver falde på tønderet, som derved straks blussede op i flamme.

”Den måde har jeg også lært af natmandsfolket,” sagde han leende, medens han tændte Lyspinden og stak den fast mellem stenene på arnestedet. ”Hvad siger du nu, om vi gjorde os et godt bål for at drive kulden ud af stuen?”

”Blot det ikke ses, om nogen vejfarende kommer forbi,” svarede Svend, i færd med at drage de medbragte levnedsmidler op af tværsækken.

”Vi kan jo dække glughullerne til. Her er min kofte, hæng den for; imens går jeg ud og tapper os en kande mjød af vor tønde på slæden.”

Hele denne samtale blev hørt af Tam og Kulsoen ovenfor; de havde lagt sig langs hen ad gulvet med hovedet ned mod de løse brædder og kunne gennem de talrige åbninger og sprækker iagttage alt, hvad der skete i stuen.

”Hører du?” hviskede Kulsoen under den larm, som Ibs bortgang forårsagede. ”De har et mjøddanker ude på slæden.”

”Ja, og dejlig mad på bordet,” svarede Tam; ”hvem der kunne få sig et lille stykke deraf!”

Efter at Svend havde hængt Ibs kofte og sin egen kåbe over de to

små vinduer, gik han ud af stuen for at overbevise sig om, at lysets skin ikke var synligt på vejen. I det samme rejste Kulsoen sig op fra gulvet og skød et af loftsbrædderne til side.

”Hvad er det, du gør?” spurgte Tam. ”Tænk på, lille Boel, at det gælder mit ringe liv, om de opdager vort skjul.”

”Tænk du på, at jeg må sørge for lidt aftensmad til os to fattige stakler!” svarede Kulsoen.

”Aftensmad?” gentog Tam uden at forstå, hvad hun mente. Kulsoen lod sit svar bero med at rykke en af de lange tækkekæppe ud, som sammenholdt taget, derpå lagde hun sig hen over gulvet og stak kæppen igennem åbningen ned i maden.

”Se, her har vi nadvere,” hviskede hun tilfreds og drog et havrebrød op på spidsen af kæppen. ”Men skam få dig, du lækkersultne! Du vil bestemt have sul til brødet. Jeg kender dig.” Hun stak på ny sin stok ned igennem åbningen, og denne gang fiskede hun sig en stor kødpølse.

Tam havde uden at mæle et ord og med en yderlig forbavselse været vidne til dette.

”Ak, Boel, Boel!” hviskede han, da pølsen kom op gennem loftet. ”Lad det nu være nok; der times os en ulykke, når de kommer ind igen og ser, at maden er borte.”

”Ja, du snakker, som du har forstand til,” hviskede Kulsoen. ”Fattigfolk som vi har ikke råd til at vrage, og det er nok ikke hver kvæld, Vorherre er så god at skikke os slig rar mad. Nu har jeg sørget for vor nadvere, men må jeg ikke også tænke på en lille mundfuld til vor middagsmad i morgen?”

Under disse bemærkninger drog hun med det tidligere held nok en kavring og en lille knapost op igennem hullet og havde atter fået stok-

ken ned til en ny fangst, da der hørtes skridt uden for døren. Kulsoen drog kæppen tilbage og skød brættet hen på dets plads igen. I samme øjeblik trådte Svend og Ib ind i stuen.

Ib udstødte et skrig, da han satte mjød dunken på bordet og opdagede det begåede rov. Hans ansigt udtrykte den dybeste overraskelse.

”Hvem har taget vor gode mad?” udbrød han. ”Se engang!

Bordet er næsten tomt, og ingen af os har endnu fået det ringeste.”

Svend var naturligvis ikke i stand til at give nogen oplysning, og begge udtrykte sig i formodninger, til megen opbyggelse for ægteparret, som imidlertid ovenover gjorde sig til gode med deres bytte.

”Der må nogen have listet sig ind i stuen, medens vi var ude,” ytrede Ib.

”Og vi skulle ikke have set dem gå bort?” svarede Svend med et skuldertræk.

”Det er også sandt. - Nu begriber jeg alt. Det er rotterne, som har stjålet maden.”

”Rotterne,” gentog Svend, ”to brød, en ost og en pølse, man skulle næsten ikke tro, at de kunne løbe bort med så meget.”

”Ja, ved du hvad, Svend, man skulle næsten heller ikke tro, at maden kunne løbe bort af sig selv. Rotterne eller nissen har taget dem, og jeg holder på det første, siden jeg har set flere rotter end nisser.”

”Gid det må bekomme dem vel!” svarede Svend smilende.

”Nu vil vi tage til takke med det, de har ladet os beholde tilbage.”

Måltidet fandt sted under en uafbrudt tavshed. Da endelig Ib havde aftørret sin kniv og stukket den i bæltet, udbrød han:

”Synd og skam var det, at vi satte os til bords uden bøn, men Vorherre regner os vel ikke så nøje i krigens tid, og sin bøn skal han få alligevel, når jeg lægger mig til ro i halmen. Lad mig nu høre, hvad

plan du har udfundet for at bringe vor mjød tønde til dens bestemmelsessted.”

”Jeg tænker, vi farer fort, som vi har begyndt.”

”Ja, men vil det gå på den vis? Vi får vist megen fortræd undervejs, helst da sagen begynder at spørges. På det korte stykke vej, vi har draget, er allerede tre vidende om vor hemmelighed.”

”Hører du?” hviskede Kulsoen til Tam. ”De har en hemmelighed sammen, den må vi se at komme under vejrs med.”

”Den første er kaptajn Manheimer, som vi formeldte vor hilsen i kirken, han var så ivrig efter at få dig i tale forleden, at han knap lader det blive ved det ene forsøg; den næste er lensmanden Tyge Høeg og den tredje - ja, Gud nåde hans sjæl, han er der, hvor de to andre burde være. - Ad hvilken vej har du tænkt dig, at vi skal drage?”

”Op igennem Jungshoved skove,” svarede Svend, ”der har jeg sat to af mine mænd stævne; så lister vi os gennem landet mod vest indtil norden for Køge by og derfra over isen ad København til. På hele vejen vil vi træffe gjøngerne, men for hver to mil har en mand en hest til rede for os, at vi kan fare hurtigere. Det må gå, lille Ib!” tilføjede Svend, idet han lagde kniven bort og stirrede stift hen for sig, ”thi jeg har sat min ære og velfærd i pant derpå, min egen og -”

”Din egen og hendes med,” tilføjede Ib sagte.

”Hvis?” spurgte Svend.

”Hende, som du aldrig har vovet at nævne for mig, lad være, jeg kanske er den eneste i hele verden, du kan have fuld tillid til. Hvem er der vel foruden mig, som kender alt fra den første begyndelse af? Det er også mig, der mener dig det bedre end alle andre til hobe. Nu snakker vi kun sådan derom, men jeg gik og kikkede efter dit ansigt, hver evige gang jeg hørte, at du vendte hjem fra slottet, fra hende, for at se, om du

var glad, eller om hun havde gjort dig imod. Du må tage det for, hvad du vil, men jeg lod også et par ord falde til Vorherre i min aftenbøn, at han nok kunne gøre jer to lidt til gode.”

Svend rakte ham hånden.

”Ak, lille Ib!” svarede han blødt og dæmpet. ”Hvorom vil du vel, at jeg skulle tale? Jeg er en ærlig mand, og jeg er gift med din egen søster.”

”Ja, det er så. Du giftede dig med Ane for at frelse frøkenen. Din onde skæbne lod dig slutte dette ægteskab, som hverken blev velsignet af Gud eller mennesker.”

”Å nej, endda!” svarede Svend. ”Den onde skæbne er kun vor egen ufornuft, jeg tror ikke på en anden. Hvad der er sket mellem mig og jomfru Parsberg, lige fra vi var børn, tør alverden vide, men forlang ikke, at jeg skal tale om hende; jeg får at bære mine tanker i løndom, - mine tanker og mine sorger.”

”Men hvis hun volder dig sorg, Svend, så lad hende fare; hun står dog over dig i vilkår og formue, og I passer ikke ret for hinanden.”

”Det kan være, du siger sandt, Ib, jeg har tænkt det samme. Men jeg mener ikke, at hun volder mig sorg,” udbrød han hurtigt, som om han skyndte sig at bort jage den skygge, Ibs ord kastede over samtalegenstand. ”Tværtimod!” udbrød han med et lykkeligt smil og strålende øjne,

”hvad for en modig bedrift, folk vil komme til at spørge, i den har hun tilvisse større lod og del end både kongen og mit fødeland; derfor tænker jeg også, vor plan vil lykkes.”

Ib beholdt den hånd i sin, som Svend under disse ord rakte ham, hans brune kinder glødede, og hans små øjne strålede, medens han svarede:

”Jo, vist vil den lykkes, min svoger og kære broder, for jeg har jo

også noget at vente ved samme lejlighed.”

”Hvad mener du?”

”Ak ja, jeg har lagt en lille plan for mig selv. Tænder du måske ikke, at jeg lige så vel som du har en ting at gå og pønse, den jeg blot ønsker ville lykkes ret? Forskellen imellem os er, at du bærer din plan i hovedet, jeg bærer min i mit hjerte.”

”Eja!” udbrød Svend. ”Der betror du mig jo noget helt nyt.”

”Det er ellers gammelt nok,” svarede Ib i samme spørgende tone som hidtil, ”for lige siden jeg i fjor blevet ærligt menneske, fik jeg sindelag på en lille pige oppe ved Holmegårds mose. Du smiler, Svend! Ja, mine tanker flyver som svalen i regnvej, langs med jorden. Men bliver jeg kun til noget retskaffent, banker jeg på hos fogeden, hendes far, og beder ham om jaord for den lille Inger. Bringer vi nu den trinde mønt lykkelig og vel hjem til kongen, så tager du din part af æren, og det er den bedste, siden det er dig, der styrer og står for det hele, men alligevel kan det træffe sådan, at kongen eller de høje herrer giver os forlov til at ønske nogen belønning; ved du så, hvad der sker? - Dronningen gjorde mig til sin stridsmand, kongen gør mig måske til sin vagtmester, så går jeg hjem i min dejlige uniform og banker på som frier hos Ingers fader.”

Da Svend Gjønge og Ib næste morgen kørte bort fra hytten, begyndte solen at komme frem over de mørke skove, som strakte sig langs med kysten. Luften var klar og skyfri; store flokke af skrigende krager fløj hen over markerne. Svend sad foran på slæden, iført sin fruentimmerdragt og med filthatten dybt nedtrukket i panden. Ib havde dannet sig et sæde af fodersækken på den bageste tønde.

Men oppe fra et glamhul på gavlen af hytten kikkede et blegt og indfaldent ansigt ud efter den lille slæde. Det var Tam, som, da han vågne-

de, faldt i den dybeste forundring ved at finde sig alene på halmloftet. Kulsoen havde forladt ham om natten, uden at han mærkede det og tillige uden at meddele ham grunden til sin bortgang. Den lille stige, som han aftenen før havde draget op efter sig på loftet, lå om styrtet i sneen neden for gavllugen og antydede den måde, på hvilken hun var kommet bort.

Svend Gjønge valgte en vej langs det bugtede åløb, der fører fra søen ved Lekkinde, og under hvis høje brinker de håbede at være skjult for svenskernes strejfpatrouiller.

”Se, hvor kønt solen kommer frem der ovre bag skoven,” sagde Ib, ”det spår os en lykkelig dag.”

”Ja, måske,” svarede Svend, ”men ser du dernede ved hulvejen, hvor kønt de svenske ryttere kommer frem, hvad mener du, de spår os?”

”Vi har jo vore papirer,” hviskede Ib, idet han skelede ned mod det betegnede sted for ikke at dreje hovedet.

Straks efter hørtes hestetrav, og fire ryttere kom jagende hen mod slæden. Ib tog sin hue af og hilste, Svend blev siddende med tømme i hånden, krumbøjet og tilsyneladende forkommen af den skrappe morgenkulde.

”Hvad bringer I der på eders sluffe?” spurgte korporalen for rytterne.

”Lidt mjød og en god drik pors,” svarede Ib.

”Djævelen sluge eders pors! Lad mig smage mjøden,” sagde korporalen.

Ib tappede et bæger, svensken drak.

”For en ulykke, I kujoner!” råbte han efter at have tømt bægeret. ”Mjøden er jo halvfrossen og dygtig spædet med vand. Har I forlov at

handle med krigsfolk?”

”Å, ja,” svarede Ib, idet han fremdrog den skrevne tilladelse. Korporalen kastede et blik på det smudsige papir og rakte ham det tilbage igen.

”Det er i sin orden,” sagde han. ”Hvor agter I eder hen?”

”Ad Jungshoved til.”

”Det træffer sig sært heldigt. Jeg kommer netop den samme vej hen imod middag, så kan I huske at kræve betaling for mjøden. - Drag eders vej i fred.”

Med disse ord red rytterne videre.

”Jeg tror de lo ad os,” sagde Ib, da slæden var kommet så langt bort, at hans ord ikke kunne høres.

”Den fornøjelse kan vi unde dem, de brave folk,” svarede Svend, ”siden de lod os beholde vore penge. Men enden er ikke endda; vi træffer vel flere af deres kammerater, efterhånden som vi nærmer os Jungshoved.”

Svends formodning blev straks efter stadfæstet, idet man atter hørte hestetrav hen over den frosne jord. Ib rejste sig op på slæden og så en afdeling ryttere komme frem mellem bakkerne. Så snart svenskerne fik øje på det lille køretøj, red de hen mod det. Svend lod hesten gå skridt for skridt, Ib bøjede sig over ham og hviskede:

”Denne gang kniber det, jeg kender den uniform, karlene bærer. Det er grev Fersens dragoner. Mage til dem, vi plyndrede og bandt i skovhytten ved Gjerderød.”

”Ti stille,” svarede Svend, ”jeg ser det nok. De agter vel kun at gøre samme handel som nylig deres kammerater.”

Dragonerne red imidlertid hen på siden af slæden og befalede Svend at holde stille. Anføreren gentog omtrent et liggende spørgsmål, som

tilforn var blevet dem gjort, Ib svarede på samme måde.

”Har I svenske høvedsmandens tilladelse til at forhandle eders varer?”

”Ja, strenge herre!” svarede Ib og leverede vagtmesteren beviset.

”Hvem af jer ejer værtskabet?” vedblev vagtmesteren.

”Det gør min moster der,” svarede Ib; ”men hun er gammel og lider af tandværk, derfor har hun ondt ved at tale og bad mig følge af by med sig.”

”I kan drage eders vej,” ytrede vagtmesteren og vendte sin hest bort fra slæden.

”Å, tøv en lille kende forinden,” råbte hans sidemand, idet han pludselig bøjede sig ud over hesten og med spidsen af sin pallask løftede Svends filthat i vejret. Dragonerne udstødte et forundrigsråb, da de så et mørkt og skægget ansigt komme til syne under hatten. De drog pistolerne ud af sadelhylstrene.

”Ti tusind skok djævløse tage dig!” råbte korporalen med en hånlig latter, ”så tavs som du bliver siddende lige over for dine gamle bekendte. Se engang ret på mig og sig, om du kan mindes mit ansigt fra sidst?”

Ved det første blik på denne mand havde Svend genkendt korporalen, hvis uniform han benyttede ved sit møde med oberst Sparre, det næste overbeviste ham om, hvor umuligt ethvert forsøg på flugt ville være i denne kreds, hvorfra otte truende pistolløb pegede imod ham.

Svend rejste sig fra slæden og kastede kåben tilbage. ”Korporal!” udbrød han. ”I har ikke taget fejl, jeg er Svend Gjønge.”

Det udråb, der fulgte efter disse ord fra enkelte af dragonerne, blev kun bemærket af Ib, som hævede hovedet og så sig omkring i kredsen med en ubeskrivelig mine af selvtilfreds vigtighed. Han begreb, at Svend havde fattet sin plan. Denne vedblev:

”Jeg er eders fange, og I har i dag fortjent tredive sølvdalere.”

”De skulle være højst velkomne,” sagde korporalen muntert; ”jeg skal drikke dem op på din sundhed.”

”I kan gøre mig en større tjeneste,” ytrede Svend. ”Når jeg kommer op til Jungshoved, bliver jeg hængt, men hjemme har jeg en kvinde og et lille barn. Må jeg ikke skikke dem en hilsen til afsked med min kammerat?”

”Jeg tænker, at din kammerat følger med os.”

”Å ja, men den stakkels bonde der har intet ondt bedrevet og står ikke i ledtog med mig; obersten vil give ham fri igen.”

”Kan være muligt,” svarede korporalen, som ikke syntes at genkende Ib.

”Så tal da til ham, men fat dig kort.”

Svend bøjede sig over mod Ib og hviskede til ham: ”Giv dig til at græde.”

Ib adlød øjeblikkelig og stak i en hylende gråd.

”Ser du den våge, der er hugget hist henne i åen? Når vi kommer lige ud for den, skærer du rebet over på tøndens og lader den rulle over sluffen, ned ad brinken. - Tud dog, tud!”

Ib hylede i overordentlig høje og langtrukne toner.

”Isen vil briste ved tøndens vægt,” vedblev Svend, ”og vi har vor skat forvaret. Tag blot nøje kending på landet ud for det sted, hvor den synker ned.”

”Nå, er du snart færdig?” råbte korporalen.

”På minuttet!” svarede Svend og tilføjede hviskende: ”Har du forstået mig?”

”Jeg har tabt min kniv.”

”Så lad, som om du omfavner mig, og træk min ud af bæltet.”

Ib adlød og lod med en taters behændighed kniven forsvinde under sit trøjeærme. Svend trådte tilbage mellem dragonerne. Korporalen vendte sig mod Svend: ”Siden du holder af at age, så sid kun op igen og pisk på din krikke, at vi kan komme af sted til slottet.”

Svend kastede et blik til Ib, som denne besvarede ved at lukke det ene øje, derpå tog han tømmerne og drev på hesten. Dragonerne omringede slæden på tre sider. På den fjerde og ubevogtede side gik vejen langs med den stejle brink, nedenfor hvilken åløbet snoede sig.

Ib havde atter indtaget sit forrige sæde på den bageste tønne; medens han tilsyneladende svøbte hestedækket sammen over sine fødder, lykkedes det ham ubemærket at overskære rebet på tønden, således at denne fra nu af kun holdtes fast på sluffen af sin egen tyngde. Da de kom lige ud for vågen, drejede Svend hesten ud på randen af brinken og gav den et slag med piskan. Hesten sprang i vejret. Ib udstødte et skrig og lod sig falde ned i sneen, medens han gav tønden et heftigt stød ud af sluffen. Tønden rullede ned over brinken, i begyndelsen langsomt, men med stedse tiltagende fart, og forsvandt straks efter i åen i den våge, som Tam havde hugget til sin åleruse.

Hele dette optrin foregik så pludselig og naturligt, at ingen af dragonerne mærkede den begåede list. Da Ib styrtede ud over slæden, blev den almindelige opmærksomhed ledet bort fra tønden. De troede, han gjorde et forsøg på flugt, og greb til pistolerne. Men Ib blev liggende i sneen og jamrede sig. Da han endelig rejste sig, udbrød han:

”Gudskelov, det var kun porsetønden, vi forliste; mjøden har vi endnu tilbage.”

Korporalen slog en høj latter op og svarede:

”Jeg tænker, at det så omtrent kunne falde ud på et for dig, min ven! Det skulle gå til som djævels, hvis du fik godt enten af den mjød eller

pors, I fører med jer. Nu op igen og hold dig fast, eller jeg lader dig surre til sluffen.”

Ibs og Svends blikke mødte hinanden med et meget talende udtryk.

”Tre stene,” mumlede Svend halvhøjt.

”En trærod på den anden side åen,” hviskede Ib.

Det var de forskellige kendemærker, de havde taget for at genkende stedet, hvor porsetønden rullede ned i vågen.

En gårdhund

I den mellemtid, Svend havde været beskæftiget nede i Vordingborg, var de svenske troppers antal omkring Jungshoved blevet betydelig forøget. Alle nærliggende landsbyer havde modtaget deres indkvartering, af hvilken talrige strejfkorps blev udsendt for at opdrive levnedsmidler og især foder til hestene, hvorpå armeen begyndte at lide følelig mangel.

Som følge heraf traf dragonerne på flere af deres kammerater, endnu inden de nåede skoven. Korporalen fortalte om den vigtige fangst, han havde gjort, og de sidstankomne sluttede sig da til rytterne, så at svenskerne udgjorde et temmelig stort antal, idet de drog ind på slottet. Midt i dette optog sad Svend i sin fruentimmerdragt, genstand for en mængde nysgerrige blikke, uden at han syntes at agte derpå. Hans træk udtrykte en dyb alvor, men tillige en mands bestemthed og fatning. Flere gange så man ham læne sig tilbage på forsædet og hviske nogle ord til Ib, som denne besvarede med et næsten umærkeligt hovednik.

Idet dragonerne red ud af Ørremandsgårds skove og kom til broen, der førte over noret, hvorfra hele slottet viste sig for dem, red korporalen i spidsen for toget.

Først da sluffen standsede, og dragonerne trængte den sammenslimlede masse tilbage, opdagede korporalen til sin forskrækkelse, at den ene af hans fanger manglede. Ib var forsvundet, uden at nogen havde lagt mærke dertil.

Da slæden holdt i gården, slog dragonerne kreds omkring den.

Korporalen steg af hesten og gik op på slottet for at melde sig hos oberst Sparre.

Imidlertid forøgedes tilskuernes mængde bestandig omkring Svend. Hans triumfer havde for ofte været omtalte og frygtede til, at man ikke skulle glæde sig over hans ydmygelse. Hans forklædning gav desuden

forøget anledning til morskab og til en mængde indfald, som blev modtaget med almindeligt bifald.

Svend syntes at være uden sans for alle disse ytringer. Han blev siddende på slæden, indsvøbt i den blå hvergarns halvkåbe, og stirrede stift hen for sig. Af og til forandrede dette blik sin retning og hævedes op mod et vindue i øverste etage, hvis gardiner vel var nedtrukne, men mellem hvilke der dog flere gange viste sig et smukt, kvindeligt hoved, hvis mørke øjne syntes at møde gjøngens.

Blandt mængden var der især en ung halvmåneblæser, som udmærkede sig ved sin platte skæmt, og hvis indfald blev modtaget med lydelig jubel. Svends vedvarende ligegyldighed og kulde opirrede ham; for at bringe større afveksling i spøgen løftede han filthatten af hans hoved. Ved denne fornærmelse syntes Svend endelig at være vågnet, han kastede et blik fuldt af foragt omkring sig og udbrød:

”Hvorfor lader du mig ikke være i fred? Nu taler du kun sådan og er vigtig, medens du ser et halvt regiment kammerater omkring dig, men om vi engang mødes, hvor sol og vind var lige skiftet, ville knap et rottehul være dig lille nok til at krybe i skjul for mig.”

”Min tro om jeg ville,” svarede halvmåneblæseren, opirret over, at fordelten i øjeblikket syntes at være på Svends side; ”snarere skulle jeg prøve med min klinge at gøre et rottehul i dig, som både sol og vind kunne kikke ind igennem.”

Under disse ord lod han sin sabel udfordrende kredse omkring i luften. Fangen stod oprejst ved siden af slæden. Med en lynsnar bevægelse samlede Svend kåben over sin venstre arm og afbødede med den det hug, svenskeren førte, og idet han sprang ind på ham, rev han ham klingens ud af hånden og kastede ham tilbage blandt mængden.

Endnu før den uheldige trompeter havde rejst sig, trådte Svend hen

til en gammel, gråhåret og arret vagtmester, der hidtil havde stået rolig og alvorlig i kredsen og smøget sin pibe.

”Min herre vagtmester!” sagde Svend. ”Tag dette barns klinge, og om I holder det for umagen værd, så lær ham, at det kun er den feje, der håner en værgeløs fange.”

”Ti tusind ulykker fare i ham, om han skal komme til at mæle et ord mere,” svarede den gamle, idet han stak sin pibe ned i frakkelommen og med lange skridt gik hen til klyngen, som omringede trompeteren.

Straks efter viste Sparre sig på trappen, ledsaget af korporalen. Kredsen åbnede sig, og obersten trådte hen til Svend. Han betragtede ham nogle øjeblikke, før han udbrød:

”Nå, så mødes vi engang igen, Svend Gjønge!”

”Ja, strenge herre!” svarede Svend. ”Det er ikke sket med min vilje.”

”Han kan lade sine folk sidde af, korporal!” sagde obersten.

”Fangen skal undersøges, og to mænd bevogter ham her nede i gården, indtil general Vavasor vender tilbage.”

Korporalen hilste og førte Svend ned i kælderen.

Jungshoved var nu så opfyldt af stridsfolk, at det ikke kunne rumme flere. Da Karl Gustav vedblev at drage sine soldater sammen på Sjælland, for under den påtænkte belejring af hovedstaden at have reserven nærmere, var man nødsaget til at optage slottets baggård til barakker. Denne baggård vendte ud mod skoven. Barakkerne blev opført i lange rækker af grene og halm og så lave, at et voksent menneske ikke kunne stå oprejst i dem.

Samme dag, Svend kom til slottet, var det blevet de nærmestliggende herregårde pålagt at levere halm til en ny række hytter, som man oprejste til en afdeling af general Vavasors regiment. Vindebroen var ladet nede, og hovedporten stod åben, medens bønderne kørte ind og

ud med deres høstvogne.

Da Svend blev ført tilbage til gården, bar han sin sædvanlige dragt, som hidtil havde været skjult under fruentimmerkjolen. Korporalen førte ham med bagbundne hænder til en sidemur i forgården og gav to drabanter befaling til at bevogte ham.

”Spænd eders pistoler,” sagde han, ”stil eder på hver side af manden og hold skarp vagt. Jeg vil ikke give en styver for eders liv, om I lod ham slippe løs, heller ikke tillades det nogen at tale med fangen, og skulle han vise tegn til at løbe bort, så giver I ham hans rest, det bedste I har lært.”

Efter disse formaninger strøg korporalen sin knebelsbart opad mod øjnene, nikkede med et blidt smil til Svend og begav sig op ad trappeperne til obersten for at modtage den udlovede belønning for Svends pågribelse.

En halv time efter kom general Vavasar, omringet af sin stab, ridende ind over vindebroen. Sparre modtog ham neden for slotstrappen og underrettede ham om den gjorte fangst. Vavasar syntes ikke at dele oberstens glæde, hans sorte og tykke øjenbryn trak sig tættere sammen, medens han gik hen over gården til Svend.

”Eja, stratenrøver,” udbrød generalen, ”har vi endelig fået dig fat?”

”Ja, endelig,” svarede Svend koldblodigt.

”Ved min himmerigs part, om vi ikke skal holde så fast på dig, galgenfugl, at du aldrig slipper løs tiere.”

”Eders ord skal stå til troende, strenge herre! I har bundet mine hænder og berøvet mig mine våben, så selv en liden pøg tør vove at skælde og håne mig.”

”For den sags skyld kunne man gerne have ladet dig beholde hænder og våben til brug, jeg tror ikke, du skal skade os mere.”

Svend lod sit svar bero med at trække på skuldrene. Generalen lagde ikke mærke dertil, han stod fordybet i sine tanker; pludselig knyttede han hænderne og hævede dem truende mod Svend, idet han udbrød:

”Skurk, stimand! Hvor er min søn? For to dage siden red han bort fra slottet, og indtil nu er kun hans hest blodig og såret vendt tilbage.”

”Eders søn!” gentog Svend. ”For sandt, strenge hr. general, jeg kender ham ikke. Ude på marken og i de dybe skove har vi sjældent den skik at spørge en fjende om hans navn, før vi fælder ham, og selvom han havde nævnt det, synes jeg dog ikke, at navnet er så skræksomt, at vi derfor skulle have ladet ham fare i fred.”

Generalen var synlig behersket af sin smerte, han vendte sig om og forlod Svend. Oberst Sparre fulgte ved hans side.

”Hvad mener generalen, at vi skal gøre med synderen?” Disse ord bragte Vavasor til at standse.

”Hvorfor spørger I mig derom, hr. oberst? Jeg mener, at svenske kongen har skrevet sin krigslov tydelig for alle. Før ham uden for slottet og skyd ham.”

”Men dagen hælder, og mørket falder på.”

”Bind ham en lygte på hovedet, så har karlene et sikkert mål at skyde efter.”

”Hvor mange mand skal jeg skikke ud dertil?” spurgte den omstændelige oberst.

Generalen gjorde en fortrædelig bevægelse med hovedet og svarede, idet han gik op ad trapperne: ”Skik ud så mange, I lyster, så mange, som han har knapper i sin trøje.”

Vavasor gik op i slottet, oberst Sparre vendte tilbage til Svend.

”Din dom er fældet, Svend Gjønge!” udbrød han med en hævnfryd, som han forgæves søgte at skjule. ”Om en time vil du blive skudt.”

”Jeg ventede mig ikke bedre,” svarede Svend roligt.

”Har du ellers noget ønske forinden?”

”Å nej; alt fra den første dag, jeg begyndte på hærværk mod svensken, var jeg beredt på at dø, og I kan tro mig, min herre oberst,” tilføjede han med et smil, ”i den tid har jeg ofte været døden nærmere end i dette øjeblik.”

”Ønsker du, at feltpræsten skal læse dig en herrensøn forinden?”

”Ja tak!” svarede Svend.

Sparre gik hen til vagtstuen, uden for hvilken nogle af soldaterne havde været vidne til det foregående optrin. Obersten nævnede en af soldaterne ved navn og drog ham afsides med sig nogle skridt hen i gården.

”Bent Arvedsøn!” udbrød han. ”Fra du var en lille pøg, har jeg gjort vel imod dig og dine gamle forældre, der havde deres tilhold og pleje hjemme i Upland på min gård. Det er første gang, jeg minder dig derom, og det sker, for at du nu skal gøre gengæld mod mig, så godt du mægter.”

”Ak, hr. oberst!” svarede den unge soldat troskyldigt. ”Jeg vil lade mig slå ihjel to gange for eder, nådige herre!”

”Derom er talen ikke, det gælder blot om, at du udvælger dig seks mand af dine kammerater, folk, som du kender nøje, og til hvem du sætter din fortrøstning. I lader eders karabiner og tager post, enhver ved sin dør, som fører herved fra slottet. Ingen af de menige tør komme ud i gården, langt mindre nærme sig fangen, uden at han har sin foresattes tilladelse dertil. Selv skal I give nøje agt på, hvad han foretager sig, og ved det mindste mistænkelige tegn går I hen til ham, sætter ham eders karabiner for brystet og trykker af. Dermed har I fuldbyrdet generalens og min vilje. - Har du forstået mig?”

”Nøjagtigt, strenge herre!” svarede soldaten. ”I kan stole på mig. Eders befaling skal blive efterkommet.”

”Godt, følg så med til synderen,” sagde obersten og vedblev, da han kom hen til Svend:

”Da du før sagde, at du tilforn havde været døden nærmere end nu, pønsede du bestemt på at spille os en streg! Vi vil se at forhindre det. Forgangen da vi mødtes i skoven, lovede jeg dig mere, end jeg kunne holde, denne gang vil jeg se at holde mere, end jeg lover. Gå hen, Bent, og prøv, om båndet om hans håndled er knyttet forsvarligt, og hvis du kan, så gør det længere.”

Bent adlød.

”Soldat,” udbrød Svend, ”du binder mig jo, som om du var en slagter.”

”Det er ikke min mening,” sagde Sparre; ”stram blot knuden således, at han ikke kan få hænderne fri, dernæst gør vi den løse ende fast hist henne i muren.”

Med disse ord pegede obersten på en tyk jernring, som var indmuret i væggen. Svend fulgte dem godvilligt derhen og lod sig binde fast til ringen.

”Se så, lille Svend!” vedblev obersten, ”nu har jeg bragt mine anstalter tilende, prøv du nu dine, og hvis du kan slippe fri, vil jeg holde dig for den snildeste karl i Danmark. Farvel, og Gud være din syndige sjæl nådig.”

”Det håber jeg, han vil,” svarede Svend med den samme urokkelige ro, han hidtil havde vist. ”I glemmer vel ikke at sende mig feltpræsten, hr. oberst?”

”Han skal komme ret straks, og når du ser ham, Bent, følger du med og bliver stående her henne i tre skridts afstand fra dem.”

Noget efter lød en tromme inde i baggården. Obersten lod en afdeling soldater kalde sammen, og man så disse begive sig med hakker og spader ud over vindebroen for at gøre en grav til Svend der, hvor henrettelsen skulle finde sted.

Bent Arvedsøn havde imidlertid udvalgt sine seks mand og opstillet dem således, at alle udgange fra slottet var bevogtede; selv tog han plads neden for hovedtrappen og vendte bogstavelig talt ikke sine øjne fra fangen.

Svend lænede sig til muren, hans pande var rolig og glat, uden spor af sorg eller lidenskab, og dog foregik der indenfor i disse øjeblikke et mørkt og sørgeligt drama, medens han så sine planer hindrede, sit håb tilintetgjort og overfor sig i vinduet bag de halvt sammentrukne gardiner hende, der havde givet disse planer håb og næring. Straks efter at Bent havde fordelt posterne, åbnedes døren ovenfor trappen og en mand viste sig, iført en kort, gejstlig kappe, store ridestøvler og rygende på en pibe. Det var feltpræsten.

”Nu, Bent Arvedsøn!” udbrød han, idet han slukkede piben og stak den ned i sidelommen, ”hvor har vi så den ulykkelige misdæder, jeg kommer for at berette?”

”Det er ham, som står hist ved muren,” svarede Bent, ”men om ærværdige fader tillader det, så følger jeg med derhen, som min ordre lyder.”

”Følg kun med,” sagde præsten, ”oberst Sparre har forklaret mig sin vilje.”

Præsten gik hen til Svend. Soldaten stillede sig med karabinen ved foden i tre skridts afstand, så at han kunne høre ethvert ord, der veksledes med fangen.

”Min søn!” udbrød den gejstlige med en høj og gennemtrængende

stemme. "Når man går til sin død, trænger man til religionens trøst."

"Det er sandt, herre! Man trænger også til den, medens man lever," svarede Svend.

"Hvad vil du sige dermed?" spurgte præsten, som ikke var forberedt på denne afbrydelse.

"At jeg er af samme mening som I, og derfor har jeg aldrig glemt Gud, siden jeg i min barndom lærte ham at kende."

"Du er altså forberedt på den skæbne, som venter dig?"

"Forberedt!" gentog Svend med et hovmodigt smil. "Har I aldrig hørt mit navn nævne, ærværdige herre?"

"Jo, tilvisse, alt fra den første dag, vi kom til landet."

"Hvor kan I da som en lærd mand tro, at man begiver sig i kamp med en fjende og øver det, jeg har øvet, og vover, hvad jeg har vovet, uden at være forberedt på døden?"

"Men om så er," svarede præsten, "hvorfor har du så begæret mig til stede?"

"For at give eder lejlighed til at øve en god gerning."

Bent Arvedsøn spidsede øren og trådte et skridt nærmere. "Mod hvem?" spurgte præsten.

"Mod mine fjender," svarede Svend. "Generalen, som bestemte min død, var nylig til stede og hånede mig og spurgte, hvor vi havde gjort af hans søn, hvem han troede fangen eller undlivet af os. Jeg vil undgælde ondt med godt, og I skal være redskabet dertil. Er ikke en sådan lod efter eders behag?"

"Jo, tilvisse," svarede præsten, "sig blot, hvad du ved om den unge fændrik."

"Først må I da gå op til den strenge herre og berette ham, hvad jeg har forebragt, og få ham til at opsætte min død endnu en time tilende."

Derpå går I skyndsomst ned i landsbyen her næst ved og opsøger degen Peder Fos, hos hvem I finder en kone og et lidet barn, og når I hilser fra Svend Poulsen, vil hun navngive sig som min hustru. Sig hende da, at jeg sidder fangen her, og at hun skyndsomst skal tænke på ham, som ligger i ris bunken, og at et menneskeliv beror derpå. Tal hverken mere eller mindre og mærk eder vel hendes svar, at I kan bringe mig det, så skal generalen få at vide, hvor hans søn er at finde.”

”Og du giver ham dit ord på, at det vil ske?” spurgte præsten ivrig.

”Nej, herre!” svarede Svend. ”Jeg giver ham mit liv derpå.” Præsten ilede op på slottet, straks efter vendte han tilbage igen og råbte til Svend, idet han gik over gården:

”Jeg har forebragt dit ord til generalen, og det vil ske med dig, som du ønsker; nu iler jeg ned til landsbyen.”

Svend nikkede, præsten gik over vindebroen.

Bent havde trukket sig tilbage på sin tidligere plads neden for hovedtrappen. Svend stod alene, lænet op til muren, tavs og ubevægelig.

Man har måske glemt de ord, Svend hviskede til sin hustru om aftenen, da kaptajn Kernbok førte gjøngerne ud af hytten.

”Kommer vi nogen sinde i bekneb,” sagde han, ”og du får bud fra mig eller Ib om risbunkerne, hvor forblommet det end sker, så list dig hen og stik dem i brand; det er et tegn for vore folk til at samle sig, og det kunne vel hænde sig så, at mit liv kommer til at bero på denne omstændighed.”

Snevejret begyndte med et tiltagende mørke, soldaterne vendte tilbage over vindebroen, graven var kastet. I det øjeblik, porten blev åbnet og krigsfolkene trådte ind i gården, lød en hul brummen fra hundehuset, i nærheden af hvilket Svend stod bundet. Gjøngen lyttede, han vendte langsomt sit hoved om mod stedet.

”Svend!” hviskede en stemme, der bragte alle gjøngens pulse til at banke.

”Er det dig, Ib?” ”Ja!”

”Hvordan kommer du her?”

”Jeg kom ind på et halmlæs og krøb gennem kælderen ud ad vinduet til hundehuset.”

”Og vore folk?”

”De er, hvor de skal være.”

”Hvad taler I om, Svend Gjønge?” spurgte Bent Arvedsøn, som efter at mørket var tiltaget således, at han ikke længere kunne se Svend fra trappen, havde nærmet sig muren.

”Jeg læser mit Fadervor,” svarede Svend.

”Læs i Guds navn, I kan have det nødig.” Svend vedblev:

”Ske din vilje, - har du våben?”

”To pistoler og en kniv.”

”Giv os i dag vort daglige brød, - trevl noget af lunten op på pistolerne og gnid det ind med krudt. - Forlad os vor skyld, - stik det optrevlede ind i løbet af pistolerne, list dig ned i baggården og skyd pistolerne af ind i halmhytterne for at få dem i brand. Kom så tilbage igen, - og frels os fra det onde.”

Idet Svend endte sin bøn, så han en mørk skygge glide bort fra hundehuset og forsvinde i kældervinduet.

Da klokken slog seks, kom oberst Sparre ned ad trapperne.

Han gik hen til vagtstuen i kælderen og bankede på ruden. En vagtmester viste sig i døråbningen.

”Vagtmester! Kald tolv mand og en tambour op og lad dem stille til eksekution foran trappen. Karlene skal tage tre skarpe skud med sig, komme det ene i deres karabin og vente på videre befaling.”

Svend hørte hvert ord, men syntes ikke at lægge mærke dertil, hele hans opmærksomhed var i dette øjeblik rettet på, hvad der ville ske i baggården. Han ventede at høre de to skud. Medens soldaterne ladede deres karabiner, lød skridt over vindebroen. Præsten viste sig i porten og ilede op i slottet. På samme tid styrtede to soldater ind i gården og råbte, at skoven udenfor begyndte at brænde på flere steder. De udstillede poster blev trængt til side af deres kammerater, som alle søgte at komme op på volden for at se branden.

Under den larm, som derved opstod, hørte Svend kældervinduet forsigtigt blive åbnet, og den mørke skygge bevægede sig atter hen til hundehuset.

”For djævelen!” mumlede han. ”Ilden i barakkerne – ”

”Ti stille!” svarede Ib. ”I aften kommanderer jeg, skuddene kommer, når tid er. Abel har pistolerne.”

De øverste vinduer i slottet begyndte efterhånden at farves med et rødtligt skær, og over voldene viste sig på flere steder en klar lysning fra skovene. Oberst Sparre lod to dragoner stige til hest for at få underretning om årsagen til denne brand.

Medens larmen tiltog, og alles opmærksomhed var henvendt på skoven, lød pludselig det svage skrald af to efter hinanden følgende pistolskud. Fra hundehuset hørtes en glad brummen. Svends tindinger bankede, men han blev stående rolig og ubevægelig, fordi han i få skridts afstand så Bent Arvedsøn, som med karabinen på armen betragtede ham skarpt og spejdende. I næste øjeblik lød fra baggården et gennemtrængende skrig:

”Barakkerne brænder!”

Soldaterne styrtede ned ad volden for at komme hen til brandstedet. Sneen føg i tætte hvirvler rundt om slottet og oplystes af flammerne.

Larmen tiltog, råb, eder og befalinger lød fra alle sider. Midt i denne forvirring hørtes braget af en geværsalve, som bragte slottets blyruder til at klirre. Trommernes hvirvlen blandede sig med de såredes jammerskrig. Forvirringen havde nået sit højeste. Soldaterne ilede ind i vagtstuen efter våben.

”Det er gjøngerne!” råbte de undervejs til deres kammerater, der standsede ved geværskuddene. ”Hele baggården er fuld af disse djævel, de slår ihjel for fode, og der myldrer flere op af de frosne grave.”

Oberst Sparre havde hidtil stået ved vindebroen, utålmodig ventende på de udsendte dragoner. Ved lyden af skuddene ilede han ind i gården. Han løb hen til Bent, som midt under den almindelige forstyrrelse var blevet på sin post, stille og ubevægelig og med et opmærksomt blik henvendt på fangen.

”Træd lige hen foran fangen,” udbrød obersten med læber, der skælvede af raseri, ”og når han gør mine til flugt, så sæt ham karabinen for brystet og tryk af.”

Efter disse ord gik han hen til vagtstuen og stillede sig i spidsen for soldaterne, som begyndte at ordne sig.

Fra nu af fulgte skuddene med stedse kortere mellemrum, og efter at Sparre havde ført sine folk om i baggården, var Bent Arvedsøn og hans fange så at sige de eneste tilbageblevne foran slottet. Dette var øjeblikket, som Svend så længselsfuldt havde ventet.

”Pas nu vel på ham, for om lidt har han i sinde at løbe sin vej,” udbrød pludselig en dyb og tydelig stemme, og idet Bent forundret drejede sig til siden, kom Ib til syne ved hundehuset, tog

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 82 (af 147)

sigte på ham og strakte den ulykkelige soldat til jorden med et pistolskud. Derpå sprang han hen til Svend, overskar rebet, som bandt

hans arme, og begge forsvandt igennem den åbne slotsport, uden at nogen i dette øjeblik tænkte på at standse dem.

Lidt senere hørtes en gennemtrængende piben i baggården. Skudene blev sjældnere, og ved skæret af ilden så man gjøngerne trække sig tilbage over volden, uden at svenskerne var i stand til at spærre dem tilbagevejen, de havde ilden fra barakkerne mellem sig og deres fjender.

Kapitel XIX

En fiskefangst

En tidlig morgenstund fandt en travl virksomhed sted nede ved åløbet, der fører fra Lekkinde sø, og som tidligere blev omtalt under Svends flugt.

Man så flere mænd i egnens almindelige bønderdragt, dels arbejdende på at forstørre en våge i isen, dels undersøgende åens bund med lange bådshager i det allerede dannede hul.

På bredden havde de antændt et bål, hvis flamme kastede et rødtligt skin hen over isfladen. Af og til, når luerne steg i vejret, belyste de også brinkerne, som åløbet skar sig ind igennem, og på højderne af disse kom nogle mørke skikkelser til syne, der kunne antages for vagtposter.

I øvrigt var det ikke let at forklare sig årsagen til disse vagtposters nærværelse, da den forbigående hverken af mændenes dragt eller deres arbejde ville tro andet, end at det var fiskere, der benyttede den tågede nat til at fange ål, og at de havde tændt blusset for at lokke fisken ind i vågen. Svend Gjønge og Ib ledede ålefangsten. Svends ansigt var ualmindelig roligt, medens han med bådshagen undersøgte åløbet. Hver gang han gentog denne undersøgelse, lagde han fast og nøje mærke til visse kendetegn inde på land og stillede sig i linie med de tre gråsten, som han nævnede for Ib, da denne lod tøndnen rulle ned i åen. Desuagtet syntes hans søgen at skulle blive frugtesløs. Ib hjalp sine kammerater med at gøre vågen større, for at Svend kunne komme til at søge i videre omkreds. Af og til, når han hvilede, kastede han et forskende blik på Svend, men talte ikke til ham, og det hele arbejde havde længe fundet sted under en almindelig tavshed. Pludselig drog Svend bådshagen til sig og slyngede den hen ad isen:

”Gid djævelen annamme den fordømte korporal, der fik os til at lade vor gode tønne fare. Nu har vi arbejdet den hele nat, det lysner allerede i øst, og endda er der intet spor at finde.”

”Den må være rullet længere ud i åen,” bemærkede Ib, ”og vi kommer til at gøre vågen større.”

”Det bliver for sildigt denne gang, nu gør svenske ryttere deres morgenvagt og kan let ane uråd ved at se os så mandstærke samlede herude. Lad os derfor skilles, op ad dagen træffes vi igen i gravkammeret. Kald folkene fra deres poster, Ib!”

Bålet blev slukket, og gjøngerne skiltes, idet de drog hver sin vej gennem Ørremandsgårds skove.

Svend og Ib blev alene tilbage. Svend havde taget plads på en af stene overfor vågen. Han blev siddende en tid lang, tavs og grundende, med hovedet støttet i sin hule hånd. Ibs øjne veg ikke fra ham. Endelig hævede Svend sit hoved og udbrød:

”Hvis her allerede har været nogen og taget vor tønne op af åen!”

”A, herregud nej,” svarede Ib, ”sig ikke det, så bliver jeg aldrig til menneske mere.”

”Hvad ville de tænke om os inde i København?”

”Ja, om dig, lille Svend!” svarede Ib, ”for mig stakkels mand er der ingen, der har sat sin lid til.”

”Den skal findes!” udbrød Svend med heftighed, ”om jeg så skal gennemse den hele å.”

”Ja, om jeg så skal drikke den ud til bunds,” ytrede Ib, som mente, at han nok kunne lægge lidt til. ”Tys, stille. Jeg fornemmer skridt bag ved os,” vedblev han og lagde sin hånd på Svends arm. Begge lod de sig glide ned bag stenen.

Straks efter hørtes fodtrin, og Ib så en bondeklædt mand komme til syne på gangstien mellem bakkerne. Han blev stående lidt, før han gik videre, og vendte hovedet til alle sider, derefter fortsatte han sin gang ned til det sted i åen, hvor gjøngerne nylig havde forstørret vågen.

”Tager jeg ikke fejl, så kender vi den fyr,” hviskede Ib.

”Hvem er det?” spurgte Svend. ”Dine øjne ser bedre end mine.”

”Det er min tro Tam. Jeg tænker ikke, vi har nødig at krybe i skjul for ham. Om han skulle pønse på nye rænker, så har vi hist henne redet ham en grav, som han hverken skal finde for smal eller for lav.”

Ib rejste sig efter disse ord op fra stenen og gik hen til åbredden. Svend fulgte ham.

Tam vendte sig om ved lyden af deres skridt. Hans første bevægelse tydede på flugt, men han betænkte sig og blev stående, som om han ventede dem.

”Hans gang hernede forekommer mig mistænkelig,” ytrede Svend. ”Lad os se at udfritte ham.”

”En god morgen, du ærlige Tam!” råbte Ib. ”Hvad driver du omkring efter på den tid af døgnet?”

Tams stemme skælvede, medens han svarede:

”Jeg venter på jer.”

”På os,” sagde Svend. ”Det burde du ikke gøre, Tam! Sidst vi taltes ved, advarede jeg dig mod at komme på mine veje oftere og sagde, at du ville være en dødsens mand, hvis det skete.”

”Ja, du gjorde så, Svend, og der var heller ingen ulykke sket, om du stod ved dit ord, for sådan som det nu er med mig, kan det dog ikke blive ved.”

Tams læspende stemme var under de sidste ord afbrudt og utydelig, han kæmpede med sig selv og hviskede næsten uforståeligt:

”A, Svend! Jeg har været en stor synder imod dig, men jeg har også lidt svart derfor og bedt om forladelse, hver gang det randt mig i sinde, og så var Vorherre så god at høre efter, hvad jeg sagde, og at finde den måde, hvorpå jeg skulle gøre min fejl god igen. Derfor kom jeg hened

i aftes, da jeg så, I begyndte på jeres arbejde.”

”I aftes?” gentog Svend.

”Ja, jeg har stået der oppe bag brombærrankerne den hele tid, og mine lemmer bævrede af kulde.”

”Hvorfor ventede du da imens?”

”Jeg skøttede ikke om at gå herved, imens de andre var til stede, fordi jeg vidste, hvordan de ville spotte og håne mig; så jeg blev, hvor jeg var, indtil jeg kunne træffe dig alene. Ib regner jeg dog ikke med, han ved alt, hvad du ved.”

Svends første heftighed havde lagt sig, medens Tam talte.

Ved hans ytringer over Ib smilte han og udbrød:

”Du så alt, hvad vi tog os for henede?”

”Ja, jeg så også forgangen morgen, at I lod tøndnen trille ned i åen.”

”Du!” udbrød begge forundret.

”Jeg ved også, hvad der var i den.”

”Ved du også, hvor den er?”

”Du står på den.”

Svend var i højeste grad forundret. Tam vedblev: ”Det var mig selv, der dannede vågen, I lod den trille ned i, fordi jeg havde mit ålegarn stående ude i hullet. Da jeg fiskede garnet op, kom tøndnen for en dag, og jeg halede den på land. Jeg lå oppe på loftet hist ovre i det hus, I tog ind i om natten, og jeg hørte hele jeres samtale. Da jeg fik tøndnen at se og fornam de mange penge rasle indenfor, blev jeg sjæleglad og lagde mig ned på mine knæ og gjorde en god, lang bøn til Vorherre og sagde ham mangfoldige tak, fordi han havde maget det sådan, at jeg nu kunne gøre noget af min synd imod dig god igen; jeg gravede tøndnen ned i den dybe sne og holdt udkig, til du kom tilbage.”

”Hvoraf vidste du da, at jeg ville komme tilbage igen? Du så jo, at jeg

blev taget til fange af de svenske.”

”Ja, det så jeg nok, Svend! Men så løb jeg over i skoven og fik fat på Abels lille dreng, at han skulle sige sin fader, hvordan det var gået dig; men fra Abels løb jeg ned til Bent og til Vang og gav dem samme forklaring. De ville ikke tro mig, og Bent kylede et stykke is efter mig, og Jens Jerltrøje bandt mig til et træ, at jeg skulle blive stående, til de andre kom, og så sagde de, at de ville hidse hundene på mig. Jeg tiggede mig dog fri igen og løb for at give alle dine mænd den forklaring, jeg vidste. Det varede så den hele dag, men i mørkningen var jeg færdig, da havde de også talt med Ib og begyndte at myldre ud af skovene fra alle sider. - Så vidste jeg jo nok, at du ville komme for en dag igen,” lagde han tillidsfuldt til.

Svend var rørt, han rakte ham hånden. Tam greb den i begge sine, bøjede sig ned og kyssede den; derpå vendte han sig imod Svend og udbrød, medens tårerne løb ham ned ad kinderne:

”Jeg beder dig så bønligt om forladelse!”

Svend svarede intet, han klappede Tam på skulderen.

”Tam!” råbte Ib med et ansigt, der var blevet blodrødt under den umag, det kostede ham at beherske sig. - ”Din gavtyv, som stjal vor dejlige aftensmad! Nu holder jeg af dig.”

”Det var alt sammen hendes skyld, den onde kvinde, at det gik mig så galt,” vedblev Tam.

”Vi taler ikke mere om det,” svarede Svend. ”Tam! Du er igen min kammerat som før.”

Tams blege og indfaldne træk vidnede om en ubeskrivelig glæde, han fo’r i vejret og hoppede omkring på sneen som et barn.

”Herregud!” råbte han, ”jeg tænkte aldrig, jeg skulle få de ord at høre mere. - Men de andre?” tilføjede han pludselig. ”De er mig ikke

gode; vil du også lægge et godt ord ind for mig hos dem?”

”Se ret på mig, Tam!” udbrød Ib, idet han stillede sig foran ham og rettede sig i sin fulde højde. ”Sådan ser jeg ud, og du ved, hvor glubsk en karl jeg er, når nogen gør mig bøs. Om jeg nu forsværger min himmeriges part og din med på, at ikke en eneste af alle folkene skal blinke med øjnene ad dig, er du så fornøjet?”

”Og vore penge, vore penge!” udbrød Svend med en pludselig jubel, idet han slog Ib på skulderen. ”Gud ske lov og tak, at vi fik dem igen. Nu vil vi drage vor vej og lade dem ligge forvarede til i aften. Følg du med, Tam! Nede i gravkammeret træffer vi vore folk, de skal vel få at høre, hvordan du har båret dig ad for at gøre din fejl god igen.”

Derefter forlod de tre mænd stedet og vandrede ind i skoven.

Kapitel XX

En vejviser

Samme morgen var en rytterafdeling forsamlet ved et hus på den anden side af åen. To af rytterne fodrede deres heste, nogle andre havde taget plads på et opløst halmknippe og holdt måltid.

Ejeren af stedet stod i stalddøren med en lille, halvpåklædt dreng på armen og betragtede de fremmede gæster. Både på rytterne og på deres dampende heste så man, at de lige havde tilbagelagt et langt og anstrengende ridt.

De to stuer, hvoraf huset bestod, var ligeledes opfyldt med krigsfolk. Anføreren gik op og ned ad gulvet, indsvøbt i sin kappe og med en lang stikkårde under armen. Hans ansigt var mørkt og fortrædeligt. Det er den ædle kaptajn Manheimer, som vi her genfinder. Dagen efter at lensmanden Tyge Høeg havde afsendt kræmmeren til oberst Sparre på Jungshoved, lod han et bud gå med brev til Vordingborg for at bede sin gode ven Manheimer om en samtale. Buddet traf kaptajnen i færd med at stille sig i spidsen for et nyt tog mod Svend. Den højmodige kriger holdt just en opmuntringstale til folkene, hvori han tilbød af sin egen lomme at fordoble den sum, som i forvejen var blevet udlovet for gjøngens pågribelse. Rytterne jublede, og da Tyge Høegs brev indeholdt nogle ytringer, som Manheimer antog kunne lede ham på spor, drog han med sin skare op til slottet.

Lensmanden underrettede ham om alt, hvad der havde fundet sted den foregående aften: Hvorledes flygtningene førte to tønder med sig på en slæde, og at Svend uagtet alle forsøg på at holde ham tilbage var draget bort med lensmandens hest for slæden.

Den gamle husholderske, som blev kaldt op for at give forklaring om årsagen til Ibs pludselige bortgang, meddelte dem, at han var gået op til Lundbygård for at bestille kvarter.

Manheimers ansigt strålede af glæde, han havde ikke alene et sik-

kert spor for sig, en kamplysten skare efter sig, men tillige den rimeligste udsigt til sejr, siden Svend og Ib var ene om at føre pengene bort. Han tog afsked med lensmanden med de mest glimrende løfter, og tog satte sig på ny i bevægelse over til Lundbygård.

Ulykkeligvis anede han ikke, at ethvert skridt fremad bestandig fjernede ham længere fra gjøngerne, og at den listige Ib blot havde nævnt den omtalte herregård for at skjule den vej, de agtede at drage.

Således red da svenskerne mod vest, medens Svend holdt sig mod øst langs med søkysten, og derfor måtte Manheimer også blive uvidende om alle de hændelser, som tildrog sig på Jungshoved.

Lundbygård havde i den sidste uge været besat af en svensk kommando, og kaptajnen blev straks efter sin ankomst overbevist om, at man havde ført ham bag lyset.

På Jungshoved fik Manheimer de første pålidelige efterretninger om Svend, men hans uheldige stjerne ville, at han just skulle indtræffe dagen efter gjøngens flugt. Under den uorden og forvirring, som fandt sted på slottet efter barakkernes brand, vidste ingen, hvor slæden var blevet af.

Korporalen og den afdeling dragoner, der havde fanget Svend, var desuden draget nordpå med oberst Sparre. Efter alle sine frugtesløse undersøgelser havde Manheimer kun en ny forbitrelse at føje til den tidligere, da han begav sig på hjemvejen til Vordingborg.

På en gang droges Manheimers blik hen til vinduet. Han hørte latter og højrøstede stemmer udenfor og så rytterne stimle sammen om et menneske, som lidt før var trådt ind i gården til dem.

Det var en lille uanselig skikkelse, iført en hvid vadmelskofte, hvis ærmer kun halvt dækkede de nøgne arme, der var lange og magre, den brunlige hud var sammenskrumpet og rynket. På benene havde han

lærredsbukser, som endte i et par store, brune fiskerstøvler, på hovedet en rød, ulden hue, under den kom enkelte grålige og sammenfildrede hårløkker til syne. Den ubekendte talte meget ivrigt til dragonerne, og da Manheimer flere gange hørte sit navn nævne, bankede han på ruden og befalede folkene at føre den fremmede ind til ham.

”Hvad gør du her?” spurgte han barsk.

Den ubekendtes ansigt fortrak sig til et smil, der frembragte en mængde skarpe rynker omkring munden. Derpå svarede han hæst og pibende:

”Ak, strenge herre, jeg går fra sted til sted og søger efter kaptajn Manheimer. Er det eder?”

”Nu ja, og hvad så?”

”Så havde jeg nok lyst til at snakke et par ord med jer.” ”Tal da i hast og gå så djævelen i vold!” råbte kaptajnen, opirret over den ligefremme tone i mandens ord og det vedvarende og spottende smil, der havde udvidet hans mund således, at to rækker sorte og afstumpede tænder kom til syne.

”Det var til jer, jeg ville tale,” vedblev manden, ”men ikke til folkene. Lad dem gå lidt udenfor.”

”Folkene bliver her,” svarede Manheimer.

”Ja, så vil jeg gå min vej. Jeg taler nu engang ikke, så længe de er til stede.”

”Ikke?” råbte Manheimer rasende. ”Det vil vi dog få at se.”

”Nej, det vil I ikke få at se, strenge herre!”

”Om hvem var det, du ville tale?”

”Om ham, I søger.”

”Mord og bøddel!” råbte Manheimer med et strålende ansigt, ”hvis så er, skal du have din vilje. - Lad os alene en lille stund.”

Dragonerne adlød, skønt meget mod deres ønske.

”Nå, kaptajn!” udbrød han spottende, ”hvem af os fik så sin vilje?”

”Tal blot, for djævelen!”

”Ja, ja, giv dog stunder; det er på den anden mil, jeg går i dag, skønt jeg, som I ser, ikke er så ung længere. Lad os sidde lidt ned og med forlov!”

Under de sidste ord greb manden en mjødflaske, som stod på bordet, satte den for munden og tømte den. Manheimers tålmodighed var næsten til ende, imidlertid beherskede han sig og udbrød:

”Lad mig så høre, hvad du ved.”

”Jeg ved, at I er draget med eders mandskab efter Svend Poulsen eller Svend Gjønge, som de også kalder ham, og at han har holdt jer for nar og ladet jer trække omkring fra øst til vest nu flere dage til ende.”

”Nå, men hvor er han da?”

”Hvor han er,” gentog den fremmede med en modbydelig latter. ”Herregud, det er jo netop det, jeg vil have jer til at udfinde.”

”Så ved du det ikke, du kender ikke hans skjulested?”

”Tror I, jeg ville have opspurgt eder, om jeg selv havde kunnet finde ham?”

Manheimer sprang op med en rasende forbandelse, han drog sin kårde og råbte:

”Guds hellige død, mand! Nu har du snart talt dit sidste ord.”

Den ubekendte havde også rejst sig, han greb Manheimer i armen og udbrød:

”Vær dog stille, kaptajn! Sid ned og hør mig rolig til ende! Jeg tænkte, at jeg havde en mand for mig og ikke et skrigende barn. Jeg ved ikke, hvor Svend er, som jeg nylig sagde, men jeg kender hans opspind og alle hans veje og skal vise jer, hvor I kan tage ham. Jeg ved heller ikke,

hvor meget han fører med sig, men det får også være det samme, siden vi tager alt, hvad han har, og deler det.”

”Vi deler?” gentog Manheimer i den dybeste forbavselse.

”Halvpart til eder og halvpart til mig.”

”Halvtredsindstyve tusind rigsdaler!” udbrød kaptajnen.

”Ja, gu’ deler vi.”

”Er der så mange penge?” hviskede den ubekendte med et henrykt smil. ”Nuvel, strenge herre, desto bedre, halvt om arbejdet og halvt om lønnen.”

”Ganske vist!” svarede Manheimer med et hovednik, ”det er ikke mere end billigt.”

”Ja, I ler ad mig, herre! Men det bliver alligevel som jeg siger, enten tager jeg halvparten, eller også det hele. Og hvis I prøver på list - nu ja, det står til eder. Kanske I har flere kræfter end jeg, vi skal ret snart komme til at prøve dem. I har mange folk, og jeg er alene, men det siger jeg alligevel, Vorherre i himmerig høre det, at hvad I nu endog sætter eders lid til, så skal I dog aldrig komme levende ud af landet eller få gavn af Svends penge, før jeg har fået min part.”

Den ubekendtes stemme og mine indeholdt på en gang noget så truende og tillige en så sikker selvtillid, at Manheimer for tredje gang under deres korte samtale følte sig behersket deraf.

”Mord og bøddel!” udbrød han med påtaget ligegyldighed, ”hvad hylér I over? Jeg siger jo, at vi vil dele.”

”Det giver sig nok alt sammen siden.”

”Hører I til Svend Gjøniges folk?”

”Nej, det gør jeg ikke.”

”Hvad er I da for en mand?”

”Jeg er heller ingen mand.”

”Ingen mand?”

”Å nej, jeg er et fruentimmer, som de kalder Kulsoen.”

”Du et fruentimmer!” gentog Manheimer med en hånlig latter.

”Ja, strenge hr. kaptajn! Men I skal ikke spotte mig derfor, jeg kan gøre en mands gerning, I vil selv blive vidne dertil.”

”Og hvorledes mener du da, at vi skal fange an for at få fat på Svend Gjønge?”

”Ser I,” ytrede konen og rykkede sig nærmere hen på bænken til Manheimer. ”Så vidt jeg har erfaret, drager han med sin skat ad vejen mod nordvest, som klogest nok er, siden han ad den kant vil træffe færrest krigsfolk. Oven for Køge går de over bugten, men inden de kommer så vidt, må vi have nået ham, det er, hvad vi først skal tænke på; derfor gør vi bedst i at lade eders ryttere stige til hest, så rider vi nord om byen, hvor adelsvejen skiller sig. Hvad der mere er at forrette, tales vi ved om imens. I befaler folkene, og jeg – ”

”Ja, du befaler mig,” mumlede Manheimer og tilkastede hende et hadefuldt blik.

”Nej, strenge herre!” svarede Kulsoen smilende. ”Jeg beder jer om at skaffe mig en hest, som kan holde ud med de andres.”

”Den skal du få, kvinde!” sagde Manheimer og forlod stuen.

Da Kulsoen var ene, gned hun sine hænder med en onskabsfuld og hånlig latter. Derpå tog hun en vinflaske, som stod på kaptajnens bord, og tømte den. En halv time senere havde rytterskaren forladt bondehuset. Kulsoen red ved kaptajn Manheimers side. Omkring hendes krogede og magre skikkelse flagrede en blå rytterkappe.

Kapitel XXI

Undervejs

Næstfølgende nat stak gjøngerne ild på et stort hømagasin nord for Jungshoved for at lede svenskerne opmærksomhed bort fra, hvad der foregik på den anden side af slottet. Medens alle strømmede hen til brandstedet, opgravede Svend i god ro sin tønde og bragte den ned i gravkammeret. Her udtog han pengene og en del papirer, som lå i to skindposer, og indsyede dem i bugen af et skudt krondyr.

Denne hjort var samme aften taget fra lensmanden Tyge Høegs jæger tilligemed et brev, som denne skulle bringe op til det svenske hovedkvarter i Køge. Svend Gjønge agtede nu selv at besørge dette ærinde på sin vis og havde forklædt sig og Ib som herregårdsskytter.

En talrig mængde gjønger var denne aften forsamlede nede i gravkammeret. De havde rustet sig til en rejse, det tydelige bevis herpå var en velfyldt tværsæk, som enhver af dem bar over den ene skulder. Desuden var de alle forsynet med skydegeværer og en mængde små krudthorn, som hang i en rem over brystet. Svends løfte til rigsrådet, da det vægrede sig ved at sende ham våben, var endelig blevet indfriet; han havde selv forskaffet sig disse. Geværerne bar alle svensk mærke og var afpuddede med megen omhu. Den synlige glæde, med hvilken flere af folkene betragtede deres bøsser, vidnede tillige om, at de nylig var blevet ejere af denne skat. Svend tilendebrogte sit arbejde med at indsy pengeposerne uden at tale, en dyb alvor hvilede over de flestes ansigter. Ane Marie sad på hølejet med sin lille søn på skødet, hendes øjne var uafbrudt rettet på Svend.

”Se så!” udbrød endelig Ib, idet han overskar garnet, hvormed han havde tilsyet hjortens bug. ”Nu er det bestilt, vi er færdige.”

”Hvordan er vejret udenfor?” spurgte Svend.

”Mørkt og tåget.”

”Så lad os komme af sted,” sagde Svend, ”enhver til sin gerning,

Gud Fader holde sin hånd over os alle. I har jo forstået, hvad jeg bød jer at gøre?”

”Ja,” svarede gjøngerne.

Svend vedblev: ”Seks af jer drager bag efter os og spreder jer omkring i egnen; men overalt, hvor I træffer et af svenskernes hømagasiner, der tøver I, til I har fået det stukket i brand. Jeg står ved mit ord og giver en rigsdaler for hvert magasin, som brænder; men da jeg ved i forvejen, at enhver af jer vil fortjene sine penge, kan jeg lige så godt betale dem forud. I er frygtløse og modige folk alle til hobe; sagde jeg til jer: Gå hen enhver og fæld en svensk høvedsmand, I ville gøre det. Der, gjønger, brave mænd! Der har I pengene straks og noget derover.”

Svend lagde en pung i Abels hånd og trykkede den.

”I andre kender den vej, vi agter at drage, og ved, hvad I har at gøre. - Lad os gå.”

Ane Marie satte barnet på gulvet og gik hen til Svend. ”Lad os læse en Herrens bøn først,” sagde hun, ”og tegne os med det hellige kors, det gør godt på din rejse.”

Svend nikkede, tog sin hue af hovedet og knælede ned på gulvet, alle de øvrige fulgte hans eksempel, den lille dreng lå ved siden af Svend med foldede hænder, hans store, mørke øjne var heftede på Ane Marie, som blev stående oprejst, medens hun langsomt og skælvende fremsagde et Fadervor.

Da bønnen var endt, rejste gjøngerne sig, nikkede til Ane Marie og forlod hulen. Hjorten blev lagt på en forspændt slæde, som ventede inde i skoven. Det farefulde tog begyndte. Natten var mørk og skummel, den dybeste tavshed herskede overalt, de bladløse buske og træer antog i dette mørke forunderlige, fantastiske skikkelser; men gjøngerne var for vant til at færdes på denne tid af døgnet til at agte derpå.

De fulgte efter slæden i to rækker, med bøsseerne under deres kapper og lyttende efter alt, hvad der forekom dem mistænkeligt. Uden for skoven skiltes de, efter at Svend havde indprentet enhver især alle de enkeltheder, han havde at iagttage.

Ane Marie var fulgt med dem ud af hulen. Hun blev stående i udkanten af skoven med sin lille søn på armen og så mændene og slæden forsvinde i forskellige retninger i mørket.

Manheimers skare vedblev at følge hovedvejen op forbi Præstø. Dragonerne kom med bemærkninger om den uanselige skikkelse, der red foran dem hos kaptajnen, og som krumbøjet og vaklende til begge sider i den høje ryttersadel, næppe syntes at have kraft nok til at holde sig opret på hesten.

”Vi kan ellers nok fare lidt i mag,” ytrede Kulsoen. ”Medens dagen varer, rider vi ikke Svend Gjønge op.”

”Bliver du alt træt?” spurgte Manheimer spottende.

”Å nej!” svarede hun. ”Hvis så var, ville jeg kun være eder en dårlig fører, men jeg tænker, at Svend er for listig en ræv til at vove sig ud i solskin; bedst gør vi derfor i at høre os lidt for undervejs, siden får vi nok vor lyst styret til at ride.”

Medens Kulsoen talte, var rytterne kommet op til bondebyen Bårse. Her deler vejen sig i to arme, hvoraf den ene løber ind i landet mod nordvest til Næstved og Ringsted, den anden vedbliver derimod at følge retningen opad mod Køge. Omtrent lige ved omdrejningen lå den gang en lille smedie, hvis ejer just var i færd med at beslå en rytterhest. Da han så skaren nærme sig, standsede han sit arbejde og stirrede svenskerne i møde med et nysgerrigt blik. Kulsoen red hen til ham.

”Guds fred og god morgen, Asmus!” udbrød hun smilende over det udtryk af forundring, hvormed manden genkendte hende. ”Har du in-

gen vejfarende set i denne morgenstund?”

”Vejfarende?” gentog manden med åben mund og vedblev at stirre på hende. - ”Herre Jømine, Boel, er det også hende? - Så nu er hun da blevet til et mandfolk?”

”Ak ja, Asmus! Det går mig ikke bedre, men du svarede mig ikke på mit spørgsmål.”

”Hvad skulle det være for vejfarende?”

”En mand eller to, der ager på en slæde og fører øltønder med sig.”

”Dem har jeg ikke set til, men havde hun været her i går, så kunne hun have tjent sig en skillings penge.”

”Hvornæ?” spurgte Kulsoen.

”Den ene af herremandens køer oppe på Engelholm er kommet forkert af sted og har fået troldtøj i sig, så den hverken kan leve eller dø. Herremanden lod derfor gå bud om efter en klog kone, at hun kunne læse noget over den; da ingen var at finde, hentede han sin doktor fra byen, men det ved du nok bedst selv, hvad en doktors piller kan hjælpe for troldtøj.”

Kulsoen smilte foragtligt. Manheimer havde lyttet til denne samtale med den største forbavselse.

”Hvem er det ellers, du søger efter?” vedblev smeden.

”Ja, du kender ham endda nok, Asmus smed!” svarede Kulsoen, ”siden samme karl i fjor forgangen bandt dig fast til den store jagtpæl og pryglede dig med sin hundepisk formedelst du havde langet en harekilling på marken.”

Smedens sodede ansigt blev blodrødt, medens konen talte.

Hans øjne flammede, og han svarede:

”Gid alle landsens ulykker fare over Svend Gjønge! Hvis det er ham, du søger, vil han snart komme til at sukke efter vejret al den stund, der

er nok en flok foruden de gode folk der, som sporer efter ham.”

”Hvad er det for en flok?” spurgte Manheimer.

”Den lille oberst, som lå nede på Jungshoved,” svarede smeden med et ydmygt buk, ”han, som de kalder for Sparre, kom i går til morgen ridende med sine mænd og spurgte ligesom nys Boel, om jeg havde formærket noget til Svend.”

Manheimer rynkede brynene og tyggede på sin knebelsbart.

”Hvilken vej red obersten?” spurgte han.

”Lige frem, strenge herre! Op ad Køge til; men Svend farer nok knap ad adelsvej, formedelst han kender de andre veje så vel.”

”Så tænker jeg, vi drejer til venstre,” sagde kaptajnen.

”Jeg ville just give det samme råd!” svarede konen.

”De har ellers bestemt noget for i disse dage,” vedblev smeden. ”Jeg har set en efter en af gjøngerne drage her forbi, og i morges tidlig kom Jens Jerltrøje ridende på en sort hest og bad mig fornemme, om dens sko lå fast, her til lands bruger vi kun at lægge beslag under hestens fremben, formedelst jernet er så dyrt, og skoene på Jens Jerltrøjes hest lå godt. Se den vel efter, Asmus smed! sagde han imens, for den skal gå en lang vej ret snart! - Hvor skal den da hen? spørger jeg. - En lang vej, sagde Jens, så grinede han og drejede her om til venstre.”

”Lad os komme af sted,” udbrød Manheimer og gav sin hest af sporen. Kulsoen hilste med et nik og fulgte kaptajnen. Smeden slog et kors for sig efter hende, før han igen tog fat på sit afbrudte arbejde.

”Hvad nu?” spurgte Manheimer, da de var kommet et stykke ind på vejen.

”Ja, nu begynder vi at spore vor mand,” svarede Kulsoen. ”Drager gjøngerne ad denne vej, må Svend også komme her, jeg tror heller ikke, at en af hans folk lader sin hest beslå og rider omkring i morgenstun-

den for sin plasers skyld. Hvis I nu synes det, tager I og eders folk for det første kvarter oppe i bønderhusene hist foran os. Derfra kan I holde skarpt udkig og bemærke enhver, som kommer ad vejen. Imens skal jeg liste mig over til Snesere by og se at få lidt underretning af konen til Jens Jerltrøje, som smeden omtalte.”

Manheimer smilte. ”Mord og bøddel!” udbrød han. ”Du er et klogt fruentimmer. Men hvad var det, den smed mente med herremandens ko og dens troldtøj? Giver du dig også af med kogleri?”

”Hvad skal man sige til det, strenge herre! Imellemstunder forundes der mig ikke bedre vilkår.”

Kaptajnen syntes at være hensunken i dyb eftertanke. Pludselig drejede han sin hest nærmere hen mod Kulsoen og udbrød dæmpet:

”Kan du også spå?”

”Det er den mindste af mine kunster.”

”Sandfærdigt?”

”Så vist, som I trækker vejret.”

”Prøv på at spå mig,” sagde Manheimer og drog skindhandsken af sin højre hånd. ”Kan du gøre det rigtigt, så har jeg et tomarksstykke til dig i min lomme.”

”Hvoraft kan I fornemme, om jeg spår rigtigt?” spurgte Kulsoen og tilkastede ham et lurende blik.

”Jeg er blevet spået engang før,” sagde kaptajnen, ”og det af en berømt mand, din mester til fulde. Hvis du nu spår mig det samme som han, ved jeg, at du forstår din kunst og farer med sandhed.”

”Ræk mig da hånden,” sagde Kulsoen.

Hun lod sin hest gå i langsomt skridt, greb Manheimers hånd og betragtede den opmærksomt nogle øjeblikke.

”Det var da sære tegn!” ytrede hun straks efter. ”Jeg har nu spået så

mangen mand sit livsbrød, men aldrig set mærker som eders tilforn. Hvad den fremmede forkyndte, det siger jeg ikke, for det ved jeg ikke, men i eders hånd står at læse, at I hverken vil komme til at dø i vandet eller på landet. Stemmer det med, hvad I før har hørt?”

”Jo, på en måde slår det til,” svarede Manheimer eftertænksomt. ”På en måde. Men står der ikke noget at læse om, at jeg skal blive en rig mand?”

”A nej, strenge hr. kaptajn!” svarede Kulsoen. ”Det står aldrig i menneskenes hånd.”

”Hvor da?”

”I hans hoved; - fordi jeg tænker, det ikke kommer an på andre end os selv, hvad vi vil blive. - Her har vi husene foran os. Nu rider I ind og lader karle og heste hvile ud, imens de holder god udkig, jeg går imidlertid ud og ser at få lidt mere at vide.”

Klokken var herimod to om natten, da gjøngerne nåede ind i den store skovstrækning mellem Everdrup og den nye herreborg, som Jens Sparre i 1609 havde opført på det gamle Paddeborgs ruiner. En skarp nordenvind jog skyerne hen over den mørke himmel, mellem disse så man af og til stjernerne komme til syne. Denne gang var det tilfældet, som lod Svend undgå sine fjender, idet Manheimer, ved at følge vejen til Næstved, var draget for langt vestlig, og oberst Sparre, der havde begyndt sin forfølgelse op ad Køgevejen, var kommet ham forud på den modsatte side.

Svend drog nu fremad midt imellem dem, idet han, bekendt med alle stier og snigveje, bestandig søgte at holde sig i nærheden af skovene, der kunne yde ham det sikreste skjul. Fire gjønger fulgte til hest med slæden. To af dem i et bøsseskuds afstand forud, de andre lige så langt bagefter.

Da de var kommet ind i Sparresholms skove, udstødte Svend et ugleskrig til et tegn for sine folk, derefter holdt han stille og steg af. Han så sig tilfreds omkring og udbrød halvthviskende til Ib:

”Så vidt er vi da sluppet, og jeg tænker, det var det værste stykke vej, vi har lagt tilbage. Nu tager vi os en mundfuld mad og giver hesten et stykke med, før vi farer videre. Bliver det ved på den vis, når vi vel de store skove ved Lellinge inden daggry.”

”Raskere vil det gå, når vi kommer dybere ind i skoven; der venter Jesper os med en frisk hest,” ytrede Ib, medens han tog sin madpose frem og lagde den ned på hjorten.

Svend og Ib holdt måltid. Til de øvrige gjønger så man intet. Efter at ugleskriget havde underrettet dem om, at slæden standsede, trak de sig nærmere hen til udkanten af skoven og ventede der, lyttende og spejdende til alle sider.

Stedet, hvor Svend holdt hvil, var en favneplads, det vil sige en åbning, dannet ved at fælde træerne og sammenstille det ophugne ved i favnmål. En smal og temmelig ubanet vej førte herfra tværs igennem skoven. På begge sider stod træerne så tætte og sammenvoksende med hindbærskud, tjørn og brombærranker, at man kun med møje var i stand til at trænge sig derigennem. Midt over denne vej gik i en lang afstand, på hin side Sparresholms, en stejl og temmelig bred grøft, som optog vandet fra den dybe sø, hvori herregården var bygget. Over denne grøft havde skovhuggerne lagt nogle afskårne træstammer og udfyldt åbningerne med grene og græstørv, så at de dannede en bred og sikker bro.

”I Guds navn!” sagde Svend, idet han rejste sig op. ”Drik du resten af flasken, Ib, og lad os så komme af sted igen. Du sidder så stille og grundende i nat.”

”Jeg tænker på Asmus smed, som vi mødte, da vi listede forbi Engelholm. Blot han ikke spiller os en streg; han stod og samtalede med en svensk rytter, og jeg syntes, han kikkede så nysgerrigt efter, hvad vi førte med os på slæden.”

”Nej!” svarede Svend tillidsfuldt. ”Han kunne ikke kende os i vor jægerdragt; og i værste fald vil det blive for sent, inden han fik bud op til gården derom og skaffede folk ud efter os.”

”Han mener dig det ikke godt, Svend, fra den tid, du greb ham som krybskytte.”

”Jeg får at finde mig deri, lad os nu se, vi kommer vildere.”

De lagde bidslet på hesten og tog plads i slæden.

I samme øjeblik lød et langtrukket ugleskrig igennem skoven. Svend studsede. Dette skrig blev straks efter gentaget fra den modsatte side, og endnu før ekkoet heraf var hendøet, faldt et skud. Der hørtes hestetrav nede på vejen, og to af de udstillede vagtposter kom jagende hen imod slæden.

”Svensken er efter os!” råbte den ene af dem, da han nåede favnepladsen. ”Det gælder om at komme herfra i en hast. De rider langs med hegnet uden for skoven i en rad og har en vejviser foran.”

Ib stod som forstenet og stirrede på Svend.

”Hvor mange ryttere talte du, Tam?” spurgte Svend, der allerede havde genvundet sin sædvanlige ro og kulde i farens øjeblikke.

”Der var tolv foruden vejviseren,” svarede Tam.

”Hvad betød da skriget, vi hørte forude?” spurgte Svend.

”Jeg hører begge vore folk komme,” hviskede Ib, som havde lagt øret lyttende til jorden.

Idet han rejste sig, kom de to ryttere fra den modsatte side jagende i strakt løb og standsede deres prustende heste foran slæden.

”De er kommet bag på os,” hviskede den ene af dem med en dyb basstemme. ”En for en rider de langs med grøften og søger en gennemgang over skovhegnet.”

”Hvor mange er de, Abel?”

”Jeg talte tolv og en vejviser dertil. Det er en dansk mand, kunne jeg høre på hans mæle, for de var os hel nær, før jeg gav tegnet.”

”Hvem skød?”

”En af rytterne, den gang de hørte mig tude. Hans skud faldt på lykke og fromme, men kuglen peb da imellem vore heste.”

”Så af sted, det hurtigste, vi kan,” hviskede Svend. ”Sæt din foldekniv fast i pistolskaftet, Ib, og prik så hesten dermed, at den kan komme desto snarere fremad. I andre stiger af og spærrer vejen med alle de afhuggede grene, der ligger omkring, så snart vi er kørt. To af eder sidder så op igen og rider et par hundrede skridt videre frem for at gøre den anden forhugning til, alt som vi har aftalt. Brug bøsseerne vel, hvor I ser eders snit dertil, men sigt kun på hovedsmændene og søg at nå os igen, så snart I har skudt.”

Efter disse befalinger steg Svend og Ib op i slæden og jog af sted dybere ind i skoven.

Ibs mørke anelser havde vist sig grundede, det var smeden fra Bårse, som røbede Svends flugt. Så snart slæden var kommet ham ud af sigte, lånte han den svenske rytters hest og ilede efter Manheimer. Det blev så meget lettere at nå denne, som skaren havde udhvilet hele eftermiddagen i de to bøndergårde, medens Kulsoen var ude på sine undersøgelser. Til Svends uheld havde smeden længe drevet krybskytteri omkring i egnen, han var derfor godt kendt med skovene og kunne ad de nærmeste veje føre kaptajnen og hans folk op til Sparresholms skove. Her havde Kulsoen fået nys om, at en af gjøngerne ved midnat

skulle vente efter kammeraterne med heste.

Neden for herregården traf Manheimer en afdeling af Sparres ryttere, som obersten på tilbagevejen fra Køge havde udsendt i forskellige retninger. Kaptajnen gav føreren for disse den underretning, han fandt fornøden, og lod dem følge med sig; derved blev det ham muligt at omspænde skoven i en større omkreds, ligesom også smeden førte dem så snildt og ubemærket fremad, at de ville have været i stand til at nå lige til stedet, hvor Svend havde gjort holdt, hvis han ikke havde anvendt den forsigtighed at udstille de fire vagtposter.

Som gjøngerne berettede, havde svenskerne delt sig i to hold, efter de var kommet under skoven. Manheimers skare var den første, der fandt en åbning i hegnet. Her skiltes smeden fra dem, modtog en belønning og red tilbage med den lånte hest. Kaptajnen lod sine ryttere forene sig således, at de dannede en linie, der indtog hele vejens bredde. Han selv red i spidsen, Kulsoen ved hans side.

Under hele det anstrengende ridt havde hun holdt sig på denne plads, krumbøjet og vaklende som i begyndelsen, men uden noget synligt tegn til træthed, tværtimod opfordrede hun bestandig Manheimer til at ride hurtigere. Hendes grålige hår gled ned og flagrede i lange ender frem fra huen. Rytternes første spot over hendes forunderlige skikkelse var vejet for en vis sky frygt, efter at de havde hørt de enkelte ytringer, som smeden undervejs lod falde om de hemmelige kræfter, hun rådede over. Selv Manheimer syntes at tage større hensyn til hende, medens han beundrede hendes udholdenhed og indså det kløgtige i alle de råd, hun tilhviskede ham.

Rytterskaren red nu i hurtigt trav igennem skoven, indtil den kom ind på favnepladsen, hvor gjøngerne imidlertid havde udført deres forhugning.

”Mord og bøddel!” råbte Manheimer. ”De skælmer har spærret os vejen.”

”Gudskelov derfor,” svarede Kulsoen, ”det er det bedste stykke arbejde, jeg har set i nat.”

”Hvad snakker I der, kvinde?”

”De havde vel knap gjort sig den umage at spærre for os, hvis ikke Svend var i betryk og i nærheden med sin slæde. Nu ved vi, hvad vi skal holde os til. Lad nogle af karlene stige af og rydde grenene til side, strenge herre! Men selv drager vi os en kende tilbage, om nogen skulle ligge på lur her næst ved. Gjøngerne har ord for at træffe deres mand. Den ene skyder sin kugle i den andens mærke.”

Tre dragoner steg af hestene og banede sig vej igennem forhugningen. I det samme sås en lysstribe bag de nærmeste træstammer, og to skud skraldede igennem skoven. En salve fra rytternes karabiner fulgte øjeblikkelig efter. Kulsoen havde rykket sin hest til siden, således at hun sad dækket af et træ. Manheimer brugte derimod ikke denne forsigtighed. Straks efter rytternes skud stejlede hans hest og styrtede dødeligt truffet omkuld i sneen. Det lykkedes kaptajnen at gøre sig fri af stigbøjlerne og springe af. Idet han vendte sig, så han en af dragonerne vakle i sadlen og falde forover på hesten. Skuddet havde gennemboret hans bryst.

”Han har fået sin bekomst,” sagde Kulsoen, idet hun forlod sit skjul og greb den faldnes hest i tømmen. ”Tag eders pistoler, herre, og stig op, at vi kan komme videre.”

Manheimer adlød og kommanderede fremad.

Ude på favnepladsen havde det svage stjernelys tilladt dem at skelne forhugningen, hvis grene viste sig mørke imod sneen, men da rytterne kom længere ind på vejen, hvor træerne stod tættere, svandt

dette lys igen; alt var indhyllet i et skummelt og uhyggeligt mørke. Desuagtet opfordrede Kulsoen Manheimer til at ride hurtigere.

”For tusind djævle!” råbte kaptajnen. ”Kan I da aldrig blive træt, fruentimmer?”

”Nej, min strenge herre,” svarede konen med en spotsk latter, ”jeg kan aldrig blive træt undervejs, men Svend kører skrapt, om jeg kender ham ret, det er desuden lige så lyst for os som for ham.”

Mens hun talte, opstod en pludselig forvirring blandt rytterne, flere af hestene snublede, den hele række standsede. I samme øjeblik faldt to skud.

”Hvad djævelen er der?” råbte Manheimer, idet han så Kulsoen styrte med sin hest og med en indre glæde antog, at hun var blevet truffet.

”De har spændt et tov over vejen fra træerne,” svarede Kulsoen og rejste sig fra den døde hest. ”Lån mig eders sabel, så hugger jeg det over, og vi rider videre.”

Manheimer rakte hende sabelen og sagde: ”Hvorledes tænker du vel at komme videre, når din hest er skudt?”

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 94 (af 147)

Kulsoen overskar rebet og rakte kaptajnen sablen tilbage. ”Ak jo!” svarede hun smilende, ”vi finder vel på råd.” Hun greb fat i Manheimers sadelbom, satte sin fod på hans, og før han ret begreb hendes hensigt eller kunne forhindre den, havde hun taget plads bag ham på hesten. Kaptajnen vendte sit ansigt mod hende med en rasende harme, men Kulsoen standsede det udbrud, hun forudså, ved at hviske:

”Lad os blot komme af sted. I kan endnu have min hjælp behov. Ser I hist henne, lige forud, hvor vejen bliver lysere, kan I øjne den mand, som vi søger.”

Manheimer så virkelig Svend og hans slæde i lang afstand foran sig.

Dette syn forsonede ham med den ubehagelige rytterske, imidlertid sporede han sin hest til et pludseligt spring, men Kulsoen, der anede, hvad han ville, slyngede sin ene arm om hans liv, lo spottende og hvi-skede:

”Det er ret, herre, lad det kun gå så stærkt, som hesten orker. I behøver ikke at frygte for mig, jeg holder mig nok fast. I min anden hånd har jeg en pistol med opspændt hane, og før jeg skulle lade mig skille fra eder, strenge herre, sætter jeg pistolløbet for eders hoved og trykker af. Så såre der falder en mand igen, skal jeg tage hans hest, men indtil da får I at finde jer i mit selskab. Sig folkene, at de skal lade deres karabiner på ny, og når vi kommer Svend lidt nærmere, så lad dem tage sigte efter hesten, mændene fanger I siden.”

Manheimer skar tænder af raseri, men han gav sine ryttere befaling om at lade.

”Ser I, hvor det bliver lysere, efterhånden som vi kommer frem,” vedblev Kulsoen; ”vi haler godt ind på dem. Men hvad er det? Nu holder slæden jo stille.”

I det svage lys, som den frembrydende dagning kastede ned mellem træerne hen ad den linie, som grøften dannede i skoven, så man en mørk gruppe adskilles, efter at den havde stået et øjeblik stille.

”Nu drager de videre,” sagde Kulsoen. ”Lad os sætte ind på dem, det bedste, vi kan. Før det bliver lyst, skal vi være ejere af skatten.”

Hun slog hælene mod hestens sider og vedblev: ”I har ikke nødig at være bange for mig, ædle herre, om de end ligger på lur dernede og skyder efter os. Jeg sidder her bagved, så rart dækket af eder, og det skulle være et slemt stykke bly, der kunne gå igennem os begge.”

”Du skal komme til at klæde støjle og hjul, når vi har denne tur vel overstået,” svarede Manheimer.

”Å, det siger I kun for spøg. I er endda ikke den første, der har gjort mig det løfte, men der er tit en lang vej fra mund til hjerte. Først deler vi mønter, så giver resten sig siden.”

Da rytterne kom til grøften, fandt de broen afkastet. Manheimer udstødte en skrækkelig ed, idet han standsede hesten.

”Hvad gør vi nu?” mumlede han.

”Jeg tænker, vi jager sporerne i hestens sider og sætter over,” svarede Kulsoen.

”Den kan ikke springe over med os begge.”

”Det går nok, lad os prøve det.”

Manheimer rykkede hesten tilbage og gav sine folk befaling til at sætte over grøften, tre for tre.

Springet blev prøvet, og alle rytterne nåede lykkeligt over.

På samme tid løsnedes to skud bag de nærmeste træer, og to mænd faldt.

”Se så!” udbrød Kulsoen, medens hun lod sig glide ned på jorden og greb en af de faldnes heste i tøjlen. ”Nu begynder vi igen; dagen bryder frem, og vi har ikke langt tilbage.”

Hun besteg hesten, og idet forfølgelsen fortsattes med slappe tøjler og fordoblet hurtighed, tog konen en blikflaske frem af sin koftelomme under kåben og tømte den. Det var nu efterhånden blevet så lyst, at man tydelig kunne skelne alle de nærmeste genstande. I lang afstand sås den lille slæde. Kulsoen udstødte et jubelskrik, da hun mærkede, at de kom den nærmere.

”Ak, lille folk!” udbrød hun, for første gang henvendende sig til dragonerne. ”Nu har I snart fortjent eders morgendrik; om jeg ikke tager fejl, er det Svend Gjønge og hans svoger, som vi har foran os. Se blot, hvor de pisker på den arme hest for at komme af sted. For sandt

må jeg sige om svensken, at han har modige mænd, der hverken ræd-
des for død eller djævel.”

”Men I da?” udbrød en af rytterne.

”Satans til menneske!” tilføjede en anden. ”I rider jo som den bedste dragon.”

”Ja, å ja!” svarede Kulsoen med et skummelt smil. ”Jeg har siddet over en hest før i nat og redet et ridt, der var værre end dette, skønt jeg ikke kom nær så langt.”

”Hvad er det for en hest?”

”Træhesten!” svarede hun med en skoggerlatter og indtog efter disse ord sin tidligere plads ved Manheimers side.

Sidste forsøg

Det lange ridt havde omsider udtømt hestenes kræfter, og rytterne måtte ofte bruge deres sporer. Efterhånden som de nærmede sig slæden, syntes mændene, der kørte den, at være forsvundet, man så blot hesten i hurtigt trav og med fremstrakt hals jage ud af skoven hen over de åbne marker.

”Giv eders hest sporen, strenge herre, og lad os komme hurtigere af sted,” stønnede Kulsoen. ”Om I kendte Svend Gjøgnes finter så vel som jeg, ville I ikke sætte lid til, at vi er ham så nær. Han kan slippe fra os endda.”

”Å, hvad djævelen!” råbte Manheimer. ”Den karl kan da ikke flyve bort. - Se der, mord og bøddel! Nu har vi vundet spillet.”

Medens kaptajnen talte, så man en afdeling ryttere svinge ud fra hegnet og sprede sig hen over marken foran Manheimers skare. Det var oberst Sparres dragoner, som først i dagningen havde fundet vej igennem skoven. De blev hilst af deres kammerater med et jublende frydeskrig, medens de i en enkelt linie jog op ad bakkerne ved Dalby kirke for at afskære slæden vejen.

Manheimer svingede sin pallask og udstødte et triumfskrig. ”Nå, fruentimmer,” hviskede han, ”hvad siger hun dertil?”

”Ja, jeg siger som før, at vi har ham ikke endnu.”

Straks efter forandrede slæden sit løb og bøjede ind over marken i en skrå linie fra Manheimers skare. Derved blev det muligt at opdage den list, de to flygtninge benyttede for at gøre sig usynlige for rytterne. De havde nemlig lagt fodersækken op på det bageste sæde og udstrakte sig under denne på bunden af slæden.

”Tror I ikke, at man herfra kunne nå hesten med en karabin,” spurgte Kulsoen.

”Vi kan jo prøve derpå,” svarede Manheimer og befalede en af

dragonerne at forsøge et skud. Karlen standsede sin hest, lagde an og tog et omhyggeligt sigte, før han trykkede af; men skuddet fejlede, og hesten fortsatte sit løb hen over marken.

På een gang holdt slæden stille, og de to mænd steg ud af den.

”Endelig!” råbte Manheimer, idet han jog sporerne i den skummen- de hests sider og fo’r hen til stedet. Sparres ryttere havde allerede dan- net en kæde om flygtningene, som stod blege og med blottede hoveder ved siden af deres hest, der var sunket til jorden af træthed.

”Svend Poulsen!” råbte anføreren for Sparres folk.

”Øltønderne?” brølede Manheimer.

Kulsoen udstødte et skrig, da hun så mændene. Manheimer var den første, som endte denne forvirring, han kastede tøjlerne til en af sine folk, sprang af hesten og banede sig vej til mændene.

”Hvem af eder er Svend Poulsen Gjønge?” skreg han.

”Ingen af os!” svarede den mindste af flygtningene med en hæs og læspende stemme.

”Ingen af jer!” gentog kaptajnen rasende.

”Mord og ild og bøddel! Hvem er I da?”

”Ak, nådige herre!” svarede ordføreren, ”skån vort usle liv.

Vi er kun to fattige bønder, der skulle have været op til Bregentved efter jordemoderen. Den gang vi i nat kom til Sparresholms skove, så vi nogle folk, der rendte deres vej til alle sider, de varede os ad, at vi skulle skynde os, hvis vi havde vort liv kært, så hørte vi dem skyde og råbe, og så piskede vi på vor hest, det bedste vi kunne.”

”Til hvem skulle du hente jordemoderen, lille Tam?” spurgte en stemme blandt rytterne.

”Til min stakkels kone!” svarede bonden.

Kulsoen trådte ud af kredsen, tog sin hue af hovedet og stillede sig

foran dem med begge hænderne i siden.

”Til din stakkels kone!” gentog hun med en vild latter. Tams ansigt blev blegere, medens han stift og forbavset stirrede på hende. Imidlertid overså han derfor ikke øjeblikkets fare, han udstødte et skrig, slyngede sin arme omkring Kulsoens hals og hviskede, idet han trykkede hende op til sig:

”Nægt blot intet.”

Derpå vendte han sig til de to officerer:

”Siden jeg har fundet min kære søster blandt eder, så kan hun sige god for mig.”

”Hans søster!” gentog den fremmede kaptajn.

”Ja!” svarede Manheimer. ”Hun fulgte med for at bringe os på Svends spor.”

”Desuden kan den strenge herre der vel ikke have glemt mit ansigt, siden vi sidst taltes ved?” tilføjede Tam og stillede sig dristig og smilende foran høvedsmanden.

”Hvor skulle jeg kende dit ansigt fra?”

”Ak, nådige herre! Ingen kan da vide bedre end I, hvor lidt jeg har med Svend Gjønge at skaffe, siden det var mig, I talte med oppe på Jungshoved den aften, jeg ville fortjene de udlovede penge ved at fange ham.”

”Det har sin rigtighed,” svarede denne.

”Så red vi da alligevel omsonst den hele nat,” ytrede Manheimer nedslået, ”og den halunk har atter narret os.”

”Når mødte du Svends folk?”

”Lidt efter midnat, ret som de begyndte at skyde.”

”Og siden så du dem ikke?”

”Gud bedre det!” svarede Tam klagende. ”Jeg så kun efter min stak-

kels hest og pønsede på at komme af sted, det snarest vi kunne.”

”Se efter, om de fører våben med sig,” sagde kaptajnen til en af sine folk. Slæden blev undersøgt, men dens indhold bestod kun af et gammelt dækken og en fodersæk.

I dette øjeblik nærmede Kulsoen sig Tam og hviskede: ”Ved du, hvor Svend er?” Tam blinkede med øjnene.

Anføreren for Sparres dragoner kaldte sine folk sammen og sagde:

”Vi drager nu en anden vej for at se, om vi har bedre held der.” Han hilste med kården og red bort foran sin skare.

Manheimers ansigt udtrykte en levende harme, hans blik veklede tvivlende mellem de to mænd, slæden og Kulsoen.

”Hvad nu?” udbrød han.

”Ja, nu tænker jeg, vi søger op til de nærmeste gårde og hviler os lidt, inden vi begynder vor jagt på ny,” svarede Kulsoen.

”Nå, er I da endelig blevet træt?” ytrede han hånligt. Konens ansigt var ligblegt, hun vaklede, idet hun trådte kaptajnen et skridt nærmere.

”Å nej,” svarede hun med en unaturlig latter. ”Jeg er endda ikke træt endnu.”

Med disse ord drog hun den blå rytterkappe til side, og Manheimer så hendes hvide vadmelskofte bedækket med blod. Gjøgernes sidste skud inde i skoven havde truffet hende i skulderen, men hun havde undertrykt smerten og skjult såret, indtil det vedvarende blodtab nu omsider berøvede hende de sidste kræfter.

”Jeg trænger bare til at hvile mig lidt,” tilføjede hun, støttende sig på sædet af slæden.

”Det er billigt,” svarede Manheimer. ”Du kan lade din broder sørge for din pleje. Jeg ønsker dig en god bedring.”

Efter disse ord nikkede han til hende med en spottende latter, steg

til hest og jog i spidsen for sine ryttere bort fra stedet. Kulsoen udstødte et rasende skrig og råbte, idet hun udstrakte sin knyttede hånd efter Manheimer:

”Vi deler!”

Han syntes ikke at høre dette råb. Lidt senere forsvandt han imellem træerne inden for skovhegnet.

”Ved du, hvor Svend er?” hviskede Kulsoen til Tam, idet hun sank tilbage på fodersækken i slæden.

”Ja, vel ved jeg det,” svarede han. ”Svend Gjønge ligger endnu nede på hin side af Jungshoved og tager vare på sine penge.”

”Hvad gør du da her med slæden?” spurgte hun bestandig svagere.

Tam smilte: ”Som jeg sagde, er jeg ude for at hente doktoren til min stakkels, syge kone.”

Kulsoen svarede intet til denne spøg, hun havde lukket sine øjne og var sunket bevidstløs tilbage i slæden.

Få ord vil være tilstrækkelige til at forklare, hvorledes det lykkedes Gjøngehøvdingen at undgå sine forfølgere. Da Manheimer så slæden holde ved broen i skoven, kastede Svend kronhjorten i den tilfrosne grøft, derefter sprang han og Ib ned og bar hjorten dybere ind i skoven. Imidlertid afbrød gjøngerne broen, og Tam og hans kammerat kørte bort med slæden. Nogle timer senere, omtrent på samme tid, som Manheimer blev overbevist om sin uheldige fejltagelse, sad Svend

Gjøngehøvdingen af Carit Etlar Side 98 (af 147)

Gjønge og Ib på toppen af et stort halmlæs, i hvilket de havde skjult deres skat, og kørte syngende og vel til mode op ad Køge landevej. Svend kendte de to bønder, som skulle have bragt læsset fra Alsløvgård ind til de svenske majestæter i Højelse, en landsby på hin side Køge. Ved overtalelser og en pengebelønning fik han lov til at køre i

deres sted. Han skjulte sin hjort på bunden af læsset, skiftede klæder med bønderne og forlod dem med det løfte at lade vogn og heste blive stående hos en købmand i byen, indtil ejermændene selv afhentede dem. Ibs ansigt var venligt og smilende som morgensolen over deres hoveder. Han lå på ryggen, udstrakt i sin fulde længde i læsset, og udstødte nogle dybe og uartikulerede toner, som han holdt for en sang. Af og til rejste han sig over ende i halmen og udbrød i lovtaler over Svend.

”Ja vist, Svend!” ytrede han således, efter at en svensk patrouille var passeret dem forbi uden hverken at værdige læsset eller de to mænd et blik. ”Nu siger jeg det rent ud, jeg holder mere af dig end af noget andet menneske i denne verden, for du er så klog og så listig, min høvding, at ikke fem djævle skulle kunne veje op med dig, om de så stillede sig på hovederne af hverandre; men du skal ret snart få din belønning. Du skal få den, siger jeg, for så snart vi kører ned ad Køge gade, rejser jeg mig op i halmen og giver dig et trykkys, af de længste og allerbedste, lige for øjnene af alle folk. - Kan du forlange mere?”

Svend fik ingen lejlighed til at svare; så snart Ib havde udtalt sit løfte, drejede han sig rundt i halmen og begyndte i sin overvættes glæde på en ny sang, mere hylende og gyseligt end før.

Således kom de til Køge. Vagten kastede kun et flygtigt blik på Svend, idet han vinkede, at han kunne køre videre; men undervejs havde Ib til trods for Svends modstræbelser fuldbyrdet sit løfte og omfavnet ham midt på torvet. Ud af byen gik det med samme held. Da de kom til magasinet i Højelse, var Svend og hans hjort forsvundet. Ib afleverede halmen og kørte derefter den tomme vogn tilbage til købmanden, som aftalt var. På samme tid gennemstrejfedes Manheimer egnen med tolv ryttere og oberst Sparre med tresindstyve for at komme på

spor efter de to flygtninge.

Det var Svends plan at gå over isen til København fra det sted, hvor han nu befandt sig, derved blev hans vej hen ved tre mil kortere, og faren for at opdages var ikke heller så stor. Han havde forladt Ib omtrent midt imellem landsbyen og Køge, ved en lille fiskerhytte, som lå under bakkerne, omtrent to bøsseskud fra havet. Hyttens dør var fastbundet med en snor til stolperne, og Svend så ejermanden ude på isen, trækkende en slæde efter sig og med en harpun i hånden, i færd med at stange ål i en våge. Han havde derfor god tid til at nedgrave hjorten i sneen, før han gik op på bakkerne og kaldte fiskeren ind på land. Manden smilte, da Svend spurgte, om han kunne føre ham over isen til hovedstaden.

”Nå, så I har ærinde oppe i København?” spurgte han.

”Jeg går bud for ridefogden til mit herskab,” svarede Svend.

”I kan gerne tale frit ud,” vedblev bonden, medens hans åbne ansigt vedligeholdte sit tvivlende udtryk. ”Jeg er en ærlig mand, herre, og har vist vej over Køge Bugt til flere af eders folk.”

”Af mine folk?” gentog Svend studsende.

”Ja, å ja, til folk i bønderkøfter udvendig og silke forinden.

Nu nys forleden, til Hellig Valentini Dag, førte jeg Hans Nåde, grev Hannibal Sehesteds frue og hendes unge datter ad den samme vej op til byen. De gav sig også ud for bønderfolk og havde klæder derefter, men deres fødder kunne de ikke dølge, de var så små som et barns og deres hænder så hvide som mutter Maries på alterbilledet i kirken. De førte også en liden bylt med sig, som de gav ud for klæder, men da jeg tog fat på den, klingede den indvendig, som sølvet klinger imod sølv og det dyre guld.”

Svend smilte. ”Jeg fører også en bylt med,” sagde han.

”Tænkte jeg det ikke nok,” svarede fiskeren. ”Nå ja, vi bringer vel både den og eder, hvorhen I ønsker; og I vil være bedre faren end grevens, for de måtte vente to dage til ende, medens jeg fik mig en slæde tømret og velbeslået med jernskinner forneden. De boede her inde i hytten imens og spiste af min ringe kost. Den gang de kom i land ved Kalveboderne, gav fru en mig fem ort for min umag, det var godt fortjent i tre døgn.”

”Jeg giver det dobbelte,” sagde Svend.

”Gør I det?” sagde bonden, og hans lyseblå øjne strålede af glæde. ”Jeg tager også imod dem i Guds navn. Jeg sanker mig penge sammen, så mange jeg kan, til forlovskyndig.” Forlovskynding var den tilståelse, bonden afkøbte jorddrotten til at fraflytte stavnet.

”Når agter I at tage bort?”

”Jeg tænker i aften,” svarede Svend, ”for nu er jeg noget træt og har hvile fornøden.”

”Til den tid skal jeg være færdig,” sagde bonden. ”Lad os gå ind i huset, så skal I få et leje, lige så godt som de to grevinder.”

Om eftermiddagen, lidt før det begyndte at mørknes, vendte Ib tilbage. Han var endnu ikke kommet til slutningen af den vise, han begyndte på halmlæsset, og sang af fuld hals, da han nærmede sig hytten. Fiskeren gjorde forberedelser til rejsen. Da Ib hørte, at Svend sov, slog han sig til ro uden for hytten og begyndte en samtale med fiskeren.

”I drager vel med den anden herre?” spurgte denne, medens han flettede på et halm bånd til slæden.

”Naturligvis!” svarede Ib. ”Vi to kan ikke skilles. Vi rejser desuden begge i det samme ærinde.”

”Ja, hans ærinde kender jeg allerede.”

”Hvad for noget? Du kender det?”

”Å ja, jeg gættede det, ligesom jeg så ham.”

”Du gættede det?” gentog Ib med en ubeskrivelig gebærde. ”Jeg har hjulpet mange af den høje adel, som flygtede, da svensken kom.”

”Nå, vi er nu ikke adelsmænd, men som du ser os to fremmede her, er vi bedre end de bedste adelsmænd i Danmark. Ærlig og godt som dit sindelag er, må du vel holde dem for de bedste, som værger for deres land, og vover hud og krop i kongens tjeneste. Ikke sandt?”

”Jeg siger ja dertil,” svarede fiskeren.

”Nå, godt. Så såre adelsmændene fornam svensken, begravede de deres skatte og rendte bort til alle sider, men han, som sover derinde, og jeg, som han gjorde til sin kammerat, vi blev tilbage, vi værgede, som vi kunne bedst, vi forstyrrede fjendens planer og brændte hans magasiner, vi sloges med svensken i dage og lange nætter, så du ville få bugvrid, du ærlige fisker, om jeg fortalte dig hvorledes. Derfor siger jeg os at være fuldt så gode som adelsmænd og noget lidt derover.”

Fiskerens øjne strålede af en levende glæde, medens han hørte på Ib.

”Hvis det er sandt, hvad du siger,” udbrød han, ”så ved jeg også, hvem I to mænd er. Her gik ord og rygter i de sidste dage om al den strid og fortræd, der voldtes fjenden i Jungshoved len. I går til middag kom Mogens Gjø fra Thureby med en svensk høvedsmand ind i min hytte og søgte efter to flygtninge. - Nu ved jeg, at jeg i dag har huset Svend Gjønge og hans kammerat Ib, Abels søn.”

”Nå, så de kalder mig hans kammerat,” ytrede Ib med et strålende åsyn, ”Det er jeg også, det er jeg, du kan forbande dig derpå, men gør det sagte, så ingen hører det.”

En time før midnat kom månen frem, og alle forberedelser til afrejsen var taget. Fiskeren havde gjort ild på skorstenen og varmet noget

øl, som Svend og Ib drak til deres brød. Derpå ombyttede Gjøngehøvdingen sin klædning med en lammeskindskofter. Ib ladede sine pistoler imens.

”I har ikke våben behov til denne rejse,” bemærkede fiskeren.

”Hvem kan vide det,” svarede Ib smilende. ”Vi kan måske skyde en måge, jeg holder så meget af at skyde måger.”

Da Svend gav tegn til opbrud, forlod de hytten og bandt døren fast til stolpen, derpå opgravede de hjorten i sneen, skjulte den under et halmknippe på slæden og drog ned til strandkanten. Her standsede fiskeren pludselig og vendte sig til Svend:

”Noget har vi dog forglemt, som vil gøre større nytte end pistolerne.
”

”Hvad mener du?”

”Min bådshage.”

”Den henter jeg,” svarede Ib, ”og hvis du vil det, Svend, så trækker vi vore kofter af og lader dem blive tilbage i hytten, at fiskeren kan bringe købmanden dem til ejermændene. Drag I af sted imidlertid, jeg indhenter eder nok.”

Svend trak koften af og skød med fiskerens hjælp slæden ud på isen. Ib vendte tilbage til hytten.

Denne lå mellem to sandbanker, der betog udsigten til det åbne hav. Da Ib kom ind under bakkerne, syntes han at høre en hest snøfte i nærheden, han lyttede, men da alt var roligt, fortsatte han sin gang. Pludselig gentoges lyden, og hans fod standsede ligesom rodfæstet til jorden, da han ved hjælp af månelysen så en opsadlet rytterhest uden for hytten. Han greb en pistol, men fik ikke tid til lang betænkning, idet en kraftig hånd lagde sig på hans skulder, og en stemme udbrød:

”Et ord, gode ven!”

Ibs ansigt blev blegt som sneen, han genkendte Manheimer. ”Stik kun pistolen i bæltet,” sagde Manheimer, ”og lad os gå indenfor.”

Båndet, hvormed de havde fastbundet døren, var overskåret. Ib adlød uden vægring og fulgte ham ind i fiskerens hytte.

Kaptajnens uformodede nærværelse i dette ubelejlige øjeblik lader sig hurtigt forklare. På tilbagevejen fra skoven var han om morgenen kommet til et værtshus, hvor de to bønder gjorde sig til gode for pengene, de havde modtaget af Svend. Både Manheimers folk og heste var for udmattede af det lange ridt til at kunne drage videre, han agtede derfor at udhvile sig i værtshuset, før han begyndte forfølgelsen på ny. Imidlertid blev bønderne drukne og lod enkelte ytringer falde om den forunderlige handel, de havde gjort. Manheimer hørte Svends navn og lyttede. Han lod bringe en frisk kande mjød og gav sig i tale med de to karle. Resultatet af denne samtale var, at han en halv time senere udsøgte sig den bedste hest, som fandtes i stalden, og jog bort med to af sine ryttere, uden at de tilbageblevne kunne forklare sig årsagen dertil. Endnu før de nåede byen, styrtede den ene rytter, den andens hest faldt oppe på gaden uden for kirken. I Køge skiftede han hest og vedblev sine efterforskninger hos købmanden og derefter på magasinet, indtil han om aftenen kom til fiskerens hytte, straks efter at de tre mænd havde forladt den, og medens de under bakkerne var i færd med at opgrave hjorten.

Da Ib trådte ind, lod han sit blik løbe omkring i stuen for at se, om Manheimer var alene. Ilden på arnestedet kastede et rødt skær på de grå lervægge. Han befandt sig alene med kaptajnen.

”Hvem er du?” spurgte Manheimer.

”En fattig fisker, strenge herre!”

”Og pistolen der? - Ah, jeg ser endog, at du har to. Læg dem fra dig

på bordet og lad os tale os til rette.”

Ib tøvede.

”Et ord eller en skæv mine, og mine folk stikker deres karabiner ind gennem ruden og skyder dig ned.”

Ib lagde pistolerne fra sig. ”Har du flere våben forvaret?”

”Nej.”

”Hvortil vil du da bruge disse?”

”Man værger sig, som man kan, strenge herre! I denne ufredstid farer stimænd og ildgerningsmænd omkring ved vejen, tilmed ligger min hytte så ensomt her ud ved søen.”

”Å ja, og det er dig, som fører de flygtende over bugten?”

”Ja, det er mig,” svarede Ib nølende.

”Og i nat skulle du føre Svend Gjønge over.”

”Svend Gjønge!” gentog Ib studsende.

”Svend Gjønge og hans skat, en liden sum på halvtredsindstyve tusinde rigsdaler. Du ser endda, at jeg har skaffet mig nøjagtig besked.”

Ibs læber sitrede, han drog sit vejr med møje. Denne forhindring, der kom så pludselig og uformodet, overvældede ham ganske.

”Hvor er Svend Gjønge i dette øjeblik?”

”Det ved jeg ikke forvist,” svarede han med usikker stemme. ”Han gik ned til byen i mørkningen og sagde, at han ville komme igen ved midnat.”

”Og hans penge?”

”Dem lovede han at bringe med,” svarede Ib hurtigt, idet han efterhånden begyndte at komme på gled med sine historier.

”På hvad vis agtede I at tage over bugten?”

”På en slæde.”

”Hvor har du den?”

”Nede ved søen.”

”Vi følges ad derhen, men tænd først en lyspind.”

Ib gik hen til skorstenen. Manheimer stak imidlertid begge hans pistoler til sig. Da Ib havde tændt Lyspinden og gjort den fast i en sprække i bordpladen, sagde kaptajnen:

”Drag først din kappe af, at jeg kan se, om du har flere våben hos dig.”

Ib adlød. Ved lyspindens skin så Manheimer den grønne jægerdragt, hvormed de to bønderkarle havde betegnet flygtningene. Han udstødte et råb, men fattede sig straks igen og begyndte at undersøge Ibs klæder.

”Du bærer to dragter?”

”Ja, hr. kaptajn! Det er så koldt herude.”

”Skammeligt koldt!” forsikrede Manheimer. ”Vær så god at knappe trøjen op.”

Ib adlød.

”Jeg ser, at du farer med sandhed,” udbrød kaptajnen, efter at undersøgelsen var til ende. ”Du har virkelig ikke flere våben.”

”Hvorfor skulle jeg vel skuffe den strenge herre,” ytrede Ib med et særdeles enfoldigt og troskyldigt ansigt. ”Det ser jeg ingen grund til.”

”Jeg heller ikke,” svarede Manheimer. ”Lad os nu drage ned til havet. Men for at vi ikke skal fare vild eller komme fra hinanden, medens månen skinner så dunkelt, vil jeg slå denne strik om din hals.”

Kaptajnen tog et stykke reb ned fra væggen og gjorde en løkke på det.

”Forstår du,” vedblev han leende, medens han lagde rebet om Ibs hals, ”det sker i al venskabelighed, blot for at vi kan blive sammen.”

”Strenge herre har vist sin planer med mig,” svarede Ib og gjorde et mislykket forsøg på at smile.

”Nu slukker vi lyset og binder døren fast som før, og så drager vi ad stranden til. Pas vel på, at din fod ikke glider undervejs; jeg har for vane at ride i mørket med en opspændt pistol, den jeg holder temmelig nær til dit hoved. Ved det allermindste ryk, du giver i rebet, trykker jeg af, og du kan da selv begribe, hvor stor en sorg det ville være mig at skyde dig en kugle igennem hjernen. Nu af sted, denne gang må det gå til med den slemme troldhekses kunster, hvis vi skal blive adskilt på det lille stykke, vi har tilbage.”

Manheimer slukkede lyset. I samme øjeblik gjorde Ib et eneste skridt hen mod skorstenen, tøvede der et øjeblik og fulgte straks efter kaptajnen, som havde vendt sig om i døren efter ham.

Just som Manheimer satte foden i stigbøjlen, hørte han en svag stønnen og så en mørk skikkelse læne sig op til hyttens mur. Han studsede, vendte sit hoved og greb en pistol. Ib gjorde på samme tid et skridt fremad, der bragte ham i linie med hestens hoved. Skikkelsen strakte sine arme op mod kaptajnen og udbrød:

”Vi deler!”

Denne stønnende stemme, så mat og fuld af smerte, genkendte Manheimer øjeblikkelig; han brast i latter og udbrød spottende:

”Mord og bøddel! Der har vi Kulsoen igen.”

”Vi deler!” gentog hun heftig og hævede sit ligblege ansigt i vejret.

”Ja, gu’ deler vi!” svarede Manheimer, idet han spændte sin pistol og strakte den hen for øjnene af Ib med en gebærde, der umuligt kunne misforstås; derefter red han bort fra hytten.

Ib fulgte ved hans side. Hans blik veg ikke fra pistolen.

Manheimers hest slog med hovedet, pustede og gjorde et spring til siden. Ib fulgte med.

”Hvad djævelen fattes det fordømte dyr?” råbte Manheimer, idet

han strammede tøjlen og sporede hesten.

”Tal sagte, strenge herre!” udbrød Ib. ”Mig tykkes, at jeg gennem tågen øjner en mand nede ved strandkanten, måske Svend alt er kommet.”

Manheimer studsede og kastede et blik derned. I samme øjeblik udstødte hesten en høj og smertelig vrinsken, bøjede hovedet og gjorde et voldsomt spring i vejret; endnu før Manheimer igen blev herre over den, gentoges dette spring, den stejlede og kastede sig derpå med en lynsnar bevægelse ned på sneen, hvor den vedblev at stryge hovedet hen ad jorden. Manheimer havde sluppet rebet og tabt pistolen, idet han faldt.

”Kom mig til hjælp!” råbte han. ”Afskum! Hvad har du koglet ved min hest?”

”Ak strenge herre!” svarede Ib rolig og smilende, ”jeg har næsten ingenting gjort, jeg puttede den blot et lille stykke brændende tøndere i øret.”

Medens han sagde dette, trådte en mand frem mellem bakkerne, nærmede sig Manheimer på skridts afstand og trykkede en pistol af mod hans bryst. Kaptajnen udstødte et skrig og sank tilbage i sneen. Hesten fo’r af sted med sænket hoved og en skingrende vrinsken.

Straks efter Manheimers skrig lød langsomme og slæbende skridt mellem bakkerne, og Kulsoen kom til syne, vaklende, blodig og støttende sig til en stok.

”Vi deler, vi deler!” udbrød hun hæs og ivrig, endnu før hun nåede stedet.

”Å, nej,” svarede Ib, ”I skal få det alt sammen.”

Han løste rebet, som endnu var knyttet om hans hals, og sammennørede med dette Kulsoens ben og arme uagtet den fortvivlede mod-

stand, hun gjorde. Kulsoen udstødte et gennemtrængende skrig. Ib kneblede hende med sit halstørklæde og bandt det fast omkring kønens hals.

Svend havde været tilskuer til det sidste optrin.

”Nu af sted,” udbrød han, ”skuddet og det gale fruentimmer kan let bringe svensken på vort spor.”

Han stak sin pistol i bæltet og gik ned til stranden, Ib trådte et skridt nærmere til Manheimers lig og bøjede sig ned over det. Kaptajnen åndedræt var standset.

”Siden I så inderlig gerne ville have fat på os, lad være det ej lykkes, skal I i det mindste få den plaser at se os drage bort.”

Under disse ord rejste han kaptajnen i vejret, støttede hans overkrop til en sten, med ansigtet vendt ud imod søen og gav ham sabelen i hånden. Han satte den bundne Kulso ved Manheimers side, tog sin hue af og gjorde en komisk hilsen for dem.

”Farvel, lille folk! I ønsker os begge en fornøjelig rejse.” Derefter ilede han med lange skridt ned til strandkanten efter Svend og fiskeren, som allerede havde begivet sig ud på isen.

Kapitel XXIII

Audiensen

Fra det øjeblik, Svend begyndte sin rejse over isen, syntes faren at være forsvundet. Forfølgerne havde tabt hans spor og lod ham drage sin vej uhindret.

Efterhånden som natten skred frem, viste månen sig klarere og gennembrød den tætte tåge, som hidtil havde forhindret fiskeren i at tage kending af landet og vælge vejen med sikkerhed.

Morgensolens røde lys farvede spiret på Nicolai Kirke, da de steg i land neden for Valby Bakke. Der var ualmindelig larm og virksomhed overalt i hovedstaden. Da de tre mænd drog op igennem gaderne til Rosenborg slot, hvor kongen havde taget bopæl under krigen, så de flere klynger af borgere i ivrig samtale med hverandre; en vis glæde var udbredt over deres ansigter. Gjøgnerne blev ikke længe uvidende om årsagen.

Det var den syv og tyvende februar, de nåede op til København. Aftenen i forvejen blev freden underskrevet i Roskilde. Mængden var endnu ubekendt med alle dens ydmygende betingelser, måske ville man alligevel i den første glædesrus have foretrukket disse for den frygt og usikkerhed, de savn og tiltagende besværligheder, der siden Karl Gustavs landgang havde hvilet både over de fri og ufri stænder i den truede hovedstad. Efterhånden som de kom til slottet, hvis nærmeste omegn var ubebygget, blev det vanskeligere at bane sig vej igennem mængden; Svend og Ib gik hver på sin side af slæden, fiskeren trak den.

Ved indgangen til slottet blev de standset af to hellebardister, som stod på hver side af pillerne uden for vindebroen. Svends forestillinger frugtede ikke. Skildvagterne strakte dem deres kors geværer i møde og havde befaling til kun at indlade hofbetjentene og rigsråderne, der var sammenkaldt af kongen til at møde på slottet denne morgen. Svend

studsede over en så uventet forhindring. På ethvert andet sted ville han næppe have ladet sig standse heraf, i dette øjeblik fandt han sig i omstændighederne. Han blev stående ved siden af slæden, støttet til sin bøsse; et spottende smil fo'r over hans læber, idet han så ned på hjorten og flygtigt sammenlignede de overvundne hindringer med denne sidste. Ib delte ikke hans tålmod. Han blev stående på broen med huen bag i nakken, den venstre hånd i siden, og udbrød med en stemme, der stedse blev tydeligere, efterhånden som de omkringstående opmærksomhed droges hen på ham:

”I ulyksalige spyddragere! Hvad tænker I dog på, medens I nægter sådanne mænd som os adgang til hove? Hans Nåde vil skikke jer al landsens elendighed på halsen, når det rygtes - jer og jeres efterkommere lige til det syvende led. Jeg siger det uden overdrivelse.”

”Hvad bringer I Kongelig Majestæt?” spurgte sergeanten, som var kommet til.

”Vi bringer ham den gladede tidning, han har modtaget på denne side kyndelmisse.”

”Eja, en hjort,” sagde sergeanten spottende. ”Den vil rigtignok volde Hans Nåde stor glæde.”

”Men hvilken hjort! Det siger jeg, til Gudfader hører det, at en sådan hjort som vores lever der ikke mage til i denne verden. Den er sine halvtredsindstyve tusind daler værd mellem brødre.”

De omkringstående brast i latter.

”Halvtredsindstyve tusind rigsdaler,” gentog sergeanten spottende.

”Ja, og så regner jeg endda hverken skroget eller skindet med,” tilføjede Ib.

I dette øjeblik blev hans tale afbrudt ved et tegn fra Svend.

Mængden gjorde plads for en gammel, gråhåret mand, som kom

gående hen imod slottet. Han var klædt i en kort, sort kappe, under hvilken man så en brun fløjls vams, kantet med sølv. Omkring halsen bar han en lang guldkæde, som endte i en medaillon af samme metal. Da han nærmede sig vindebroen, tog han efter den tids hofetikette sin baret af og betrådte slottets enemærker med blottet hoved. Det var den hæderlige Kristen Skel, som her gik op til slottet.

”Streng herre!” udbrød Svend, idet han trådte hen til rigsråden, ”et ord, hvis I tillader det.” Skeel standsede. Svend vedblev: ”Mig har Kongelig Majestæt skikket i by at forrette ærinde, som jeg bringer ham besked på i denne slæde. Vagten nægter os adgang til slottet. I skænker mig eders beskyttelse!”

Rigsråden lod sit blik gå fra Svend til Ib og slæden. Derpå spurgte han:

”Hvem er I gode mænd?”

”Folk kalder mig Svend Gjønge i daglig tale.”

”Min tro!” udbrød rigsråden overrasket og lagde sin hånd på Svends skulder, ”det navn har vi endda hørt omtale, medens krigen stod på. Hvad bringer du kongen i dag, Svend?”

”En sum penge, som borgmester Hans Nansen har hentet nede fra øerne.”

”Ak ja, jeg hørte jo tale derom. Hans Majestæt har været i stor uro for din skyld, Svend Gjønge!”

”Hans Majestæt burde bedre forlade sig på sine tjenere, end at han skulle være i uro for dem,” svarede Svend.

”Og de nægter dig adgang til slottet?” spurgte Skeel med blikket henvendt på de to hellebardister.

”I regner os det ikke til last, streng herre!” svarede sergeanten, som var blevet stående og havde hørt de sidste ord. ”Kongelig befaling blev

os kundgjort årle i morges, at kun slottets tjenere og de, der bære den høje adelsmærke, måtte gå over broen.”

Rigsråden smilte.

”Kongelig befaling må vi lyde,” svarede han, ”I gør da plads for denne mand, skildvagter, han bærer nu så godt et adeligt mærke som nogen.”

Med disse ord løste rigsråden båndet på sin kappe og kastede den over Svends skulder.

Ib udbrød i et jubelskrik.

”Ak, høje herre, hvad gør I der?” svarede Svend.

”Gå du trøstig din vej, Svend Gjønge!” sagde den gamle adelsmand, ”der har aldrig banket bedre hjerte under denne kappe end i dette øjeblik.”

Hellebardisterne trådte tilbage og lod fiskeren trække slæden over broen. Ib havde sat sig ned på den; idet han kom forbi vagten, stak han benene ud af slæden til begge sider for at indtage så stor plads som muligt og besvarede soldaternes hilsen for rigsråden med et fornemt nik og en derpå følgende grimasse. Da de kom inden for graven, gav Skeel Svend et tegn til at følge med sig op ad den lille trappe, der førte til kongens privatværelse. Ib blev stående nede i gården ved hjorten.

Rigsråden lod sig melde og blev straks indladt tilligemed Svend. Kongen sad foran et stort bord, der var stillet hen ved kaminen i salens baggrund. Lige over for ham var gehejmeskriver Gabel i færd med at forelæse fredsunderhandlingerne, som Magnus Høeg aftenen tilforn havde bragt med sig fra Roskilde. Efter at Skeel havde hilst, lagde han sin hånd på gjøngens skulder og udbrød:

”Min nådige herre konge; her bringer jeg den glædeligste nyhed, som Eders Majestæt længe har modtaget.”

”Svend Gjønge!” udbrød kongen, idet han rejste sig fra bordet og gik hen imod ham. ”Vær os velkommen, min gode helt!”

Svend havde bøjet sig i knæ, idet han kyssede kongens fremstrakte hånd.

”Og det ærinde, vi gav dig, Gjøngehøvding, hvorledes har du forrettet det?”

”Som det sømmer sig at forrette Eders Majestæts ærinder, fuldstændig og til Eders tilfredshed.”

”Du bringer altså pengene?”

”De ligger nede på slæden.”

”Den hele sum?”

”Tror min høje konge, at jeg ellers ville have fremstillet mig for eder?”

”Men hvorledes bar du dig ad for at slippe fra svenskens krigsfolk, som havde besat alle veje?”

”Vi hjalp os igennem med list, og hvor det ikke gik an, der slog vi til med vore våben, så lod svensken os fare.”

”De mærkede altså, hvad I førte med eder?”

”Ja.”

”Og I blev forfulgt?”

”Lidt.”

”Men du slap helskindet fra dem?”

”Ja, min høje konge!” svarede Svend smilende, ”jeg havde for travlt i Eders tjeneste til at lade mig såre.”

”Profecto!” udbrød Frederik, idet han fornøjet gned sine hænder. ”Jeg har hørt mange af dine streger fortælle, dem, vor borgmester Nansen også vidste at tale om, men denne sidste vil jeg kalde for den bedste. - Om Gud havde givet Danmark mange af dine lige, da skulle der

vel have været os bedre vilkår beskikket.”

”Jeg siger ikke nej dertil,” svarede Svend frimodig. Kongen gik hen til vinduet og så ned i gården.

Mod dette vindue havde Ib uafbrudt rettet sit blik, siden Svend forlod ham. Da han så kongens ansigt inden for ruden, tog han sin hue mellem hænderne og knælede ned i sneen.

”Hvem er den mand?” spurgte Frederik den Tredie. Svend kastede et blik ned på Ib og sagde:

”Det er en mand, som jeg skylder megen taksigelse. Uden hans hjælp ville jeg ikke have kunnet udrette Eders Majestæts ærinde.”

”Jeg synes at have set ham tilforn.”

”Ja, han kommer i dag for at bevise, hvor troligt han har opfyldt det løfte, han dengang aflagde.”

”Hvilket løfte?”

”At være Eders Majestæt en god og ærlig stridsmand.”

”Nu erindrer jeg det, han fremstillede sig for os i fjor på Jungshoved. Vi lader ham komme op.”

”Jeg tror, at han kun venter på tilladelse dertil.”

”Men vore penge, Gjøngehøvding! Jeg ser alene en skudt hjort på din slæde.”

”Hjorten er vor pengepose,” svarede Svend. ”Formedelst vi havde ingen bedre.”

Under denne samtale var Ib blevet liggende på knæ nede i gården ved siden af slæden; hans små, sorte øjne var ufravendt rettet mod vinduet. Da kongen gav tegn, sprang han op, kastede hjorten over sine skuldre og ilede op ad trapperne til værelset.

”I sandhed!” sagde kongen henvendt til Gabel, ”det er første gang, vi har modtaget landets skat under den forsegling.”

Døren gik op, Ib trådte ind med hjorten over sine brede skuldre og med et smil, der uden tvivl viste den smukkeste rad tænder, som fandtes på slottet. Han lagde hjorten inden for døren og vovede ikke at træde frem i salen. Hans dristighed var forsvundet i dette øjeblik, sky og ængstelig som et barn kastede han et blik hen til Svend, som om han ville opfordre ham til bistand. Idet kongen gik hen til ham, gjorde han pludselig et uhyre langt spring nærmere hen mod Svend og sank derefter på knæ, med huen trykket tæt ind mod brystet.

”Rejs dig, min søn!” sagde Kong Frederik i den blide tone, der var ham egen. ”Vi har hørt dine bedrifter fortælle og ønsker at forsikre dig om vor erkendtlighed og gunst.”

”Nådige Majestæt!” svarede Ib stammende og drejede forlegen på sin hue. ”Eders dronning fæstede mig til at blive en flittig og brav stridsmand, så sagde Gud Fader ja dertil og hjalp for resten.”

”I to mænd, der står her, har altså ene mægtet at bringe den skat igennem landet, skønt det var opfyldt af fjender.”

Ib kastede et tilfreds blik hen på Svend, kongens venlighed gav ham mod til at svare.

”Den hjort har kostet svensken mange dyre menneskeliv.”

”Og eder da?”

”Svend Gjønge ved råd for alt, han er så klog og så udspekuleret.”

”Men hvormed skal vi da belønne din troskab og iver i vor tjeneste?”

”Vil allernådigste konge give sin dronning besked på, at jeg har holdt mig ved godt mod og været hende en ærlig stridsmand, som hun bad mig om, så er det godt.”

”Det budskab skal jeg besørge; men din belønning, mand, tal kun dristigt, du skal ikke ængste dig!”

Ib snappede efter vejret og nikkede som sædvanlig, når han fattedes ord; derpå hviskede han undseligt og sagte:

”Om Kongelig Majestæt vil sige ja til, at jeg må kysse på Eders hånd, så skal I have mangfoldige tak.”

Kong Frederiks øjne strålede, idet han rakte ham hånden.

Ib tørrede munden på sit opslag, medens han med fremstrakt hoved kyssede kongens hånd uden at vove at gribe den.

”Hvis det ikke fattes ham på mod at komme frem hermed, så havde han endnu et ønske tilbage,” svarede Svend.

”Tal da,” sagde kongen, ”jeg siger forud ja dertil, hvis det står i min magt at opfylde det.”

”Nej, jeg vil ikke sige det,” sagde Ib.

”Så tal du hans sag, min Gjøngehøvding!”

Ib tilkastede Svend et bønligt blik og rystede på hovedet, Svend syntes ikke at lægge mærke dertil, men svarede:

”Fordi denne mand, uden at betænke sig, ville gå i døden for at fremme Eders Majestæts mindste ønske, og fordi han så den under øjne hver dag og time, siden skatten i Vordingborg blev givet i vore hænder, derfor bønfalder han om, at kongen vil lade ham forlov at bære samme kjortel og mærke som Eders vagtmestre.”

”Hvorfor vil han just bære en vagtmesterkjortel?” spurgte Kong Frederik.

”Jeg kender alene hans ønske, men ikke grunden,” svarede Svend smilende.

”Det var formedelst jeg syntes så godt om dragten,” svarede Ib forlegen. ”Men det er vist for meget forlangt for det, jeg har gjort, og så kan det gerne vente til en bedre lejlighed. Kanske får vi mere at bestille for Eders Nåde en anden gang, da I så, det gik godt den første.”

”Nej!” svarede kongen godmodig, ”vi har ikke nødig at vente, dit ønske kan blive tilstået straks, og endda vil vi være dig forpligtet.”

”Å nej,” udbrød Ib med strålende øjne og et lykkeligt smil.

”Nu har I gjort mig så sjæleglad; mangfoldig taksigelse derfor.”

Efter at Ib havde sagt dette, kyssede han sin flade hånd og berørte med fingerspidserne den yderste flig af kongens klædning.

Under den tavshed, som herved opstod, trådte en hofkavaler ind ad døren og udbrød:

”Det høje riges råd har nu forsamlet sig og ønsker Eders Majestæts nærværelse.”

”Godt,” svarede kongen, ”vi vil straks komme.” Kavaleren gik. Kongen vendte sig mod Svend.

”Et ord endnu, Gjøngehøvding, før vil skilles. Vi ønsker at give dig et bevis på vor nåde, men ved ikke ret, hvorledes vi bedst skal gengælde din tjeneste.”

”Min tjeneste!” gentog Svend frimodig. ”Jeg tænkte ikke den behøvede nogen gengæld, siden kongen har ret til at forlange alle sine undersåtters tjeneste.”

”Men du vovede ved denne lejlighed dit liv, på hvilket vi sætter langt større pris end du selv.”

”Det tror jeg ikke, min høje konge! Hvis mit liv har noget værd i Eders mening, så er det mig også for dyrebart til, at jeg skulle sælge det, som en kræmmer sælger sine varer. Ligesom Ib her viste sig modig og brav for at fuldkomme sit løfte til Eders nådige frue, så gjorde jeg det for at holde mit løfte til Eder. Et løfte er en gæld, som bør betales, og det er nu sket.”

”I sandhed, min helt! Du har gjort mere end fuldkommet dit løfte. Med den håndfuld folk, du havde, standsede du fjenden, gav os kund-

skab om hans planer, tilførte os hans ammunitionsvogne og opbrændte hans magasiner, - hvilket sidste var bedre end alt øvrigt, siden engelske gesandten Meadowe beretter, at dette var en såre vigtig grund for vor krigeriske broder Karl Gustav til at slutte freden, og nu endelig i dag tilfører du os denne skat midt igennem hans lejr. Profecto! Hvem af vore undersåtter ville vel vove at give os løfte på alt dette, og hvem ville vel have vovet at holde det, uden du? - Derfor ønsker vi at belønne dig.”

”Det kan være, Eders Majestæt! Men jeg ønsker det ikke.”

”Hvorledes?” udbrød Frederik den Tredie studsende.

Svend slog ikke sine øjne ned for kongens blik, hvor strengt og prøvende det end var.

”I kender mig ikke ret, min høje konge!” svarede han og tilføjede smilende: ”Hvis det også er sandt, at jeg bestandig hidtil i landets tjeneste har hentet flere skrammer end belønninger, hvis mine fortjenester er så store, som Eders Majestæt siger, og hvis ingen anden ville have vovet, hvad jeg har vovet, hvormed ville I da belønne mig?”

Frederik den Tredie betænkte sig et øjeblik og svarede: ”Gud har lagt al jordisk magt i kongens hånd, og det beror på os at opfylde ethvert billigt ønske, vore undersåtter kan have.”

”I så fald har jeg et ønske, og jeg beder Eder om at opfylde det.”

”Nu vel!” udbrød kongen levende.

”Vil Eders Majestæt tænke på mig siden, når jeg kan blive Eder til nogen nytte.”

”Er det alt?”

”Ja, ’-’ svarede Svend med ædel stolthed, ”det er alt. Så skal den regning være betalt, som trykker Eder så såre, og som jeg først kom i hu, da Eders Nåde mindede mig derom.”

Kongen var synlig bevæget over det trohjertige i Svends ord, hans øjne strålede, idet han betragtede dette ædle, åbne og mandige ansigt, og han rakte ham sin højre hånd. Idet Svend tog den, lagde kongen den anden kærtegnende på hans hoved og udbrød:

”Gud være med dig, min ridderlige helt!”

Svend følte sig grebet af den inderlighed, som lå i stemmen, hvormed kongen talte. Så slet en hofmand han endogså havde vist sig at være, bøjede han ved denne lejlighed knæ og udbrød, idet han lod sine flammende øjne hvile på kongen:

”Tak, min gode konge, tak! Til i dag har I kun forlangt min tjeneste af mig, næste gang må I forlange mit liv, thi kun med det kan jeg betale den nåde, I viser mig.”

I dette øjeblik udbrød Ib, efter at han længe forgæves havde søgt at få ordene frem:

”Men ikke sandt, Kongelig Majestæt vil vel også tænke lidt på mig, når han skikker Svend i byen, at det bliver et ærinde, hvor vi kan være to!”

”Jeg skal nok tænke på dig,” svarede kongen, hilste og begav sig tillige med Gabel og Skeel ind i det tilstødende gemak, hvor rigsrådet var samlet. Gjøgnerne forlod slottet.

Ibs bedrifter på egen hånd

Kongens befaling holdt Svend tilbage i København. Ib derimod rejste bort to dage efter audiensen, pyntet efter sit hjertes ønske med en skarlagensrød kofte, besat med en hvid uldbort. Desuden bar han gule knæbenklæder og slagstøvler, opkrattet filthat med rød fjer på hovedet og en lang kårde ved siden. Det var denne dragt, der så længe havde udgjort målet for hans ivrigste håb, lønnen for alle hans bedrifter.

Ib rettede sin march ned mod Holmegård, en gammel herregård, som ligger en mils vej fra Næstved. Undervejs mødte han flere svenske regimente, der allerede havde begyndt deres tilbagetog fra det nordlige Sjælland.

Ib gik forbi dem uden at værdige dem et blik.

Holmegård ejedes dengang af Skeelerne. Ved krigens udbrud flygtede familien til København og overlod omsorgen for slotte til en gammel foged. Denne mand, eller rettere sagt hans datter gjaldt Ibs rejse.

Fogeden boede ved den ene ende af den store Porsmose, som omgav slottet på tre sider. Inger stod ved vinduet, hun slog hænderne sammen, da hun så den pyntelige kavaler nærme sig huset, og hvis smilende ansigt tilnikkede hende, endnu før hun havde genkendt ham. Fogeden gik til døren og førte ham ind. Inger bredte en dug på bordet og satte brød, smør og ost og en kande mjød frem, hendes øjne strålede, og en livlig rødme bedækkede hendes runde kinder. To ord af Ib havde underrettet hende om årsagen til hans komme.

I de forhandlinger, som nu fandt sted, fortalte Ib, medens han spiste og drak med den ypperligste appetit, hvor højt han elskede Inger, han skildrede denne kærligheds inderlighed og styrke med munden fuld af mad, lod nogle vel anbragte ord falde om audiensen og den ualmindelig høje gunst, hvori han stod hos kongen, dronningen og rigsrådet, og angav endelig summen af sine fremtidsudsigter i det håb, at Svend

ville skaffe ham plads som skytte hos herskabet på Jungshoved.

Inger var gået ind i det andet værelse, medens denne samtale fandt sted, men hun havde ladet døren stå på klem, så at hun kunne høre hvert ord; da endelig fogeden, overvundet af Ibs veltalenhed og vægtige grunde, rakte ham hånden over bordet og tilkendegav ham sit bifald, åbnedes døren, Inger styrtede ind, faldt sin fader om halsen og rakte derpå sine små, røde hænder over til den lykkelige elsker.

”Nu siger jeg tak for mad,” sagde Ib, ”og hvis I ikke har noget imod det, Kasper Dam, så trækker jeg min kofte af, det er synd at slide mere på den, end jeg har nødig.”

”A nej, behold koften på,” bad Inger, ”du ser så køn ud i den.”

”Nå ja, synes du det?” sagde Ib smilende. ”Det kan gerne være. Ellers tænkte jeg knap at træffe jer her nede i eftermiddag. I er jo eneste mand på slottet og har forlov at vælge den bedste sal; I skulle flytte derop med lille Inger, Kasper! Det kunne jo være, at hun med tiden får sig et sådant slot at bo i, hvis Gud ellers giver vilkår derefter.”

Over Ingers ansigt var udbredt et lykkeligt smil. I hendes tanker havde Ib allerede nået et så uhyre udmærkelsestrin, at hun fra nu af ikke længer holdt noget for umuligt.

Fogeden var af en anden mening.

”Du snakker, som du har forstand til,” sagde han. ”Skulle jeg lade Inger blive boende oppe på slottet, imedens de gale krigsfolk håndterer der? Jeg er en gammel mand, Ib, og har haft min nød med at begå mig selv, endsige at værge for et kvindfolk. ”

”Jeg vidste ikke, her var krigsfolk,” svarede Ib. ”Hvad er det for karle?”

Inger havde gentagne gange givet faderen tegn til tavshed, denne lod ikke til at forstå det, men udbrød:

”Hvad mener du med dine gebærder, datterlil?”

”Å, Herre Gud!” sagde Inger fortrydelig og rystede på sit smukke hoved, ”jeg syntes, vi i dag kan tale om noget bedre end om svenskerne.”

”Der kommer en af høvedsmændene ridende,” sagde fogeden og så ud ad vinduet.

”Ved min himmeriges part!” udbrød Ib, da han så officeren stige af hesten og gå op i slottet. ”Nu behøver jeg ikke at spørge om grunden til Ingers gebærder, Kasper Dam! Hun ved bedst, hvad jeg har at afgøre med disse folk.”

Fogeden forstod ikke et ord af denne ytring.

”Ib mener, at folkene af det regiment har forsyndet sig imod ham, medens de plagede og pinte hans søster, den kønne Soffi Abelsdatter, til døden. - Ak, lille Ib!” vedblev hun venligt. ”Lad dem være i fred i dag, jeg beder så bønligt derom. Hellere skulle vi to være glade og komme i hu en salme til Vorherre, som har gjort det så godt for os.”

”Jeg tænker vel, Ib lader dem i fred,” sagde fogeden spottende, ”de sidder seks mand i rad og svirer og dobler deroppe.”

”Ikke flere,” sagde Ib flegmatisk, idet han rettede sine vældige lemmer og stillede sig hen foran fogeden. ”Det vil jeg sige jer for sandt, Kasper Dam, at om de end er seks deroppe, så skal jeg dog vove mig ind til dem, hvis det kom an derpå, og lægge hovedet ved deres fødder inden en time til ende, som jeg står her. I kender mig ikke rigtig. - Men lad nu din sorg fare, lille Inger, i dag skal de være fri for mig, skønt jeg svor den dyre ed. I dag er jeg så fornøjet.”

Efter disse ord gik Ib hen til Inger. Den gamle foged skottede tilfreds hen efter ham. Skumringen var begyndt. Ved genskinnet af ilden fra ovnen så han Ib sidde på bænken med begge Ingers hænder i sine.

Elskeren var efter den sidste bemærkning steget overordentlig i hans gode mening. Lidt efter hørtes fodtrin udenfor. En svensk soldat åbnede døren og trådte ind.

”Eja, kujon!” udbrød han, ”er I der? Jeg har gået og søgt efter jer hele slottet igennem. Å, I har fremmede!” tilføjede han, da Ib rejste sig fra bænken i kroen, som hidtil havde skjult ham. ”Så meget desto bedre. De strenge herrer deroppe forlanger mere vin, og vagtmesteren følger vel med og hjælper os at bringe dem flaskerne op.”

”Ja, jeg følger med!” sagde Ib.

”Og den lille pige!” sagde soldaten. ”Tusind djævla, nu kan jo gildet blive muntert, hun følger vel også med?”

”Hun?” gentog Ib.

”Ja, medmindre vagtmesteren ønsker, at herrerne skal komme ned og hente hende, for det koster kun et ord.”

”Hun følger også med,” sagde Ib.

Den gamle foged tilkastede ham et forbavset og spørgende blik. Inger lagde sin skælvende hånd på hans arm for at holde ham tilbage, men Ib syntes ikke at lægge mærke dertil, han rettede på sin kofte og gned et støvgran af sine opslag.

”Lad os gå,” sagde han med en rolighed, som han for resten var langt fra at føle.

Fogeden tog et nøgleknippe, tændte lyset og gik foran de andre ud ad døren. Straks efter så man Ib med en stor kurv flasker på armen gå op fra kælderens til anden etage, hvor officererne var samlede. Kasper Dam havde en lignende kurv, som Inger hjalp med at bære, og efter dem gik soldaten, der for sin egen regning havde hentet to flasker, som stak frem af lommerne på hans kofte.

”I kan vel finde vej ind i salen uden min hjælp?” sagde den svenske,

da de var uden for døren.

”Det tænker jeg nok,” svarede Ib med et venligt nik. Soldaten gik tilbage til sine kammerater og holdt dem triumferende flaskerne i møde uden for vinduerne til kælderens, hvor de havde deres vagtstue.

Da fogeden og Ib kom ind, strømmede der dem en tæt og bedøvende tobaksrøg i møde. Midt i denne så man omkring et bord de glødende ansigter af seks svenske officerer, hvis manerer og stive, stirrende blikke vidnede om den første grad af beruselse. To af dem havde trukket uniformen af og sad i skjorteærmer. Latter, sang og lydeligt jubelråb hilste de indtrædende, da de fyldte flaskekurve blev sat frem på bordet. Fogeden forlod straks efter salen. Ib og Inger blev tilbage.

”Flaskerne frem!” råbte en af officererne i en dialekt, som røbede hans tyske herkomst. ”Fyld eders bægre, vi vil drikke en skål for djævelen.”

Dette indfald vandt almindeligt bifald, enhver af gæsterne tog en rytterpistol, der lå foran hans plads på bordet, og fyldte løbet med vin. Pistolerne blev benyttede i stedet for bægre og stødte imod hverandre, hvorefter man under latter og vilde, bedøvende skrig drak djævelens skål.

”Kors!” skreg en af officererne, idet han efter skålen lod sig falde tilbage i sin lænestol. ”Hvad er det for en køn lille pige, vagtmesteren der bringer os?”

Dette spørgsmål gjorde de øvrige opmærksomme på Inger, der hidtil havde holdt sig tilbage i skyggen af Ib. De forlod bordet og ilede hen til den ulykkelige pige.

”Det er min kæreste,” sagde Ib, idet han trådte hen foran hende.

”Din kæreste, kujon!” råbte manden med skægget, idet han tog Inger ved hånden. ”Hun er min kæreste!”

”Ja, og min!”

”Og min!”

”Ud med dig, slynge!!”

Under disse ord trængte høvedsmanden Ib hen mod døren. Vagtmesterens små, sorte øjne funkede som to lynstråler, idet han sprang til side og greb sin kårde, men en af officererne forekom denne åbenbart fjendtlige hensigt og udbrød:

”Manden har min tro ret, og han skal beholde sin pige. I aften vil vi drikke og ikke gantes med kvindfolk. Gå ned og kald på fogeden, vagtmester, at han kan bringe os nok en kurv flasker; jeg skal imens tage vare på den lille.”

Ib betænkte sig et øjeblik, derpå stak han sin kårde i skeden og gik.

I samme øjeblik han satte foden uden for dørtærskelen, blev døren slået til efter ham med en skoggerlatter.

”Nu tilhører hun os!” råbte officeren, der havde lokket ham ud.

”Endnu ikke!” skreg Ib rasende og stemmede sin skulder med en sådan kraft mod døren, at den bragende i alle sammenføjninger fløj tilbage på svenskeren, som forgæves søgte at skyde slåen for.

Ib trådte et skridt ind i salen, greb Inger ved hånden og stillede sig foran hende med ryggen dækket af væggen.

”I djævelens navn l” råbte han og slog et hjul med sin kårde, der trængte de nærmeste tilbage. ”Lad os da lege krig, siden I ønsker det, så skal vi få at se, hvem hun hører til!”

Et almindeligt skrig besvarede denne opfordring.

”En skål for vagtmesteren!” råbte den skæggede og sprang hen til kaminen efter sin kårde. ”Han vil lege hare med hundene, det kan blive morsomt.”

De andre havde allerede dannet en halvkreds omkring Ib, der med

rynkede bryn og sammenbidte læber, men for øvrigt i en stilling, som ikke ville blive tålt i fægtesalen, ventede deres anfald. Pludselig skiltes den truende kreds, og en officer trådte frem foran de øvrige. Denne mand kom til syne fra et hjørne af salen, hvor han havde tilbragt tiden som tilskuer på et lege af tre sammenstillede stole uden at tage del i sine kammeraters drikkelag. I hånden bar han et lys, som han havde taget fra bordet, og hvis skin faldt hen over hans ansigt. Ibs udtryk forandrede ved synet af disse alvorlige og bestemte træk.

”Kender du mig?” spurgte manden.

”Ja.”

”Så gå, og lad kun din pige blive tilbage.”

”Ja!” svarede Ib og stak sin sabel i skeden, vendte de målløse og forbavsede drikke brødre ryggen og forlod salen.

Den mand, hvis uformodede mellemkomst så pludselig endte det truende optrin, var kaptajn Kernbok.

Da Ib kom ned i gården, så han fogeden, som bleg og rystende stirrede op til riddersalens vinduer. Ibs første følelse var harme over, at Kasper havde listet sig bort, men da han kastede et blik på den gamle mands svage og henfaldne skikkelse og bemærkede den angst, som alle hans træk i dette øjeblik udviste, lagde han sin hånd på hans skulder og udbrød:

”I skal ikke være bange for Inger. De gør hende ingen fortræd. Jeg traf en mand deroppe, som har sagt god for hende.”

”Hvem var det?” spurgte fogeden forundret.

”En svensk høvedsmand.”

”En svensk?” gentog fogeden sukkende. ”Det skal nok hjælpe os.”

”Lad eders frygt fare, Kasper!” sagde Ib tillidsfuldt. ”Hvad den mand lover, vil han holde, han er så brav som nogen af os, jeg så ham

engang handle mod sine fjender sådan, som vi vil tøve at handle mod vore venner. - Men hun kommer jo ikke,” vedblev han, talende med sig selv, ”og han er ene mod seks, og støjen tiltager deroppe, - jeg skulle dog måske ikke være gået bort.”

Som Ib bemærkede, tiltag støjen i riddersalen på en foruroligende måde, latter og sang afvekslede med skrig og højrøstede stemmer. Lidt efter lidt syntes disse at ophøre for en ny underholdning, under hvilken man så drikke brødrene fare forbi vinduerne i taktmæssige bevægelser og med brændende lys i hænderne. En tiltagende frygt bemægtigede sig Ib.

”Nu danser de runddans,” hviskede fogeden, ”de gale mennesker bryder sig hverken om lys eller ild; de skulle blot ane, at en eneste gnist af deres lys var nok til at gøre det af med dem alle sammen, siden vi nede i kælderen har forvaret fire hundrede pund krudt.”

”Hvad siger I, mand?” hviskede Ib og greb fogeden i armen.

”Hvor er det krudt kommet fra?”

”De mener, at kongen og rigsrådet har skikket det ned til Præstø og Vordingborg, to hundrede pund og seks lispund bly til hver by. Dengang så hr. Rosenkranz flygtede med sine ryttere op til København, tog han det med sig, at det ikke skulle falde fjenden til gode. Han lod det blive stående hos hr. Grube på Tollerupholm, men hr. Grubes frue, Jytte Gyldenstjerne, skikkede det igen over til os, formedelst hun ikke havde lejlighed til at forvare det.”

”Lad os komme lidt ind til krudtet,” sagde Ib.

”Det lader sig ikke gøre på denne tid,” sagde fogeden, ”det ligger i den inderste kælder bag kammeret, hvor høvedsmændenes folk har deres kvarter.”

”Ja, hvad gør det?” mente Ib trohjertig. ”Vil I hjælpe mig, så jager vi

folkene ud. Hvor mange er de?"

"Fire."

"Lad os gå."

"Ak, lille Ib! Hvad tænker du på?" hviskede fogeden skælvende af angst, medens han holdt ham tilbage i armen. - "Og hvad hjælp skal jeg vel kunne give dig? Jeg er så gammel og svag."

"Ja vist," gentog Ib som i tanker, medens han kikkede ind ad kældervinduet. "I er så gammel og svag, det er vist."

I dette øjeblik tiltog larmen i riddersalen og blandede sig med et langt og gennemtrængende skrig.

Ib sprang hen til kældertrappen. Fogeden anstrengte sig for at holde ham tilbage. "Ib, betænk dig dog, du arme menneske! Hvad har du i sinde?"

Ib sled sig løs og svarede:

"Hørte I ikke, at Inger skreg? Jeg vil ned til dem, for nu må det have en ende."

"Vil du vove dig derned, du alene?"

"Ja, jeg alene," gentog han og lod den blege og skælvende foged tilbage uden for vinduet, hvorfra han kunne se alt, hvad der foregik i kammeret.

Ib åbnede døren og styrtede ind. Med et vældigt spring stod han midt i kælderen, greb to af soldaterne hver i sin arm og kastede dem over mod væggen. Den ene blev liggende bedøvet af faldet, den anden udstødte et kvalt skrig og forsøgte at rejse sig igen. Ib gav ham et slag for brystet med hælen af sin støvle, medens han greb de to andre og holdt dem fast.

"Gør I modstand, slår jeg jer ihjel alle sammen, er I stille, skal I ingen skade komme til," sagde han.

Soldaterne følte sig grebne af rædsel, medens de stirrede ind i dette ophidsede og lidenskabelige ansigt, hvis øjne flammede, og hvis årer stod stive og spændte. Ib lagde sit knæ på den ene, medens han bandt den andens hænder og fødder med sabelbæltet. Den første af de to soldater havde imidlertid rejst sig og krøb på knæene frem til bordet efter sin sabel. Idet han udstrakte hånden, greb Ib, som ikke turde slippe den mand, han havde under sig, en mjødkande og kastede den i hovedet på soldaten. Svenskeren udstødte et dumpt brøl og sank omkuld. Ib spændte sabelbæltet af den næste og bandt hans hænder. Derpå rejste han sig. En af soldaterne sprang op på samme tid, han havde ubemærket fået lejlighed til at drage sin kniv og fo'r ind på Ib. Den gamle foged, som uden for vinduet havde været tilskuer til alt, hvad der skete, udstødte et skrig, da han bemærkede faren. Ib vendte sig og sprang til siden, idet soldaten stødte efter ham. I samme nu slyngede han sin venstre arm omkring hans hals og stødte ham kniven i brystet lige til hæftet. Den sårede ravede nogle skridt fremad, en blodstrøm styrtede ud af munden, og han sank omkuld med en hæs rallen.

”Jeg troede ikke, du ville have det så groft,” sagde Ib.

Den fjerde var blevet liggende ved bordet, tilsyneladende bevidstløs efter slaget med mjødkanden. Ib snørede hans hænder sammen med sit halstørklæde.

”Se så!” sagde han, idet han trådte ud til fogeden og strøg håret tilbage fra den fugtige pande. ”Lad os nu komme ind til krudtet. Vejen er åben.”

”Ak, svigersøn,” hviskede Kasper, ”hvad har du gjort?”

”I har kun set begyndelsen, foged!” svarede Ib, medens hans øjne med tilfredshed gled hen over valpladsen. ”Resten vil følge efter. Før lo I, da jeg lovede at gøre det af med seks. Nu vil jeg tage dem alle sam-

men på min samvittighed, hvis jeg ellers kan det.”

Han tog lampen og lyste for den gamle, medens denne fremsøgte en nøgle af sit knippe og åbnede en dør til den næste kælder, hvori begge forsvandt.

En afbrudt duel

I salen fortsattes imidlertid den afbrudte munterhed. Officererne havde troet en ny list i Kernboks ord til Ib. De blev derfor særdeles overraskede ved at se ham tage sin hat for at føre Inger ud af salen.

”Tøv en kende!” udbrød den skæggede og stillede sig i vejen for ham. ”Vel har I første ret til den lille, siden I så snildt jog hendes Goliath bort, men hvad der skal ske, det må ske herinde.”

”Hvad der skal ske, kan ikke ske herinde,” svarede Kernbok, medens han roligt hæftede sit sabelbælte fastere, ”fordi jeg agter at føre hende ud til ham, som stolede på mit ord.”

”Hvad for noget?” råbte forsamlingen. ”Og vor morskab -?”

”Vi lader den fare, kammerater!” svarede Kernbok sørgmodig. ”Eders morskab har allerede kostet den mand såre meget.”

”Vi har aldrig set ham tilforn.”

”Det var hans søster, I lod omkomme nede på Ørremandsgård, fordi hun ikke ville røbe, hvor madmoderen gemte sine penge.”

”Ah, ah,” råbte den hvervede tysker. ”Ti tusinde bomber springe over mit hoved, om ikke Kernbok er den kedeligste prædikant, jeg kender.”

”Ingen strid, kammerater, ingen strid!” råbte en anden.

”Kernbok skal have lov til at prædike og vi til at beholde pigen, så har enhver fået sin fornøjelse.”

”Eders dom er praktisk, kaptajn Ziegler!” svarede Kernbok, ”men det gør intet til sagen, siden det aldrig falder nogen ind at underkaste sig den.”

”Min allerkæreste hr. kaptajn!” vedblev Ziegler med et spottende smil, ”jeg mener kun, at når man har en så ubegribelig lyst som I til at ville spille hovmester for sine kammerater, bør man også besidde evnen til at gøre den gældende.”

”Og denne evne forekommer det eder, at jeg fattes?” ”Jeg har i det mindste aldrig set beviser på den.”

”Lad det ikke forundre eder, kaptajn!” svarede Kernbok. ”Jeg benytter kun mine evner, hvor jeg tror, de vil være vel anvendte, og kaster ikke perler i havet.”

Endskønt det fra begyndelsen af havde været Kernboks ønske så vidt muligt at undgå striden, lykkedes det ham dog ikke at vedligeholde den rolighed og kulde, hans hensigt fordrede. Zieglers ord og endnu mere de hånlige miner, som ledsagede dem, bragte efterhånden hans blod i bevægelse.

”Min hr. kaptajn!” sagde Ziegler, ”vi spilder vor tid med at kløve ord, og den lille pige der finder det besynderligt, at seks brave hovedsmænd har tøvet så længe med at bevise hende vor hyldest. I nægter os forlov dertil, og vi beder eder derfor godvilligt at forlade salen. Jeg siger godvillig, da I ellers vil tvinge os til at sætte eder uden for døren med magt.”

Kernbok trådte et skridt nærmere mod Ziegler. ”I!” udbrød han.

Ziegler så smilende hen på officererne og svarede: ”Jeg tror virkelig, at vi vil være i stand dertil. Jeg nævnede også blot døren, fordi det faldt os bekvemmere end at kaste eder ud igennem vinduerne. Skulle I imidlertid foretrække at blive her, kan det kun ske på eet vilkår.”

Kernbok bed sine læber til blods; hans øjne flammede, og han følte sine tindinger banke; hans selvbeherskelse var forsvundet.

”Jeg forstår eder, Ziegler!” sagde han med en stemme, der skælvede af tilbagetrængt raseri. ”I vil slås, og I skal få eders lyst styret.”

”Endelig!” udbrød tyskeren og gned sine hænder. ”Den kære kaptajn er ellers noget tungnem.”

”Jeg vil slås med eder,” vedblev Kernbok og målte ham fra isse til

fod med et foragteligt blik.

”Men det sker ligeledes på een betingelse.”

”Hvilken?”

”Jeg kan ikke slås med eder alle og tiltror eder også så megen ære, at I ikke vil anfælde mig; lad det da blive Ziegler, som for nyhedens skyld kommer til at måle sig med en ærlig svensk klinge. Men hvis jeg sejrer i kampen, tilhører pigen mig, og I lader hende fare.”

Denne betingelse blev enstemmigt antaget, så meget villigere, som Ziegler var bekendt for at være en god fægter.

”Men hvis I mod forventning ikke skulle sejre?” vedblev han med et ondskabsfuldt smil.

”Så bliver jeg i det mindste fri for at se den niddingsdåd, I agter at udøve.”

”Vi kan altså begynde, når det skal være,” udbrød Ziegler, ”og jeg foreslår som den udfordrende, at vi tager et skærf og lader os binde til hinanden ved den venstre arm, medens vi bruger vore daggertter med den højre. Jeg har prøvet den måde nogle gange tilforn,” vedblev han med en forfærdelig kulde, ”og bemærket, at man sparer mange vidtløftigheder derved og frem for alt megen tid.”

Kernbok indvilligede. Pistolerne blev fyldt på ny og en almindelig skål udbragt for Ziegler.

”Se så, min store hr. kaptajn!” råbte denne efter at have besvaret skålen med at tømme en halvfylt vinflaske, ”hvis I har en liden bøn at gøre, så forret den kun, ret snart skal jeg skynde mig så meget mere.”

Han bandt sit skærf fast om det venstre håndled og rakte den anden ende til Kernbok. Enhver af officererne tog et lys fra bordet og stillede sig i nogle skridts afstand fra de to modstandere.

Hele den ene side af salen var nu indhyllet i mørke. Lysenes skin

faldt derimod hen over Kernboks blege og sørgmodige træk og det spottende smil, der svævede om Zieglers bævende læber, medens han strøg det højre ærme tilbage på sin vams.

Pludselig hørte man en dump larm i retning af døren, ligesom et tungt møbel blev flyttet uden for denne. En af officererne sprang hen til døren, lukkede den i lås og vendte leende tilbage med nøglen.

”Denne fornøjelse vil vi i det mindste beholde uforstyrret,” ytrede han. ”Se der, Kernbok! Gem nu nøglen, siden det er dig, der har i sinde at benytte den.”

Dermed stak han nøglen i Kernboks kofte. Medens denne sidste handling fandt sted, hørtes lette og hurtige trin i den mørke del af salen.

”Guds hellige død!” råbte officeren. ”Hvor er pigen?”

Alles blikke søgte Inger, hun var forsvundet. I det samme bevægede sig en dør, og et lysskær kom til syne ved siden af kaminen fra en åbning inden for panelværket. En af svenskerne sprang hen derimod, men standsede, før han nåede åbningen, ved at se Ib med lange og sindige skridt træde frem i salen.

”Et ord, I ædle herrer!” sagde Ib, ”lad os først prøve på at komme til rette i mindelighed, siden efter kan vi slås.”

”Kanalje!” råbte officererne, ”hvor har du gjort af pigen?” ”Hun er, hvor hun bør være, men det var ikke om hende, vi skulle tale. Ret nu vil I få nok at gøre med at tænke på eder selv.”

Den forunderlige kolde, næsten højtidelige tone i Ibs ord blev ikke uden virkning på tilhørerne. Ziegler løste skærfet af hånden, trådte hen til ham og udbrød, idet han svingede sin daggert:

”Og ved du, hvad jeg vil gøre? Jeg vil nagle dig fast til dørstolpen med min dolk og lade dig piske til blods af mine tjenere.”

”Det vil vare en god stund, før de kommer,” svarede Ib. ”Eders tjenere ligger slagne ihjel eller bagbundne nede i kælderen.”

Drikkebrødrene studsede, en vis frygtsom anelse begyndte at vågne.

”Bagbundne!” råbte de.

”Ja, de to.”

”Dræbte!”

”De to andre.”

”Hvem djævelen har vovet det?”

”Det har jeg,” sagde Ib. ”Hør kun videre. Jeg lovede at fortælle eder noget, som kunne lade eder glemme den lille pige, og man må holde sit ord. Jeg bandt og dræbte eders tjenere, som spærrede mig vejen for os til den inderste kælder, hvor der ligger forvaret nogle fjerdinger krudt.”

”Krudt!” råbte officererne.

”Fire hundrede pund,” svarede Ib. ”Jeg slog bunden ud på alle fjerdinge og dannede en rende fra kælderen ud igennem gården til hin side af voldgraven.”

Denne ytring bragte pludselig drikkebrødrenes besindelse tilbage, de betragtede hverandre, tvivlrådige og frygtsomme. Ziegler var den første, der fattede sig.

”Hvad har du betænkt dermed?” spurgte han.

”At minde eder om en historie, der foregik nede i Jungshoved len forgangen. Der var I samlede, så mange som i aften, der pinte I en gammel adelsfrue og dræbte hendes tjenestekvinde.”

”Vi kender den historie udenad,” ytrede Ziegler med et spottende blik på Kernbok.

”Dengang græd jeg over den døde.”

”Du græd, stakkels barn! Det var jo rørende og vil sige meget.”

”I aften hævner jeg hende,” sagde Ib, ”det vil sige mere.”

”Måske du dog ikke får stunder dertil,” råbte Ziegler og sprang hen imod ham. Kernbok stillede sig imellem og sagde:

”Lad ham tale færdig.”

Ziegler skar tænder af raseri: ”Er I en adelsmand, kaptajn Kernbok,” sagde han, ”at I holder med denne bonde.”

”Er I adelsmænd?” gentog Ib spottende, ”I, der fører krig som en flok stratenrøvere, der skænder, ikke eders ære, for I har aldrig haft nogen, men den hæderlige svenske nations navn, hvorunder I fægter!”

”Død og alle djævla!” skreg Ziegler, ”gør plads, Kernbok! Hører I ikke, at han beskæmmer os?”

”Jeg beskæmmer eder ikke,” svarede Ib, ”men jeg sprænger eder i luften alle til hobe.”

”Du?”

”Gå hen til vinduet og se, om I har noget at udsætte på mine forberedelser.”

Krigsmændene ilede hen til vinduet og bemærkede en sort linie i sneen fra kælderens ud over broen på den anden side graven. Her stod den gamle foged posteret med sin lygte. Medens opmærksomheden var henvendt herpå, lagde Ib sin hånd på Kernboks skulder og hviskede:

”Følg med!”

Kaptajnen betænkte sig, men der gives et instinkt i mennesket, som i ethvert afgørende øjeblik tvinger ham til uden modstand at underkaste sig den mægtigere, og Ib drog ham med sig hen til blænddøren, trykkede på en af de små, ottekantede fyldinger i panelet og skød kaptajnen ud igennem åbningen. Ziegler havde vendt sig om og sprang efter dem. Ib standsede i døren; da han så tyskeren komme, trådte han

et skridt fremad og drog sin sabel.

”Eder har jeg mærket mig fra Ørremandsgård,” udbrød han og sprang med en lynsnar bevægelse lige ind på Ziegler, slog et hjul med sin kårde, og da kaptajnen trådte tilbage for dette fortvivlede angreb mod alle fægtekunstens regler, bøjede Ib sig fremad og stødte Ziegler sin klinge igennem brystet. To af officererne ilede ham til hjælp, men Ib havde allerede nået døren og trak den til efter sig. Da svenskerne kom hen til kaminen, hørte de skodderne blive skudt for på den modsatte side og en vældig stemme, som råbte:

”Beder en from bøn til Vorherre, I ulykkelige! Ret nu vil I aldrig komme til at bede mere.”

En blodstrøm flød hen over gulvet, hvor Ziegler var faldet.

Den sårede rejste stønnende sit hoved i vejret og strakte hånden frem for sig, idet han hviskede: ”Prøv den anden dør og lad os komme ned efter ham, før det er for sildigt.”

Det var for sildigt. Endnu medens den ulykkelige talte, farvede et blodigt skum hans læber, han udstødte en ed og sank tilbage med et dybt og langtrukket suk, som forkyndte døden. En af svenskerne prøvede på at åbne hoveddøren, men afstod straks efter fra forsøget, idet han erindrede, at han selv havde aflåset den og givet Kernbok nøglen i lommen; hans kammerat stak sin daggert ind imellem karmen og låsen for at bryde den op med magt. Daggerten brækkede, det næste forsøg gik helligere. Døren fløj op, men udenfor havde Ib draget et stort klædeskab fra gangen hen foran åbningen. Det var denne larm, som først afbrød striden mellem Kernbok og Ziegler.

Medens disse sidste oprin fandt sted i salen, genlød kælderen af de fangne tjeneres skrig. Den anlagte mine lod ikke nogen tvivl tilbage om, hvad der forestod, og Ib følte sig bevæget ved deres bønner til at

føre dem ud af slottet.

”Å, herregud!” udbrød den ene, da han kom op i gården, ”der er endnu lidt liv tilbage i den stakkels Hans Alfsøn, som I slog med kanden, forbarm eder også over ham, nådige herre kaptajn!”

”Jeg er ikke kaptajn, endskønt du siger så,” ytrede Ib og tilkastede fangen på samme tid et venligt blik, ”men hvis der er liv i din kammerat, skal han også få lov til at beholde det.”

Kæmpen gik tilbage til kælderens, tog den sårede under armen og bar ham igennem gården ud på den anden side graven. Her ventede Kernbok, Inger og fogeden.

De svenske officerer havde åbnet vinduerne i salen. I den almindelige tavshed, som hvilede over egnen, hørte man ekkoet af deres råb og bønner gentage sig ovre fra skoven. Himlen var skyfri og oversået med stjerner, månen skinnede ned i gården. Nattens stilhed og fred dannede en skærende modsætning til de sørgelige optrin på slottet.

Ved forenede anstrengelser var det omsider lykkedes de indespærrede at komme igennem døråbningen, men for enden af korridoren uden for salen fandt de atter en tillåst dør, hvis massive egetømmer trodsede alle anstrengelser; de vendte derfor tilbage, åbnede vinduerne og udstødte bønner og råb om hjælp.

Da Ib havde bragt soldaterne over voldgraven, tog han lygten fra fogeden.

”Giv nu Inger hånden, Kasper Dam,” sagde han, ”og gå med hende over til skolemesteren ved Vester Egede. Han låner eder nok hus for i nat. I behøver ikke at være til stede ved det, som her vil ske.”

Kernbok lagde sin hånd på hans arm. ”Har du også betænkt, hvad du agter at gøre?” spurgte han med en alvorlig og bevæget stemme.

”Spørg mig ikke derom, kaptajn; siden vi sidst taltes ved, har jeg vel

haft stunder til at overveje, hvad jeg gør i aften.”

”Ib!” sagde Inger, ”det kan aldrig gå godt med os to, når der sker en sørgelig bedrift på vor trolovelsesaften.”

”Gå din vej!” svarede Ib og åbnede lågen på lygten. ”Jeg har en søster, som ikke vil få fred i sin grav, før jeg har holdt mit løfte.”

”Å ja, jeg kendte hende nok.”

”De pinte hende til døde, endskønt hun aldrig havde lagt noget menneske et halmstrå i vejen.”

”Hun var så god og from.”

”Hvorfor siger du nu det?”

”Det er rigtignok en køn måde, du hædrer hendes minde på.”

”Jeg har svoret min dyre ed, og derfor skal de dø.”

”Men jeg siger, at de skal ikke dø,” sagde Inger, idet hun pludselig bøjede sig ned og pustede lyset ud i lygten. ”Vorherre bryder sig kun lidt om en sådan ed.”

”Inger! Hvad gør du?” ytrede Ib. ”Du skulle jo holde med mig.”

”Det gør jeg også, min eneste, allerkæreste ven!” svarede Inger, idet hun grædende slyngede begge sine arme om hans hals. ”Det er jo for, at vi to kan fare vel, at jeg ikke vil have den svære udåd bedrevet. Gud Fader gav dig et godt hjerte, hvorfor vil du være så hård og så grum på vor første helligaften?”

Kernbok var trådt tilbage, han lænede sig op til brostolpen og betragtede begge, men tav, formodentlig fordi han indså, at Inger var den bedste talsmand for hans sag. Ib var bevæget, hans øjne blinkede. Inger vedblev:

”Og Soffi, som vi begge holdt så meget af, hun ville nok ikke være glad i sin grav ved at vide dig handle sådan.”

”Ak, lille Inger!” sagde Ib og brast i gråd. ”Hun har jo ikke engang

en grav, for jeg forvarede hende ude på marken i den dybe sne, og når solen og foråret kommer, vil hun ligge der til føde for de vilde dyr.”

”Hun skal få sig en grav,” svarede Kernboks alvorlige stemme, ”det lover jeg dig.”

”Er det sandt?” sagde Ib.

”Hun skal få et ligtog, så prægtigt som en prinsesse. Et ord endnu, de fleste af dine fjender, som handlede så grumt mod den arme pige, er desuden allerede døde på et strejftog mod Svend Gjønges folk. Blandt dem hist oppe er der kun en tilbage.”

Ib vendte sig mod Kernbok, hans øjne var våde, og han rettede sin høje skikkelse i vejret, medens han med et triumferende smil udbrød:

”Nej, kaptajn! Blandt dem deroppe er der ingen tilbage.”

”Jo, Ziegler!”

”Dræbt!” svarede Ib og viste Kernbok sin sabel, hvis klinge endnu var farvet med blod.

”Hvad vil du så forlange mere?” spurgte Inger.

”Jeg taler ikke til dig,” svarede han i en streng og bydende tone, som dog hele hans ansigts udtryk modsagde. ”Du, som ikke vil være på mit parti.”

”Nu ynkes jeg over dem,” hviskede Inger, ”jeg kan ikke gøre ved det.”

”Så ynkes jeg også over dem,” sagde Ib. ”Lad dem da fare i fred.”

”Kære, lille Ib!” råbte Inger, udbredte sine arme og styrtede til hans bryst.

”Er du så fornøjet?” sagde Ib, medens hans læber skælvede.

”Jeg er så lykkelig og sjæleglad.”

”Ja, ja, gå du ned til din fader, Inger, og lad mig være lidt alene, siden kommer jeg over til skolemesteren til eder. Om også de bliver fri

deroppe, er det ikke værd, at I bliver her længer.”

Ib skyndte sig med lange og hurtige skridt bort fra stedet.

Inger og fogeden gik den modsatte vej, ad stien langs med mosen ved Ravnstrup.

Kernbok blev stående alene tilbage.

Fra vinduet havde de fremmede officerer med en levende sjæleangst set og til dels hørt, hvad der var foregået ude på broen.

”Højt at flyve dybt at falde”

Med det begyndende forår fløj rygten om freden overalt igennem Danmark. I marts måned indskibede Karl Gustav sig til Helsingborg. Det blev overdraget rigsadmiral Wrangel at føre de svenske tropper bort fra Sjælland; men endnu før denne befaling kunne fuldbringes, bragte Erik Dalberg, Karls fortrolige, et hemmeligt budskab, som pålagde ham at standse med indskibning og søge påskud til at holde krigsfolkene tilbage. Wrangel adlød, og nogle rytterregimenter, til hvilke vor bekendt Manheimer hørte, lagde sig i kvarter i Vordingborg. Man var ikke forlegen for at finde grund til at retfærdiggøre denne adfærd. De svenske underhandlere gjorde nye vanskeligheder, derved opstod stridigheder, og krænkelser fik et skin af ret.

Imidlertid begyndte rolighedens og fredens sysler igen på øerne. Herremændene vendte tilbage til deres godser. Dronning Sophie, hvis magt og højtflyvende planer hele vinteren havde været begrænset af palisaderne omkring Københavns volde, rustede sig atter til jagt, hun forlod hovedstaden, omgivet af en skare lykkeriddere, som hendes tilbøjelighed havde kaldt ind i landet, og som trivedes ypperligt i hendes nådes solskin.

Det var i slutningen af marts måned, da Svend en eftermiddag gik ned til Jungshoved igennem Hestehaven, som man kalder den store og mørke skovstrækning, der uden for Bønsvig bedækker kysten langs med Præstø bugt. Lærkerne sang, sneen var smeltet, på markerne så man hovfolkene drive deres stude foran ploven, efterfulgt af den rød-benede stork, som søgte ormene i fugerne. Alt var denne dag et billede på foråret med dets poesi, dets friskhed og milde, velgørende luft.

Også i Svends indre boede foråret med håb og lykkelige anelser. Hans ophold i hovedstaden havde været en fortsat række af udmærkelser og triumfer, som han hidtil kun havde fejret i drømme. Han

vendte nu tilbage for skuepladsen for sine bedrifter, opfyldt af en længe savnet ro. Kærlighed og dens længsler opfyldte hans sjæl med de forskelligste billeder.

Uagtet de hyppige bekræftelser, han havde modtaget på Julies kærlighed, var det dog hidtil ikke lykkedes ham at frigøre sig for en vis ængstelse. Hendes ord og den hensynsløse ømhed, hun viste i enhver af deres sammenkomster, var vel utvetydige beviser på hendes følelser, men ikke tillige beviser imod hans frygt. Foruden de høje skranker, fremtiden stillede imod ham, fremkaldtes denne frygt af de ulige forhold, af standsforskellen, der dengang var alt. I andre øjeblikke var det netop denne standsforskel og det, der i verdens mening adskilte dem, som mægtigst bandt Svend til hende.

”Siden skæbnen ikke vil mig noget stort,” havde han sagt til sig selv, ”men lod mig føde i en hytte, for at jeg kun skulle være et redskab for andre, vil jeg selv se at gøre mig til noget.”

Derfor var krigen ham en kærkommen lejlighed til at iværksætte sine planer og tillige det sandsynligste middel til at opfylde dem.

”Jeg kan ikke vinde midler og land,” tænkte han, ”men Gud Fader har givet mig manddom og mod. Jeg vil erhverve mig et navn og en god lov blandt hendes frænder, så bliver jeg værdigere i hendes øjne, og hun vil da elske mig højere.”

Med denne beslutning drog Svend fra sin hjemstavn over til Skåne og forenede sig med gjøngerne, disse modige folk, som sloges af lyst og tilbøjelighed, ligesom Svend sloges for sin kærlighed.

Lykken kronede hans håb. Kongen havde offentlig bevidnet ham sin velvilje, den gamle Christen Skeel havde åbnet ham sit hus, adelsmændene tilgav ham i de første øjeblikke hans mangel på rang og den tvivlsomme stilling, han indtog i samfundet; de stillede sig under en

autoritet som rigsrådets, idet de søgte Gjøngehøvdingens selskab. Han ilede nu tilbage til sin skønne elskede, han tænkte sig hende fornem og strålende, omgivet af al den pragt og yppige overflod, der havde så megen betydning i hans øjne, han tænkte sig endelig selv som elsker ved hendes fødder, - øm og hengiven.

Og dette billede skulle lige så uformodet som pludseligt blive til virkelighed; thi ved en omdrejning af skovvejen, som Svend gik hen ad, hørte han stemmer og så straks efter Julie Parsberg komme ham i møde, lykkelig og leende, støttende sig til en kavalier, lyttende med foroverbøjet hoved og med et blik, som Svend såre vel kendte og tidligere havde troet udelukkende tilhørte ham.

Billedet var altså blevet til virkelighed, blot med en omveksling af personer. Det var kaptajn Lykke, der havde indtaget Svends plads.

Svend Gjønge stod som forstenet ved dette møde eller rettere sagt ved at iagttage hendes blik. Men med en næsten overnaturlig kraftanstrengelse betvang han de forskellige udtryk af smerte og harme, der jog hen over hans ansigt som uvejrsskyer på himlen; vant til at beherske, hvad der mødte ham, vedblev han at gå videre og hilste alvorligt og ærbødigt, idet han kom forbi dem.

Julie havde allerede bemærket Svend. Også på hende var en vis ubestemthed og forvirring synlig, men hun beherskede sig og smilede venligt, medens hun hilste, og udbrød, idet hun gik forbi:

”Ah, er det eder, Svend Gjønge! Velkommen tilbage.” Derefter fortsatte hun sin spadseretur med kaptajnen.

Den, som havde set Svend Gjønge nogle øjeblikke før, medens hans åbne og mandige åsyn strålede af glæde og håb, skulle næppe have genkendt ham i den blege skikkelse, som med rynket pande og sammentrukne bryn langsomt og grundende skred ud af skoven.

Omgivet af krigen og indesluttet på Jungshoved tilbragte Julie en højst kedelig vinter og havde for længst angret sin bortrejse fra hovedstaden, til trods for de opmærksomheder og den ridderlighed, hvormed de svenske høvedsmænd bestandig kom en skønhed af rang i møde. Med budskabet om freden indfandt kaptajn Lykke sig på slottet. Kai, der kun behøvede at vise sig for at sejre, medbragte en opmærksomhed, en hyldning, som hun uden betænkning modtog, ligesom hun ville have modtaget ethvert andet middel, der kunne råde bod på denne tilstand af kedsommelighed, i hvilken hun hverken vidste, hvortil hun skulle bruge sine øjne, sin skønhed eller sin pynt.

Julie havde nydt en sørgelig opdragelse. Som yngste datter, altså som den mest forkælede, havde man udviklet hendes legeme på hendes sjæls bekostning. Hun besad et ydre, der var i stand til at vinde alle, men ikke ånd nok til at fastholde en eneste af sine erobringer. Denne ørkesløse tilværelse havde ladet hende skabe sig en rigere verden i sine drømme. Svend Gjønge var i længere tid hendes drømmes helt; han var så forskellig, ikke blot fra sine egne, men fra alle hendes omgivelser, ved sin dristighed, sin djærvhed og sit romantiske mod, endelig ved sin skønhed, thi denne sidste af hans fortjenester var den første, der gav ham betydning i hendes øjne.

Hvad der endnu gjorde begyndelsen til denne roman så meget lettere var, at Julie Parsberg havde kendt ham fra sin barndom og næsten lige så længe havde bemærket al den hengivenhed og beundring, han nærrede for hende.

Hvis verden havde kendt hendes tilbøjelighed, eller hvis nogen havde foreslået hende Svend til mand, ville hun have rødmet over sig selv.

Selv i de øjeblikke, hvor Julie syntes mest indtaget i Svend, havde hendes fortrolighed indskrænket sig til et blik, et ord, et håndtryk. Hun

elskede, som Ib hin aften sagde, med sit hoved, han med sit hjerte.

Da hun vendte tilbage fra hovedstaden og atter sluttede sig til ham, den undselige og tilbageholdende, der bedre forestod at værgе sig mod en kårdespids end mod et blik fra to sorte øjne, og som aldrig havde vidst at finde lejlighed, endsige ord, til den erklæring, hun for længst havde læst i hans miner, - sagde hun til sig selv; jeg vil forkorte ensomheden, Som omgiver mig, jeg vil give min tilværelse farve med hans beundring og kærlighed.

Og Svend, der var så modig og uforsagt, som ville have begyndt en kamp mod hele verden for Julies skyld, dalede lige over for hende ned til en ubetydelighed, blev forlegen og undselig, lykkelig over en håndbevægelse og skælvende for et blik.

Da Svend vendte tilbage til jægerhuset, var han tavs og rolig. Stormen havde i denne mellemakt udraset. Under det havblik, som fulgte efter, påtvang han sig sit ansigt det kolde og udtryksløse præg, der så vel egner sig til at skjule vore tanker og planer.

Desuden håbede han endnu, kærligheden ender nemlig ikke, fordi den indgyder fortvivlelse; tværtimod næres den endog af smerten.

I tre dage ventede Svend forgæves at se Julie eller at modtage noget bevis på, at han endnu var erindret af hende. Den fjerde dag forlod han sit hus og begav sig til Jungshoved. Han kunne ikke længere udholde den pinlige tvivl, han ønskede vished, død eller frelse.

Jørgen Reedtz havde stedse behandlet Svend med agtelse og velvilje. I hans hus glemte man skyttens underordnede stand, det var mere vennen, hvis selskab man søgte på rideture og udflugter, end et tyende, man nedladende tillod at tage del deri.

Denne dag syntes lensmanden at modtage ham med endnu større opmærksomhed end nogen sinde tilforn. Rygtet havde for længst ud-

bredt hans bedrifter i omegnen, og hvad der i lensmandens øjne endnu gav disse en forøget betydning var den nåde, Svend havde fundet hos kongen. Bekræftelsen herpå blev, som sagt, bragt til Jungshoved af kaptajn Lykke, som straks efter oberst Sparres bortrejse kom i besøg på slottet tillige med ridder Kørbitz, og ligesom tidligere mødtes disse to adelsmænd også denne gang som hinandens rivaler i et og samme anliggende: en dames gunst.

Julie Parsberg kom ikke til syne, hvilket hun ellers altid plejede, når Svend var til stede på slottet, og dog var hun vidende om hans nærværelse; da han gik over vindebroen, havde han kastet blikket op til vinduerne og set hende træde tilbage fra ruderne. Svend tog afsked og gik. Hans sidste håb var svundet. Dødens hånd havde lagt sig over hans kærlighed. På tilbagevejen skjulte han sig i et buskads, som lå på den venstre side neden for slotsbakken. Vejret var ualmindelig mildt. Solen skinnede, bogfinken og droslen fløjtede inde i skoven. Gjøngehøvdingen vidste, at en sådan eftermiddag plejede at lokke Julie ud. Han ventede på hende.

Lensmanden og Kai Lykke red bort fra slottet. Jægerdrengen førte tre hunde sammenkoblede i en rem foran dem. De drog på jagt i Ræveholms moser. Tiden gik, solen forsvandt efterhånden bag skoven. Svend lagde ikke mærke dertil. Hans blik var ufravendt hæftet på et vindue i slottet, billede på billede svævede forbi hans erindring.

Pludselig åbnede Julie et vindue og stirrede ud. Det var næppe tanken på ham, der fremkaldte dette triumferende og kokette smil på den unge hofdames læber, medens hendes mørke, strålende øjne fulgte den vej, som lensmanden og Kai Lykke havde taget.

Lidt efter forlod Julie vinduet og gik ned i haven.

Svend sprang op fra sit skjul og fulgte efter hende. Da han kom ned

i haven, sad hun i et lysthus på en skråning af slotsbakken, fra hvilken man havde udsigt hen over den lange moseeng, der fortsætter sig fra indsøen. Julie hvilede tilbagelænet på en bænk. Hun så i vejret ved lyden af hans skridt, men blev siddende uden at forandre den skødesløse stilling, hun havde valgt. Hun begreb, hvad der foregik i Svend, og behøvede ikke engang at lægge mærke til den heftige stemning, som han skjulte så slet. Hun ventede på at modtage den forestående kamp.

Efterhånden som Svend kom nærmere, lykkedes det ham at beherske sin stemning. Deres øjne mødtes, han betragtede hende opmærksomt, men fandt hverken vrede eller kærlighed i denne sikre holdning eller i det fremmede blik. Det udtrykte en fuldkommen ligegyldighed.

Hvis han havde haft lejlighed til at overveje, ville det have kunnet sige ham alt.

”Jeg kommer,” sagde han, ”for at erfare årsagen til det, som foregår, thi jeg vil hellere fæste lid til eders ord end til min egen frygt og mine egne øjne.”

”Og hvad fortalte eders frygt, Svend Gjønge?”

”At jeg endnu ikke havde gjort nok, hverken dengang jeg tilforn for eders frænders skyld holdt mit jaord med Ane Marie, at I kunne blive reddet, eller nu, da jeg kommer for at lægge min konges gunst og alle menneskers bifald for eders fødder, for at jeg kunne være eders kærlighed mere værdig. Jeg har vist ikke gjort nok endnu; thi der må voves meget for at vinde meget.”

Hans skælvende stemme og bedende blik besad i dette øjeblik mere veltalenhed end nogen sinde før. Men for Julie var den spildt. og hun svarede:

”Sandelig! I har gjort alt for meget, og da jeg længe følte, at jeg stedse kom i dybere gæld til eder og aldrig ville være i stand til at forskyl-

de de ofre, I vedblev at bringe mig, så besluttede jeg ikke at modtage flere.”

”Og hvorfor just nu,” sagde Svend sørgmodigt og dæmpet, ”da jeg nærmer mig det mål, jeg så længe stræbte efter, nu, da jeg har nået den hæder, som I tilforn satte pris på?”

”Lad mig tale ud, Svend!” svarede hun. ”Hvorfor just nu, spørger I; fordi det ikke tidligere lykkedes mig at bringe denne kamp til ende mellem min pligt og min tilbøjelighed, og fordi jeg agtede eder for højt til at hykle en kærlighed, når jeg ikke længere føler den.”

”Sig ikke så, man elsker enten altid eller aldrig, det fornemmer jeg hos mig selv.”

”Jeg ville ønske, at jeg aldrig havde elsket eder,” svarede hun.

”Ak nej, Julie Parsberg!” ytrede Svend. ”Tal ikke dette sprog; har end hele vor fortid kun været skuffelser, så lad os i det mindste være sanddru nu, da I vil, at vi skal skilles. I elsker mig ikke mere, fordi I elsker en anden.”

”Hvad vover I at sige?”

”I elsker en anden!” gentog han med skælvende læber og et funk-lende blik. ”Dermed vil jeg sige, at I bedrager en anden, som I har bedraget mig.”

Svends heftighed gengav Julie hele hendes tidligere overlegenhed.

”Ak nej, Svend Gjønge I” svarede hun med et skuldertræk. ”Jeg har ikke bedraget eder, jeg bedrog kun mig selv.”

Medens Julie sagde dette, havde hun rejst sig fra bænken, hun hilste fornemt og koldt og gik op mod slottet.

Svend blev stående nogle øjeblikke og stirrede efter hende. Derpå forlod han haven og gik tilbage til sit hjem.

Han var opfyldt af bitre og sørgelige tanker.

Kapitel XXVII

En talsmand

Næste morgen mødtes Svend og Ib i hytten ved Roneklint. Svend stod ved vinduet og stirrede ud på træerne i skoven. Ib sad ved bordet og havde udbredt en mængde trykte blade foran sig. Af disse blade, der var udrevet af en bog, afklippede han forskellige bogstaver, som han derefter satte sammen til ord og fastklæbte på et stykke papir med gær. Han havde taget et af Ane Maries forklæder på for ikke at plette sin smukke uniform, som han nu altid bar.

Ingen af gjøngerne talte til hinanden, hvor ubehagelig denne uafbrudte tavshed end forekom Ib. Derimod gled vagtmesterens øjne gentagne gange fra arbejdet over til Svend og heftede sig sørgmodigt og deltagende på hans blege og lidende træk.

Da Ib endelig fandt stilheden for trættende, samlede han de afklippede blade sammen, holdt et brev hen for ilden på skorstenen for at tørres og udbrød:

”Se så, nu er jeg færdig.”

”Hvad er det, du tager dig for?” spurgte Svend.

”Jeg danner et kærestebrev til min lille Inger, at hun kan tænke på mig. Vil du høre, hvad jeg har lagt sammen?”

”Ja.”

”Jeg elsker dig så inderlig, min kære, søde ven. - Det skal jeg skikke hende i morgen, så bliver hun fornøjet.”

Svend svarede ikke.

”Hvor er Ane Marie i dag?” vedblev Ib.

”Hun gik til byen i aftes for at våge over en syg.”

”A, lad nu din sørgmodighed fare, du! Se lidt på mig, så bliver du glad over min kønne uniform. Vi to har intet at sørge over.”

”Du har måske ret, Ib!”

”Ja, ikke sandt. Hvem er det ellers, der har været dig imod? Gjorde

kongen og høje rigens råd dig kanske ikke nok til gode inde i København?"

"Jo, langt over min fortjeneste."

"Er der da noget i vejen mellem dig og Ane Marie?"

"Nej."

"Så må der da være noget galt mellem dig og hende deroppe," tilføjede Ib med et forskende blik. - "Nå, det er der ikke," vedblev han, da Svend rystede på hovedet. "Å, jo, lille svoger! Nu tror du at kunne dølge mig sandheden, men det går ikke an længere. Skamme dig må du, at vildfremmede skal have større tillid til mig end du; kongen vovede at gøre mig til sin vagtmester, og du vover ikke at betro mig din sorg, skønt jeg godt ved besked om den i forvejen. Jeg ville blot se, hvor meget du holdt af mig, derfor lirkede jeg først så småt med list og behænde; men nu siger jeg for sanden, at jeg ved mere om den ting end du."

"Det var meget."

"Å nej, det er kun såre lidt, hvad du ved. Men i går aftes, da jeg fandt din husdør lukket, listede jeg mig op på slottet for at spørge noget nyt. Inde i haven kom den vældige ridder, hr. Kørbitz, og fru Else Parsberg forbi det sted, hvor jeg lå skjult, og han fortalte fruene, at han havde stået bag ved den gamle lind ved lysthuset og hørt alt, hvad der blev talt om mellem dig og frøkenen."

Svend vendte sig om mod Ib, hans bryn trak sig sammen, men han beherskede denne ytring af heftighed, satte sig ned på bænken og udbrød:

"Nå, så lad ham have hørt det, det er dog ikke det værste."

"Nej, vist ikke," bemærkede Ib bifaldende, "det var værre, at han lo så spotsk derover, men det værste var, at jeg stod på spring til at lade ham vederfares en ulykke for sin historie. Men så faldt det mig ind, at

det ikke skikkede sig for mig som vagtmester, og medens jeg bar min skønne kofte, derfor lod jeg skroget fare. Alligevel tænker du ikke, svoger min, at det ender sådan.”

”Hvad mener du?”

”Ja, lad det nu være godt,” svarede Ib med et nik og et selvtilfreds smil. ”Hvad jeg mener, er min hemmelighed, og jeg forstår lige så godt at gemme den, som du gemmer dine. Jeg går mine egne veje, og du kan nu le ad mig, som du vil, eller lade være, men siden jeg fik denne kofte på, er jeg blevet til et helt andet menneske. Jeg vil fuldbringe en bedrift, jeg vil virke noget på egen hånd for dig, at du skal have fornøjelse af din svoger. Ser du, lille Svend, deri stikker min hemmelighed. ”

”Men siden du har i sinde at virke for mig,” ytrede Svend smilende, ”så synes mig dog - ”

”Ikke et ord mere,” afbrød Ib ham. ”Du har gjort så meget for mig, at jeg kunne komme frem og blive til noget stort i denne verden, nu vil jeg også gøre noget for dig, at din kærlighed kan få fremgang. - Ja vist!” vedblev han, da Svend atter afbrød ham, ”det skal lykkes, for hvad jeg har i sinde, er noget af min egen opfindelse og overmåde vel udtænkt.”

Ib pakkede sit brev sammen, tog Ane Maries forklæde af, nikkede til Svend og forlod stuen. Svend hensank atter i den sløve følelsesløshed, hvori han havde tilbragt dagen.

Samme eftermiddag så man vagtmesteren vandre fra skoven ned til Jungshoved slot med lange og drabelige skridt, stiv holdning og tilknapet kofte.

Inde i gården standsede han og så over til hundehuset med et smil og et betydningsfuldt hovednik, som gjaldt mindet om den aften, da han frelste Svend. Derpå skred han op ad trapperne til slottet.

Den første, Ib traf, var ridder Kørbitz, i færd med at gå ud. Ib gjorde

en stiv og afmålt hilsen og udbrød:

”Eders Nåde ville gøre en god gerning, om I skaffede mig jomfru Parsberg i tale.”

”Hvem er I?” spurgte Kørbitz forundret.

”Kongelig Majestæts vagtmester,” svarede Ib. ”Mindes strenge herre mig ellers ikke?”

”Jeg ved aldrig, at vi har mødt hinanden før.”

”Jo, een gang,” svarede Ib smilende.

”Når var det?” spurgte Kørbitz gabende.

”Vi gjorde kammeratskab et stykke vej, den gang I vandrede her ind i landet på eders fod og med ranselen over ryggen. Det var før I blev ridder, og før jeg blev ærlig,” tilføjede han med en påtaget enfoldighed.

”Og hvad fører dig herop i dag? Med jomfru Parsberg antager jeg da ikke, at du har gjort kammeratskab.”

”Nej, det er kun et ringe ærinde, jeg skal forrette.”

”Jeg tvivler om, at hun vil modtage dig. Imidlertid, der kommer hendes pige, til hvem du kan forebringe dit ærinde.”

Ib tog et sammenfoldet papir’ op af sin lomme og gik hen mod den indtrædende pige.

”Jeg ville så gerne tale med den lille piges jomfru,” sagde han. ”Den strenge herre der mener, at det ikke kan ske, men jeg mener, om lille pige blot vil levere hende dette papir.”

Denne sidste ytring var blevet opfanget af Kørbitz, som endnu ikke havde forladt værelset. Ib havde talt tydeligt og med en sikkerhed, der bragte ridderen til at studse.

Pigen tilkastede vagtmesteren et venligt blik og gik. Kørbitz fulgte efter hende.

”Tøven kende, du!” sagde Kørbitz, da de var kommet ud i kor-

ridoren. "Den stakkels vagtmester sætter al sin fortrøstning til at få din jomfru i tale. Jeg er ham sær gunstig stemt og vil se at hjælpe lidt på hans sag, lån mig hans bønsskrift, at jeg selv kan bringe det. Tag denne penge til vederlag!"

Pigen leverede Kørbitz papiret og tog sølvpengen, idet hun bøjede sig og kyssede hans kappe. Derpå forsvandt hun. Ridderen trådte hen i en vinduesfordybning og åbnede brevet.

Et udbrud af overraskelse ledsagede et triumferende og skadefro smil, idet han atter lagde brevet sammen. Derefter gik han ind i Julies værelser.

Imidlertid sagde Ib til sig selv:

"Nu tror han at narre mig, den tyske ridder, han taler med pigen og læser mit brev, men jeg tænkte nok forud, hvordan det ville gå, og leverede hende et brev derefter."

Da Kørbitz kom tilbage til Ib, viste hans ansigt forekommende og smilende træk. "Du kan godt følge med mig, vagtmester!" sagde han venligt, "så skal jeg føre dig til jomfruens kammer. Jeg lagde selvet godt ord ind for dig hos hende."

Kørbitz åbnede ham døren til de næste værelser. Allerede medens de skred igennem forværelset, følte Ib sit mod synke. Da han så Julie Parsberg, slog han øjnene ned og vedblev forvirret og undselig at stirre på det hvidtavlede gulv. Hans kæmpeskikkelse mistede sin holdning og sank sammen lige over for den blege og spinkle hofdame, hvis hoved næppe nåede op over den højryggede egestol, hvori hun havde taget plads foran vinduet.

"Nådige jomfru!" stammede Ib, idet han midt under sin forvirring dog erindrede at holde hatten således, at den prægtige hejrefjer kom til syne. "I kender mig vel ikke mere?"

”Nej, min ven!” svarede Julie.

”Jeg har også forandret mig noget i udseende og især i klæder siden den første dag, jeg kom på slottet. Den gang tog jeg min søster Ane Marie ved hånd og førte hende herind, formedelst salig fru Kirsten, eders moder, ville gøre Ane til eders terne og gav os hånd og mund på at blive hende et nådigt herskab.”

Da Ib var nået så vidt, standsede han, trak vejret og ledte efter ord.

”Nu vel,” ytrede Julie. ”Dette løfte - finder I måske, at vi ikke har holdt det?”

”Å jo, endda - på eders måde,” sagde Ib. ”I giftede Ane Marie bort med Svend Gjønge. Jeg behøver vel ikke at sige, hvordan det gik til, hvorfor denne ulykke skete?”

”Ulykke?” gentog Julie.

”Ja, I ved bedst selv besked derom. Men anden dagen efter kom jeg igen op på slottet og førte min søster bort. Den første gang faldt lettere end den anden. Ane kom hertil med et fornøjet sind og glade miner, og jeg mærkede mig den dag med kridt på bjælken i vor stue. Hun gik herfra i bedrøvelse og med tårer på sine kinder.”

”Det skrev du vel også på bjælken i din stue,” ytrede Julie.

”Nej, det skrev jeg op i mit hjerte.”

”Men hvorfor fortæller du mig alt dette? Lider Ane nød, og hvor- med har hun min hjælp nødvendig?”

”Ja, vist lider hun nød,” svarede Ib med et suk, ”men for den kan mennesker ikke hjælpe, hun vil bære derpå, til de kaster jorden over hende. Den gang Ane drog sin vej, græd I så bitterlig og sagde: ”Ak, lille Ane, om der nogen sinde kommer en tid, da jeg mægter at gøre dig eller din slægt noget til gengæld, kan du være forsikret om at finde en taknemlig skyldner i mig. - I sagde, for dig eller din slægt, nu er tiden

kommet til at holde eders løfte, ikke for Ane, men for hendes mand, for Svend Gjønge. Det er om ham, jeg vil tale med eder.”

Julie fo’r op af stolen. ”Hvad siger du?” udbrød hun heftig. ”Du kommer altså som bud fra ham?”

”Å nej,” svarede Ib, idet han med et sørgmodigt smil rystede på hovedet. ”Svend skulle før bede Gud Fader om forlov at blive stum end at skikke mig herop med bud til eder. I kender ham ikke, som I burde, det fornemmer jeg nok, ikke som hans venner kender ham, der kalder ham en mand, eller som hans fjender, der kalder ham en helt, eller kongen, der kaldte ham sin kæreste søn. Bliv ikke vred, men Svend har også gjort eder noget til gode, og ligesom mod min stakkels søster har I mod Svend - jeg mener kun,” stammede han forlegen og uden at turde møde disse store, mørke og forskende øjne, der ufravendt dvælede på ham, ”jeg mener, at I også mod ham har noget uret at gøre god igen, - en lille uret,” lagde han hurtigt til, ligesom for at mildne sine ord.

”Min gode vagtmester!” sagde Julie, ”hvis I ønsker, at jeg skal forstå eder, må I tale tydeligere og fatte eder lidt kortere.”

”Jeg vil lægge et godt ord ind for Svend; han sidder hjemme og sørger.”

”Hvad angår det mig?”

”Om I bare ville, blev han nok glad igen.”

I denne ytring, hvor ydmyg den end forekom, så Julie en fornærmelse.

”Jeg har intet med Svend Poulsen at gøre,” svarede hun fornemt og afvisende.

Ib betragtede hende alvorligt, idet han svarede:

”Hvis Svend havde sagt de samme ord den aften, han for eders frænders og eders æres skyld gik hen og giftede sig med Ane Marie?”

”Hvad forlanger I da af mig, vagtmester? Endnu har jeg ikke forstået eder.”

”Jeg tænkte, at det kunne blive godt igen med eder og Svend, giv ham blot et venligt ord, lad det blive som det har været før, så synger alle fugle for ham, og solen vil skinne i hans hjerte, i stedet for at han nu sidder og sygner hen og kerer sig om intet.”

”Ah! Nu begriber jeg eder,” udbrød Julie smilende og med et udtryk af ironi, som Ib var for ringe kender til at fatte, ”I mener, at jeg skulle gå til Svend Gjønge?”

”Ja, å ja!” svarede Ib ivrigt, ”han ville blive sjæleglad derover.”

”Dernæst skulle jeg give ham gode ord, bede ham om forladelse, hvis jeg havde været så uheldig at mishage ham, ikke sandt?”

Ib glemte at svare, medens han forbavset vedblev at stirre på hende. Han begreb endnu ikke ret, at denne blide og fortryllende mine skjulte en hjerteløs spot.

”Det ville I, at jeg skulle gøre,” vedblev Julie med glødende kinder og flammende blik. - ”Jeg! - Min kære vagtmester! Synes eder dog ikke, at I fordrer noget for meget?”

”Om så er,” svarede han bedrøvet, ”da vidste jeg ikke bedre, jeg holder så meget af Svend og talte af mit hjertes enfoldighed.”

”Jeg regner eder det heller ikke til last, ” svarede Julie leende, ”men hvad I forlanger, hører virkelig til umulighederne.”

”Ak ja, det får da være; jeg troede, I ville røres af min bøn, og at Svend ikke havde forspildt al eders kærlighed, siden I dog bestandig vil beholde så megen grund til at agte ham.”

”Så megen grund?” gentog hun.

”Ja, hvorledes turde I vel ellers give ham så mange af eders hemmeligheder at bære? Men I ved vel, hvad I gør,” vedblev han heftig, ”når

I sætter eders tillid til mænd som os, der er for ringe til at være eders lige, men mægtige nok til at holde eders velfærd og liv i vore hænder.”

”Virkelig?”

”Ja, som Svend og jeg gør.”

”Men der fortæller I jo noget aldeles nyt og truer mig tillige.”

”Nej,” svarede Ib rolig, ”jeg er kun kommet for at bede og går min vej igen, ret nu, da jeg ser, at det ikke fremmer mig noget.”

”Og dette ’brev?” sagde Julie, idet hun tog papiret, som Kørbitz havde bragt hende.

”Nu ja,” svarede Ib ligegyldigt. ”Det var et middel til at komme herind.”

”Hvorledes er det kommet I eders hænder?”

”Som jeg sagde,” svarede Ib, ”skæbnen føjede det så, at jeg og mine skulle blive herrer over alle eders hemmeligheder, og brevet der beviser kun, at han, som I nu skænker, hvad der tilhører Svend, tilforn har villet lade sig nøje med en langt ringere gunst uden dog at kunne nå den.”

”En ringere?” gentog Julie med en heftighed, som det kostede megen møje at beherske.

”En fattig tjenestekvinde. Hun afslog hans bønner, fordi hun bedre end Svend vidste, at det kun volder fortræd og kummer, hver gang vor stand slutter sig til eders.”

”Hvem var det?”

”Min søster. Hun tjente på en af Kai Lykkes gårde og var ærbar af sæder og køn at se til. Så bejlede Kai Lykke til hende i løndom med skænk og fagre ord, og da hun ikke ville fremme hans vilje, jøg han hende bort fra sin tjeneste. Den stakkels pige! Hun var så from, og hvert et menneskes ulykke gik hende til hjerte, derfor kunne hun hel-

ler ikke ret trives henede, og Vorherre var også så god at løse op for hende.”

”Og I har endnu flere breve?” spurgte Julie.

”Å ja,” svarede Ib, idet han åbnede sin kofte og fremtog den pakke, som han havde omtalt til Ane Marie, da han fortalte hende søsterens sørgelige endeligt. Blandt brevene udsøgte han et, der var mærket med et rødt kors, og leverede det til Julie.

”Her ser I et brev, som betyder mere end det første.”

Julie læste brevet.

Det var hint for Kai Lykkes senere skæbne betydningsfulde brev, hvori han hensynsløst søgte at give sin forsmåede kærlighed større betydning ved at prale af tidligere lykke og prale af, at ikke engang landets mægtigste dame havde nægtet ham den gunst, han søgte hos Soffi Abelsdatter.

”I fatter vel, hvem kaptajnen mener, og begriber også, hvordan det ville blive modtaget af den høje frue.”

”Jeg begriber, at det ville koste dig dit liv, hvis det skete.”

”I mener vist hans liv,” svarede Ib. ”Jeg tænkte mig det samme; hans liv som eders ære ligger begge i vore hænder.”

”Men jeg beholder dette brev,” udbrød Julie pludselig og lagde sin hvide hånd over det.

Ib trådte et skridt nærmere og sagde: ”Nej, det vil I aldrig gøre.”

Han ledsagede disse ord med et bestemt og truende blik og lagde sin brede hånd oven på hendes.

Julie drog sig tilbage.

”Det behøves ikke heller,” ytrede han og skjulte brevet i sin kofte. ”Jeg har forvaret dem hidtil og kan gøre det endnu. Det var ikke på den måde, jeg tænkte på at overtale eder.”

”Hvad har du da i sinde at gøre med disse breve?”

”Jeg vil gemme dem troligt,” svarede han, ”og hver gang jeg ser dem, skal det rinde mig i hu, at afstanden mellem os er endda kortere, end I mener.”

”Nu vel,” sagde Julie beroliget, ”den triumf vil jeg lade dig, men glem ikke dit løfte. Kløgtig er du, som jeg i dag har erfaret, derfor vil du selv kunne udregne, hvad der er mest værd, dit liv eller din tavshed, det ene vil i sandhed bero på det andet.”

”Vær I kun rolig,” svarede Ib. ”Min tunge har aldrig kendt vejen til mit hjerte. - Giver I mig slet ingen hilsen at bringe til Svend, ikke et eneste venligt ord?”

”Jo! Bed ham hilse sin hustru fra mig.”

Da Ib kom udenfor, fandt han Kørbitz siddende på en stol i forværelset, tilsyneladende ivrigt beskæftiget med Arild Hvidtfeldts krønike, som dog ikke forhindrede, at han jo havde hørt hele samtalen, der blev ført i det næste værelse. Idet ridderen fulgte Ib til Julie, lod han døren til hendes værelse blive stående på klem og belurede dem for at komme på spor efter den hemmelighed, som Kai Lykkes brev allerede havde givet ham nys om, og hvorved han blot søgte en længe savnet lejlighed til at ydmyge sin rival, uden at ane, af hvad natur eller hvor vigtig denne hemmelighed kunne være.”

”Nå, vagtmester!” udbrød han, da de kom ud i korridoren, ”har I nu forrettet eders ærinde? I taler min tro godt for jer.”

”Så eders nåde hørte, hvad der blev sagt?”

”Hvor kunne man andet? Det var næsten ikke muligt at læse et ord i den rare krønike, så højt som I talte.”

Ib tilkastede ridderen et mistroisk blik.

”Således fik jeg da at vide, at vagtmester gemmer på nogle breve

fra min kære ven, kaptajn Lykke. For hans skyld ville jeg nødig, at de skulle komme videre.”

”Jeg tror heller ikke, det var ham tjenligt,” svarede Ib.

”Lad os gøre en handel, min gode vagtmester, som to gamle kammerater handler.”

- ”Hvorom mente den nådige herre, vi skulle købslå?”

”Om min vens breve. I lader mig få dem alle sammen, og jeg betaler et guldstykke for hvert brev.”

”Nådige herre. I er for ædelmodig og ville tabe for meget ved den handel, desuden har jeg besluttet aldrig at skille mig ved disse breve.”

”Hvorfor?”

”Og hvorfor vil I købe dem?”

”For ikke at volde kaptajnen ulykke, om de kom i andres hænder.”

”Nej, så synes jeg dog bedre om at forvare dem selv.”

”Men hvorfor, min kære vagtmester og gamle kammerat?”

”For ikke at volde kaptajnen ulykke, om de kom i eders hænder.”

Efter disse ord gjorde Ib en dyb hilsen og gik ned ad trapperne.

Kapitel XXVIII

Krig i fred

Vagtmesteren forlod slottet med en mindre sikker holdning, end han var kommet, og med et åsyn, hvis dybe sørgmodighed udtrykte hele hans fejlslagne håb. Han tog vejen ned mod Gjerderød for at træffe det bud, der skulle bringe brevet til Inger.

Han blev afbrudt i sine betragtninger ved lyden af hestetrav inde i skoven. Straks efter viste sig to damer, ledsaget af en tjener, som fulgte dem i nogle skridts afstand. Den yngste af damerne var kommet forud; ved at se vagtmesteren bragte hun sin hest til et hurtigere løb og red hen imod ham.

Det var en ung pige med et frisk og barnligt ansigt, hvis fine farve det hurtige ridt havde forøget. Hendes store, mørkeblå øjne så' så tillidsfulde og sorgløse omkring og vidnede om større blidhed end ånd. Den lette og tvangfri holdning, hendes dragt og den ærbødige afstand, hvori tjeneren fulgte, betegnede den adelige dame.

Det var fru Elsebeth Buchwald til Høfdingsgård og hendes datter Karen. Fruen var enke efter den forrige lensmand på Jungshoved, Jørgen Kås til Gudumlund. Efterhånden som Karen nærmede sig Ib, viste hendes ansigt en levende glæde, og hun standsede sin hest med det udråb:

”Ib Abelssøn! Er det virkelig eder?”

Ib svingede sin fjedrede hat og strakte den anden hånd op til hende, idet han udbrød:

”Nådige lille jomfru Karen! Gud velsigne eders kønne øjne, for I kender mig igen.”

”Men hvordan kommer I i denne dragt, hr. vagtmester?” sagde Karen leende.

”Å ja, ikke sandt! Det har haft god fremgang med mig siden den første vinter, jeg kom til eder, og vi købslog sammen om de små skov-

skader og sidensvanser. - Eders nåde rider vel i besøg til Jungshoved denne eftermiddag?" vedblev han henvendt til fru Elsebeth.

"Gud nåde os for, hvad besøg vi rider til," svarede fru.

"Vi kommer som flygtninge hjemme fra vor gård, den svensken har besat og spillet mester i."

"Svensken!" gentog Ib forbavset. "Men nu har vi jo fået fred i landet; tilmed siger folk, at de alt er draget over til Fyn og Holsten."

"Nogle af dem, men i Vordingborg ligger dog to tyske regimenter, det må vi bekende til vor nød og jammer, siden de bliver skikkede ud dag for dag for at søge proviant og foder i omegnen. De øver nu krigen på egen hånd og brandskatter og plyndrer alle gårde. Og da de hørte, at jeg sad enke til Høfdingsgård, alene med Karen og vort tyende, kom de til os, en kaptajn med syv menige ryttere, som svor på at tænde gården i brand på alle fire hjørner, om vi ikke viste dem, hvor vi havde forvaret vort sølvtøj, og gjorde sig til gode med vor bedste vin. Hvad skulle vi svare? Jeg skikkede dem nøglen til vinkælderen, og medens de drak, bød jeg sadle vore heste og flygtede bort, det snarest vi kunne."

"Ak, nådige frue!" svarede Ib. "Ingen har dog bedre vilkår end I, siden en lille Guds engel står i forbund med eder." Han blev blodrød over sine egne ord og vovede ikke at hæve sit blik op til Karen.

Den unge pige smilte.

Fru Elsebeth vedblev: "Svenskerne fornam, at vi drog bort, og satte hart efter os, lige til vi kom op i skoven på denne side Tågeby."

"Og hvorhen agter nådigfruen nu at drage?"

"Til hr. Jørgen på Jungshoved, siden det tilkommer ham at væрге om vor ret og skaffe fred i lenet."

"Gud bedre det, for hvad fred han skaffer eder," ytrede Ib med et skuldertræk. "Nu nys forleden har han selv måttet væрге sig for over-

fald og indbrud af ugerningsmænd og det hvervede folk, som fulgte med svenskehæren tilbage. De skændte og røvede oppe hos os, hvor de kom frem, de brød ind i husene og jog folkene ud, imens de tog, hvad der fandtes i kister og læddiker. Øster på ligger nu Kjøng og Snertinge gårde forladt, i Nørre Mern ligger seks gårde og i Ørsløv syv gårde plyndrede, men i Ambæk er hele byen afbrændt og ødelagt. Således ser det ud i Jungshoved len.”

”Min Gud!” udbrød fru. ”Hvad skal vi da gribe til?”

Ib lod til at overveje, han følte sig pludselig behersket af en tanke.

”Om fru Elsebeth tillader det,” sagde han, ”da kan jeg give eder et godt råd og nævne eder to mænd, der måske bedre end lensmand Jørgen vil være i stand til at skaffe eder fred til huse.”

”O, nævn mig dem!”

”Kender I noget til Svend Gjønge?”

”Skytten på Jungshoved? En ufri, der hverken fører skjold eller adeligt mærke.”

”Har da skjold eller adeligt mærke hidtil været i stand til at værges for den nådige frue?” spurgte Ib krænkent.

”Min kærester moder!” udbrød Karen livlig. ”Sig ikke så, Svend Gjønge er min helt, om ham taler jo alle i disse dage. O, lad os komme til ham, jeg føler en inderlig længsel efter at få ham at se, måske vil han hjælpe os, når han hører vor nød.”

”Ja, det vil han nok,” svarede Ib i en tone, der vidnede om den fuldkomneste overbevisning, ”for aldrig har jeg kendt den mand, der mægtede at sige nej, når lille jomfru Karen sagde ja.”

”Hvem var den anden, I mente?”

”Hans navn tør jeg ikke nævne, siden I vragede Svends.”

”Sig det alligevel, Ib Abelssøn,” sagde Karen smilende. ”Nævn det

til mig.”

”Den anden er en ringe person, der i dag har mærket, at han duer til ingenting, hvor ikke Svend er til stede.”

”Det er vist dig selv,” sagde Karen smilende.

”Ja, nådige lille jomfru!” svarede Ib undselig. ”Det er mig selv, for medelst jeg kender ingen bedre.”

”Så lad os da komme til at tale med denne Svend Gjønge!” ytrede fru Elsebeth. ”I en nød som vor griber man selv efter et halmstrå.”

”Ja, men man bliver ikke frelst ved et halmstrå,” svarede Ib. ”Her vil mere til.”

De to damer satte deres heste i gang. Ib holdt skridt med dem.

”Om nu nådigfruen vil agte på mit råd,” ytrede han lidt efter, ”så taler I til Svend med blidhed og med fagre ord. Han er noget kort for hovedet imellemstunder, og når så er, gælder ingen persons anseelse.”

”Jeg håber dog, min gode vagtmester, at han kender den agtelse, han skylder sine foresatte og høje overmænd,” svarede fruen fornemt. ”Mig synes også, at vi viser ham sær gunst ved at lægge vor sag i hans hænder.”

”Å nej,” svarede Ib smilende. ”Det er han vant til før i dag. Skikkede selv Hans Nåde kongen i vinter sit bud ud for at finde Svend Gjønge og lægge en stor del af rigets sag og velfærd i hans hænder.”

”Nu, og Svend?”

”Ja, Svend skikkede buddet tilbage, da det ville give ham råd, hvordan han skulle handle.”

”Det vovede han!” udbrød fruen forbavset.

”Ja, det vovede buddet.”

”Nej, det vovede Svend?”

”Ak, Svend!” gentog Ib leende. ”Han gav manden, som også var af

høj stand, den besked tilbage, at når kongen og rigets råd næste gang havde hans hjælp behov, så gjorde de bedst i enten at have fuld tillid til ham eller også at se sig om efter en anden. Derpå tog Svend og hans kammerat, ham, jeg før nævnedes, fat på arbejdet, de vovede, hvad de andre ikke havde villet vove, og Vorherre gav dem en håndsækning med, så ærinde blev vel forrettet.”

”O, min kære moder!” bad Karens blide stemme, ”lad os følge Ib Abelssøn råd og ride ned til Svends bolig. Vi skal nok også være venlige imod ham,” vedblev hun med et nik til Ib, ”siden vi begge erindrer, at det ikke er hans overmænd, men to betrængte damer, der kommer for at bønfalde om hans hjælp.”

Fru Elsebeth tav, lige overrasket over begges ytringer.

”Jeg synes, eders nåde sagde noget,” udbrød Ib med en polisk mine.

”Hvor bor da denne skytte, mod hvem man har så mange hensyn at tage?”

”Ja, lad os så kun drage videre,” svarede Ib med et veltilfreds nik, ”nu forstår jeg nådigfruens mening.”

Straks efter drejede de ud fra skovvejen, opad mod landsbyen Roneklint.

”Nu har jeg dem, hvor jeg ville,” tænkte den listige vagtmester, medens han skred foran med de længste skridt, han mægtede at tage. ”Og jeg har da alligevel virket noget godt i dag, så slet den end begyndte. Når lille jomfru Karen først kommer og beder med sin bløde stemme, så siger han ja, og vi får ham lokket til en bedrift, hvorved han glemmer den sorg, han nu sidder og piner sig med derhjemme.”

Samme eftermiddag, to timer senere, sås flere mænd i små hobe komme ud fra Gjerderød og Rekinde, to landsbyer, hvor gjøngerne under krigen især havde deres tilhold. De drog nedad mod Høfdingsgård

og var alle bevæbnede med musketter og korte brede sabler.

Den foregående dag havde Svend sammenkaldt sine folk og uddelt penge blandt dem. Dette gjorde en overordentlig virkning på gjøngerne, og Svend steg særdeles i deres agtelse. De nøjsomme anså for en gunst, hvad der tilkom dem som en ret. Det var desuden første gang, de havde modtaget løn for deres tjeneste.

Da de nåede den lange skovstrækning, som den gang gik fra Neble rundt om Høfdingsgård i lige retning ned til Ulfssund, steg mændene over gærdet og forsvandt mellem træerne. På samme vej kom straks efter et ryttertog til syne, bestående af to mænd og to damer. Det var fru Elsebeth og hendes datter, ledsagede af Svend Gjønge og Ib.

Svend red ved siden af Karen. Over hans blege og sørgmodige åsyn svævede et venligt smil, hver gang den unge dame talte, og dette skete temmelig hyppigt. Fruen derimod sad stiv og ordknap på hesten og stirrede frem foran sig, som om hendes sidemand, den stakkels vagtmester, aldeles ikke havde været til stede.

Det var gået med Svend, som Ib formodede; hans livlighed vendte efterhånden tilbage. Hans hoved hævede sig, og hans ryg blev mere rank, medens han overvejede faren og midlerne til at beherske den.

Under tavsheden, som imidlertid opstod, betragtede Karen ham nysgerrig og frygtsom og anstillede sammenligninger med originalen og det billede, som hun selv allerede for længst havde dannet sig af Gjøngehøvdingen under de hyppige samtaler, som hans bedrifter gav anledning til i hendes hjem.

”Men betro mig dog den plan, I nu så længe har grundet over,” udbrød hun, da de kom ind i skoven, hvortil svenskerne samme formiddag havde fulgt dem. ”I lovede at føre os fri og frelste tilbage til Høfdingsgård, og man fortæller om eder, Gjøngehøvding, at I er en mand,

der holder eders løfter. Jeg begriber kun ikke måden.”

”Å, hvad!” svarede Svend, ”sagen er ikke så farlig; der gives end- og tre måder, hvorpå det vil kunne ske. Den første og letteste er, hvis svenskerne allerede skulle være draget bort, når vi kommer til gården.”

”Desværre, jeg tvivler derom.”

”Ja, så bruger vi den anden måde og taler dem til mindelighed; siden vi har fået freden tilbage i landet, må man fare noget med lempe.”

”I mindelighed!” gentog fruén spottende, ”og tror I, det vil kunne hjælpe?”

”Nej, frue!” svarede Svend, ”det tror jeg ikke; men så har vi i sinde at bruge magt. Det var den tredje måde, jeg mente. Før vi fanger an på noget, skal jeg bringe eder i sikkerhed ned til Mern.”

Medens Svend talte, bøjede Ib sig forover på sin hest og lyttede.

”Der kommer en rytter ridende bag efter os,” udbrød han.

Svend vendte sig om og så straks efter i nogen frastand en rytter vise sig på en tværvej.

”Altså ved vi da, at de endnu ikke er redet bort,” sagde han rolig.

”Hvad agter I nu at gøre?” spurgte fruén, hvis venlighed syntes at forøges med faren.

Svend smilte. ”Jeg agter at bruge det andet middel, jeg nylig næv- nede,” svarede han.

Dragonen var nu kommet så nær, at man kunne bemærke en bylt klædningsstykker, som han havde fastspændt med en læderrem foran sig. Over begge pistolhylstrene hang to store, drevne messingfade. Bag på sadelen var sammensnøret et levende får, som flere gange ved en ynkelig brægen tilkendegav, hvor ubekvem det fandt sit leje. Dragonen selv var en høj, sværlemmet skikkelse, hvis kulsorte hår og skæg, brede næse og fremstående kindben røbede hans slaviske herkomst.

Hatten sad tilbage fra panden på baghovedet, hans blodrøde ansigtsfarve og usikre holdning syntes at vidne imod en fuldstændig ædru tilstand. Da han kom nærmere, hørte man ham uafbrudt synge:

”Gebe Gott, dass es immer, es immer so ware.”

Rytteren bemærkede ikke fru Elsebeth og hendes ledsagere, før han befandt sig i nogle få skridts afstand fra dem. Han standsede sin hest og syntes at betænke sig; men straks efter red han fremad igen og hilste de to damer med pallasken, medens han gentog sine vers, denne gang i mere gennemtrængende toner og med en aldeles forandret melodi.

”Gud i vold, I gode mennesker!” udbrød han, efter at sangen var endt, i en næsten uforståelig blanding af svensk og tysk.

”Siden vi har fået fred, kan vi vel nok ride et stykke vej sammen; jeg holder meget af godt kompagniskab.”

”Den oppakning, I fører med, tyder just ellers ikke på fred,” bemærkede Ib.

”Å, hvad!” svarede dragonen, idet han kastede et tilfreds blik ned på sit rov, ”et par klædningsstykker, lidt til pynt og en smule til føden. Vi trænger hårdt til alle dele, og når man ikke kan få, hvad man holder af, må man holde af, hvad man kan få. Det er min religion.”

”I farer da fort med at røve og plyndre, efter at freden er kommet?”

Dragonen syntes ikke ret at have fattet denne ytring; han sukkede og udbrød:

”Desværre ja! Vi har fået fred; jeg ville lade mig male sort, om denne rare krig kunne vare blot et halvt års tid endnu. Det sværger jeg til den hellige jomfru, og hvad nu alle de andre gode helgener hedder, som hjælper en brav krigsmand, at jeg aldrig har truffet på et bedre og agtværdigere folk end dansken. Krigede jeg i Spanieland, så værgede de sig som desperate, sloges om dagen og myrdede os om natten; kom

jeg til Italien, drak vi døden i deres forgiftede vin; førte krigen os i et fattigt, forhungret land, led vi nød og svar elende, indtil halvparten af vore folk døde af sult.”

”Ak!” udbrød Ib, ”hvorfors døde ikke også den anden halvpart af sult?”

”Den døde af tørst, min brave kammerat! I dette land befinder man sig derimod som i himmerig, blandt lutter fromme og ærlige sjæle, de slås ikke, de værger sig heller ikke, løber bort, når vi kommer, men sørger altid først for at samle kister og læddiker fulde til os.”

”Hvor har I drevet hærværk i dag?” spurgte Svend.

”Ak ja, denne dag glemmer jeg aldrig,” vedblev soldaten. ”Når jeg engang kommer hjem, vil jeg skære den ind på bjælken i min stue, så dybt, at mærket skal gå igennem på den anden side. Vi førte vore heste ind i bondens forstue, trak dragkisten ud og gav dem havre af skufferne, så udsøgte vi os de bedste af fårene, drak mjøden og spildte, hvad vi ikke mægtede at drikke. Da bonden omsider begyndte at kvække, bandt vi ham fast til bilæggerovnen, klædte ham af, og en mand fugtledede ham med sabelskeden, medens de andre under pryglene tvang ham til at synge:

Gebe Gott, dass es immer, es immer so ware.

Manden græd og sang på een gang, imens tog enhver af os, hvad han syntes bedst om. Hellige jomfru! Jeg siger det med grædende tårer, så lykkelig en dag har jeg aldrig oplevet. Min gode skytsengel skal have ret til at gøre mig til en hvalfisk, om han lyster, hvis det ikke er sandt.”

”Hvorfor just til en hvalfisk?” spurgte Ib.

”For så tog jeg den lille jomfru der og satte hende på min ryg og svømmede bort med hende,” svarede dragonen med et nik over til Karen. ”Men I har ret, derfor behøver jeg da endelig ikke at blive til en

hvalfisk. I rare mennesker lader mig vel nok få hende med det gode. Hun skal også være mit bytte.”

Svend kastede et blik på Karen. Hendes ansigt var blevet blegt og vidnede om frygt, men denne mine forsvandt, da deres blikke mødtes. Disse fromme, mørkeblå øjne antog da et udtryk af tryghed og en fast fortrøstning til hans nærværelse, der var mere veltalende og tillige mere smigrende end de bedst valgte ord.

”Hun kan måske gøre sig forhåbning om at følge med til mit hjemland og blive så godt som min hustru, når vi drager ud af landet.”

”Ja, det kommer dog an derpå,” sagde Svend.

”På hvad?”

”Om I får lov til at tage hende med.”

”Hvad for noget, kammerat!” udbrød dragonen med en virkelig følt overraskelse. ”Hvem skulle vel kunne forbyde det? Er I måske den lille piges broder?”

”Hun er min datter!” ytrede fru Elsebeth i en tone og med en værdighed, der fuldkommen egnede sig til at betegne den uhyre forskel mellem at være Svends søster og hendes datter.

”Ah, det forstår jeg nok, gamle frue! Han er da eders mand.”

Fru Elsebeths ansigt rødmede af harme, idet hun svarede: ”Jeg er fru Elsebeth Buchwald til Høfdingsgård, en dame af den høje adel, og denne mand er en ufri.”

”Ufri!” gentog dragonen uden at fatte dette ords betydning.

”Det vil sige, at I slet ikke står i slægtskab til ham?”

Svend smilte og vedblev at tie.

”Han er et tyende,” sagde fruene, ”som vi tillod at ride ved vor side, fordi han pralede med at kunne beskytte os mod de råheder og fornærmelser, vi befrygtede undervejs.”

”Om så er,” sagde dragonen, ”da har jeg jo frelst min samvittighed, og jeg tror, at jeg tager begge disse to små fruentimmer, den unge for hendes kønne ansigt, den gamle for hendes kønne klæder. I skal være vidner, I gode mænd, når mine kammerater kommer, at jeg har lagt beslag på dem.”

”Hvor har I da gjort af eders kammerater?” spurgte Ib.

”Ja, jeg begriber ikke, hvad de tøver efter,” svarede rytteren, idet han standsede hesten, ”men jeg må være kommet forud for dem. Tys, stille! Jeg hører nogen råbe inde i skoven, det er vist dem; der kommer de!”

Nede på skovvejen kom tre ryttere ridende i skridtgang og syngende af fuld hals.

”Hvor mange var I da i alt, da I drog ud fra Vordingborg?” spurgte Svend.

”Først var vi tolv, men kaptajnen lod de fire af os gøre en afstikker i omegnen, medens han selv red til herregården, som vort ærinde gjaldt.”

”Tolv!” gentog Svend og Ib på een gang, idet de vekslede et talende blik.

”Den brave kaptajn, han ville, at vi alle sammen skulle være glade og enhver af os få sin del af byttet. Om I nu vil gøre mig noget til behag, min gamle kone l” vedblev han og greb fruens hest i tøjlen, ”så har I intet imod, at vi rider ind bag træerne, medens jeg drager denne rare kåbe af eder og pakker den sammen, før kammeraterne får øje på den. Ved min ære, når de ser eders kostbare klædning, ville de rive stykke for stykke bort af den, så der til sidst ikke bliver noget tilbage for mig. Kom, gamle, kom!” vedblev han med et ryk i hestens tøjler. ”Det skal være bestilt i et øjeblik, og I skal få en mandfolkekoft til at hænge over jer i stedet for.”

Fruen tilkastede gjøngen et bedende blik. Frygten havde omsider fortrængt hendes stolthed, og hun udbrød:

”Vil I da ikke hjælpe mig, Svend?”

”I er fru Elsebeth Buchwald til Høfdingsgård,” svarede han, ”og har at søge hjælp hos den høje adel, men ikke hos en ufri mand.”

”Min kære Svend Gjønge! I må ikke regne mig disse ord til last!” hviskede hun grædende.

”Nådige frue glemmer sig selv lige over for den fremmede mand,” vedblev Svend, ”et tyende kan ikke være eders kære, og den beskyttelse, jeg lovede, var kun praleri.”

”Kommer I så?” vedblev dragonen, som var redet nogle skridt forud.

”Jeg kan frelse eder,” sagde Ib, ”hvis I vil sige ja til, hvad jeg fortæller, og vedgå alt, eftersom talen kan falde.”

”O, min Gud! Jeg vil gøre hvad som helst, I forlanger.”

”Så er det godt,” sagde Ib. ”Lad manden kun komme.”

”Min gode dragonér,” vedblev han, ”vi lader nu den sludder fare, og fruener skal ikke følge med eder.”

”Hvordan, kammerat! Hvem vil forhindre det?”

”Jeg er den nådige frues mand.”

”I, vagtmester!” råbte dragonen.

”I kan jo spørge hende selv.”

Dragonen vendte sig forbavset om mod fruener.

”Ak ja!” svarede hun, ”det forholder sig således.”

”Og den lille pige?”

”Det er vor kære datter,” svarede Ib, ”og det kan jeg sige jer god for, at enhver fader kan lægge sine hænder sammen og takke Vorherre for et sådant barn. Vi giftede os såmænd af kærlighed, jeg og den rare frue, formedelst hun aldrig havde kendt en mand, der var mere efter hendes

sindelag, og som havde så køn en kofte at bære som jeg. Er det ikke sandt, hvad jeg siger, nådige frue?"

Hun nikkede. Under disse kvaler svigtede hendes stemme, og læberne skælvede, idet hun betvang gråden. Karen vendte sig om og tilkastede Svend et bebrejdende blik.

"Ak, Gjøngehøvding!" udbrød hun sørgmodig, "er det således, I holder eders løfter? Jeg ventede mig bedre af eder."

"I skal heller ikke blive skuffet," svarede Svend godmodig.

"Endnu har det ingen fare."

Hvorledes teologien kan opfordre til uforsonlighed

I samme øjeblik, den svenske rytter vendte sig om mod fru Elsebeth og greb hendes tøjler for med magt at føre hesten ind mellem træerne, blev han anråbt af sine kammerater, der nu havde nærmet sig på få skridts afstand. Dragonen opgav sin hensigt og slap tøjlerne.

De tre sidstankomne førte ligesom deres kammerater en oppakning, der bestod af klædningsstykker, tinfade, dræbte gæs og høns. En af dem havde en stor messingkedel hængende foran på hesten som en pauke. Man havde ikke vraget eller forsmået nogen som helst genstand, der kunne lade sig gøre til penge nede i Vordingborg.

Rytternes usikre holdning og glødende kinder vidnede tillige om den opmærksomhed, de under toget havde haft lejlighed til at skænke bøndernes mjød og brændevin. Fra nu af fulgte Ibs øjne uafbrudt enhver af Svends bevægelser, han havde en dunkel anelse om, hvad der forestod, rettede sig i sadlen og klirrede med sin sabel.

”Hvad djævelen er det for et kammeratskab, du der har gjort, Wentzel?” udbrød den ene af rytterne.

”Det er et meget godt kammeratskab,” svarede Wentzel. ”Den lille jomfru der skal være min kone, den gamle er hendes moder, hende har jeg også ærlig og redelig gjort til bytte, før I kom, hvorpå jeg har taget de gode mænd, som rider med os, til vidne.”

”Sikke kostbare klæder, den gamle har på,” udbrød den ene.

”Ja, og en lang sølvkæde om halsen med en skilling i,” ytrede Wentzel, ”hvad giver du mig for den?”

”Hendes kåbe vil jeg købe af dig, at jeg kan give min kæreste den nede i byen.”

”Men hvad er det for to mænd, der rider med? Den ene ser jo ud, som om han var vagtmester blandt krigsfolket. ”

”Ja, jeg er vagtmester,” svarede Ib forekommende.

”Og den anden i den grønne kofte med jægerhornet ved siden. Hvad er jer håndtering?”

”Jeg er skytte,” svarede Svend, ”og kan tude i hornet for de gode krigsmænd. ”

”Så tud os et stykke!” sagde Wentzel.

”Ja, nok!” svarede Svend. Han satte hornet for munden og udstødte tre stærke og langtrukne toner, der gentoges af ekkoet dybt inde i skoven; derefter blæste han en jagtmelodi, som jægerne bruger, når de samles til jagten. Wentzel smilte og kastede et tilfreds blik omkring sig. Da Svend tav, bøjede vagtmesteren sig forover på hesten og udbrød med den største ligegyldighed, som han kunne give sin stemme:

”Der nede på vejen kommer en mand gående, og han er klædt i en kofte.”

”Jeg ser det nok,” sagde Svend.

”Nå, hvad bliver der så af vor handel, Wentzel, skal jeg købe den rare kæde, din kones moder bærer?”

”Nej, den skal sælges, som den vejer til. Hendes kåbe vil jeg hellere skille mig ved, og jeg mener, at tre sølvdalere er en spotpris for den.”

”Tre sølvdalere!” gentog rytteren, ”ja, men for den pris får jeg vel hendes fjerhat med?”

”Det skal du,” sagde Wentzel.

”Vil hun også sige mig god for, at det er rigtig fint tøj, hun har sat i sin kåbe?” vedblev rytteren, henvendt til fruhen.

Den ulykkelige dame tav, hendes tidligere selvtillid var aldeles forsvundet. Hun kastede et frygtsomt og bønligt blik over til Svend.

”Vær barmhjertig, Svend Gjønge!” bad Karen hviskende, ”ser I ikke min stakkels moder? Hvor længe vil I lade hendes straf vare?”

”Jeg tænker ikke på nogen straf,” svarede Svend. ”Da hun hånede

mig, sagde hun kun, hvad hun tænkte, og hun tænkte som alle de andre af hendes stand. Jeg tøvede blot, fordi jeg ville se at blive af med disse folk på en fredelig måde, uden at vor strid skulle gøre larm og vare dem dernede.”

”Men de ville jo berøve min moder den kåbe, hun bærer,” vedblev Karen. ”O, for min skyld! Læg eder derimellem og forhindre det.”

”Nu vel da!” sagde Svend. ”For eders skyld. I skal blive dette selskab kvit.”

”I gode mænd!” vedblev han, henvendt til dragonerne, ”hold nu op med den sludder! I handler jo som børn og købslår om sager, der aldrig vil tilhøre eder.”

”Eja!” råbte dragonerne, lige meget forbavsede over disse ord og det truende ansigt, som ledsagede dem, ”hvem vil forbyde det?”

”Det vil min tro jeg!” svarede Svend, og i samme øjeblik kastede han sin hest til siden og sporede den til et rasende spring ind mod de to ryttere, der red ham nærmest. Den ene af disse veg tilbage, Svend huggede den anden i hovedet med sin hirschfænger. I samme øjeblik, Ib bemærkede Svends første fjendtlige bevægelse, holdt han sin hest tilbage, hvorved Wentzel kom ham et skridt forud; Ib bøjede sig over mod ham, greb ham i skulderen, hævede ham ud over sadelen og kastede ham med al kraft mod jorden. De to andre dragoner greb deres pistoler, men inden de kunne gøre hylsteret fri for de pakker af klædningsstykker, som hang over dem, hørte de Svend råbe:

”Se eder om! Ved det første skud, I løsner, er I dødsens!” Rytterne studsede. På begge sider af vejen kom tre mænd til syne fra træerne og rettede deres bøsser mod dem. De begreb, at al modstand ville være unyttig. Wentzel havde rejst sig op efter sit ublide fald, han rakte Ib sin sabel og udbrød:

”Det var et godt kammeratskab, vi sluttede.”

”Å ja,” svarede Ib, ”på alfarvej skal man se sig for.”

”Læg eders våben fra jer,” sagde Svend. ”I fornemmer vel, vi har overmagten.”

Rytterne kastede deres våben. To af gjongerne nærmede sig stedet med geværløbene rettede mod de våbenløse svenskere og sankede våbenene sammen.

”I binder deres hænder, Tam og Jens,” vedblev Svend, ”og fører dem og hestene op på Jungshoved slot. Holder de sig rolige, så gør dem intet ondt, prøver de på modstand, så skyd dem ned. Hvis I kan komme så betids tilbage, så ved I, hvor vi mødes hernede.”

Efter disse fyndige befalinger gav Svend Ib et vink, og de fire ryttere satte sig atter i bevægelse.

Karens ansigt var blevet blegt under det foregående optrin; da de red videre, trængte hun sin hest nærmere hen til Svends; hun ville tale, men idet hun hævede sit hoved op mod ham, strålede hendes øjne af tårer, og hun lod den ytring af taknemmelighed, han allerede læste i ethvert træk, bero ved at lægge sin lille hånd oven på hans.

Ibs hele ansigt viste et uafbrudt smil, han gned sine hænder, rettede på sin uniform og vendte sig flere gange om i sadlen for at se, hvorledes det gik de overvundne. Gjongerne havde allerede bundet deres hænder og førte dem tilbage ad vejen til Jungshoved.

”Hvem har vi der?” udbrød Svend og pegede hen på vejen, hvor man så to mænd komme ud fra en tværsti og nærme sig rytterne.

”Den ene er Abel,” svarede Ib, ”den anden kender jeg ikke.”

”Her bringer jeg dig en mand,” udbrød Abels dybe basstemme, endnu inden han nåede dem, ”som gik og forhørte sig efter dig hos vore folk, og som lod sig forstå med, at han havde et vigtigt ærinde at be-

sørge.”

Svend betragtede nogle øjeblikke den fremmede, han genkendte ikke dette blege, intetsigende ansigt, Ib havde en bedre hukommelse og udbrød efter at have kastet et blik på manden:

”Det er jo den fromme kapellan, som vi mødte i Vordingborg den dag, vi gik at skrifte for præsten.”

”Ja, det er mig,” svarede Tange. ”Jeg har søgt efter eder den hele dag, og - ”

”Det er godt,” sagde Svend, ”ret nu skal vi tales ved om eders ærinde.” Han vendte sig mod Abel og udbrød:

”Har I set noget til dem dernede?”

”Der ligger otte mand på Høfdingsgård og støjer som besatte. Vi var alt kommet ned i byen, da vi hørte dig tude i hornet.”

”Om nådigfruen så behager,” vedblev Svend, henvendt til fru Elsebeth, ”skal denne mand føre eder til præsten i Sønder Mern, hvor I kan vente, til svenskerne drager bort fra Høfdingsgård. Jeg håber ikke, det vil vare længe.”

Fru Elsebeth var villig hertil og førte sin hest efter Abel med en særdeles høflig hilsen mod Svend. Idet Karen fulgte sin moder, rakte hun ham hånden og ledsagede denne hilsen med et smil og et dvælende blik.

”Nå, præst!” udbrød Svend, ”hvad nyt kan I så have at bringe mig? I må fatte eder kort, der er ikke længe til aften, og vi skal endnu være færdige med et stykke arbejde forinden.”

”Det er just for samme arbejdes skyld, at jeg kommer. Kanske jeg kan være eder til nogen nytte.”

”I!” udbrød begge gjøngerne forundrede.

”Hvorfor ikke? Jeg har i de sidste dage haft tilhold hos ridefogden

på Høfdingsgård, hvor svenskerne nu huserer. Jeg skal vise eder en løngang, hvorfra I uformærket kan komme op i gården, og jeg skal leve-
re dem alle i eders hænder, folkene og kaptajnen, at I kan handle med
dem, som I lyster.”

”Og alt dette vil I gøre, en gejstlig og fredens mand?”

”Det vil jeg,” svarede Tange bestemt.

”Ved I hvad, kapellan; jeg tror eder ikke.”

”Det kan være, men når denne aften er forbi, skal I få bedre grund
til at tro mig, end I har haft tilforn.”

”Hvad mener I dermed?”

”Ak, Gjøngehøvding! Ulykkeligvis var det mig, der kom til at røbe
eder, den gang I drog bort med skatten fra Vordingborg.”

”Ja, folk sagde det rigtignok,” svarede Svend, ”men jeg troede ikke,
at I selv ville vove at fortælle mig det.”

”Jeg kan ikke tabe mere derved, end jeg alt har tabt. Præsten jog
mig bort fra sit hus, hans datter gav mig min trolovelsesring tilbage, og
jeg forlod byen, tiggefærdig og hånet af alle. Så drog jeg op til Køben-
havn for at lade mig stille blandt landets krigsfolk og få lejlighed til
en bedrift, der kunne slette den forrige ud, men freden kom forinden,
jeg vandrede af sted igen på min fod for at søge mit ophold, hvor jeg
kunne, det har jeg nu fundet hos min kære mosters søn, fogden på
Høfdingsgård, hvor jeg lærer hans små børn kristendom og at skrive på
tavle. Alt som jeg sidder ved mit arbejde i morges, kommer han, denne
nedrige kaptajn, årsagen til alle mine genvordigheder, ridende ind i
gården for at røve og plyndre; da løb galden mig i blodet, jeg længtes
efter at forskylde ham de ulykker, han havde bragt mig i, og gik for at
opsøge eder, så snart fruene var redet bort.”

”Hvad er det for en kaptajn?”

”En hvervet mand, tysker af fødsel, hans navn er Manheimer.”

”Manheimer!” udbrød begge gjøngerne.

”I tager fejl,” udbrød Ib.

”Ak nej!” svarede Tange, ”jeg har endda årsag nok til at erindre mig hans person.”

”Men han blev skudt oppe ved Køge.”

”Ja, jeg har hørt det fortælle af Bodil Ebbesdatter, hende, de kalder Kulsoen. Men kaptajnen bar en brystharnisk under sin køllert. Da I af-fyrede eders pistol på ham i et par skridts afstand, sank han til jorden, bedøvet efter slaget af kuglen, der dog kun havde gjort en dyb bule i brystpladen uden at trænge igennem den.”

”Og nu vil I altså forråde svenskerne til os, ligesom I før forrødte os til svenskerne?” ytrede Svend.

”Nu vil jeg gengælde ham det onde, han har bragt over mig, og gøre min uret mod eder god igen.”

”Ja, jeg siger tak! Men vi har ikke eders hjælp fornøden, I går eders vej, jeg går min. Enhver af os vil stå sig bedst derved.”

”I afslår da min bistand?” spurgte Tange. ”Hvorledes vil I komme ind på slottet, som kaptajnen holder besat?”

Ib udstødte en hånlig latter.

”Hvorledes kom vi ud af kirken,” svarede Svend, ”da kaptajnen holdt den besat? Den gang stod endogså I på hans parti.”

”Ja, ja, Gjøngehøvding!” svarede Tange, som havde ventet sig et andet udfald af denne samtale. ”Jeg går da min vej, siden I vil det så. På Høfdingsgård mødes vi igen, og I skal dog få at se, at min hjælp kan komme eder til gode.”

”Det kan være,” svarede Svend ligegyldigt. ”Men jeg mener ikke, at vi skilles endnu; siden I har haft umage med at opsøge mig, så lad os

følges, til vi kommer lidt bedre frem.”

”Jeg forstår eder. I mistænker min hensigt og har ingen tiltro til mig.”

”Ikke megen tiltro, herre præst, ikke megen!”

Derefter forlod de landevejen og fulgte en smal og banet sti inde i skoven. Høfdingsgård lå i Frederik den Tredies tid nærmere havet end det nuværende sted af samme navn. Den var befæstet med en høj jordvold, der omgav slottet på de tre sider. Tæt under muren, på den fjerde side, løb åen fra Lekkinde sø, som dannede et tilstrækkeligt værn og tillige fyldte de øvrige grave uden for volden. Mod sydost var anbragt en bred vindebro midt foran begge gårdens fremspringende fløje. Bygningen selv var omgivet af skoven, som skjulte den i et bøsseskuds afstand. Derfra løb en bred alle af elm og popler op mod vindebroen.

Da gjøngerne var kommet på hin side af åen, så de slottet oplyst af den nedgående sols stråler og vindebroen draget op foran porten. De gjorde holdt, tog magisteren i deres midte og lejrede sig på stedet, medens Svend og Ib sneg sig videre hen ad alleen.

For enden af denne stod en skildvagt med karabinen på skulderen og stirrede med et længselsfuldt blik op imod slottet, gennem hvis åbne vinduer en bedøvende larm af latter og sange og utydelige ord trængte ned til ham.

Svend lagde sin hånd på Ibs arm og hviskede: ”Denne mand - ”

Ib forstod ham, nikkede og svarede: ”Det er da altid een mindre. Træd over bag den gamle eg der, så kan du bedre se, hvor skønt jeg bærer mig ad.”

Svend smilte. Ib stak en pistol ind på brystet på sin kofte og krøb hurtigt og umærkeligt som en snigende kat fra træ til træ, nærmere til soldaten. Denne blev stående lænet op til et træ uden mindste anelse om, hvor pludselig han ville blive afbrudt i de behagelige tanker, som

beskæftigede ham. Vagtmesteren nærmede sig, han syntes at glide hen over græsset og løvet uden at bevæge det. Da han havde nået træet, foran hvilket hans fjende stod, rejste han sig op i sin fulde højde, gjorde et spring og slyngede begge sine arme omkring dragonen. Denne udstødte en ed, vendte hovedet og mødte Ibs listige ansigt. Han fattede endnu ikke den truende virkelighed.

”Lad din karabin falde,” udbrød Ib. Dragonen søgte at slide sig løs, men vagtmesterens arme klyngede sig bestandig fastere omkring ham. Den ulykkelige udstødte et hæst skrig.

”Vil du tie stille!” hviskede Ib. ”Ved det første kvæk, du vover, skal jeg dreje dit halsben i stykker, så du aldrig skal få det repareret igen. Sikken en! Man skulle vel gøre mange omstændigheder for hans skyld!”

Efter disse ord hævdede han dragonen i vejret, tog ham under sin arm og bar ham ind i skoven som en pakke tøj.

”Herre Gud Fader!” hviskede fangen i en grædende tone, ”hvad har I i sinde med mig arme menneske?”

”Jeg vil æde dig levende,” svarede Ib, ”om du ikke ligger stille og lader fare at krølle min nye kofte. Tøv lidt, prøv nu på, om det ikke skulle være dig muligt at gå de par skridt, vi har tilbage. Jeg tror, det bliver nok så bekvemt for os begge.”

Han lod dragonen falde til jorden og greb ham i kraven, idet han førte ham foran sig hen til stedet, hvor Svend ventede.

”Gud nåde mig syndige mand!” udbrød fangen og strakte begge sine hænder frem mod Svend. ”Jeg er en ærlig tysk dragon, som ikke står i ledtog med dem deroppe.”

”Og dette bæger!” ytrede Svend, idet han pegede på et fladtrykt sølvbæger, som stak op af soldatens inderlomme.

”Ak, de andre havde tabt det på vejen, så tog jeg det til mig for at levere det til den rette ejermand,” svarede soldaten med en skinhellig mine.

”Jeg kommer nok til at slå et par ben i stykker på dig,” sagde Ib truende.

”Jeg vil sværge på, at det er sandt, så mange eder, I forlanger.”

”Giv mig bægeret, så skal det blive leveret til ejermanen,” sagde Svend. ”Og læg nu nøje mærke til, hvad jeg siger, så skal dit liv blive skånet.”

”Gud velsigne jer, nådige herre! Om I vidste, hvordan jeg tiggede og bad dem at lade den røven og plyndren fare - ”

”Hold mund og hør efter,” sagde Ib.

”Hvem fører rytterne?”

”Den strenge kaptajn Manheimer.”

”Godt,” ytrede Svend henvendt til Ib, ”i dette punkt har han dog faret med sandhed. - Du går nu op på gården og hilser kaptajnen fra Svend Gjønge, at jeg har besat skoven med mine mænd, og at jeg giver ham forlov til at drage uhindret bort, dog uden at han fører noget rov med sig. Så længe solen skinner over de to skorstene på Høfdingsgård, vil vi vente; er han ikke borte til den tid, skal han aldrig vende levende derfra. Kan du forrette dette ærinde?”

”Til punkt og prikke, nådige herre Gjønge!” svarede rytteren med det venligste ansigt. Derpå gjorde han et dybt buk og forsvandt. Ib havde glemt at tage karabinen med, rytteren bukkede sig, idet han løb forbi træet, og tog den op. Da han kom til vindebroen, udstødte han et gennemtrængende skrig, hvorved det lykkedes ham at overdøve larmen i værelserne. Gjøngerne så kaptajnen træde hen til vinduet, straks efter gik broen ned, men blev draget op igen, så snart soldaten var

kommet over.

Nogle minutter forløb i tavshed, derpå opstod et almindeligt skrig inde i gården.

”Vi vil dog vist få brug for det tredje middel,” udbrød Ib. ”Det skal komme an på dem selv,” svarede Svend, ”men det hører Gud, at i så fald slipper Manheimer ikke levende fra mig.”

Endnu medens han talte, så han de svenske ryttere vise sig ved vinduerne. Manheimer råbte nogle ord, som det var umuligt at høre i den lange afstand, men som heller ikke behøvede anden forklaring end den truende hånd, han udstrakte mod det sted, hvor Ib og Svend stod skjult. Derpå begyndte støjen igen, mere vild og gennemtrængende end før.

”Det er godt,” sagde Svend, ”nu forstår vi dem, de skal få deres lyst styret.”

En opfyldt spådom

Imidlertid var solen gået ned, og skumringen begyndte; den dybe tavshed og fred blev kun afbrudt ved den fortsatte larm, de skrig og de sange, som lød oppe fra værelserne, og ved den lave, undertrykte hvisken fra nogle mænd, der listede opad mod Høfdingsgård fra træ til træ i alleen. Tange var ikke med, Svend havde givet ham lov til at gå, da han kom tilbage med Ib. Efter at gjøngerne havde nået de sidste træer foran slottet, standsede de, Svend og Ib krøb på hænder og fødder hver til sin side omkring graven for at finde en overgang, de benyttede enhver busk og ujævnhed i jorden som dækningsmiddel. Ib havde ved denne lejlighed ikke fornægtet sin sædvanlige omhyggelighed for den smukke uniform; før han gik bort fra skoven, trak han koften af, hængte den op på en gren og krøb derefter bort i skjorteærmer. På samme tid blev det mere roligt på slottet. Svenskerne anede farens nærhed.

”Mord og bøddel!” råbte Manheimer, ”vi vil spille dem en streg og derved tillige få at vide, hvor nær de er os.”

Han meddelte sine soldater et indfald, som blev modtaget med almindelig jubel.

”Vi må prøve det på en anden måde,” sagde Svend, da han og Ib vendte tilbage. ”Gården har kun den ene indgang over broen. Mørket tager til, og månen kommer først op om lidt; en mand må svømme over graven og liste sig ind over volden, at han kan åbne os porten. Hvem vil vove det?”

”Jeg,” svarede Abels dybe stemme.

”Det gælder livet, hvis de ser dig,” tilføjede Svend.

”Jeg ved det,” svarede gjøngen, ”men jeg lovede dig sådan noget en aftenstund i vinter, og det har gjort mig ondt, at jeg ikke før har kunnet holde mit løfte. Går det godt, kommer jeg igen, går det fejl, så tænk imellemstunder på konen og drengen derhjemme.”

Efter disse ord slog Abel et kors for sig og lod sig glide hen over jorden ned mod graven. Straks efter så man en mørk genstand svømme hurtigt over vandet og derefter at krybe op ad volden. Svend fulgte enhver af hans bevægelser med åndeløs opmærksomhed.

”Pas vel på, alle mand!” hviskede han, henvendt mod gjøngerne.”Så snart I ser en skygge bevæge sig foran vinduerne, giver I to nærmeste ild. Men tag først nøje sigte.”

Straks efter så man virkelig en mørk genstand komme til syne og standse foran det åbne vindue. Svend gjorde et tegn, to skud faldt, skikkelsen blev stående. En lydelig hånlatter svarede fra salen.

Manheimer havde udført den list, han lidt tilforn meddelte sine folk; svenskerne bandt en pude på en karabin og knappede en uniform sammen om den. En mand lagde sig ned og bevægede denne figur frem og tilbage forbi vinduerne. Begge gjøngernes skud havde truffet. Kuglerne faldt ud af puden, da uniformen blev draget af.

”Jeg tænkte nok, at de var os i nærheden,” råbte kaptajnen med en tilfreds latter, ”nu må vi finde på noget nyt; således forslår vi tiden, og i morgen kommer der undsætning fra byen. Gå ned til fogden og forlang os en frisk kurv franskvin! ”

En af soldaterne tog et lys og forlod værelset.

”Korporal!” vedblev Manheimer. ”Stil en vagt op ude ved broen og sørg for flittig afløsning, karlen kan tage en flaske vin med for at gøre sig til gode i nattekulden.”

En af dragonerne ladede sin karabin og gik. Manheimer standsede ham i døren.

”Du holder god vagt,” sagde han, ”dit eget liv beror derpå; og om du mærker noget fordægtigt, så var os ad i tide.”

Dette optrin foregik i dagligværelset, der for øjeblikket var opfyldt

af alle de forskellige genstande, som dragonerne havde fundet det umagen værd at gøre til bytte. Efter at forsøget var til ende med den udklædte dukke, hentede de sengeklæderne fra fruens og Karens sovekammer og stablede dem op i vindueskarmen for at være sikre for deres fjenders skud. Straks efter blev døren åbnet, og dragonen, som Manheimer havde sendt ned til fogden, kom tilbage. Efter ham fulgte Tange, der bar en fyldt flaskekurv i armen.

”Mord og bøddel!” råbte Manheimer ved synet af kapellanen, ”hvor har præsten været den hele eftermiddag? Jeg troede min sjæl, han var løbet sin vej.”

”Ak nej!” svarede Tange, ”jeg har siddet oppe på mit kammer, at tage vare på min gerning.”

”Og nu kommer I herved, da I fornemmer, at det går løs på fruens vin.”

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 137 (af 147)

”Det er ikke grunden,” svarede Tange med et uheldspående smil, ”men som jeg før i mørkningen gik noget omkring på volden, blev jeg anråbt ovre fra den anden side af åen af en gammel kone, som bad mig sige eder, at de fire karle, I skikkede ned i bondebyen ved middagstider, var blevet overfaldne af Svend Gjøgges mænd. Folk kalder den gamle kone for Kulsoen i daglig tale.”

Manheimer brød ud i latter. ”Kulsoen,” gentog han og slog i bordet. ”Det er jo min gamle veninde, heksen, som spåede mig, at jeg hverken skulle finde min død på land eller i vand.”

I dette øjeblik blev døren åbnet, og en dragon styrtede ind.

”Vagten nede ved broen melder, at en af gjøngerne er kommet over graven og er krøbet op på porthvælvingen foran vindebroen.”

”Mord og bøddel!” råbte Manheimer. ”Hvorfor giver den slyngel da

ikke ild på ham?”

”Det var også hans agt, strenge herre! Men da gjøngen hørte ham dreje hjulet om på karabinen, dukkede han ned bag den høje murkrans på portalen.”

”Nu, og hvad så?” spurgte kaptajnen. ”Han må jo kunne række ham alligevel ved at stige op på volden.”

”Høvedsmanden glemmer folkene, som lurder på den anden side,” udbrød en fændrik.

”Det er jo mørkt nu, lad os komme derned. En dukat for den, der træffer manden.”

Dragonerne udstødte et jubelskrik og greb deres karabiner, idet de fulgte efter Manheimer ned i gården.

Månen begyndte at sprede en svag lysning over trætoppene inde i skoven, før man endnu kunne øjne den fra slottet. Dragonerne listede sig tavse og forsigtige ned i gården og stod dækkede af volden, medens de undersøgte fængkrudtet på karabinernes hjullåse.

”Hvem vil prøve det første skud?” spurgte Manheimer. En mand trådte frem.

”Tøv lidt,” vedblev kaptajnen, ”lad os engang se, hvor vagtsomme de slyngler er. Tag din hat af, sæt den på løbet af karabinen og hæv den op over voldkanten. ”

Dragonen adlød. Straks efter faldt et skud fra den anden side graven, som rev hatten bort fra karabinløbet.

”Disse bønder sigter endda ikke så dårligt,” hviskede Manheimer.

Denne hændelse dæmpede for en del rytternes lyst til at komme op på volden. Medens de tvivlrådige og tavse betragtede hverandre, hørte man en dyb og lydelig stemme råbe fra murkronen over porthvælvingen:

”Agter vel på derovre! De er alle sammen kommet ned i gården.”

”Jeg skal lade dig nagle levende til porten, når jeg får dig fat!” råbte kaptajnen rasende.

”Ja, når I får mig fat!” råbte stemmen spottende tilbage.

”Hent os en dyne,” hviskede Manheimer, ”så skal vi prøve det med dem igen.”

En rytter gik op i værelserne og kom straks efter tilbage med en dyne.

”En mand tager dynen og bærer den hævet i armene foran sig, gennem den vil ingen af deres kugler trænge. Efter ham følger en anden med spændt karabin og holder sig vel dækket, medens I passerer op over volden.”

Dette påfund, som gav nogen sandsynlighed for et heldigt udfald, blev straks udført. En rytter bar dynen op på volden, hævet over sit hoved, hans kammerat fulgte tæt bag efter ham og iagttog omhyggeligt ikke at give nogen legemsdel blot for gjøngerne. På denne måde var de kommet et godt stykke fremad og nærmede sig porthvælvingen. Manheimer iagttog forsøget med den ivrigste opmærksomhed, medens han med alle sine ryttere fulgte de to mænd skridt for skridt ned for volden. Pludselig så man skjoldbæreren standse, den anden støttede sit ene knæ mod jorden og hævdede bøssen til anlæg. I det samme faldt et skud, dragonen tabte karabinen, udstødte et skrig og gjorde et højt spring. Derpå sank han sammen og blev liggende på stedet. Hans kammerat slog dynen om sig og rullede ned ad volden.

”Mord og bøddel!” skreg Manheimer, idet han sparkede til den nedrullede”, hvordan dækker du den stakkels Erik?”

”Streng herre!” svarede karlen. ”I regner mig det ikke til last. Den skinbarlige Satan må føre disse mennesker an, så vist som Erik fik sin bekomst uden skyld fra min side. De sidder på lur oppe i de høje træer,

for jeg så ilden fra skuddet lysne fra en af de øverste grene.”

Svend Gjønge havde virkelig benyttet dette indfald og ladet to af sine mænd stige op i træerne, fra hvilke de beherskede hele gården med undtagelse af en ubetydelig strækning nærmest under volden, medens de selv var usynlige og dækkede af grene. Manheimer indså straks det rimelige i dragonens forklaring og lod sine folk træde nærmere ind under volden.

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 138 (af 147)

”Vi må prøve på et nyt opspind,” hviskede han til fændrikken, ”og denne gang vil jeg selv vove pelsen.”

Efter disse ord så man ham gå langs med volden, og da han var kommet et stykke fra porten krybe på hænder og fødder op ad trappen til slottet, i hvilket han forsvandt.

Dragonerne stirrede tavse og forventningsfulde efter, hvad der ville ske. To af dem havde listet sig op på siden af volden og draget den dræbte ned efter sig. Ved at undersøge liget fandt man rytterens udsagn bekræftet. Det dræbende skud var gået igennem issen og ud af baghovedet.

Straks efter blev opmærksomheden ledet hen til trappen, hvorfra en kvindelig skikkelse ilede ned og løb med hurtige skridt over gården. Den opfindsomme Manheimer var i færd med en ny list og havde iført sig fru Elsebeths klæder. Idet han kom ned til dragonerne, hviskede han til dem:

”Bryder alle ud i et vældigt skrål, for at kæltringerne hist ovre ikke skulle høre ham deroppe, om han får i sinde at råbe til dem. Så snart I ser, at jeg begynder at løbe, affyrer to mand deres karabiner i luften. Skrig blot og støj, som I kan bedst.”

Dragonerne adlød uden at fatte kaptajnens plan, de skreg som besat-

te. Oppe fra porten hørtes Abels dybe stemme udtale nogle ord, som blev aldeles overdøvede. Midt under denne larm forlod kaptajnen sine folk og begav sig op på volden, modsat den side af porten, hvor de tidligere forsøg var blevet udført. Månelysen kastede sit blege skin hen over hans klædning. Dragonernes skrig fordobledes, eftersom de begyndte at fatte deres anførers hensigt. En af dem affyrede sin karabin. Kaptajnen ilede hurtigt hen over volden, synlig for alle, han udstødte et ængsteligt råb om hjælp og lod, som om han søgte at komme bort, medens han vedblev at nærme sig porten. På hin side af graven herskede en dødsstilhed.

”Skyd dog, skyd i Jesu Kristi navn!” skreg Abel med en stemme, der blev bestandig ængsteligere, eftersom han fattede Manheimers list og så den truende fare komme nærmere; men dette råb overdøvedes af dragonerne, der på samme tid afskød endnu en karabin. Da skuddet faldt, sank Manheimer i knæ, bøjede sig fremad og affyrede sin pistol. Før krudtrøgen havde fordelt sig, krøb han sammen og lod sig rulle ned ad volden.

Men fra porten lød et højt og sørgeligt skrig, og Abels skikkelse blev synlig for alle; hans hævede arme bevægede sig krampagtigt, idet han faldt fra gesimsen ned på volden og derfra ned i gården foran Manheimer, som stod lænet op til muren med den endnu rygende pistol i hånden.

Fra den anden side graven syntes et klageråb at besvare den jubel, dragonerne udstødte, da de så deres fjende bleg og livløs henstrakt på jorden. Manheimer alene delte ikke den almindelige glæde; siden han vendte tilbage fra volden, var hans ansigt mørkt og hadefuldt. Fændrikken nærmede sig med en strøm af lovtaler. Kaptajnen afbrød ham.

”Det lader til, at det skal være alvor her,” sagde han. ”Siden en kunne liste sig over, skal vel flere af disse sataner ikke være rædde for det

samme vovestykke. Vi må se at komme bort.”

”Jeg grundede nys derover og fandt på en list, der vil skaffe os af med nogle af de mest besværlige.”

”Fortræffeligt!” ytrede kaptajnen. ”Lad os høre.”

”Vi stiller vore folk på hver side af trappen, således at skyggen dølger dem. Om nogen nu går åbenlyst hen over gården, vil gjøngerne lægge mærke dertil og give ild på ham.”

”Det vil sige at dræbe ham.”

”A ja, måske,” vedblev fændrikken leende, ”men ilden af fjendens skud vil tillige give vore mænd et sikkert mål at rette deres karabiner imod, og når vi først er blevet færdige med dem i træerne, kan vi bag brystværnet vel pille de andre bort.”

”Måske!” svarede Manheimer. ”Men hvem gør vi til offeret for denne plan? Har fændrikken selv i sinde at lade gjøngerne rette deres skud på sig, medens I går over gården?”

”Jeg tænkte, at den blege præst også kunne være god dertil. ”

”Nej!” sagde kaptajnen, ”den plan er ikke en krigsmand værdig. Lad os drille dansken, så godt vi kan, lad os have løjer med ham for at forslå tiden, men aldrig skal de kunne sige kaptajn Manheimer på, at han førte krigen som en kryster og stillede en anden frem, hvor han ikke turde vove sit eget skrog. Denne gang viger jeg pladsen for Svend Gjønge, hidtil han har måttet gøre det for mig; det båder kun lidt at fægte mod fjender, som er krøbet i skjul for at fælde os, siden de ikke vovede at møde os ansigt til ansigt.”

”Men han lader os jo intet middel til at komme bort, herre høvedsmand! ”

”Midlet, fændrik, det står her,” svarede Manheimer og pegede på sin pande. ”Følg mig til salen, så skal I lære det nøjere at kende.”

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 139 (af 147)

Manheimer befalede sine dragoner at holde porten bevogtet, derpå sneg han og fændrikken sig op på slottet.

Da de kom ind i salen, fandt de Tange siddende ved bordet med en tømt vinflaske foran sig.

”Synk godt, kapellan!” råbte Manheimer. ”Han drikker, og vi slås, det er, som det bør være. Hvis han ellers har bevaret noget af sin samling, så tænk efter, om der gives anden udgang fra gården end den hist nede ved vindebroen?”

”Tilvisse ikke det jeg ved af at sige,” svarede Tange uden betænkning.

”Hvilken af gravene holder han da for den mindst dybe?”

”Jeg tror, det må være den, som løber mod vest, hvor volden er borte, thi de fortæller, at der midtvejs over graven skal have gået en stensat gang i gammel tid, som siden blev afbrudt. Vist er det, at man i klart vejr og på solskinsdage endnu kan se spor af stenene under vandet. Men om kaptajnen tænker på at snige sig bort,” tilføjede han, ”vil I have møje med at nå ned til samme grav, eftersom udgangsdøren for længe siden er muret til.”

”Mod vest, siger I, altså må slottet skygge over den side, siden månen endnu ikke står så højt. Kan I vise mig graven heroppe fra?”

”Å ja, der vender et vindue fra jomfru Karens kammer ud imod den.”

”Kom da, lad os gå!”

Tange rejste sig og fulgte Manheimer ind i et af de tilstødende værelser.

Straks efter hørtes en tiltagende larm og et højt skrig nede i gården, og to skud faldt efter hinanden. Kaptajnen ilede tilbage til salen.

”Der har vi dem allerede,” råbte han; ”vi får ingen tid til at flygte. Følg mig, fændrik!” Med disse ord drog Manheimer sin lange stødkårde og sprang hen mod udgangen. Her blev han standset af sine folk.

”Mord og bøddel l” råbte han. ”Hvad er på færde?”

”Vi er om en hals, strenge herre!” svarede en af dragonerne bleg og åndeløs. ”To mænd listede sig bag på os, uden at vi fornå det mindste til det. Den ene var i skjorteærmer og styrtede midt ind imellem vore. To skød, men knap tror jeg, de traf. Hele volden vrimler af fjender. Hør blot! Nu rasler kæderne, de lader vindebroen gå ned.”

”Det gælder da om at komme bort,” ytrede Manheimer.

”Kan han skaffe os et reb, præst, langt nok til at nå jorden neden for muren fra det vindue, han viste mig!”

”Hvor skulle jeg vel få så langt et reb, strenge herre!” svarede Tange. ”Fogden sidder i sit kammer hist ovre i gården, og vi kan jo ikke komme udenfor.”

”Hent lagenerne fra de to senge derinde,” bød kaptajnen. Rytterne hentede fire lagener, som blev skåret i strimler på en halv alens bredde og derefter knyttet sammen. Medens dette arbejde stod på, hørtes en tiltagende larm uden for døren. Manheimer trådte hen til vinduet og lyttede. Han hørte Svend befale og opmuntre sine folk og genkendte stemmen.

”Drag dynen lidt bort fra vinduet,” befalede han, ”og prøv, om I kan få ram på dem med eders karabiner.”

To af rytterne adlød befalingen, men de forsigtige gjønger holdt sig så tæt under muren, at dragonerne ikke kunne få sigte, derimod blev skud affyret fra gården, som sårede en af svenskerne i armen. Den ulykkelige tabte karabinen og sprang tilbage med et smerteligt klageråb. Manheimer lod dem tildække vinduet igen og opgav forsøget.

Larmen tiltog bestandig, man hørte døren brage for de heftige tunge slag, der blev slået på den. Så snart rebet var færdigt og tilstrækkelig langt, tog Manheimer et lys og vinkede ad sine folk. Over Tanges ansigt fo'r et lumsk smil, idet rytterne forlod salen. Manheimer vendte sig i døren og udbrød:

”Det er bedst, han går med, Tange, at han kan give en håndsrækning, om det gøres nødtigt.”

Denne befaling syntes at være Tange ubehagelig. Smilet døde på hans læber, idet han rejste sig og fulgte efter svenskerne. Det sted, hvorfra Manheimer havde besluttet at iværksætte flugten, vendte ud til den side af slottet, hvor man som sagt havde anset jordvolden for overflødig og derimod udvidet graven indtil omtrent to favne neden for muren. Denne mur var meget tyk og ikke gennembrudt af nogen åbning til værelserne i stuen; i øverste etage vendte alene det lange og smalle vindue fra Karens sovekammer ud mod graven, og fra dette vindue skulle flugten prøves.

Som kaptajnen havde tænkt sig, dannede slottet her en bred og mørk skygge hen over vandet. Skoven lige overfor var indhyllet i en tæt og grålig tåge.

Gøngehøvdingen af Carit Etlar Side 140 (af 147)

”Sluk lyset!” hviskede Manheimer, ”og hold eder tavse, et uforsigtigt ord eller et skrig er nok til at røbe vor list. Så snart I kommer ned, opsøger I vadestedet over graven, og om I ikke kan finde det, så svømmer I over. Jeg kommer til sidst.”

Under disse befalinger havde han åbnet vinduet og løftet det af. En rytter steg op i karmen, lagenet blev bundet om hans liv, derefter tog to mand fat i linen og hissede ham ned. Det første forsøg lykkedes, de følgende gik lige så heldigt. Kaptajnen smilte, idet han gned sine hæn-

der og hviskede til fændrikken:

”Det går jo prægtigt, jeg tænker, vi skærer den gode Svend Gjønge en fløjte i nat.”

Omsider var alle rytterne kommet ud af slottet, uden at det ringeste uheld havde mødt dem. Alt foregik i en uafbrudt stilhed, i ti skridts afstand ville man ikke have anet det ringeste om denne flugt.

Da den sidste nåede jorden, vendte Manheimer sig om til Tange. Denne stod tavs og spejdende med sammenslyngede arme og iagttog fra en krog af kammeret, hvad der skete ved vinduet.

”Nu får han at hjælpe mig!” hviskede kaptajnen.

”Det skal jeg,” svarede Tange beredvillig.

”Om jeg lykkelig og vel kommer i behold, går jeg i morgen op til præsten og lægger et ord ind for ham, at alt kan blive godt med kæresten igen. Bærer han sig derimod uforsigtigt ad, skal han aldrig leve den dag, hvor han glemmer Manheimer eller hans ryttere. Lån mig først en dyne.”

Tange tog en dyne fra sengestedet. Manheimer kastede den ud ad vinduet, således at den blev liggende neden for vinduet.

”Nok en!” hviskede han.

”Hvorfor gør I det?” spurgte Tange.

”Å jo, for at falde blødere, om linen skulle gå i stykker.”

Efter at Manheimer havde kastet alle sengestedets dyner ud ad vinduet, listede han ind i salen og kom straks efter tilbage med en sammenbundet dug, som indeholdt alle de forskellige genstande, han om eftermiddagen havde udset til sin andel af byttet. Denne pakke bandt kaptajnen omkring sin hals og steg derefter op i vindueskarmen, hvor han fastgjorde linen under sine arme.

”Ræk mig nu et bæger vin, og lad os drikke på en lykkelig rejse.”

”Synk godt!” sagde Tange, idet kaptajnen drak. Derpå tog han linen og begyndte at hisse Manheimer ned.

”I glemmer vel ikke eders løfte, at lægge et ord ind for mig hos præsten,” hviskede han, idet han gjorde et ophold.

”Nej, visselig ikke,” svarede Manheimer, ”lad blot linen gå.”

”Ja, ja, giv stunder,” vedblev Tange med hævet stemme.

”Jeg tror alligevel ikke, at det vil nytte stort, I kan vel tvinge hr. Christen Nielsen til at tilgive mig, men kan I også tvinge hans datter til at holde af mig igen?”

”Vist kan jeg så,” svarede Manheimer, ikke uden nogen ængstelse, ”jeg skal tale for ham, som var han min kære broder. Lad blot snoren gå ned.”

”Ret betænkt,” sagde Tange, ”så har I forsyndet eder svært imod mig. Det var eder, som først fristede mig til spil, I vækkede mine lidenskaber og truede mig, når jeg søgte at bekæmpe dem.”

”Hvorfor siger han det nu?” ytrede Manheimer, blegnende ved at høre disse ord, der blev udtalt med en bestemt og truende stemme.

”I bliver så tung, kaptajn! Jeg tror knap, at jeg kan holde eder længere.”

”Fordømte skurk! Han pønsede altså dog på svig; men jeg anede det nok, og derfor lod jeg puderne falde i forvejen.”

”Nej, I anede det ikke, kaptajn Manheimer!” gentog Tange, der nu havde hævet sin stemme således, at slottets mure gav genlyd af den. ”Jeg har heller ikke i sinde at slippe snoren, som I formoder, tværtom, vi lader os nøje med at binde den fast her til posten af karmen.”

Han lod handlingen følge efter sine ord, derpå udstødte han et lydeligt og gennemtrængende råb: ”Kom herhid, I gjønger! Kom om på den venstre side, så skal I finde et mål for eders kugler og se, hvordan

præsten holder ord.”

”Fordømte skurk! Han pønsede altså dog på svig; men jeg anede det nok, og derfor lod jeg puderne falde i forvejen.”

To skud faldt fra de flygtende ryttere, som allerede var kommet over graven ind i skoven. Tange holdt sig dækket af muren, medens han vedblev sine skingrende og gennemtrængende skrig. Derimellem hørte man kaptajnens bønner og glimrende løfter.

Gøngenhøvdingen af Carit Etlar Side 141 (af 147)

Månen kom frem over slottet og beskindede den ulykkeliges kridhvide ansigt og de fortvivlede anstrengelser, han gjorde for at løse knuden på linen. Straks efter så man flere mørke skikkelser forsigtig strække hovederne frem over volden, som løb i flugt med begge murenes sidefløje. Manheimer udstødte et angstråb. Fra den højde, hvor han befandt sig, så han gjøngernes bøsseløb glinse i månelysset, idet de blev rettet op imod ham. Fire skud faldt. Kaptajnens legeme bøjede sig sammen, medens hans arme fægtede i luften. Derpå hørte man et dybt og klagende suk, og Manheimer havde ophørt at leve. Hans lig hang stift og ubevægeligt ned ad muren.

Men ovre på den modsatte side af graven skinnede månen på samme tid hen over en krumbøjet og mager skikkelse, som sad på en sten, hvorfra hun havde været vidne til det sidste optrin. Hendes rynkede ansigt viste et modbydeligt udtryk af spot og skadefro glæde. Da Manheimer havde udstødt sit sidste klageråb, rejste hun sig og mumlede for sig selv:

”Jeg vidste jo nok, at det måtte komme, som jeg sagde: Han skulle hverken dø på jorden eller i vandet. Den gang lo han ad min spådom. I nat har han måttet græde blod over den.”

Efter disse ord forsvandt Kulsoen i skoven.

Kapitel XXXI

Et offer

Otte dage efter toget til Høfdingsgård lå Svend i sit hjem, såret af et skud i armen, som havde ramt ham, idet han og Ib afvæbnede de dragoner, Manheimer stillede til vagt for porten; Ane Marie sad og spandt på en håndten, Ib polerede hæftet på en lang sølvkærde.

”Nå, Svend!” udbrød Ib, ”tal så lidt til os. Du ligger der og stirrer hen på mig. Kanske du er misundelig over min rare kærde, som jeg arvede efter den salige kaptajn Manheimer. Men du fik jo også din del af byttet.”

”Hvad fik han da?” spurgte Ane Marie.

”Den gang vi om morgenen havde gjort ryddeligt i slottet og sat tøjet og husgerådet på deres forrige plads, gik vi ned og hentede fru Elsebeth og den lille Karen hos præsten i Mern. Da skulle du have set den gamle frues ansigt, Ane, det smilte så venligt, som om vi var hendes bedste kammerater, hun holdt en lovtale for os, der varede lige fra præstegården, til vi kom ind på vindebroen. Lille Karen smilte også, kan jeg tro, men på en anden måde. Da vi bød dem farvel, vendte hun sig mod Svend og gav ham en blomst, som hun havde fået af præstekonen. Det var hans del af byttet, og det var også godt.”

”Blot doktoren ikke lader sig skræmme af regnen og glemmer at se ind til os i aften,” ytrede Svend, som ønskede at afbryde” denne samtale. ”Min arm værker, og han lovede at ride herind, hvis han kom til Jungshoved.”

”Ved middagstid så jeg ham ride ned ad Smidstrup banke,” sagde Ane Marie, ”og han var let at kende på sin røde kappe.”

”Ved du hvad,” sagde Svend, ”vi skikker et bud til Jungshoved for at høre, om han kommer. Ib gør mig nok den vilje at gå derned.”

”Hør Svend!” sagde Ib, ”jeg vil gå for dig til verdens ende og endda et stykke længere, men til Jungshoved skikker du mig ikke.”

”Så går jeg,” sagde Ane.

”Jeg begriber ikke den ulyst, Ib har til at komme på slottet, det er nu anden gang, han undslår sig derfor. Der må være kommet noget i vejen mellem dig og folkene.”

”Ikke det mindste,” svarede Ib fripostig.

”Det regner endnu,” sagde Ane, idet hun gik fra vinduet.

”Tag min store rytterkappe og min filthat på,” sagde Ib, så skal regnen ikke gøre dig noget.”

Ane svøbte sig ind i kappen og satte filthatten på sit hoved. I denne dragt kunne man have antaget hende for en mand, medens det dog i hin tid var almindeligt, at fruentimmerne bar filthatte til deres hovedbeklædning. Da hun kom til døren, blev hun standset af Svend.

”Hvis du ser lejlighed dertil,” sagde han, ”så forhør, om kaptajn Lykke endnu opholder sig på slottet.”

Ane tilkastede ham et bebrejdende blik. ”Å nej, Svend!” sagde hun, ”lad mig være fri derfor. Det ærinde falder tungere end det første.”

Svend rystede på hovedet, han rakte hende hånden og tilføjede: ”Du behøver ikke at være bange for at besørge det. Gud hører mine ord, lille Ane! Mellem hende og mig er alting endt. Og om hun bad for min fod, det var dog forbi mellem os.”

Konens ansigt beholdt sit tvivlende udtryk, men hun svarede intet, nikkede og gik. Idet hun åbnede døren, hørte man regnen og stormen, som tudede ind fra Præstø bugt.

”Jeg tror, kaptajnen er rejst sin vej,” ytrede Ib noget efter, ”jeg har ikke set ham i de sidste dage, derimod har ridder Kørbitz endnu sin gang på slottet. I morges gik han nede i Ørremandsgårds skove, side om side med Kulsoen, den slemme kvinde. Da de så mig, gjorde ridderen et skridt forud og standsede talen, men Kulsoen grinede og hævede sin knyttede hånd imod mig. - Tak for sidst, Ib Abelssøn! skreg hun.

- Nu har vi mødt hinanden to gange, tænk på mig, om det sker den tredje gang, så skal jeg have dit livsbrød skåret.”

”Hvor har I da truffet hinanden før?”

”Husker du det ikke? Første gang var oppe ved Lellinge den aften, vi tog over Køge bugt med vore penge, da bandt jeg hendes hænder og fødder og puttede hende min halsklud i munden, medens hun blev stillet op ved siden af Manheimer, som vi alt troede vel besørget den gang. Anden gang var forrangen nat. Medens vi listede omkring uden for Høfdingsgård for at finde en overgang, traf jeg Kulsoen inde i krattet, slæbende på en bylt sammenrøvede sager, som hun havde set lejlighed til at få fat i oppe på slottet, idet hun sneg sig bort ad den løngang, præsten omtalte. Jeg tog godset fra hende og gav det siden til fogden, derfor er det vel, at hun er blevet så fjendsk.”

Svends lille søn havde under samtalen siddet ved bordet og stavet sig frem på et stykke træ, hvori alfabetet var indridset, og som man kaldte et fibelbræt. Under den tavshed, som opstod efter Ibs sidste ord, hængte drengen brættet på væggen og gik hen til Svend.

”Hør lille fader!” sagde han, ”siden de nu gør dig fortræd, når du går ud, så bliver du vel længe hjemme hos os.”

”Hvorfor, min dreng?”

”For mutter er så bedrøvet, hver gang hun siger, at du er ude på togt, og så går hun til vinduet, når der kommer nogen forbi, og ser ud, om det er dig. Så læser hun sin bøn og lærer mig en med, og hun græder tit om natten, når du tror, hun sover. Når du er hjemme, lader hun nok som ingenting og taler og ler, men så snart du er gået, er fornøjelsen også forbi”

”A, hvad, det er ingenting at tale om,” sagde Ib, ”og nu bliver Svend længe hjemme.”

”Lad kun drengen tale, Ib!”

”Men du må heller ikke tale om hende deroppe,” vedblev drengen.

”Hvem?” spurgte mændene lige forbavsede.

”Ja, jeg kender hende ikke, og mutter siger kun hende, og så bliver hun også bedrøvet, men som jeg engang spurgte, hvad hun sad og græd over, klappede hun mig på kinden og sagde: Å, det er ingenting, lille dreng! Le du kun i aften og vær fornøjet; når du bliver stor, kommer du også til at græde eller volde, at andre græder.”

”Stormen og blæsten tager til,” ytrede Ib og trådte hen til vinduet, ”det er så mørkt udenfor, at man ikke kan se to skridt foran sig.”

”Den stakkels Ane,” svarede Svend, ”gid hun blot ville komme tilbage; nu brænder såret ikke længer, og hun får dog knap doktoren til at tage ud i det vej.”

”Tys! Hvad er det?” spurgte Ib, ”jeg synes, at der faldt et skud.”

”A nej, det er kun stormen, som dundrer ude fra havet.” Lidt efter hørtes skridt udenfor. Døren gik op, og Ane trådte ind. Regnen flød ned fra rytterkappen, hvori hun var indsvøbt.

”Lille fatter!” hviskede drengen, bøjet over mod Svend, ”nu har hun grædt igen, det ser jeg grant på hendes sørgmodige ansigt, vær lidt venlig imod hende.”

Svend lagde kærtegnende sin hånd på drengens skulder, idet han udbrød: ”Traf du den kloge doktor?”

”Nej,” svarede Ane med en forunderlig mat og afkræftet stemme. ”Han var redet sønderpå, lidt før jeg kom, men jeg traf jomfru Parsberg, hun lovede, at der straks skulle gå bud efter ham og komme hjælp til dig endnu i aften.”

”Tak, Ane,” svarede Svend og strakte sin hånd ud imod hende. ”Tak for den gerning, som for enhver anden, du har øvet for mig. Kom og

sæt dig hos mig, og lad fare din sørgmodige mine.”

Ane betragtede Svend med et overrasket blik. ”Hvorfor taler du sådan til mig i aften?” spurgte hun og satte sig på bænken ved hans side.

”Fordi drengen her fortæller mig, at jeg har en stor uret at gøre god imod dig.”

”Og hvad har du fortalt?” spurgte hun barsk og heftigt. ”Ak, mutter, mutter! Jeg har ingenting sagt, andet end at du græd alle de salte tårer, og fatter skulle være god imod dig,” hviskede barnet.

”Det er kun snak,” svarede Ane, ”jeg har aldrig klaget over dig, Svend!”

”Nej, det er just ulykken, lille Ane! Om du for længst havde røbet dit hjertes sindelag, da havde vi også bedre kendt hinanden; men det er tids nok endda, har vi døjet sorg før, så skal vi nu kun kende til glæde.”

”Gud bedre det,” svarede Ane sagte for at skjule en bevægelse. ”Jeg vil aldrig lære glæden at kende.”

”Du må ikke sige sådan noget,” bemærkede Ib, ”når et menneske blot selv rigtig vil en ting, så hjælper Gud Fader altid med, det har jeg mærket, ellers var jeg aldrig blevet den karl, jeg er.”

Svend slyngede sin arm om Anes liv og trykkede hende op til sig. ”Lad fare at sørge,” hviskede han. ”Alting skal endnu blive godt for dig.”

”Ja, måske,” svarede hun med et blidt og hengivent smil, ”hos Vorherre er der ingen nød.”

”Hvorfor tænker du på døden?”

”Og hvorfor tænker du på livet, Svend, medens jeg bærer døden i mit hjerte?”

”Hvad mener du?”

”Du hørte skuddet nys, her ser du mærket.”

Med disse ord kastede hun kappen til side, og Svend udstødte et

skrig, idet han så hendes tærnedede korsklæde farvet med blod, som randt ud fra et sår mellem skulderen og det venstre bryst. Ane lænede sit hoved op mod Svend.

”Himmerigs Gud!” råbte Ib. ”Hvad er det?”

”Det er døden med sin stævning,” svarede hun mat. ”Dengang jeg gik tilbage fra slottet, syntes jeg at høre skridt, som bestandig vedblev at følge efter mig på den anden side vejen. Ovenfor Ambæk skinnede lyset fra præstegården ud af ruden, og jeg syntes, jeg kunne se en fruentimmerskikkelse, men jeg gik i mine egne tanker og keredede mig ikke videre derefter. Her oppe i skoven kom hun mig nærmere på siden og stod pludselig stille, medens hun tog til orde: - Er det jer, Ib Abelssøn? °Hvad vil I Ib Abelssøn? spurgte jeg, så grov jeg kunne gøre min stemme. - Huske ham på sit løfte og sige ham tak for sidst, svarede hun, og inden jeg begreb hendes mening, så jeg glimt af et skud og følte ligesom et stik her over brystet. Men kvinden slog en skoggerlatter op og løb sin vej, uden at jeg endnu ved, hvem hun var.”

”Kulsoen,” udbrød de to mænd enstemmig. Ib greb sin hat.

”Se, hvad du kan gøre ved Ane,” råbte han, ”imedens tager jeg din grå hest og rider doktoren op. Du kan tro, jeg skal snart bringe ham med tilbage.”

Han fo’r ud ad døren, og straks efter hørte man hovslagene af hesten, idet den i strakt galop fløj ned ad vejen til Jungshoved.

Ib holdt ord; en time efter vendte han tilbage, og foran sig, på den usadelde hest, holdt han en mand omslynget med den ene arm. Det var lægen, som meget mod sin vilje var blevet hævet op på hesten og bortført, endnu før vagtmesteren fik lejlighed til at underrette ham om årsagen.

Ib løftede doktoren ned, bandt hesten og styrtede ind i stuen. ”Her

bringer jeg den tyske doktor,” udbrød han dæmpet.

”Hvordan har hun det?”

Svend gjorde en bevægelse med hånden, idet han trådte hen til sengen og drog et lagen til side. Under dette lå Ane Marie, bleg og ubevægelig, med armene korsvis foldede og en bønnebog under hagen.

”Død!” skreg Ib i den dybeste smertes tone og kastede sig ned foran hende.

”Ja,” svarede Svend, ”død.”

”Ak, kinder! I ved ikke, hvad I siger,” ytrede lægen, idet han med en charlatans vigtighed udbredte sin forbindstaske på bordet. ”Lad mig komme til at undersøge såret, først da skal I få at vide, hvordan det forholder sig.”

Han trådte hen til sengen, men Svend lagde sin hånd på hans skulder og svarede:

”Vi lader det være. Med et skudsår som dette lever man ikke, det har jeg set nogle prøver på tilforn. Ane Marie opgav sin ånd i mine arme en halv time før I kom; lad os unde hende den fred i døden, som vi ikke kunne skaffe hende, medens hun levede.”

Lidt efter forlod lægen huset og red bort på Svends hest. De to mænd blev alene hos den døde. Der forløb en lang tid, hvor ingen af dem talte til hinanden. Ib sad på sengekanten og holdt Anes hånd i sin. Lampens matte skin faldt hen over Svends blege og bevægede ansigt. Fra en krog i stuen hørte man det hurtige og regelmæssige åndedræt af den lille dreng, som var faldet i søvn. Udenfor havde stormen lagt sig, et mat stjernelys skinnede ned mellem skyerne.

”Tal til mig, Svend!” udbrød endelig Ib med en lav og skælvende stemme, ”hvorforsidder du der og betragter mig så stift? - Å ja, du mener vel, at det var min skyld; Gud Fader lod hende dø, som hun havde

levet, bestandig et offer for andre.” Da Svend ikke svarede, vedblev han: ”Jeg red ind på Jungshoved slot, dengang jeg søgte doktoren, og fortalte dem, hvad der var sket. Fru Else lovede at skikke os hjælp ned, det snarest hun kunne.”

”Gud bedre det for hjælpen! Gid de ville lade komme vor gamle præst, at han kunne læse hende Herrens velsignelse, så har hun intet videre fornødent.”

”Jeg tror, jeg hører hestetrav,” ytrede Ib lidt efter, ”om det skulle være hr. Jørgen selv, som rider ud i den mørke nat?”

Han rejste sig og gik hen til vinduet. Svend lagde den dødes hånd til rette og bredte lagenet ud over hende. Straks efter nærmeste sig lyden af stemmer. Døren gik op, Ib udstødte et forundringsråb, det var Julie Parsberg, som trådte ind i stuen. Rideknægten blev stående udenfor med begge hestes tøjler i hånden.

”Jomfru Parsberg!” udbrød Svend forbavset, idet han rejste sig, ”I her?”

Julie gik hen til Svend og strakte ham begge sine hænder j møde.

”Finder I måske, at dette offer er større end dem, hun har bragt mig?” spurgte Julie med den bløde og indtagende magt, hun vidste at lægge i sin stemme.

”Nej!” svarede Svend, ”men nu har hun fuldbragt alle sine ofre, og I kommer for silde.”

”Til at hjælpe hende, ja, det ved jeg. Straks efter at vi var redet hjemmefra, mødte vi lægen, der fortalte os denne sørgelige tildragelse. Mit ansigt, Gjøngehøvding, og mine tårer kan sige eder, hvad jeg føler.”

”Men hvorfor er I da kommet?” spurgte Svend.

Ib tog ordet. ”Den nådige frøken begærer vel endnu engang at se hende, hvem hun er kommet i tanker om at skylde så meget.”

Julie syntes ikke at fatte det spottende i disse ord. Hun svarede:

”Hvad jeg skyldte hende, har jeg aldrig glemt, endskønt I begge tænker anderledes. Jeg får at finde mig deri; den sag vil Gud dømme mig og hende imellem. - Nej, Svend Gjønge! Jeg red herhid, hvor ubekvemt end sted og tid var valgt, for at give dig lejlighed til at tage al den hævn over mig, som du fordrer.”

”Men jeg har jo aldrig fordret nogen hævn,” svarede han sagte og klangløst. ”Kender I mig ikke bedre?”

”Eller for at bede dig om forbarmelse og frelse for et menneskeliv, det skæbnen gjorde dig til herre over.”

”Et menneskeliv?” gentog Svend.

”Hvad siger jeg, en hel slægt, hvis vel og rygte du kunne frelse fra undergang og vanære? Endskønt jeg ved, hvor opfyldt dit hjerte er af bitterhed mod mig, vover jeg denne bøn her foran din døde hustrus leje, og kunne hun høre mine ord, ville hun ligesom jeg række dig sine hænder bedende i møde.”

”Jeg fatter ikke, hvad I mener, Julie Parsberg!” svarede Svend forbavset. ”Hvilket menneskeliv er det, Gud har lagt i mine hænder?”

”Kaptajn Lykkes, en mand, der om få dage ikke vil have andre vilkår end flugt eller døden.”

”Hvad ondt har han da bedrevet?”

”Din ven der vil kunne sige det,” vedblev Julie og pegede på Ib. ”I en samtale kom han til at røbe hemmeligheden af nogle breve, hvori kaptajn Lykke, letsindig og uklog som han er, har vovet at omtale en af landets mest højtstående personer i lige så slet valgte som fornærmelige udtryk. Man har beluret denne samtale, og alt er der kommet befaling til at lade sagen undersøge og at affordre ejermanden de breve, hvori kaptajnen har tegnet sin dødsdom.”

”Hvem røbede ham?”

”Den ærlige ridder Kørbitz,” svarede Ib; ”han tilstod selv at have lyttet til mine ord og tilbød mig svære penge, hvis jeg ville sælge ham brevene.”

”Han behøver nu ikke længere at købe dem,” svarede Julie.

”Til lensmand Jørgen kom Kongelig Majestæts befaling til at lade vagtmesteren dem affordre. Derfor red jeg hid i aften.”

”Hvorledes skulle jeg da kunne frelse kaptajnen?” spurgte Svend.

”Ved at formå din ven til at levere mig brevene.”

”Det gør jeg aldrig,” svarede Ib. ”Hvis man vil tænke så slet, kunne det gerne træffe sig, at I bad mig om dem af samme grund som nys forgangen ridder Kørbitz.”

”Jeg!” udbrød Julie forbavset, ”hans eneste ven!”

”Ak, jeg kender en fornem jomfru, der før har forrådt sin eneste ven!” svarede Ib.

Svend rystede på hovedet. ”I dette hus må vi ikke tale så,” ytrede han sagtnodig. ”Ib, min ven, lad hende få disse breve.”

”Nej, jeg kan ikke skille mig ved dem,” svarede Ib, idet han slog øjnene ned for Svends blik.

”Vil du have dem til at tro om os to, at vi forvarer hans breve som en trusel eller som et våben?”

”Og i morgen,” tilføjede Julie, ”når lensmanden lader dig dem affordre?”

”Å, lensmanden!” svarede Ib med et hånligt skuldertræk. ”Han kan komme.”

”Ib!” sagde Svend, ”jeg beder om disse breve.”

”Men det er jo min ejendom, Svend! Den eneste arv, Soffi har efterladt mig.”

”Lad jomfru Parsberg alligevel få dem, min kære kammerat, at det kan være os, som bestandig giver, og hende, der bestandig modtager.”

Ibs sorte øjne funkede, idet han rettede dem mod Julie.

”Ja,” svarede han pludselig i en bestemt og tilfreds tone, ”dette skal være grunden, den, Svend nu nævnede, og derfor skal I få mine breve!”

En levende glæde udbredte sig over Julies ansigt, hun tilkastede Svend et dvælende blik, hvis udtryk ville have kunnet formilde megen uret, men Svend mærkede det ikke. Ib gik hen til et skab i væggen og udtog en pakke, indsvøbt i et tørklæde. Han lagde den på bordet, som stod tæt under vinduet.

”Se!” sagde han og udbredte brevene foran lampen, ”her har I dem alle sammen, benyt dem nu, som I tykkes bedst.”

I samme øjeblik blev en pistol udefra trykket ind igennem ruden, der faldt et skud, som slukkede lampen. Julie udstødte et gennemtrængende skrig, men Ib rev en bøsse ned fra væggen og fo’r ud.

Da Svend atter havde fået tændt lampen, kom Ib tilbage.

”Det gjaldt nok mig,” udbrød han og hængte bøssen op på sit sted. ”Denne gang var der to på færde. Da jeg kom ud, så jeg dem ride ind i skoven, så stærkt deres heste kunne løbe.”

Julie var sunket tilbage mod væggen; da hun slog øjnene op, faldt hendes første blik på bordet, og hun udstødte et skrig.

”Brevene!” råbte hun, ”min himmerigs Gud! De er borte!” Bordet var tomt. Endnu medens kruttdampen af skuddet opfyldte værelset, strakte en hånd sig ind igennem den sønderslagne rude og greb alle de breve, som Ib havde lagt på bordet.

Rideknægten, der ventede udenfor, havde ikke bemærket eller hørt andet end skuddet og straks efter hovslagene af de to rytteres heste,

idet de sprængte bort fra hytten.

Man har uden tvivl gættet, at det måtte være Kørbitz, der ved en så uværdig list tilvendte sig kaptajnens breve, som Ib overlod til Julie Parsberg. Allerede straks efter at han var kommet til kundskab om disse breves tilværelse, havde man ved hoffet hørt nogle ytringer derom. I den kamp, der for øjeblikket fandt sted mellem Kørbitz og Kai Lykke, benyttede ridderen sig af ethvert våben for at tilintetgøre sin medbejler, og så meget mere hensynsløst, som han hidtil måtte erkende at være den uheldige og besejrede. Kais breve syntes ikke alene at sikre ridderen den overvægt, han savnede, men var endog blevet ham aldeles nødvendige til at retfærdiggøre sine ytringer og til at forøge deres vægt. Så snart Kørbitz havde fremlagt brevene, antog sagen større offentlighed. Frederik den Tredie udnævnte en ret til at undersøge Kais brøde og derefter at overgive sagen i generalfiskalens hænder. Blandt hovedmændene i denne ret var Rantzau, som kort i forvejen havde tabt en proces mod Kai Lykke, og rentemester Gabel, for øjeblikket dronningens begunstigede ven, det vil sige kaptajnens fjende. -

Endskønt skyerne således trak sig sammen over den ulykkeliges hoved, kunne dog uvejret måske endnu være drevet bort, idet generalfiskalen, Søren Kornerup, gjorde indvendinger mod brevenes ægthed, men Kai var engang kommet under en uheldig stjernes indflydelse og forøgede den første ubesindighed med en endnu større. Fra sit ukendte skjulested sendte han dommerne et bønsskrift, hvori han vedkendte sig brevene og tilstod, at hans fornærmelige ytringer var sket i en "ubegribelig drukkenskab". Ifølge en anden beretning skal han have tilbudt en bøde på 100.000 rigsdaler, for hvilke han pantsatte sine godser Gisselfeld og Rantzausholm, nu Brahe-Trolleborg på Fyn. Med dette bønsskrift var så at sige hans skæbne beseglet. Kuglen rullede ned ad

bakken, kastet af den samme hånd, som havde hævet den så højt. Man forudså, at den først kunne standse i afgrunden.

Medens dette tærningspil om Kai Lykkes liv og ære begyndte i hovedstanden, var offeret selv forsvundet, man havde forgæves opfordret ham til at fremstille sig for sine dommere, man havde ladet ham eftersøge på alle hans godser, hos alle hans slægtninge. Kais skjulested var hidtil blevet uopdaget.

En aftenstund gik Svend gennem Ørremandsgårds skove. Solen gik ned, luften farvede trætoppene med et rødgult skær. Egnens kirkeklokker ringede til aftenbøn, man hørte hundene gø i landsbyen og den klare lyd af frøerne nede i gravdammen.

Da Svend var kommet længere ind i skoven, så han Ib ile sig i møde med et smilende åsyn og et stort brev i hånden.

”Se her!” råbte vagtmesteren, ”dette dokument er kommet til dig, imedens du var borte fra hjemmet. Det bærer kongeligt segl og mærke.”

Svend brød seglet og læste.

I dette brev forlenede Kong Frederik den Tredie Svend Poulsen og hans efterkommere med Lundbygård og gods til belønning for de tjenester, han havde ydet fædrelandet.

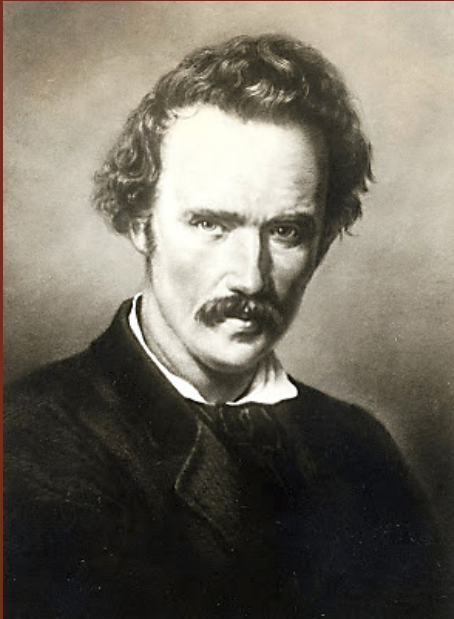
Svend rakte Ib brevet. Aftensolen kastede sit skær over dette ædle og mandige ansigt. Ib så ham smile med et sørgmodigt og bittert udtryk, idet han sagde:

”Ak, lille Ib! En ringe mand som jeg kan tvinge disse fornemme, man kan tvinge dem til at hade, til at frygte, til at beundre os, til alt, min kære broder! - Kun ikke til at elske os.”

Svend tav, det var Ib, som bøjede hovedet til siden for at skjule sin bevægelse, medens Gjøngehøvdingen slog armen om hans skuldre, og de forsvandt i skumringen mellem træstammerne.

Johan Carl Christian Brosbøll. Søn af Jørgen Christian Brosbøll, tobaksfabrikant, købmand og brandinspektør, og Ursula Margrethe født Bache. Født 7. august 1816 i Fredericia Død 9. maj 1900 (83 år) Gentofte Kommune.

Brosbøll deltog i Treårskrigen som menig fra 1849 til fredsslutningen i 1851.

I 1851 blev han gift med Hansine Erasmie Thorbjørnsen; dette ægteskab blev ophævet, og han blev i 1888 i Innsbruck gift med Olga Augusta Schultz, datter af løjtnant jægermester Jens Frode Schultz.

Brosbøll var ansat ved Det Kongelige Bibliotek 1853-1885, men levede siden af sit forfatterskab skrevet under pseudonymet "Carit Etlar" som var en sammenstilling af fornavnene på hans første digtermuse Tertia Fabricius, som døde i en tidlig alder, og eget fornavn, når bogstaverne blandes på en bestemt måde, CARL-TERTIA, som blev til CARIT-ETLAR.

Carit Etlars romaner er ofte historiske fortællinger med krige og konflikter som baggrund. Han er ofte blevet afvist som underholdningsforfatter, men der findes ikke så lidt politisk og social kritik i flere af hans romaner, hvori overklassens arrogance stilles op imod småfolks nationale holdning og tapperhed. Han undgår ofte banale lykkelige slutninger. Han er påvirket af både de franske spændingsroman-forfattere (Alexandre Dumas den ældre samt den yngre) og af den danske hjemstavnsfortælling hos Blicher.

Etlar huskes især for Gjøngehøvdingen og Dronningens vagtmester, hvor de svenske soldater i lyset af en vis nordisk støtte til Danmark i Treårskrigen skildres som ædle krigere, medens svenskernes tyske lejetropper beskrives som brutale, usle og nedrige i lyset af samme krig.

Om Carit Etlars store popularitet vidner de talrige udgaver samt oversættelser til fremmede sprog.